

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Zuzana Dorážková

Určování mateřství

Diplomová práce

Vedoucí diplomové práce prof. JUDr. Josef Salač, Ph.D.

Katedra: Katedra občanského práva

Datum vypracování práce (uzavření rukopisu): 14.06.2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou diplomovou prací vypracovala samostatně, že všechny použité zdroje byly řádně uvedeny a že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Dále prohlašuji, že vlastní text této práce včetně poznámek pod čarou má 126 836 znaků včetně mezer.

Zuzana Dorázková

V Praze dne 14. června 2023

Poděkování

Děkuji prof. JUDr. Josefu Salačovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce a pomoc při jejím zpracování.

Obsah

Úvod.....	1
1. Mateřství	4
1.1. Matriční zápis.....	4
1.2. Práva a povinnosti matky.....	5
1.3. Historický exkurz.....	5
1.4. Situace v zahraničí	7
2. Asistovaná reprodukce.....	8
2.1. Základní princip a lékařský exkurz.....	8
2.2. Historický vývoj.....	9
2.3. Právní úprava v ČR.....	10
2.4. Názory církví	12
3. Surogátní mateřství	15
3.1. Princip.....	15
3.2. Surogátní mateřství v Bibli	15
3.3. Právní úprava v ČR.....	16
3.4. Právní úprava v zahraničí.....	19
3.4.1. Německo	19
3.4.2. Spojené státy americké	20
3.4.3. Ukrajina.....	20
3.5. Judikatura	20
3.5.1. K rodičovství dítěte narozeného náhradní matce v jiném státě	20
3.5.2. K osvojení dítěte homosexuálním párem.....	22
3.6. Návrh právní úpravy surogátního mateřství	23
3.7. Celotělní dárcovství	25
4. Osvojení	28
5. Utajený a anonymní porod, babyboxy	31
6. Domácí porod.....	35
7. Záměna dětí.....	38
8. Procesní úprava řízení o určení a popření mateřství	39
8.1. Proběhlá řízení o určení a popření mateřství v ČR – průzkum.....	39

8.1.1.	Porod v zahraničí pod cizí identitou, analogie, zahájení řízení bez návrhu.....	41
8.1.2.	Rozsudky týkající se určení mateřství k dítěti umístěnému do babyboxu.....	41
8.1.3.	Určení mateřství při porodu mimo zdravotnické zařízení	42
8.1.4.	Porody pod jinou identitou.....	43
8.1.5.	Administrativní chyba.....	44
8.1.6.	Řízení podle Zákona o rodině	44
8.1.7.	Použití gambijského práva, vrácení věci k dalšímu řízení po odvolání.....	45
8.2.	Návrh právní úpravy určení a popření mateřství	46
Závěr		51
Seznam použitých zdrojů.....		53
Seznam příloh		61
Příloha 1 – Žádost o poskytnutí informací pro okresní soudy		62
Příloha 2 – Žádost o poskytnutí informací pro krajské soudy		63
Příloha 3 – Žádost o poskytnutí informací pro Nejvyšší soud.....		64
Příloha 4 – Přehled všech odpovědí soudů		65
Příloha 5 – Rozsudky okresních soudů týkající se popření nebo určení mateřství.....		68
Příloha 6 – Rozhodnutí krajských soudů týkající se popření nebo určení mateřství.....		159
Příloha 7 – Odpověď Nejvyššího soudu		174
Abstrakt.....		181
Klíčová slova		181
Abstract		182
Keywords		183

Úvod

Matkou dítěte je žena, která je porodila. V minulosti bychom si s tímto ustanovením § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník ve znění pozdějších předpisů (dále jen „občanský zákoník“), které vychází ze staré římské zásady *mater semper certa est* (matka je vždy jistá)¹, bez problému vystačili. To, kdo je matkou dítěte, bylo považováno za samozřejmé, a proto zde ani dlouho nebyl důvod ke vzniku konkrétní právní úpravy. Do tohoto základního tvrzení však postupem času vstupovaly další aspekty, které je třeba brát v rámci určování mateřství v potaz.

Cílem této diplomové práce je v základních rysech definovat a posoudit právní skutečnosti přímo či nepřímo související s určováním mateřství, protože v jejich rámci dochází ke vzniku dalších biologických, sociálních nebo i právních vztahů, než pouze základní vztah matka – dítě. Tyto budu zkoumat v jednotlivých kapitolách, shrnu jejich právní úpravu, budu hodnotit její dostatečnost a přiměřenost a kde to je možné a vhodné, rozeberu související judikaturu či navrhnou právní úpravu *de lege ferenda*.

Jednou z takových skutečností je rozvoj metod asistované reprodukce, jakožto možného způsobu řešení stále se zvyšující úrovně neplodnosti. První dítě zplozené pomocí metod asistované reprodukce se narodilo v roce 1978 ve Velké Británii.² V tomto případně však pocházely pohlavní buňky přímo od rodičů, kteří umělé oplodnění podstupovali. Problematičtější z hlediska práva jsou pak formy mimotělního oplodnění s darovanými vajíčky nebo darovanými embryi, při nichž dochází k situaci, že dítě porodí žena odlišná od té, která poskytuje genetický materiál. Specifickou situací, při níž je využíváno metod asistované reprodukce uvedených výše, je náhradní neboli surogátní mateřství, v jehož rámci se faktickou matkou dítěte chce stát žena odlišná od té, která dítě odnosiла a porodila, a zároveň odlišná od té, která poskytla genetický materiál. V souvislosti se surogátním mateřstvím se zaměřím i možnost tzv. celotělního dárcovství. Asistované reprodukci a surogátnímu mateřství bude v této práci věnována největší pozornost.

Mezi další skutečnosti vztahující se k určování mateřství patří osvojení, kdy zkoumáme vztahy mezi dítětem, jeho biologickými rodiči a osvojiteli. Zajímavá je i problematika

---

¹ KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. *Římské právo*. Praha: C.H. Beck, 1995, s. 73. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9031-1.

² VALC, Jakub. Asistovaná reprodukce a její vliv na právní status (nad)počatého embrya či dospívajícího dítěte. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky* [online]. 2017, 7(3), s. 20 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1804-8137. Dostupné z: <http://medlawjournal.ilaw.cas.cz/index.php/medlawjournal/article/view/152/132>

utajeného a anonymního porodu a rozdílu mezi nimi, jelikož utajený porod je v českém právním řádu upraven § 37 a § 56 zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o zdravotních službách*“), kdežto anonymní porod ve zdravotnickém zařízení u nás možný není. V kapitole věnované utajenému porodu, anonymnímu porodu a babyboxům se budu věnovat také důsledkům ve formě narušení koncepce statusových práv, a to hlavně porušováním práva dítěte znát své rodiče, zakotveného Úmluvou o právech dítěte.

Dle aktuálně platné právní úpravy v České republice není porod v domácím prostředí nezákonný, nelze ho však legálně vést gynekologem či porodní asistentkou a není obecně doporučován. I přesto je však tento způsob porodu v dnešní době předmětem vášnivých diskusí, a to mezi odborníky i laiky. Počet domácích porodů nelze přesně stanovit, odhaduje se, že plánovaně se doma narodí 0,5–1 % dětí.³ I takovéo porody mohou být zdrojem problémů při určení mateřství, jelikož je nutné stanovit, která žena dítě porodila či zda nedošlo k záměně dětí. K záměně dětí však může dojít i za jiných okolností, např. v nemocnici. Nejznámějším takovým případem v České republice je záměna dvou holčiček v treboňské nemocnici v roce 2006,⁴ které se v práci budu také věnovat.

Za zcela nezbytné považuji neopomenout fakt, že mateřství a celkově rodičovství je velmi citlivým tématem. Kromě matky a otce ve smyslu právním se často hovoří i o rodičovství sociálním (tj. kdo se o dítě reálně stará) a důležité je také hledisko zdravotnické, kdy mluvíme o tzv. biologickém rodičovství (tj. od koho pochází genetický materiál). Toto nabývá na významu zejména uvědomíme-li si dopady absence právní úpravy některých významných situací zde uvedených a důležitost a následky tvorby legislativy a rozhodování veřejné moci, které ovlivňují životy lidí na té nejintimnější úrovni. Celosvětově tak patří mezi základní principy rodinného práva právě ochrana rodiny a nejlepších zájmů dítěte.⁵ Velký význam zde přikládám

---

³ KOUBOVÁ, Michaela. Porodník Pařízek: Ignorujme propagátory domácích porodů, protože ideologii nejde zlomit. *Zdravotnický deník: zdravé je vědět* [online]. 8. 2. 2017 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/porodnik-parizek-ignorujme-propagatory-domacich-porodu-protuze-ideologii-nejde-zlomit/>

⁴ Srov. viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31.05.2011, č.j. 30 Cdo 2428/2010

⁵ Např. § 3 odst. 2 písm. b) zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů stanoví zásadu zvláštní zákonné ochrany rodiny, rodičovství a manželství; LZPS se ochraně této oblasti věnuje ve čl. 32 odst. 1: Rodičovství a rodina jsou pod ochranou zákona. Zvláštní ochrana dětí a mladistvých je zaručena; LZPEU čl. 34 odst. 1: Děti mají právo na ochranu a péči nezbytnou pro jejich život, čl. 33 odst. 1: Rodina požívá právní, hospodářské a sociální ochrany a zaručení práva na založení rodiny v čl. 9. a Úmluva o právech dítěte jakožto celek.

i vlivu náboženství. Většina církví a náboženských společností zaujímá k této problematice určitá stanoviska, zejména co se týká asistované reprodukce. Ani tento pohled nebude opomenut.

Poslední část práce bude věnována procesní stránce řízení o určení a popření rodičovství/mateřství. Abych mohla posoudit dostatečnost právní úpravy a spojit výše zmíněné situace ovlivňující mateřství s praxí, dotážu se na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů soudů, kolik řízení o určení nebo popření mateřství řešily od účinnosti zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve kterém je upraveno, a jaké rozsudky v těchto věcech vydaly.

Hlavními zdroji při psaní této diplomové práce jsou právní předpisy. Kromě občanského zákoníku, jehož § 775 upravuje vznik mateřství, a který dále obsahuje právní úpravu osvojení, práv a povinností v rámci právního vztahu rodič – dítě vč. rodičovské odpovědnosti, zvláštních opatření při výchově dítěte a vztahů mezi dítětem a jinými příbuznými a dalšími osobami a v jehož § 804 se také vyskytuje jediná zmínka o náhradním mateřství, v souvislosti výjimkou ze zákazu osvojení mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci, jsou dalšími právními předpisy zákon o zdravotních službách, zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o specifických zdravotních službách*“), zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních ve znění pozdějších předpisů (dále jen „*zákon o zvláštních řízeních soudních*“), Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte a mnoho dalších, kterým se budu konkrétně věnovat v jednotlivých souvisejících kapitolách. Další zdroje tvoří především odborné články, výkladové komentáře a důvodové zprávy, jelikož odborných knih věnujících se této problematice je pomálu.

1. Mateřství

„Mateřství představuje základní statusový poměr, který má význam z pohledu celého právního řádu.“⁶ Kogentní ustanovení § 775 občanského zákoníku stanoví, že matkou dítěte je žena, která je porodila. Právní vztah tedy vzniká již okamžikem porodu. V příloze vyhlášky č. 297/2012 Sb., o Listu o prohlídce zemřelého je v rámci *Pokynů ke způsobu vyplnění Listu o prohlídce zemřelého* porod definován jako ukončení těhotenství narozením živého nebo mrtvého dítěte, přičemž za živé dítě se považuje to, které je úplně vypuzeno (uvolněno z těla matky ve druhé fázi porodní) nebo vyňato (sekcí, císařským řezem) z těla matky. Nezáleží přitom na délce trvání těhotenství, jestliže plod po narození dýchá nebo projevuje alespoň jednu ze známek života (srdeční činnost, pulzace pupečníku nebo nesporný pohyb kosterního svalstva) a také bez ohledu na to, zda došlo k oddělení od matčina těla přerušením pupečníku.⁷

1.1. Matriční zápis

V souladu s § 15 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o matrikách“) je poskytovatel zdravotní péče, v jehož zdravotnickém zařízení byl porod ukončen, povinen oznámit matričnímu úřadu narození dítěte. V případě domácího porodu nebo jiného porodu mimo zdravotnické zařízení je tak povinen učinit lékař, který jako první poskytl dítěti zdravotní péči, a pokud oznámení neprovede on, tak rodič, zákonný zástupce, opatrovník nebo kdokoliv, kdo se o narození dozvěděl. Narození dítěte se zapisuje do knihy narození a zápis obsahuje jméno a příjmení dítěte, datum a místo narození, rodné číslo, pohlaví a informace o rodičích, jsou-li

---

⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, Milana HRUŠÁKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo. 3. vydání*. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 163. ISBN 978-80-7400-877-1.

⁷ Zde stojí za zmínku také způsob pojetí trestněprávní ochrany života člověka. V tomto případě je okamžik narození důležitý pro rozlišení trestných činů vraždy, vraždy novorozeného dítěte matkou a trestných činů proti těhotenství ženy. Objektem je (mimo trestných činů proti těhotenství matky) život dítěte jakožto živého člověka, za kterého je dítě považováno, a tím i ustanoveními trestního zákoníku chráněno, od počátku porodu, když začne opouštět tělo matky (alespoň částečně – např. hlava, ruka). Tomuto odpovídá i § 142 trestního zákoníku týkající se vraždy novorozeného dítěte matkou při porodu. Tento trestný čin může matka spáchat, jakmile dítě začalo alespoň částečně opouštět její tělo, přičemž ale z pohledu občanského práva se matkou stane až po jeho úplném opuštění. Srov. viz DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BANYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-18]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

známi (vyjma případu utajeného porodu). Do matriční knihy se následně dle § 5 výše zmíněného zákona zapisují matriční skutečnosti měnící a doplňující zápisy v matriční knize, kterými jsou mimo jiné údaje o osvojení a o určení rodičovství, v těchto případech na základě pravomocného rozhodnutí soudu.

1.2. Práva a povinnosti matky

Porodem vzniká mezi dítětem a matkou nový právní vztah – vztah rodiče a dítěte. Práva a povinnosti z něj vyplývající nacházíme napříč celým právním řádem. Právnímu vztahu mezi rodiči a dítětem se věnuje zejména § 855 a následující občanského zákoníku. Práva a povinnosti mají rodiče a děti vůči sobě navzájem a vzdání se jich je absolutně neplatné. Jejich účelem je zajištění morálního a hmotného prospěchu dítěte.

Pojem rodičovská odpovědnost znamená povinnost a právo rodičů pečovat o dítě. Jedná se zejména o péči o zdraví, tělesný, citový, rozumový a mravní vývoj, ochranu dítěte, udržování osobního styku s ním, zajišťování výchovy a vzdělání, určení místa bydliště, zastupování a spravování jmění, a to vždy v souladu se zájmy dítěte a s ohledem na jeho názor, je-li to možné. Rodičovská odpovědnost trvá od narození do nabytí plné svéprávnosti dítěte. Trvání i rozsah rodičovské odpovědnosti lze modifikovat soudním rozhodnutím, určujícím kritériem jsou vždy zájmy dítěte. Rodičovské odpovědnosti lze rozhodnutím soudu i zbavit.

Vyživovací povinnost stojí samostatně od rodičovské odpovědnosti. Rodiče ji mají vůči dítěti, i pokud má dítě vlastní majetek nebo je výdělečně činné, ale tento zisk nedostačuje k jeho výživě. Rozsah výživného je určen tak, aby byla životní úroveň dítěte zásadně shodná s životní úrovní rodičů, případně také oprávněnými potřebami a majetkovými poměry dítěte a majetkovými poměry a možnostmi a schopnostmi rodiče.

1.3. Historický exkurz

Allgemeines Bürgerliches Gesetzbuch (známý běžně jako zákoník ABGB), platný za Rakousko-Uherska, respektoval zásadu *mater semper certa est* – matka je vždy jistá, avšak výslovně zde uvedena nebyla. S jeho účinností zanikla možnost neuvedení jména matky a otce do matriky, kterou dřívější dvorní dekrety umožňovaly u nemanželských dětí. Ustanovení § 137 ABGB tvrdí, že pokud se dítě narodí v manželství, zakládá toto narození nový právní poměr mezi jím a jeho rodiči v manželství. § 138 poté upravoval domněnku otcovství dítěte, které se narodí manželce po 180 dnech od vzniku manželství či do 300 dnů po mužově smrti nebo po úplném rozvázání manželského svazku a § 163 a 164 domněnky otcovství u nemanželského dítěte. Teoreticky existovala také možnost sporu o určení mateřství, jehož otázkou je, zda žena

rodila, anebo zda se dítě shoduje s dítětem, které porodila, ačkoliv výslovně to v zákoníku upraveno nebylo. S příchodem ABGB byla tedy navracena nerovnoprávnost manželských a nemanželských dětí, která byla dříve odstraněna již v roce 1787 přijetím Císařského patentu za vlády Josefa II. ABGB následně platil na českém území až do 31. 12. 1950, tedy i po vzniku Československé republiky. Zrovnoprávnění manželských a nemanželských dětí jsme se znovu dočkali až přijetím Ústavy 9. května v roce 1948 a zákona č. 265/1949 Sb., o právu rodinném.

V roce 1963 došlo k přijetí zákona č. 94/1963 Sb., o rodině. Ani v něm, ani v zákoně č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, nebyla problematika určení mateřství upravena. Prvně jí u nás byla věnována pozornost ve článku *Teoretické otázky určení mateřství podle československého práva* autorů Josefa Fialy a Viléma Steinera publikovaném v časopise *Právnick* v roce 1970.⁸ Autoři v článku popisují, že přestože o zrození a mateřství obvykle na rozdíl od otcovství nevznikali žádné pochybnosti, je zde aktuální potřeba právní úpravy pro případ dětí nalezených či tzv. podstrčených a těch, které přišli v útlém věku o rodiče (s odkazem na děti, které přežily vyhlazení Lidic v roce 1942).⁹ Právní úpravy jsme se ovšem dočkali až po téměř dvaceti letech.

Zákon o rodině byl roku 1998 novelizován zákonem č. 91/1998 Sb., kdy do něj byl v souvislosti s rozvojem metod asistované reprodukce přidán § 50a ustanovující, že matkou dítěte je žena, která dítě porodila.¹⁰ Příslušná pasáž byla také změněna z původního *Určení otcovství* na *Určení rodičovství*. Určené mateřství zakládá absolutní statusový vztah mezi matkou a dítětem, bez něhož nelze určit ani otcovství, ani další rodinné vazby. Z této právní úpravy vycházíme dodnes.

---

⁸ LOJKOVÁ, Jana. Náhradní mateřství: Mater et pater semper incerti sunt?. 2011. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/jwu3c/rigo_final.pdf. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra právní teorie. Vedoucí práce Tatiana Machalová.

⁹ FIALA, Josef a Vilém STEINER. Teoretické otázky určení mateřství podle československého práva. *Právnick* [online]. Ústav státu a práva ČSAV, 1970, 109(1), str. 33 [cit. 2023-03-23]. ISSN 0231-6625. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:831b2373-4eb0-11e1-5015-001143e3f55c?page=uuid:831b2398-4eb0-11e1-5015-001143e3f55c>

¹⁰ Což je v souladu i se čl. 2 Úmluvy o právním postavení dětí narozených mimo manželství z roku 1975, ke které Česká republika přistoupila v roce 2001: *Určení matky dítěte narozeného mimo manželství bude záviset výhradně na skutečnosti porodu*. Toto ustanovení bylo také beze změny přežato aktuálně platným občanským zákoníkem z roku 2012.

1.4. Situace v zahraničí

Porodem je mateřství určeno nejen v České republice, ale také například v německém¹¹ a rakouském¹² občanském zákoníku. Obdobnou úpravu nalezneme i ve slovenském právním řádu, konkrétně v § 82–83 zákona č. 36/2005 Z. z. o rodině. Matkou dítěte je podle těchto ustanovení žena, která dítě porodila, a jakékoliv odchylné dohody a smlouvy jsou neplatné. V případě pochybností o určení mateřství rozhoduje soud na návrh ženy, která je domnělou matkou dítěte, otce dítěte nebo kohokoliv, kdo prokáže na daném rozhodnutí zájem. Oproti tomu v právních řádech vycházejících z Code civil (Francie, Lucembursko, Itálie) je mateřství dáno nejen porodem, ale také uznáním mateřství rodičkou¹³.

---

¹¹ BGB § 1591 Mutterschaft: Mutter eines Kindes ist die Frau, die es geboren hat. (Mateřství: Matkou dítěte je žena, která ho porodila).

¹² ABGB § 143 Abstammung von der Mutter: Mutter ist die Frau, die das Kind geboren hat (Vznik mateřství: Matkou je žena, která dítě porodila).

¹³ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině, Zákon o registrovaném partnerství, komentář. 4. vydání.* Praha: C.H. Beck, 2009, s. 238. ISBN 978-80-7400-061-4.

2. Asistovaná reprodukce

2.1. Základní princip a lékařský exkurz

Pár toužící po dítěti se může dostat do situace, kdy není biologicky schopen vlastními silami dítě počít – jeden nebo oba partneři jsou neplodní. Za neplodnost přitom Mezinárodní zdravotnická organizace považuje stav, kdy se páru nepodaří otěhotnět během 12 měsíců nechráněného pohlavního styku.¹⁴ Jednou z možností řešení je asistovaná reprodukce, kterou se dle § 3 odst. 1 zákona o specifických zdravotních službách rozumí metody a postupy, při kterých dochází k odběru zárodečných buněk, k manipulaci s nimi, ke vzniku lidského embrya oplodněním vajíčka spermií mimo tělo ženy, k manipulaci s lidskými embryi, včetně jejich uchovávání, a to za účelem umělého oplodnění ženy. Jejím účelem je léčba neplodnosti v případech, ve kterých je málo pravděpodobné nebo zcela vyloučené, aby žena otěhotněla přirozeným způsobem nebo aby donosila životaschopný plod za současného splnění podmínky, že jiné způsoby léčby její neplodnosti nebo neplodnosti muže nevedly nebo s velkou pravděpodobností nepovedou k jejímu otěhotnění. Mezi metody asistované reprodukce patří hormonální léčba, tzv. *intrauterinní inseminace* (IUI, zavádění spermatu muže do dělohy ženy) nebo tzv. *in vitro fertilizace* (IVF, mimotělní oplodnění).

Pokus o mimotělní oplodnění nazýváme cyklem a dle statistiky ÚZIS počet hlášených cyklů meziročně narůstá (s výjimkou roku 2020, kde pokles souvisel s epidemií koronaviru SARS-CoV-2). Problémy s plodností přitom mohou nastat na obou stranách a poměr rozdělení mezi muže a ženy je víceméně vyrovnaný, ve čtvrtině případů jsou dokonce příčiny na obou stranách zároveň.¹⁵

Podle toho, či genetický materiál je použit a jakým způsobem k oplodnění dochází, můžeme metody asistované reprodukce rozdělit na několik variant:

- IUI (*intrauterinní inseminace*, zavádění spermatu muže do dělohy ženy)
  - spermie pocházející od partnera/manžela
  - spermie pocházející od dárce
- IVF (*in vitro fertilizace*, mimotělního oplodnění)
  - spermie i vajíčko pochází od partnerů

---

¹⁴ Infertility. *World Health Organization* [online]. 3. 4. 2023 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infertility>

¹⁵ ŘEŽÁBEK, Karel a Radka POHLOVÁ. Asistovaná reprodukce v České republice 2020. In: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR [online]. 2022, s. 18 [cit. 2023-02-23]. ISSN 2571-2268. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008420/asistreprodukce2020.pdf>

- spermie pochází od partnera, vajíčko od dárkyně
- spermie pochází od dárce, vajíčko od partnerky
- spermie i vajíčko pochází od dárců

V případech, kdy ženská pohlavní buňka pochází od dárkyně, se dostáváme k otázce, jestli a jaký případně je právní vztah dárkyně k dítěti. Oddělit pak můžeme ty případy, kdy je oplodněné vajíčko vloženo do dělohy ženy, která neplánuje být matkou dítěte, tedy surogátní mateřství, kterému bude věnována pozornost později.

2.2. Historický vývoj

Po mnoha letech pokusů na zvířatech se prvním dítětem na světě narozeným pomocí metody *in vitro fertilizace* stala 25. 7. 1979 Louise Joy Brown. K umělému oplodnění došlo v nemocnici v britském Oldhamu pod vedením gynekologa Patricka Stepto a fyziologa Roberta G. Edwardse.¹⁶

V České republice (a zároveň i ve střední a východní Evropě) byl prvním dítětem narozeným pomocí asistované reprodukce chlapec narozený 4. 11. 1982 na Gynekologicko-porodnické klinice Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Brně pod vedením gynekologa Ladislava Pilky.¹⁷ Tento první úspěšný pokus proběhl metodou GIFT – odebrané spermie a vajíčko byly umístěny do vejcovodu ženy, kde došlo k oplodnění, místo toho, aby k němu došlo mimo tělo, jako je tomu při IVF (další detaily tohoto případu jsou anonymizovány). K porodu prvního dítěte narozeného pomocí metody IVF v České republice došlo následně 29. 10. 1984 v téže nemocnici.¹⁸

V případech výše šlo o pohlavní buňky získané přímo od partnerů, kteří umělé oplodnění podstupovali, a odpověď na otázku určení mateřství je tak jasná. První darování vajíček bylo

---

¹⁶ MAHMUD, Nusrat a Fariha Nehreen MIRZA. A tale of Louise Joy Brown : Story goes on. *Bangladesh Journal of Fertility & Sterility*[online]. 2021, 1. 2021, (1), s. 47-51 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: https://bjfsbd.net/wp-content/uploads/Bangladesh-J-Fertil-Steril_2021_Vol_1_1_Review-Article_2.pdf

¹⁷ RUMPÍK, D. Prof. MUDr. Ladislav Pilka, DrSc., oslavil životní jubileum. *Česká gynekologie* [online]. 2013, 78(5), s. 484-485 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1805-4455. Dostupné z: <https://www.cs-gynekologie.cz/casopisy/ceska-gynekologie/2013-5-4/prof-mudr-ladislav-pilka-drsc-oslavil-zivotni-jubileum-44999>

¹⁸ CHMEL JR., R a M ČEKAL. Metody asistované reprodukce – aktuální stav a perspektivy. *Česká gynekologie* [online]. 2020, 85(4), s. 244-253 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1805-4455. Dostupné z: <https://www.cs-gynekologie.cz/casopisy/ceska-gynekologie/2020-4-22/metody-asistovane-reprodukce-aktualni-stav-a-perspektivy-125809>

zaznamenáno přibližně pět let po první úspěšné *in vitro fertilizaci* v Monash IVF Centre v Austrálii roku 1984.¹⁹

Umělé oplodnění a darování vajíček nebylo v minulosti dlouho dostatečně právně upraveno. Zákonné úpravě u nás předcházela směrnice Ministerstva zdravotnictví České socialistické republiky č. 18/1982, o podmínkách pro umělé oplodnění. Dnešní právní úprava pak vychází ze zákona č. 20/1966 Sb., o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů, konkrétně ve znění zákona č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách, kterým se do prvního zmíněného vložily § 27d až 27h upravující podmínky pro provádění asistované reprodukce a darování zárodečných buněk.

2.3. Právní úprava v ČR

Současnou právní úpravu asistované reprodukce, která nahrazuje dříve zmíněná ustanovení zákona č. 20/1966. Sb., o péči o zdraví lidu ve znění pozdějších předpisů, nalezneme zejména v § 3–11 zákona o specifických zdravotních službách účinném od 1. 4. 2012, přičemž § 3 odst. 4 písm. c) výslovně zakotvuje možnost použití zárodečných buněk od anonymních dárců. Umělé oplodnění lze provést pouze ženě v plodném věku, která nepřekročila věk 49 let, přičemž z veřejného zdravotního pojištění je *in vitro fertilizace* hrazena ženám od 22 let do dne dovršení 40 let, v případě oboustranné neprůchodnosti vejcovodů již od 18 let. Písemnou žádost lze podat pouze v páru (heterosexuálním – muž a žena) a je nutné ji opakovat před každým jednotlivým pokusem o umělé oplodnění. Muž se ženou nemusí být manželé, ale nesmí být v příbuzenském vztahu, který by vylučoval možnost uzavření manželství v budoucnu. Léčbu s použitím darovaných vajíček může provádět pouze poskytovatel, kterému bylo uděleno oprávnění k poskytování zdravotních služeb v oboru reprodukční medicína.

Darovat vajíčka může žena ve věku od 18 do 35 let. Kromě omezení týkajícího se věku nesmí mít dárkyně vajíčka omezenou svéprávnost tak, že by nebyla způsobilá posoudit poskytnutí zdravotních služeb, popřípadě důsledky jejich poskytnutí. Nesmí být umístěna v policejní cele, ve výkonu vazby, trestu odnětí svobody, zabezpečovací detence anebo v zařízení pro zajištění cizinců nebo v azylovém zařízení, nesměla jí být byla nařízena izolace, karanténní opatření nebo být ve výkonu lůžkového ochranného léčení, nebo být hospitalizovaná bez souhlasu.

---

¹⁹ HARPER, Joyce C, Debbie KENNETT a Dan REISEL. The end of donor anonymity: how genetic testing is likely to drive anonymous gamete donation out of business. *Human Reproduction* [online]. 2016, 31(6), str. 1135 [cit. 2023-03-23]. ISSN 0268-1161. Dostupné z: doi:10.1093/humrep/dew065

Zákonem je také zaručena anonymita mezi dárkyní vajíčka a neplodným párem a mezi dárkyní vajíčka a narozeným dítětem.

Za darování vajíčka nenáleží dárkyni v souladu s § 7 odst. 1 písm. b) zákona č. 296/2008 Sb., o lidských tkáních a buňkách ve znění pozdějších předpisů žádná finanční odměna ani náhrada. Na žádost dárkyně jí poskytovatel zdravotních služeb, který provedl odběr vajíček, může uhradit pouze účelně, hospodárně a prokazatelně vynaložené výdaje spojené s darováním. Náhradu těchto výdajů může požadovat po příjemkyni vajíčka nebo po poskytovateli, kterému vajíčka nebo z nich vzniklá embrya předal k provedení asistované reprodukce. Tato úhrada nákladů je však všeobecně považována za jakousi formu odměny za darování vajíček a pohybuje se nejčastěji kolem třiceti tisíc korun za jeden odběr dle konkrétního zdravotnického zařízení.²⁰ V porovnání s darováním spermií u mužů, kde dárce získají v průměru mezi pěti sty a dvěma tisíci korun²¹ je to znatelně více. Je však třeba podotknout, že darování vajíček je proces mnohem komplikovanější, delší, rizikovější a více omezující.

Matkou dítěte počatého pomocí metod asistované reprodukce je vždy žena, která ho porodila. Žena, která poskytla genetický materiál, nemá k dítěti žádný právní vztah a nevznikají jí žádná práva, povinnosti ani rodičovská odpovědnost. Anonymita je zaručena zákonem. Po dobu 30 let od použití buněk je však zdravotnické zařízení povinno zajistit sledovatelnost údajů o zdravotním stavu anonymní dárkyně a na písemnou žádost je poskytnout neplodnému páru nebo zletilé osobě narozené z asistované reprodukce.

Právní úprava v této oblasti se mi zdá pro současnou dobu dostatečná. Pokud se ovšem zamyslím nad vzdálenou budoucností a budu předpokládat, že počet dětí počatých z darovaných pohlavních buněk poroste, předpokládám nutnost zpřísnění regulace dárcovství a vznik centrální databáze a evidence, samozřejmě za současného zachování anonymity, jelikož zde vidím riziko nevědomé sexuální aktivity mezi biologickými sourozenci nebo jinými blízkými příbuznými narozených z darovaných pohlavních buněk, a tím pádem také riziko negativního vlivu na zdraví jejich případných potomků. Otázka reálnosti tohoto rizika je ovšem otázkou ryze medicínskou a právní úprava se tedy bude muset přizpůsobit poznatkům a závěrům tohoto oboru.

---

²⁰ Výši náhrady za darování vajíček uvádí na svých webových stránkách např. Fakultní nemocnice Olomouc: <https://www.fnol.cz/aktuality/darovani-vajicek-pomoc-spojena-se-zajimavou-financi-nahradou-ci-klinika-gennet>: <https://www.gennet.cz/darovani-vajicek>.

²¹ Výši náhrady za darování spermatu uvádí na svých stránkách např. společnost Iscare: <https://www.iscare.cz/crm/darcovstvi/darci-spermii#Odměna%20pro%20dárce> nebo Gennet: <https://www.gennet.cz/chci-darovat-spermie>

Otázka incestu je zajímavě řešená na Islandu. Islandů je pouhých 360 872.²² V souvislosti s životem na ostrově tak není pravděpodobnost, že člověk narazí na svého příbuzného, zanedbatelná. V roce 2003 vznikla veřejně přístupná národní online genealogická databáze Íslendingabók.²³ Do této databáze má přístup každý s islandským občanstvím nebo přiděleným národním identifikačním číslem a může si vyhledat a zobrazit informace o svých předcích do třetího stupně a jejich potomcích či o komkoliv narozeným před rokem 1700. Z databáze se dle jména a data narození dozví, zda a případně jak je s danou osobou příbuzný, a pokud si osoba nebo její příbuzní doplnili údaje na profilu, může zobrazit také její kontaktní údaje, fotku či životopis. Databáze obsahuje údaje o téměř 100 % Islandů narozených ve 20. a 21. století, o téměř 95 % Islandů narozených do roku 1700 a záznamy celkově sahají až do 9. století. Databáze Íslendingabók nebyla primárně určena pro „hlídání incestu“, ale spíše pro vzbuzení zájmu o genealogii a historii jako takovou. Později ovšem vznikla i mobilní aplikace, která po načtení kódů či přiložení mobilních telefonů zkontrolovala příbuzenské vztahy mezi jejich vlastníky. Databázi používají odhadem dvě třetiny Islandů a denně vyřídí mezi 1000 a 1500 vyhledáváními. Na podobném principu by dle mého názoru mohla v budoucnu fungovat i databáze u nás, pokud by obsahovala údaje o darování pohlavních buněk a pokud by bylo technicky možné ji anonymizovat a vůbec daty naplnit, protože by se jednalo o mnohem větší objem dat, než se kterým se bylo nutno vypořádat na Islandu. Výsledek vyhledávání by pouze ukázal, zda jsou či nejsou dvě osoby blízce příbuzné.

2.4. Názory církví

Asistovaná reprodukce je obecně dosti kontroverzním tématem a etickým problémem, ke kterému se aktivně vyjadřují i představitelé nejrozličnějších církví a náboženských společností.

§ 2376 a následující Katechismu katolické církve, který je souhrnem nauky největší křesťanské církve na světě – římskokatolické, ke které se i v České republice hlásí nejvíce věřících,²⁴ nepřipouští umělé oplodnění pomocí darovaných buněk: „*Techniky, které štěpí spojení rodičů zásahem nějaké osoby cizí manželskému páru..., jsou těžce amorální. Takové techniky (inseminace a umělá oplodnění od jiného dárce) porušují právo dítěte narodit se z otce a matky,*

---

²² Iceland: Country Summary. CIA. *THE WORLD FACTBOOK* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/iceland/summaries>

²³ *Íslendingabók: Við erum öll skyld* [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.islendingabok.is>

²⁴ Náboženská víra: Obyvatelstvo podle náboženské víry. *Scítání 2021* [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>

keré zná a kteří jsou spojeni manželstvím. Zrazují ,výlučné právo manželů stát se otcem a matkou jeden prostřednictvím druhého. ““ Co se týče metod asistované reprodukce pouze v rámci manželství, ta má o něco „jemnější“ úpravu, ovšem stále zůstává nepřijatelnou: „*Tyto techniky (inseminace a umělé oplodnění homologické), prováděné uvnitř manželského páru, snad nepůsobí takové škody, ale zůstávají mravně nepřijatelné...*“²⁵ Římskokatolická církev považuje narození dítěte za dar, na který není nárok, a stanovuje právo dítěte „...být plodem zvláštního úkonu manželské lásky svých rodičů a také právo být respektováno jako osoba od chvíle svého početí.“²⁶ Manželé, kteří nemohou dosáhnout početí přirozeným způsobem, mohou jako alternativu zvolit osvojení opuštěného dítěte nebo věnovat život službě bližním.

Negativní postoj k umělému oplodnění je také často podkládán faktem, že při mimotělním oplodnění dochází ke vzniku více embryí, než kolik jich pár nakonec potřebuje. Zbylá embrya jsou buďto využita k výzkumu nebo zničena, což taktéž není v souladu s římskokatolickou naukou a je hříchem proti pátému přikázání – nezabiješ.²⁷ Podobný postoj zaujímá i církev pravoslavná: „*Mravně nepřípustnými jsou z pravoslavného pohledu také nejružnější druhy mimotělesného oplodnění, které předpokládají přípravu, konzervaci a zničení ‚zbytečných‘ zárodků.*“²⁸ Co se týče asistované reprodukce v rámci manželství za užití pohlavních buněk manželů, pozitivní postoj zde zaujímá např. Koptská pravoslavná církev, která považuje za nejdůležitější umožnit ženě mít dítě, s darováním pohlavních buněk ale také nesouhlasí.²⁹

Pohled protestantských církví bývá často o trochu méně negativní a asistovanou reprodukci většinou buďto umožňují v rámci manželství za užití pohlavních buněk manželů, nebo se k této otázce nijak závazně nevyjadřují. Co se týče judaismu, ten také povoluje metody asistované reprodukce s použitím pohlavních buněk manželů. Přebytná embrya by měla být buďto znovu použita daným párem (nikoli darována), ponechána k samovolné „smrti“ (nikoli záměrně zničena), případně použita pro výzkum za takových okolností, kdy jedině výzkum může pomoci

---

²⁵ § 2377, DAR DÍTĚTE. In: *Katechismus katolické církve* [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <http://katechismus.cz>

²⁶ § 2378, DAR DÍTĚTE tamtéž

²⁷ § 2275, POTRAT tamtéž

²⁸ KOLEKTIV AUTORŮ. *Základy sociální koncepce ruské pravoslavné církve*. Pavel Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-91-7.

²⁹ HAASOVÁ, Ilona a Ivana OBORNÁ. Etika asistované reprodukce. *Urologie pro praxi* [online]. 2012, 13(6) [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.solen.cz/pdfs/uro/2012/06/05.pdf>

páru k narození dítěte z jejich jiného embrya. Ohledně posledního bodu se však názory různí.³⁰ Stejně tak, pouze mezi manžely, je povolena asistovaná reprodukce muslimům.³¹

---

³⁰ IVF and Judaism. *IVF Worldwide* [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: https://ivf-worldwide.com/index.php?option=com_content&view=article&id=202&Itemid=107

³¹ IVF and Islam. *IVF Worldwide* [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: https://ivf-worldwide.com/index.php?option=com_content&view=article&id=202&Itemid=107

3. Surogátní mateřství

3.1. Princip

Surogátní neboli náhradní mateřství³² je stavem, kdy dítě pro objednatelský pár odnese jiná žena (dále jen *náhradní matka*). K oplodnění dochází pomocí metody *in vitro fertilizace*³³ a embryo je následně vloženo k donošení do dělohy náhradní matky, která ho porodí. Na početí, donošení a porodu dítěte se v případě surogátního mateřství podílí tři až pět osob (objednatelský pár – muž a žena, náhradní matka, a v případě zcela neplodného páru také dárce spermií a dárkyně vajíčka)³⁴. Teoreticky by to mohlo být dokonce i šest osob, jelikož z lékařského hlediska je možné vytvořit embryo nesoucí genetický materiál třech osob.³⁵ To krom dalšího přináší právě i zásadní otázku určení matky takto počatého a narozeného dítěte.

3.2. Surogátní mateřství v Bibli

Surogátní mateřství má dlouhou historii. Zmínku o něm najdeme již v biblické První knize Mojžíšově (Genesis), která sice sama období svého vzniku neuvádí, odborníci jej však odhadují na 10.–2. století př. n. l., někteří dokonce až na 15.–13. století př. n. l.³⁶

„*Sáraj, žena Abramova, mu nerodila. Měla egyptskou otrokyni, která se jmenovala Hagar. Jednou řekla Sáraj Abramovi: ‚Hle, Hospodin mi nedopřál, abych rodila, vejdi tedy k mé otrokyni, snad budu mít syna z ní.‘ Abram Sárajiny rady uposlechl. Vzala tedy Abramova žena Sáraj svou otrokyni, Hagaru egyptskou, deset let po tom, co se Abram usadil v kenaanské zemi, a dala ji svému muži Abramovi za ženu. I vešel k Hagarě a ona otěhotněla.*“³⁷ Následující verše pak popisují, jak si po otěhotnění přestala otrokyně Hagara své paní Sáraj vážit, a dokonce od ní utekla. Nakonec se po rozhovoru s Bohem vrátí, a Abramovi (později zv. Abrahámovi) se takto narodí syn Izmael. Podobná situace se pak v Genesis ještě několikrát opakuje, např.

---

³² Slovo *surogátní*, anglicky *surrogate*, má původ v latinském slově *surrogare*, které znamená „umístit na místo někoho jiného“ nebo „nahradit“. V anglicky mluvících zemích se surogátní mateřství běžně označuje jako *surrogacy*. V této práci jsou slova *surogátní* a *náhradní* používána jako synonyma.

³³ viz kapitola 2.1.

³⁴ SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 7. ISBN 978-80-7552-677-9.

³⁵ FARENZI, H. C. M., GOULART A. C. X., SANTOS, A. D., RAMOS, M. G., & PENNA, M. L. F. (2020). Three-parent babies: Mitochondrial replacement therapies. *JBRA assisted reproduction*, 24(2), 189–196. <https://doi.org/10.5935/1518-0557.20190086>

³⁶ Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Genesis [online]. 2022 [citováno 22. 05. 2023]. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Genesis&oldid=22266170>

³⁷ Gn 16, 1-4

i v případě Jákoba: „*Jákoab vzplanul proti Ráchel hněvem a okřikl ji: ‚Což mohu za to, že Bůh odpírám plod tvému životu?‘ Odvětila: ‚Tu je má otrokyně Bilha; vejdi k ní! Porodí na má kolena, a tak i já budu mít z ní syny.‘*“³⁸

V těchto případech surogátního mateřství šlo ženám primárně o zajištění potomků svému manželovi s ohledem na pokračování rodu a jistou prestiž. Vzhledem k tomu, že ještě neexistovala možnost asistované reprodukce, početí probíhalo pohlavním stykem manžela s náhradní matkou, v těchto případech se služkou.

3.3. Právní úprava v ČR

Surogátní mateřství v České republice se nalézá v jakémisi právním vakuu. Není výslovně zakázáno, ale ani neexistuje právní úprava, která by se mu věnovala a vymezovala práva a povinnosti mezi objednatelským párem a náhradní matkou.³⁹ Jedinou zmínku nalezneme v § 804 občanského zákoníku, který stanoví, že osvojení je vyloučeno mezi osobami spolu příbuznými v přímé linii a mezi sourozenci. To neplatí v případě náhradního mateřství. Z výše uvedeného mohu usuzovat, že přesto, že zákonodárce věděl o tom, že se surogátní mateřství v praxi uskutečňuje, záměrným neupravením jeho podmínek a pravidel vyjádřil názor, že se surogátní nemá stát běžně využívaným postupem, jak se stát rodiči.

Jak již bylo dříve několikrát zmíněno, podle českého právního řádu je matkou dítěte žena, která je porodila. Ani surogátní mateřství nečiní výjimku, a tak je matkou dítěte právě náhradní matka – z hlediska práva zde tedy ani žádné surogátní mateřství není. To platí, ať už jsou pro vznik embrya použity pohlavní buňky objednatelského páru, nebo pohlavní buňky dárců. Pro objednatelský pár je tedy následně jedinou možností osvojení dítěte po jeho narození.⁴⁰

Náhradní matky můžeme rozdělit do dvou základních skupin. První tvoří rodinné příslušnice či blízké osoby objednatelského páru, tedy matky, sestry, sestřenice, kamarádky a další, které takto postupují většinou nezištně. Druhou skupinu pak tvoří ženy cizí, které se s objednatelskými páry spojují především prostřednictvím nejrůznějších internetových portálů.⁴¹

Na začátku procesu surogátního mateřství u druhé ze zmíněných skupin žen bývá často uzavírána smlouva o náhradním mateřství, která není typizovaná a opírá se o princip smluvní

---

³⁸ Gn 29, 2-3

³⁹ ČAMDŽÍCOVÁ, Sabina a Petr MOTYČKA. Smlouva o náhradním mateřství. *Právní prostor* [online]. 2019 [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/smlouva-o-nahradnim-materstvi>

⁴⁰ Viz kapitola 4. Osvojení

⁴¹ Příkladem: www.mojetehotenstvi.cz, www.modrykonik.cz, www.hyperinzerce.cz, www.emimino.cz, www.nahradnimaminka.cz a <https://nahradni-materstvi.webnode.cz>

volnosti § 1746 odst. 2 občanského zákoníku.⁴² Je ovšem nutné konstatovat, že ustanovení tvrdící, že matkou dítěte je žena, která je porodila, je ustanovením kogentním, a smluvní odchýlení by tak bylo absolutně neplatné. Stejně tak nelze smluvně upravit povinnost náhradní matky po porodu souhlasit s osvojením dítěte objednatelským párem, s ohledem na zákaz smluvní úpravy práv týkajících se postavení osob.⁴³ Vztah mezi objednatelským párem a náhradní matkou je tak založen zejména na důvěře, jelikož náhradní matku nelze po narození dítěte k jeho odevzdání a opuštění nutit, a stejně tak ona nemůže po objednatelském páru požadovat, aby dítě osvojil, pokud by si své rozhodnutí rozmyslel, např. z důvodu zdravotního postižení narozeného dítěte.

Obsahem smluv o náhradním mateřství bývá také zpravidla ujednání o odměně pro náhradní matku vč. úhrady nákladů vynaložených na zdravotní a další péči související s těhotenstvím a porodem.⁴⁴ Jak zmiňuji výše, takováto smlouva o náhradním mateřství bude buďto absolutně neplatnou, nebo bude jen písemně zaznamenanou osobní úsluhou, ovšem ani v jednom z těchto případů nebude právně vymahatelnou. Jak ovšem přistoupit k situaci, kdy objednatelský pár poskytne náhradní matce odměnu či uhradí náklady spojené s náhradním mateřstvím, avšak náhradní matka si souhlas s osvojením buďto rozmyslí, nebo dojde k potratu či narození mrtvého nebo postiženého dítěte? Nejvyšší soud v odůvodnění rozsudku ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5089/2017-155 uvedl, že v obdobném případě by se jednalo o tzv. vědomé plnění nedluhu, které nezakládá povinnost vydání bezdůvodného obohacení.⁴⁵

Co se týče odměny pro náhradní matku, v teoretické rovině by zde mohl hrozit také postih za trestný čin svěřeni dítěte do moci jiného dle § 169 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů, jelikož náhradní matka za odměnu svěruje dítě do moci jiného za účelem adopce. Jednání objednatelského páru by pak mohlo být považováno za účastenství. Kromě formálních a typových znaků trestného činu je zde však ještě znak protiprávnosti, jakožto znak, který určuje rozpor daného jednání s právními normami. „*Na protiprávnost není*

---

⁴² Jiný pohled přináší například prof. Telec, který se přiklání k názoru, že dohody o náhradním mateřství jsou jen dorozumění o osobní úsluze, která nezakládají žádný právní vztah. Viz TELEEC, Ivo. Náhradní mateřství: osobní úsluha mimo právo. *Zdravotnické právo a bioetika* [online]. 21.2.2018 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/nahradni-materstvi-osobni-usluha-mimo-pravo>

⁴³ Srov. viz § 1 odst. 2 občanského zákoníku

⁴⁴ „...odměna a náhrada nákladů pro náhradní matku se v průměru pohybuje v rozmezí 500 000 Kč až 750 000 Kč.“ Viz SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 36. ISBN 978-80-7552-677-9.

⁴⁵ SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 26. ISBN 978-80-7552-677-9.

možno usuzovat izolovaně pouze z hlediska trestního práva, ale je třeba brát v úvahu hlediska i jiných právních odvětví. Ve výsledku pak musí být trestný čin protiprávní v tom smyslu, že se posuzuje ve vztahu k celému právnímu řádu.⁴⁶ Je tedy otázkou, zda lze surogátní mateřství považovat za protiprávní, když s ním je v občanském právu hmotném počítáno (považujeme-li případnou odměnu za dar/úhradu nákladů náhradní matce, a nikoli za úplatu za svěření dítěte). Dále je tu materiální korektiv ve formě zásady subsidiarity trestní represe. § 12 odst. 1 věta první zákona č. 40/2009, trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů říká, že trestní odpovědnost pachatele a s ní spojené trestněprávní důsledky lze uplatňovat jen v případech společensky škodlivých. Na společenskou škodlivost, jak rozebírám v této kapitole dále, se názory různí.

Ve spojení s tímto mě fakt, že občanský zákoník náhradní mateřství, byť i jediným ustanovením, připouští, utvrzuje v názoru, že by jeho úpravě měla být věnována větší pozornost. Je jasné, že nebude možné paušalizovat „příjatelnu částku“ za službu náhradního mateřství. Je ovšem nezpochybnitelné, že i náhradní matka, která se pro surogátní mateřství rozhodne ze zcela nezištných důvodů, si pravděpodobně v některých ohledech ekonomicky či jinak pohorší, ať už jde o sníženou pracovní výkonnost, pracovní neschopnost z důvodu těhotenství a porodu či následné zdravotní komplikace. Vzhledem k povaze jejího plnění směrem k objednatelskému páru mi tak poskytnutí minimálně úhrady nákladů spojených s početím, těhotenstvím a porodem, ušlého zisku a případného ztížení společenského uplatnění nepřijde nemorální.

Po narození dítěte přichází na řadu osvojení dítěte objednatelským párem. Osvojení je upraveno § 794 a násl. občanského zákoníku: „*Osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Předpokladem osvojení je takový vztah mezi osvojitelem a osvojencem, jaký je mezi rodičem a dítětem, nebo že tu jsou alespoň základy takového vztahu. Osvojení nezletilého musí být v souladu s jeho zájmy*“. O osvojení rozhoduje soud na návrh osvojitele, tedy v tomto případně objednatelského páru, a na základě rozhodnutí o osvojení se pak tito zapisují do matriky jako rodiče. Rodiče narozeného dítěte, tedy náhradní matka, a případný otec, její manžel či muž, který dal souhlas s umělým oplodněním, musí, nerozhodne-li soud jinak, dát s osvojením souhlas.⁴⁷ Otec tak může učinit hned po narození, náhradní matka nejdříve šest týdnů po narození dítěte. Tento souhlas mohou s ohledem na ochranu jejich práv odvolat do třech měsíců ode dne,

---

⁴⁶ Srov. viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2017, č.j. 5 Tdo 1044/2016-62

⁴⁷ Je-li náhradní matka podstupující *in vitro fertilizaci* vdaná, je za otce narozeného dítěte považován její manžel, který pak musí dát stejně jako náhradní matka souhlas s osvojením. Není-li náhradní matka vdaná, je za otce dítěte považován muž, který dal s umělým oplodněním souhlas. Pokud je tímto mužem muž z objednatelského páru, je rovnou po narození dítěte zapsán jako jeho otec. Pokud je jím jiný muž, i tento musí dát následně s osvojením souhlas. To vše za předpokladu, že nedošlo k popření otcovství.

kdy byl dán, a v případě, že dítě ještě nebylo předáno osvojiteli či pokud má být dítě v souladu s jeho zájmem být se svými rodiči rozhodnutím soudu vydáno osvojiteli, i po uplynutí třech měsíců.

Již před uskutečněním osvojením o dítě zpravidla pečuje objednatelský pár, což je i v souladu se zákonem. O předání dítěte je nutné informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí. Osvojením dítěte získávají osvojitelé rodičovskou odpovědnost a zaniká příbuzenský poměr mezi osvojencem a původní rodinou.

3.4. Právní úprava v zahraničí

Státy můžeme podle přístupu k surogátnímu mateřství rozdělit do tří základních kategorií: ty, ve kterých je surogátní mateřství legální a právně upravené (např. většina států Spojených států amerických, Velká Británie, Ukrajina či Indie)⁴⁸, ty, ve kterých je surogátní mateřství nelegální (v Evropě např. Francie, Rakousko, Německo, Itálie, Španělsko a Polsko)⁴⁹ a na ty, ve kterých surogátní mateřství není zakázáno, ale postrádá zákonnou úpravu, jako je tomu v České republice. V následujících podkapitolách se zaměřím na některé z nich.

3.4.1. Německo

Co se týče umělého oplodnění a surogátního mateřství, německá právní úprava je velmi přísná. Zákon o ochraně embryí (Embryonenschutzgesetz), který je účinný od roku 1991, absolutně zakazuje surogátní mateřství a dále také mnoho metod a postupů asistované reprodukce, jako je užití cizích (darovaných) embryí pro oplodnění ženy, oplodnění více vajíček, než je plánováno užít v jednom cyklu a další. Takováto jednání jsou pro lékaře trestná a hrozí mu za ně trest až pět let odnětí svobody. Za striktností této úpravy stojí jak negativní zkušenost s pokusy na embryích za dob nacismu, tak i vysoký poměr křesťanů ve společnosti.⁵⁰

---

⁴⁸ SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 39-43. ISBN 978-80-7552-677-9

⁴⁹ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Mater semper certa est! O náhradním a kulhajícím mateřství. *Právní rozhledy*, 2015, č. 21, s. 725-732. ISSN 1210-6410.

⁵⁰ SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 40. ISBN 978-80-7552-677-9.

3.4.2. Spojené státy americké

Spojené státy americké mají obecně pověst destinace, kam se za účelem podstoupení surogátního mateřství vydávají páry ze zemí, ve kterých není umožněno.⁵¹ Právní úprava se liší v jednotlivých státech federace. Zatímco například v Kalifornii, Nevadě, Washingtonu a New Jersey je surogátní mateřství povoleno a co víc, je výslovně zakotvena povinnost náhradní matky dítě po narození objednatelskému páru vydat (ve zmíněné Kalifornii dokonce bez ohledu na pohlaví osob objednatelského páru), v Louisianě, Nebrasce a Michiganu je surogátní mateřství zakázáno. Mezi těmito protipóly pak stojí státy jako Texas či Aljaška, kdy je v některých případech nutné získat k surogátnímu mateřství speciální povolení, či jak je Virginie nebo Tennessee, ve kterých je postoj k surogátní mateřství podobný tomu v České republice – není zakázáno, ale ani výslovně upraveno.⁵²

3.4.3. Ukrajina

Dalším státem známým pro svůj pozitivní a otevřený postoj k surogátnímu mateřství je Ukrajina. Zde je umožněno sice pouze heterosexuálním párům, ovšem pokud jde o embryo objednatelského páru, které vzniklo z jejich pohlavních buněk, či alespoň ze spermie muže z objednatelského páru, a které bylo poté přeneseno do dělohy náhradní matky, stává se rodiči objednatelský pár, nikoliv žena, která je porodila.⁵³ Náhradní matka tak může být ke vzdání se dítěte donucena rozhodnutím soudu.

3.5. Judikatura

3.5.1. K rodičovství dítěte narozeného náhradní matce v jiném státě

V nálezů Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017 sp. zn. I. ÚS 3226/16 rozhodoval Ústavní soud o neústavnosti neuznání rodičovství stejnopohlavnímu páru dítěte narozeného náhradní matce. Stěžovatelé, dva muži, jeden občan České republiky, druhý občan Dánska, se v souladu

---

⁵¹ Na českém internetu tento postup v posledních letech zpropagovali například David a Michal Vaníčkovi, kteří svou cestu k početí dětí prostřednictvím surogátní mateřství v americkém Wisconsinu zaznamenali a sdíleli prostřednictvím série videí dostupných na <https://www.youtube.com/playlist?list=PLoBYQ3EbBhSPEajQe2LzPMaFJgN8Iqow6>. Tato videa získala v souhrnu na YouTube k 22. 5. 2023 více než 1 634 000 zhlédnutí.

⁵² SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky*. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021, s. 39. ISBN 978-80-7552-677-9

⁵³ Čl. 123 (2, 3) ukrajinského zákona o rodině; *Simejnij kodeks Ukrajini. Verchovna Rada Ukrajini: Zakonodavstvo Ukrajini*, [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

s právní řádem státu Kalifornie stali rodiči dítěte narozeného náhradní matce. Oba stěžovatelé byli v Kalifornii na základě soudního rozhodnutí zapsáni jako rodiče do rodného listu dítěte.

V České republice pak zahájili řízení před Nejvyšším soudem o uznání tohoto rozhodnutí, soud jim však vyhověl pouze částečně tak, že uznal rodičovství jednoho ze stěžovatelů. Rodičovství druhého ze stěžovatelů neuznal s odvoláním na veřejný pořádek. Stěžovatelé se obrátili na Ústavní soud se stížností na porušení principu nejlepšího zájmu dítěte a přímou diskriminaci.

V nálezu se Ústavní soud mimo jiné zabýval porovnáním rodičovství k dítěti narozenému v rámci náhradního mateřství a klasického osvojení. Rodičovství k dítěti narozeného náhradní matce nelze dle názoru soudu připodobnit k připodobnit k osvojení dítěte, jelikož na rozdíl od osvojení v případě náhradního mateřství neexistují jiní rodiče dítěte než objednatelský pár. U náhradního mateřství má také objednatelský pár kontrolu nad tím, z jakého genetického materiálu dítě vznikne, a po dohodě s náhradní matkou také nad průběhem těhotenství a porodu. Ústavní soud však uvádí i argumenty proti ztotožňování rodičovství k dětem narozeným náhradní matce a dětem narozeným přirozeným způsobem z důvodu, že cesta náhradního mateřství bývá využívána nejčastěji právě páry, které se potomka přirozeně dočkat nemohou. „*Rodičovství s využitím náhradní matky je nutno vnímat jako institut odlišný od osvojení i od přirozeného rodičovství, přičemž v českém právu není nijak upraven.*“⁵⁴

Ústavní soud v závěru konstatoval rozpor rozsudku Nejvyššího soudu s nejlepším zájmem dítěte chráněným čl. 3 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte. „*V případě, že mezi osobami rodinný život, vzniklý na legální bázi, již existuje, je povinností všech orgánů veřejné moci jednat tak, aby se tento vztah mohl rozvíjet, a musí být respektovány právní záruky, které chrání vztahy dítěte a jeho rodiče.*“⁵⁵ Toto dítě má tedy v rodném listě zapsané dva otce. Ústavní soud však zdůraznil, že se nejedná o obecné uznání rodičovství homosexuálních párů, tedy možnosti osvojení dětí narozených z náhradního mateřství, nýbrž pouze o uznání již fakticky existujícího rodinného života vzniklého na základě legálního jednání ve státě Kalifornie. Pokud rodičovství vznikne v jiném státě v souladu se zákonem, musí být respektováno i v České republice.

Podobný případ řešily už v roce 2011 soudy v Itálii. Dítě narozené v homosexuálním manželství dvou žen, Španělky, která jej porodila, a Italky, jejíž bylo darované vajíčko, mělo ve Španělském rodném listě zapsané jako rodiče právě tyto dvě ženy. Italská matka usilovala o zápis do matriky i v Itálii, kde jí byla ovšem žádost zamítnuta pro rozpor s veřejným pořádkem. I italský dovolací soud ovšem nakonec rozhodl, že zápis dvou matek do matriky je v tomto

---

⁵⁴ Srov. viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017 sp. zn. I. ÚS 3226/16

⁵⁵ Srov. viz náleží Ústavního soudu ze dne 29. 6. 201 sp. zn. I. ÚS 3226/16

případě možný, neboť právní postavení dítěte se řídí zemí jeho narození. Mimo jiné konstatoval, že takovýto zápis není v rozporu s veřejným pořádkem a poznamenal, že neexistují důkazy o škodlivém vlivu výchovy dítěte stejnopohlavním párem.⁵⁶

Možným porušením čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (Právo na respektování rodinného a soukromého života) se v podobném případě zabýval i Evropský soud pro lidská práva v kauze „*D proti Francii*“ (rozsudek ze dne 10. 4. 2019, č. P16-2018-001). Objednatelský pár holčičky narozené na Ukrajině prostřednictvím náhradního mateřství s použitím spermií manžela a darovaným vajíčkem žádal o přepis rodného listu, ve kterém byli manželé z objednatelského páru v souladu s ukrajinskými zákony zapsáni jako rodiče, do francouzské evidence obyvatel. Ve věci zapsání ženy z objednatelského páru jako matky holčičky jim ovšem ve výsledku nebylo vyhověno, jelikož ji neprodila. Francouzský soud uvedl jako možnou alternativu pro zapsání dané ženy do rodného listu adopci, která by byla v souladu s francouzským právním řádem. Evropský soud pro lidská práva toto uznal jako účinný mechanismus umožňující uznání příbuzenského vztahu a konstatoval tak neporušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod.

3.5.2. K osvojení dítěte homosexuálním párem

Ustanovení § 800 občanského zákoníku stanoví, že osvojiteli se mohou stát manželé nebo jeden z manželů. Výjimečně může osvojit i jiná osoba; v tom případě soud též rozhodne o tom, že se z matriky vypouští zápis o druhém rodiči. Toto ustanovení bylo původně omezeno § 13 odst. 2 zákona č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů, který říkal, že trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte. Toto ustanovení bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016.

Ústavní soud pro zrušení argumentoval tím, že vzhledem k tomu, že ustanovení občanského zákoníku umožňuje ve výjimečných případech osvojení i jednotlivci mimo manželský svazek, aniž by rozlišoval, zda se jedná o osobu heterosexuální či homosexuální orientace, nelze osoby žijící v registrovaném partnerství v tomto ohledu znevýhodňovat oproti osobám homosexuální orientace žijícím v neformálním svazku.

Osvojení dítěte osobou v registrovaném partnerství tedy od zrušení tohoto ustanovení nezákonné není, jde ovšem pouze o individuální osvojení jedním z partnerů, nikoli registrovanými partnery jakožto párem. Zároveň však Ústavní soud považuje za plně ústavně konformní

---

⁵⁶ KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, NOVÝ, Zdeněk. Dvě matky, jedno dítě, nejlepší zájem dítěte a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2017, č. 15-16, s. 524-530. ISSN 1210-6410.

upřednostnění osvojení manžely nebo jedním z manželů, což plyne i z nálezu sp. zn. Pl. ÚS 10/15 ze dne 19. 11. 2015, ve kterém uvedl, že český právní řád poskytuje speciální status institutu manželství, a to i pro účely osvojování.

3.6. Návrh právní úpravy surogátního mateřství

Vzhledem k tomu, že surogátní mateřství v České republice fakticky probíhá, občanský zákoník jeho existenci připouští a s ohledem na to, do jakých „šedých zón“ jeho podstoupení všechny zúčastněné může zavést, považovala bych za vhodné jej právně upravit.

Za nutnost považuji právní úpravu jeho definice a základních rysů, zejména co se týče poskytnutí náhrady nákladů náhradní matce, právě v občanském zákoníku. Systematicky bych jej zařadila do části druhé, Rodinné právo, dílu dva, Poměry mezi rodiči a dítětem.

Náhradní mateřství

§ x1

(1) Náhradním mateřstvím je situace, kdy žena (dále jen náhradní matka), která porodila dítě počaté pomocí metod asistované reprodukce z embrya, které nepochází z jejích pohlavních buněk, nemá zájem stát se jeho matkou, nýbrž po porodu hodlá dítě poskytnout na základě předchozí domluvy k osvojení konkrétnímu páru.

(2) Podmínky pro podstoupení náhradního mateřství stanoví speciální zákon.

§ x2

(1) Za náhradní mateřství nenáleží náhradní matce žádná odměna.

(2) Náhradní matka může po neplodném páru požadovat náhradu nákladů spojených s početím, těhotenstvím, porodem, náhradu ušlého zisku po dobu těhotenství, porodu a rekonvalescence po něm a náhradu za případné ztížení společenského uplatnění.

§ x3

V případě, že náhradní matka do 7 dnů od porodu souhlas s osvojením neudělí, může neplodný pár požadovat vydání již uhrazené částky dle § x2 odst. 2 jako bezdůvodného obohacení.

§ x4

K podstoupení náhradního mateřství, včetně určení výše úhrady dle § x2 odst. 2 je třeba souhlasu soudu.

K § x1: V rámci úpravy považuji na vhodnější spíše než *surogátní mateřství* použít *náhradní mateřství*, jelikož toto sousloví je jasnější, srozumitelnější, a i obecně užívané. Nepoužila bych naopak zažité slovní spojení *objednatelský pár*, které může evokovat nemorálnost takového postupu. Embryo by mělo vzniknout buďto z pohlavních buněk objednatelského páru, nebo z buněk anonymně darovaných. Konkrétní podmínky na osobu náhradní matky (věk, občanství, zdravotní stav, psychologické vyšetření, rodinný stav apod.) a na objednatelský pár (věk, občanství, nemožnost početí nebo donošení dítěte, podstoupení jiných alternativ před umožněním náhradního mateřství apod.) bych zařadila do zákona o specifických zdravotních službách, který již podobně upravuje podmínky pro podstoupení umělého oplodnění.

K § x2: Abych zabránila komerčnímu zneužívání náhradního mateřství, zakázala bych za jeho podstoupení jakoukoliv odměnu. Jak jsem však již zmínila dříve, myslím si, že i pokud náhradní matka postupuje ze zcela nezištných důvodů, pouze se záměrem pomoci jinému neplodnému páru, měla by ji náležet minimálně náhrada nákladů spojených s početím, těhotenstvím, porodem, náhrada ušlého zisku po dobu těhotenství, porodu a rekonvalescence po něm a náhrada za případné ztížení společenského uplatnění, jelikož těhotenství je pro tělo i psychiku dané ženy velkou zátěží.

K § x3: Jsem toho názoru, že žena, která porodí dítě, nemůže být žádným způsobem donucována k jeho opuštění. I s ohledem na hormonální změny v důsledku těhotenství a porodu nemůže žena dopředu vědět, jak bude po narození dítěte reagovat, zda a jak k němu přilne a zda bude v jejích silách a možnostech se ho vzdát. Věřím, že na druhou stranu i neodevzdání dítěte objednatelskému páru, pro který je náhradní mateřství často poslední možností v cestě za potomkem, a na kterého již několik měsíců či let čekají a těší se na něj, může přinést značné útrapy. Odebrání dítěte ženě, která ho porodila, přesto považuji za větší zásah. Lhůtu 7 dnů jsem zde zvolila záměrně, přesto, že současná úprava osvojení umožňuje ženě s ním souhlasit až po uplynutí 6 týdnů od porodu. Tato lhůta by podle mého názoru mohla být vhodným kompromisem mezi požadováním okamžitého souhlasu s osvojením a odevzdáním dítěte a současnými 6 týdny. Zároveň s tímto návrhem úpravy zákona bych navrhovala i úpravu ustanovení týkajících se osvojení:

§ x813

(1) Matka osvojovaného dítěte může dát souhlas k osvojení nejdříve šest týdnů po narození dítěte. Otec osvojovaného dítěte může dát souhlas k osvojení i před uplynutím této doby, nejdříve však po narození dítěte. V případě náhradního mateřství schváleného soudem může

dát i matka osvojovaného dítěte souhlas k osvojení i před uplynutím této doby, nejdříve však po narození dítěte.

(3) Byl-li souhlas otce nebo matky dán dříve, nepřihlíží se k němu.

K § x4: Aby bylo zajištěno splnění podmínek dle teoreticky pozměněných ustanovení občanského zákoníku a zákona o specifických zdravotních, užití náhradního mateřství jen jako prostředku *ultima ratio* a také zajištěna adekvátnost poskytované úhrady objednatelského páru náhradní matce, považovala bych za vhodné zakotvit nutnost přechodního schválení náhradního mateřství soudem, což by mělo být zakotveno v § 427 zákona o zvláštních řízeních soudních.

3.7. Celotělní dárcovství

Během studia materiálů týkajících se náhradního mateřství jsem narazila na zajímavou teorii týkající se celotělního dárcovství pro účely náhradního mateřství, tedy na možnost darovat své zemřelé tělo k účelu odnošení dítěte. To v článku pro odborný lékařský časopis *Theoretical Medicine and Bioethics* v roce 2000 nastínila Rosalie Ber z Izraelského technologického institutu⁵⁷ a následně rozpracovala tamtéž v roce 2022 profesorka Anna Smajdor z University of Oslo.⁵⁸

Je známo hned několik případů, kdy byla u osob s mozkovou smrtí či ve vegetativním stavu pomocí přístrojů udržována funkce kardiovaskulárního systému a některých orgánů, a to i po mnoho let. V České republice byl dokonce značně medializován případ těhotné ženy Evy, u které byla v 16. týdnu těhotenství konstatována mozková smrt v důsledku arteriovenózní malformace provázené krvácením do mozku. Žena byla neprodleně letecky transportována do Fakultní nemocnice Brno, napojena na umělou plicní ventilaci a byly zajištěny a udržovány její vitální funkce po celých 117 dní. Přednosta Kliniky anesteziologie, resuscitace a intenzivní medicíny Roman Gál uvedl, že z řešerší, které si během péče o tento případ dělali, plyne, že těchto případů bylo ve světě dosud zaznamenáno pouze asi 30. Ve 12 z nich bylo těhotenství ukončeno a jen ve dvou případech lékaři udržovali životní funkce déle než 100 dní.⁵⁹ Lékaři v Brně

---

⁵⁷ BER, Rosalie. Ethical Issues in Gestational Surrogacy. *Theoretical Medicine and Bioethics: Philosophy of Medical Research and Practice* [online]. 2000, April 2000, (21), 153–169 [cit. 2023-02-23]. ISSN 1573-1200. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1023/A:1009956218800>

⁵⁸ SMAJDOR, Anna. Whole body gestational donation. *Theoretical Medicine and Bioethics: Philosophy of Medical Research and Practice* [online]. 2022, 18 November 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1007/s11017-022-09599-8>

⁵⁹ WIESNEROVÁ, Ema. Lékaři udržovali 117 dní životní funkce ženy. Porodila zdravou holčičku. In: *Zprávy z MUNI* [online]. 3.11.2019 [cit. 2023-05-24]. Dostupné z:

doufali v udržení těhotenství alespoň do 24. týdne, který je považován za hraniční pro přežití předčasně narozeného dítěte. V tomto případě nakonec provedli císařský řez ve 34. týdnu těhotenství, a tak se 15. 8. 2019 narodila zdravá holčička vážící 2130 gramů a měřící 42 centimetrů, která mohla být hned po dvou týdnech předána rodině.⁶⁰ Matka byla po porodu odpojována od přístrojů.

Embryo lze první 2 týdny po oplodnění udržovat *in vitro*. Hraničním pro přežití dítěte je podle odborníků narození po 24. týdnu těhotenství. Pro překlenutí oněch 22 týdnů (případně 38 týdnů do obvyklé délky těhotenství) se tedy nabízí otázka, zda by nebylo možné využívat těla lidí po mozkové smrti (nikoliv pouze ve vegetativním stavu)⁶¹, přičemž daná osoba by zde figurovala jako náhradní matka v rámci surogátního mateřství, a to na základě předchozího souhlasu s „darováním“ svého těla pro tento účel.⁶²

Argumentem pro využití tzv. celotělního dárcovství je podle mého názoru na prvním místě to, že by tím byl zcela eliminován citový vztah mezi náhradní matkou a dítětem, a tím i riziko, že si ho bude chtít po porodu nechat. Zároveň nebude v důsledku těhotenství ohrožen její život nebo zdraví. Mezi argumenty proti bych zařadila vliv na psychiku takto narozeného dítěte, které v budoucnu zjistí, že se vyvíjelo v mrtvém těle a z tohoto bylo narozeno. Zároveň také nemohou být zanedbány vztahy ostatních členů rodiny ženy, jejíž tělo je využito k tzv. celotělnímu dárcovství, ačkoli toto by mohlo být vyřešeno povinnou anonymitou. Předpokládám také velkou finanční a personální náročnost tohoto procesu, který by z podstaty věci probíhal pravděpodobně ve zdravotnických zařízeních. Z právního hlediska by tedy musely být upraveny zejména následující otázky:

- podmínky pro zařazení ženy do programu celotělního dárcovství
- podmínky pro přístup zamýšlených rodičů k celotělnímu dárcovství
- zajištění anonymity mezi dárkyní, dítětem a zamýšlenými rodiči

---

<https://www.em.muni.cz/udalosti/12028-lekari-udrzovali-117-dni-zivotni-funkce-zeny-porodila-zdravou-holcicku>

⁶⁰ WIESNEROVÁ, Ema. Lékaři udržovali 117 dní životní funkce ženy. Porodila zdravou holčičku. In: *Zprávy z MUNI* [online]. 3.11.2019 [cit. 2023-05-24]. Dostupné z:

<https://www.em.muni.cz/udalosti/12028-lekari-udrzovali-117-dni-zivotni-funkce-zeny-porodila-zdravou-holcicku>

⁶¹ V tomto případě je totiž daná osoba z lékařského pohledu stále naživu, jelikož je zachována funkce mozkového kmene. Srov. viz § 2 písm. e) zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů ve znění pozdějších předpisů

⁶² BER, Rosalie. Ethical Issues in Gestational Surrogacy. *Theoretical Medicine and Bioethics: Philosophy of Medical Research and Practice* [online]. 2000, April 2000, (21), 153–169 [cit. 2023-02-23]. ISSN 1573-1200. Dostupné z: doi:<https://doi.org/10.1023/A:1009956218800>

- povinnost zamýšlených rodičů převzít po narození dítě i v případě případných zdravotních komplikací

Vhledem k tomu, jak se většina (nejen) evropských zemí staví k otázkám asistované reprodukce, darování pohlavních buněk a surogátnímu mateřství si však myslím, že tzv. celotělní dárcovství je tak eticky a morálně pobuřujícím a kontroverzním, že nelze předpokládat jeho využívání a legalizaci.

4. Osvojení

Jak se dočteme v § 794 občanského zákoníku, osvojením se rozumí přijetí cizí osoby za vlastní. Osvojit lze osobu nezletilou i zletilou, v této práci se ovšem budu zaměřovat výhradně na osvojení nezletilých. Osvojením zaniká vztah mateřství a práva a povinnosti z tohoto poměru vyplývající mezi dítětem a ženou, která ho porodila, a do rodného listu se jako matka dítěte запиše osvojitelka, pokud bylo dítě osvojeno manželi či samostatnou ženou. V případě, že je dítě osvojeno samostatným mužem, údaj o matce se z matriky vypouští.

Dle důvodové zprávy nemá být osvojení považováno výlučně za formu náhradní rodinné péče, protože ve srovnání s ostatními instituty náhradní péče nepředstavuje pouze úpravu péče o dítě, ale je statusovou změnou, kterou se upravují poměry mezi původními rodiči, dítětem, osvojitelem i dalšími osobami. Osvojení má být institutem, na který dochází řada v případě, kdy se neočekává péče a zájem původních rodičů o dítě a rozhodnutí o osvojení je tak v jeho zájmu. Mezi osvojitelem a osvojencem je vyžadován minimálně základ takového vztahu, jaký je mezi rodičem a dítětem.

O osvojení rozhoduje vždy soud na návrh osvojitele. Z činností souvisejících se zprostředkováním osvojení nesmí nikdo získat nepatřičný zisk. Z tohoto ustanovení § 798 by mohlo být usuzováno, že nějaký zisk možný je. Avšak M. Zuklínová v komentáři k občanskému zákoníku uvádí, že: „*Ze zprostředkování osvojení se nepatří (tj. nesmí být získán) získat žádný zisk. Proto každý zisk zprostředkováním získaný je třeba mít za nepatřičný. Pokud by snad došlo k nahrazení zvláště vynaložených nákladů, kupř. na zvláštní zdravotní péči o dítě, nejde o zisk, ale právě jen o náhradu vynaložených nákladů.*“⁶³ Zprostředkování osvojení je § 19a až 27 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí ve znění pozdějších předpisů, svěřeno výhradně orgánům sociálně-právní ochrany dětí v tomto zákoně uvedeným.⁶⁴

Občanský zákoník dále upravuje podmínky pro to stát se osvojitelem. Být jím může pouze zletilá a svéprávná osoba, která zaručuje svými osobními vlastnostmi, způsobem života, důvody a pohnutkami, které jí vedou k osvojení, že bude osvojovanému dítěti dobrým rodičem, a její zdravotní stav nesmí ve značné míře omezovat péči o něj. Osvojitelé se mohou stát manželé nebo jeden z manželů, výjimečně i jiná osoba. V tomto případě se z matriky vypustí zápis o druhém rodiči. Dle důvodové zprávy k § 800 občanského zákoníku se jinou osobou rozumí osoba,

---

⁶³ DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., FRINTA, O., FRINTOVÁ, D., NOVÁ, H., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-24]. ASPI_ID KO89_b2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁶⁴ tamtéž

kteřá nežije v žádném zákonem uznaném svazku, přičemž s ohledem na jiný právní předpis se nemůže jednat o registrované partnery. Tímto jiným předpisem je myšlen zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů ve znění pozdějších předpisů, jehož § 13 odst. 2 uváděl, že trvajícím partnerství brání tomu, aby se některý z partnerů stal osvojitelem dítěte. Toto ustanovení ovšem bylo zrušeno nálezem Ústavního soudu Pl. ÚS 7/15 ze dne 14. 6. 2016, čímž se teoreticky otevřela možnost osvojení jednou osobou v rámci registrovaného partnerství, ač to zůstává v rozporu s důvodovou zprávou k občanskému zákoníku, která ovšem není závazným pramenem práva ve formálním smyslu. Co se týká dalších podmínek, mezi osvojitelem a osvojencem musí být přiměřený věkový rozdíl, a to zpravidla minimálně šestnáct let (výjimečně i méně, je-li to v zájmu dítěte a se souhlasem opatrovníka dítěte v řízení o osvojení). Toto ustanovení má za cíl přiblížit poměry v nově vzniklé rodině takovým, jaké by byly v rodině biologické. Ke každému případu však má být přistupováno individuálně.⁶⁵ Dále je stanoveno, že osvojení nesmí proběhnout mez osobami příbuznými v přímé linii, ani mezi sourozenci, s výjimkou náhradního mateřství.

K osvojení musí dát souhlas dítě starší dvanácti let kromě případů, kdy by bylo požadování jeho souhlasu v zásadním rozporu s jeho zájmy, nebo by dítě nebylo schopno posoudit důsledky svého souhlasu. U dítěte mladšího dvanácti let je potřeba souhlasu jeho opatrovníka a je-li to možné, vezme soud na zřetel i vyjádření tohoto dítěte, a to s ohledem na stupeň jeho duševního vývoje. Potřeba je také souhlas rodičů osvojovaného dítěte, dle důvodové zprávy i v případě, kdy zanikla rodičovská odpovědnost. Matka může dát souhlas nejdříve šest týdnů po porodu, otec od okamžiku porodu. Souhlas s osvojením, nedejde-li k osvojení, pozbývá účinnosti šest let od jeho udělení. Zákon dále upravuje skutečnosti, na jejichž základě lze souhlas odvolat, a také případy, ve kterých není souhlas rodiče vyžadován.

Aby byla zajištěna péče o dítě, lze na základě rozhodnutí soudu a se souhlasem osvojitele předat dítě do jeho péče ještě před rozhodnutím o osvojení, se souhlasem rodičů dítěte dokonce i před udělením jejich souhlasu s osvojením, čehož bývá často využíváno v případech surogátního mateřství. Uplynutím třech měsíců ode dne udělení souhlasu k osvojení se pozastavuje výkon rodičovské odpovědnosti a soud jmenuje dítěti poručníka – orgán sociálně-právní ochrany dětí. Od této doby může být dítě předáno osvojiteli do tzv. péče před osvojením, která

---

⁶⁵ DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., FRINTA, O., FRINTOVÁ, D., NOVÁ, H., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-24]. ASPI_ID KO89_b2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

trvá minimálně šest měsíců a jejím cílem je přesvědčivé zjištění, že se mezi osvojitelem a dítětem vytvořil poměr, jež je smyslem a cílem osvojení.

Osvojením se dítě stává dítětem osvojitele či společným dítětem manželského páru osvojitelů a má po nich příjmení. Pokud s tím osvojenec nesouhlasí, rozhodne soud o připojení příjmení osvojitele k příjmení osvojenec. Na základě § 64 zákona o matrikách mají osvojitelé také právo do 6 měsíců od právní moci rozsudku o osvojení zvolit nezletilému osvojeneci nové jméno, jiné, než jaké má zapsané v matrice, nebo k zapsanému jménu přidat další. Pokud je osvojenec starší patnácti let, musí se změnou jména souhlasit.

Dítě má právo znát svůj původ. O tom, že bylo osvojeno, má osvojitel povinnost ho informovat nejpozději do zahájení školní docházky. V případě důležitých okolností, kterými může být např. velmi nebezpečná trestná činnost pokrevních rodičů a rizika z ní vyplývající či na straně osvojenec špatné vztahy k pokrevním rodičům, popř. členům jejich širší rodiny, mohou osvojitel či osvojenec navrhnout, aby bylo osvojení utajeno před původní rodinou dítěte.⁶⁶ Z důvodu velmi závažné situace ohrožující osvojené dítě na životě nebo na zdraví může následně soud rozhodnout o odtajnění osvojení. Po nabytí svéprávnosti vznikne osvojeneci také právo seznámit se s obsahem spisu o svém osvojení.

Soud může osvojení na návrh osvojitele či osvojenec do tří let od rozhodnutí o osvojení z důležitých důvodů zrušit, čímž se obnoví předchozí příbuzenský poměr.

---

⁶⁶ DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., FRINTA, O., FRINTOVÁ, D., NOVÁ, H., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-24]. ASPI_ID KO89_b2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

5. Utajený a anonymní porod, babyboxy

V životě ženy může nastat situace, kdy si z nějakého důvodu vůbec nepřeje být uvedena jako matka dítěte, a to ani např. do jeho osvojení někým jiným. Jednou z možností je pro ni utajený porod, kdy žena požádá o utajení své osoby v souvislosti s porodem. To může být jistou alternativou k přerušení těhotenství, což bylo i jedním z argumentů předkladatelů návrhu zákona pro zahrnutí tohoto institutu do právní úpravy v roce 2004.⁶⁷

Utajený porod upravuje § 37 zákona o zdravotních službách, který stanoví, že na utajení své osoby v souvislosti s porodem má právo žena s trvalým pobytem na území České republiky, pokud jejímu manželovi nespovídá domněnka otcovství. Tato žena musí poskytovateli zdravotních služeb předložit písemnou žádost včetně prohlášení, že o dítě nehodlá pečovat. Písemné hlášení o narození dítěte pak pouze obsahuje informaci, že se jedná o takovýto případ, a do knihy narození se údaje o matce nezapíší.⁶⁸ Náklady související s utajeným porodem hradí pojišťovna ženy, kterou o úhradu požádá příslušný poskytovatel zdravotních služeb.⁶⁹

Vedení zdravotnické dokumentace ve zvláštním režimu se věnuje § 56 zákona o zdravotních službách. Jméno ženy, žádost o utajení porodu, datum narození ženy a datum porodu je vedeno odděleně od zdravotnické dokumentace. Po ukončení hospitalizace jsou tyto údaje přidány ke zdravotnické dokumentaci, uzavřeny do vhodného obalu, zapečetěny a označeny bezpečnostním kódem, který je předán též dané ženě. Otevření takto zapečetěné zdravotnické dokumentace je možné jedině na základě rozhodnutí soudu či na žádost ženy, která rodila.

Matkou dítěte je ovšem i po utajeném porodu stále žena, která je porodila. Aby mohlo být dítě osvojeno, bude tak potřeba jejího souhlasu, mimo případů, kdy soud rozhodne, že souhlas rodiče není potřeba. I z tohoto důvodu není utajený porod často využíván.

Utajený porod je potřeba odlišit od porodu anonymního, který v České republice není zákonem upraven. V případě anonymního porodu není totožnost matky vůbec známá a nemůže být sdělena ani samotnému dítěti. Anonymní porod je možný ve Francii, Lucembursku či Itálii. Podle právních řádů těchto zemí, vycházejících z Code civil, je totiž mateřství podmíněno

---

⁶⁷ Tisková zpráva: Poslanců Viléma Holáně a Josefa Janečka k dnes schváleným návrhům zákonů na utajené porody a zrychlené adopce. *KDÚ-ČSL* [online]. 13.5.2004 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: [https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2004/tiskova-zprava-\(5\)](https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2004/tiskova-zprava-(5))

⁶⁸ Srov. viz § 14 odst. 4 a § 17 odst. 1 zákona o matrikách

⁶⁹ Srov. viz § 13 odst. 2 písm. j zákona č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění ve znění pozdějších předpisů

kromě porodu také uznáním mateřství rodící ženy.⁷⁰ Anonymní porod byl v roce 2003 posuzován Evropským soudem pro lidská práva v kauze *Odievre proti Francii* pro možný rozpor se čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, který stanovuje právo každého na respektování svého soukromého a rodinného života. Stěžovatelkou byla právě žena narozená anonymním porodem. Porovnávány byly zájmy rodící ženy na zachování její anonymity, zájem dítěte (paní Odievre) na zjištění vlastního původu, a také zájmy na dalších osob, především adoptivních rodičů a otce dítěte. Soud v daném případě konstatoval, že čl. 8 nebyl porušen.

Jak je zmíněno výše, anonymní porod ve zdravotnickém zařízení v České republice není možný. Jedinými případy, kdy matka zůstává zcela anonymní, je porod mimo zdravotnické zařízení s následným umístěním dítěte bez identifikačních údajů do tzv. babyboxu, anonymním odevzdáním Fondu ohrožených dětí,⁷¹ či zanecháním dítěte na jiném místě, čímž by toto bylo považováno za nalezenec. U takového dítěte nezjištěné totožnosti se podle § 17 odst. 2 zákona o matrikách provede do matriční knihy zápis podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výjimku zde tvoří odložení dítěte do babyboxu, jelikož ty nespádají do kompetence Policie ČR. Policisté v těchto případech pátrají po rodičích dětí pouze v případě podezření na spáchání trestného činu.⁷²

Babyboxy jsou schránky pro umístění dětí, které si rodiče z vážných důvodů nemohou nebo nechtějí ponechat. Bývají umístěny u zdravotnických zařízení či přímo v jejich budovách a jejich součástí je alarm, který pracovníky upozorní na umístění dítěte. První byl v České republice zřízen v roce 2005 novinářem a spisovatelem Ludvíkem Hessem v pražském Hloubětíně, a to s cílem zamezit usmrcování novorozenců či jejich odkládání na nebezpečných místech.⁷³ Správě babyboxů, kterých je již 85, a také zakládání nových, se v České republice věnuje spolek BABYBOX - Ludvík Hess a Jakub Hess pomáhají odloženým dětem, z.s. spolu s Nadačním fondem pro odložené děti STATIM.

V našem právním řádu babyboxy upraveny nejsou, jsou však společensky tolerovány a často i pozitivně hodnoceny. V návaznosti na vznik prvních z nich vydalo Ministerstvo práce

---

⁷⁰ HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině, Zákon o registrovaném partnerství, komentář*. In: . 4. Praha: C.H. Beck, 2009, s. 238. ISBN 978-80-7400-061-4

⁷¹ *Fond ohrožených dětí: Anonymní porody* [online]. [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/anonymni-porody>

⁷² Stanovisko policejního prezidia k Babyboxům nám dalo za pravdu. *Fond ohrožených dětí* [online]. 30. 6. 2006 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/stanovisko-policejního-prezidia-k-babyboxum-nam-dalo-za>

⁷³ *Babybox* [online]. 2010 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz>

a sociálních věcí v roce 2006 metodiku pro případy dětí odložených do babyboxů.⁷⁴ Podle této metodiky je hlavním cílem zajistit, aby se odložené děti co nejrychleji vrátily do vlastní rodiny nebo byly umístěny do rodiny náhradní. Zdravotnické zařízení musí dítěti bezodkladně poskytnout nezbytnou péči a o jeho odložení informovat orgán sociálně-právní ochrany dětí. V případě, že totožnost dítěte není známá, spadá případ do kompetence místně příslušného obecního úřadu obce s rozšířenou působností a obecního úřadu, v jehož obvodu se nachází babybox, do kterého bylo dítě odloženo. Ten podá podnět nebo návrh soudu na svěřeni dítěte do péče fyzické osoby, kterou může být například žadatel o osvojení nebo pěstoun, či na umístění do kojeneckého ústavu apod. Dítěti bude také ustanoven poručník. Následně mají být vyhledáni vhodní žadatelé o osvojení či pěstounskou péči, kteří budou upozorněni na specifickou situaci a to, že hrozí, že se biologičtí rodiče o dítě opětovně přihlásí. Pokud je ovšem totožnost dítěte známá, například z důvodu, že je u dítěte nalezen rodný list či jiné identifikační údaje, je primárním cílem zkontaktovat rodiče a pomoci jim překlenutí dané životní situace tak, aby si dítě mohli ponechat. Pokud to nebude možné, bude dítěti v co nejkratším čase vyhledána náhradní rodina, původní rodiče ovšem budou muset dát souhlas s osvojením, nerozhodne-li soud jinak.

Odloženi dítěte do babyboxu nebývá považováno za trestný čin opuštění dítěte nebo jiné svěřeni osoby ve smyslu § 195 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník ve znění pozdějších předpisů. Babyboxy bývají umístěny ve zdravotnických zařízeních a v případě vloženi dítěte uvědomí zdravotnický personál, který bezprostředně zajistí péči o dítě, které tak není vystaveno nebezpečí smrti nebo ublížení na zdraví.⁷⁵ Mnozí odborníci však upozorňují na porušování čl. 7 Úmluvy o právech dítěte, který stanoví právo každého dítěte být registrováno ihned po narození, právo na jméno, právo na státní příslušnost a pokud to je možné, také právo znát své rodiče a právo na jejich péči. Argumentem proti babyboxům také bývá, že poskytují příliš snadné řešení tak významné životní situace, kterou by mnoho rodičů, pokud by možnost odložit dítě do babyboxu nebyla snadno dostupná, řešilo jinak, například vyhledáním odborné pomoci k zajištění základních potřeb tak, aby dítě mohlo zůstat ve své biologické rodině.

Pro babyboxy se vyjadřuje např. přednosta Ústavu etiky a humanitních studií 3. lékařské fakulty Univerzity Karlovy Mgr. et Mgr. Marek Orko Vácha, Ph.D.: „*Všichni chceme žít*

---

⁷⁴ MPSV vydalo metodiku pro případy dětí odložených do babyboxů: Tisková zpráva.

In: *MPSV.cz* [online]. 16.3.2006 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/826137/160306b.pdf/890f3850-9dd1-72ef-26f0-aeae5145fca1>

⁷⁵ DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-25]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

ve světě, kde biologičtí rodiče jsou zároveň rodiči sociální. Žel, namnoze jsme lásku oddělili od sexu, sex od plození dětí a plození dětí od výchovy dětí... Zpravidla neznáme a zároveň nikdy nechceme soudit motivaci rodičů, neboť neznáme jejich příběhy, důležitý je život, který zde je, a který přece jen nějak dostal šanci.“⁷⁶ Také zakladatel babyboxů Ludvík Hess na svých stránkách uvádí: „Náš program je jasný a zřetelný. Máme jediné přání. Aby již nikdy nebylo nalezeno mrtvé tělíčko!“⁷⁷

Já osobně se ztotožňuji spíše s argumenty podporujícími fungování babyboxů. K 13. 6. 2023 bylo do těchto schránek odloženo 251 dětí.⁷⁸ Přesto, že je mi jasné, že některým z rodin těchto dětí by v případě možnosti je kontaktovat bylo možné pomocí takovým způsobem, aby si děti mohly ponechat, vidím převyšující zájem na tom, kolik dětských životů by mohlo být zachráněno poskytnutím legálního a společensky neodsuzovaného řešení.

---

⁷⁶ Přednosta ústavu etiky a humanitních studií M. Vácha o babyboxech. *BabyBox* [online]. 10.12.2018 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz/?p=odpurci-priznivci>

⁷⁷ *BabyBox* [online]. 2010 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz>

⁷⁸ KROŠOVÁ, Lucie. V babyboxu na radnici našli chlapečka. Starosta byl u Ondráška do pěti minut Zdroj: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/508899-v-babyboxu-na-radnici-nasli-chlapecka-starosta-byl-u-ondraska-do-peti-minut?campaignsrc=tn_clipboard. *TN.cz* [online]. 13. 6. 2023 [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/508899-v-babyboxu-na-radnici-nasli-chlapecka-starosta-byl-u-ondraska-do-peti-minut>

6. Domácí porod

Za domácí porody můžeme považovat ty, které proběhly mimo zdravotnická zařízení, a to ať plánovaně, nebo neplánovaně, například z důvodu jejich rychlého průběhu. Český právní řád porod v domácím prostředí neupravuje a současná právní úprava neumožňuje žádné porodní asistentce na celém území České republiky ženy během fyziologického porodu doma provázet.⁷⁹ § 10 zákona o zdravotních službách totiž stanoví, že v rámci zdravotní péče poskytované ve vlastním sociálním prostředí pacienta lze vykonávat pouze takové zdravotní výkony, jejichž poskytnutí není podmíněno technickým a věcným vybavením nutným k jejich provedení ve zdravotnickém zařízení. Specifikaci požadavků na technické a věcné vybavení v souvislosti s porody nacházíme v příloze č. 2 vyhlášky č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče, přičemž domácí prostředí rodiček tyto požadavky nesplňují.

Asistencí při domácím porodu se zabýval Nejvyšší správní soud ve svém rozsudku ze dne 1. 6. 2023, sp. zn. 1 As 15/2023 - 38. Žalobkyni bylo v roce 2020 Krajským úřadem Moravskoslezského kraje, odborem zdravotnictví uděleno oprávnění k poskytování zdravotních služeb v oboru porodní asistentka, ve formě poskytování zdravotní péče ve vlastním sociálním prostředí pacientky (domácí péče), s poznámkou „*úkony bez vedení porodů*“. Žalobkyně se po neúspěšném odvolání obrátila na krajský soud pro zásah do práva na podnikání a svobodnou volbu povolání. Argumentovala tím, že zmíněné omezení oprávnění používají pouze některé úřady a jeho doplněním do oprávnění jí bylo znemožněno poskytování zdravotní péče ženám, které chtějí родit doma. Odvolávala se také na rozhodnutí Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 12. 2022, č. j. 77 A 159/2020 - 114, kterým bylo zrušeno rozhodnutí o pokutě pro porodní asistentku, která u domácích porodů asistovala. Krajský soud žalobu zamítl, stejně jako Nejvyšší správní soud zamítl následnou kasační stížnost žalobkyně. Podle něj ani udělení zmíněného oprávnění bez uvedení poznámky „*úkony bez vedení porodů*“ neumožňuje porodním asistentkám vést fyziologický porod ve vlastním sociálním prostředí rodičky. Porodní asistentka by se tak mohla dopustit přestupku dle § 117 odst. 1 písm. a) zákona o zdravotních službách tím, že v rozporu s § 11 odst. 1 poskytuje zdravotní služby neuvedené v oprávnění k poskytování zdravotních služeb. Za tento přestupek lze uložit pokutu do 1 000 000 Kč. S argumentací výše zmíněným rozsudkem Krajského soudu v Plzni ze dne 19. 12. 2022, č. j. 77 A 159/2020 - 114 se Nejvyšší správní soud vypořádal poukázáním na fakt, že proti tomuto rozhodnutí byla podána Ministerstvem zdravotnictví kasační stížnost, a proto by z něj Nejvyšší správní soud při

---

⁷⁹ Srov. viz náleží Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2021, sp. zn. II. ÚS 1238/21

rozhodování v této věci neměl vycházet. Ani k dnešnímu dni ještě nebylo o této kasační stížnosti rozhodnuto.

I přes to, že porody v domácím prostředí nemohou být v souladu se zákonem v domácím prostředí porodními asistentkami vedeny, v praxi se uskutečňují a odhaduje se, že plánovaně se doma narodí 0,5–1 % dětí.⁸⁰ To s sebou přináší řadu rizik, ať už zdravotních nebo právních.

Po porodu doma je totiž narození dítěte matričnímu úřadu povinen nahlásit lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotních služby, a to do tří dnů od narození dítěte. Není-li takový, je narození dítěte povinen oznámit jeden z rodičů, popřípadě jeho zákonný zástupce, nebo soudem jmenovaný opatrovník, taktéž do tří pracovních dnů od narození dítěte, v případě matky do tří pracovních dnů od okamžiku, kdy je schopna oznámení učinit. Nedojde-li k oznámení osobami výše zmíněnými, je narození povinna oznámit fyzická osoba, která se o narození dozvěděla, a to do 3 pracovních dnů. V případě narození dítěte mimo zdravotnické zařízení, kdy matce nebyly ani následně poskytnuty zdravotní služby, je rodič dítěte povinen kromě běžných dokumentů předložit také další doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že matkou dítěte je žena, která je porodila. Dle informace Ministerstva vnitra, odboru všeobecné správy ze dne 29. 5. 2017 mohou být těmito doklady zejména potvrzení o narození vyplněné např. pediatrem, potvrzení pediatra o pohlaví dítěte a potvrzení gynekologa o porodu. K těmto lze doložit ještě např. těhotenský průkaz, zprávu porodní asistentky o porodu, zprávu porodní asistentky o novorozenci, prohlášení duly o porodu (byly-li u porodu přítomny), svědecké výpovědi atd.⁸¹ Pouhé čestné prohlášení rodičů se však za dostatečné nepovažuje.⁸²

Zdravotní služby ovšem neposkytují jen lékaři. Bývalá veřejná ochránkyně práv Anna Šabotová k tomu uvádí: „*Jestliže porodní asistentka oprávněná k poskytování poporodní péče*

---

⁸⁰ KOUBOVÁ, Michaela. Porodník Pařízek: Ignorujeme propagátory domácích porodů, protože ideologii nejde zlomit. *Zdravotnický deník: zdravé je vědět* [online]. 8. 2. 2017 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/porodnik-parizek-ignorujeme-propagatory-domacich-porodu-protoze-ideologii-nejde-zlomit/>

⁸¹ MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. *INFORMACE č. 19/2017, Zápis narození dítěte narozeného mimo zdravotnické zařízení*[online]. In: . 29.5.2017 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/informace-c-19-2017.aspx>

⁸² Tisková zpráva: Postup matrik v případě domácích porodů musí být přiměřený. Ombudsman: veřejný ochránce práv [online]. 2.7.2014 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/postup-matrik-v-pripade-domacich-porodu-musi-byt-pri-mereny, viz také kapitola 2.2.3. Určení mateřství při porodu mimo zdravotnické zařízení a rozsudek Okresního soudu v Klatovech, č.j. 11 Nc 9009/2016-31>

*poskytla matce dítěte následně po porodu zdravotní služby, nemusí rodiče předkládat další doklady. Stačí, když narození dítěte ohlásí porodní asistentka.*⁸³

V případě domácích porodů tedy může nastat situace, kdy povinná osoba narození dítěte matričnímu úřadu buďto vůbec neoznámí, nebo oznámí nepravdivě, čímž bude do kolonky matka zapsána jiná žena než ta, která dítě porodila. Toto se mi prokázalo i z rozsudků týkajících se určení nebo popření mateřství zaslaných mi soudy viz kapitola 8.2. Neoznámení dítěte může proběhnout buďto z pouhé nevědomosti a neznalosti právních předpisů, nebo záměrně, například z důvodu osobního přesvědčení, aby dítě nebylo tzv. „v systému“. K oznámení jiné ženy jako matky může dojít například k utajení trestného činu v případě těhotenství ženy mladší patnácti let či z důvodu utajení totožnosti biologické matky nebo při porodu v zahraničí kvůli zdravotnímu pojištění. K popření či určení mateřství pak musí dojít prostřednictvím soudního řízení.

---

⁸³ Tisková zpráva: Postup matrik v případě domácích porodů musí být přiměřený. *Ombudsman: veřejný ochránce práv* [online]. 2.7.2014 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/postup-matrik-v-pripade-domacich-porodu-musi-byt-pri-mereny/>

7. Záměna dětí

Za záměnu dětí můžeme považovat situaci, kdy je matriková matka dítěte A biologickou matkou dítěte B a matriková matka dítěte B biologickou matkou dítěte A (tedy kdy děti byly vyměněny bezprostředně po porodu ještě předtím, než došlo k oznámení jejich narození matričnímu úřadu), či situaci, kdy jsou matriční zápisy správné, avšak dojde k faktické záměně dětí, čímž je zaměněna jejich totožnost, a které tak vyrůstají v jiných rodinách. K záměně novorozenců může v hypotetické situaci dojít v případě domácího porodu, kdy by bylo na jednom místě porozeno v blízké časové souvislosti více dětí, ale také ve zdravotnickém zařízení.

Ač se lze dočíst i o některých dalších případech záměny dětí, např. v roce 2001 ve Fakultní nemocnici v Brně-Bohunicích, kdy zdravotní sestra umístila správně označené dítě do špatné postýlky, na což se přišlo ještě během pobytu matky s dítětem v nemocnici,⁸⁴ nejznámějším a značně medializovaným případem v České republice byla záměna dvou holčiček v Nemocnici Třebíč v prosinci roku 2006.⁸⁵

Holčičky se narodily shodně dne 9. 12. 2006. Nedbalostí zdravotnických pracovníků následně došlo kromě jiného k nedostatečnému označení novorozenců po porodu a k jejich vlastní fyzické záměně. Přesto, že už tehdy měli rodiče podezření na záměnu dětí, jejich obavy byly zdravotnickým personálem vyvráceny. Na záměnu se přišlo, až když jeden z otců pochyboval o svém otcovství a podstoupil testy DNA, přičemž matka dítěte ho přesvědčovala o své věrnosti. Rodiny se po propojení dohodly na výměně dětí tak, aby mohly žít se svými biologickými rodiči. Výměna proběhla na přelomu listopadu a prosince 2007, tedy kolem jednoho roku věku dětí. Krajský soud jakožto soud prvního stupně v tomto případě rozhodl o povinnosti nemocnice zaplatit žalobcům (zaměněným dětem a jejich rodičům) náhradu nemajetkové újmy v penězích, v součtu 3 300 000 Kč.⁸⁶ Odvolací soud snížil náhradu o 100 000 Kč a dovolání Nejvyšší soud odmítl pro nepříslušnost.⁸⁷

---

⁸⁴ PETRÁŠOVÁ, Lenka. Vyměněných dětí bylo v Česku více. *IDNES.cz* [online]. 9.10.2007 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vymenenyh-deti-bylo-v-cesku-vice.A071008_220428_domaci_mad

⁸⁵ *Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Záměna dětí v třebíčské nemocnici* [online]. c2023 [citováno 7. 06. 2023]. Dostupný z https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Záměna_dětí_v_třebíčské_nemocnici&oldid=22558214

⁸⁶ Srov. viz rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2009, č.j. 24 C 36/2008 - 372

⁸⁷ Srov. viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, č.j. 30 Cdo 2428/2010

8. Procesní úprava řízení o určení a popření mateřství

Že je matkou dítěte žena, která je porodila, je kogentní ustanovení a nelze je tedy nijak vyvrátit, jako tomu je v případě otcovství, jež je určováno na základě vyvratitelných domněnek. Problém s určením mateřství tedy může nastat pouze v případech, kdy nemá dítě v matrice zapsanou žádnou matku (v tomto případě se neví, kdo dítě porodil; pozitivní konflikt – matka se domáhá určení mateřství) nebo pokud tam dítě má jako matku zapsanou ženu, která jej neprodila (negativní konflikt – popírá se mateřství zapsané matky).

Přesto, že hmotněprávní úprava nejasnost v určení mateřství nepřipouští, procesněprávní úprava na ni pamatuje. Základní zásadu, že každý se může domáhat u soudu ochrany soukromého práva, které bylo ohroženo nebo porušeno prostřednictvím občanského soudního řízení, nalezneme v § 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád ve znění pozdějších předpisů. Konkretizována je pak v § 426 zákona o zvláštních řízeních soudních, který stanoví, že pro řízení o určení a popření mateřství se použijí přiměřeně ustanovení o řízení o určení a popření otcovství. Absenci vlastních ustanovení týkajících se procesu přisuzují tomu, že zákonodárce nepředpokládal velké množství těchto sporů, a naopak je očekával pouze ojediněle nebo vůbec.

Vycházíme-li z ustanovení platných pro určení a popření otcovství, místně příslušným soudem bude dle § 417 zákona o zvláštních řízeních soudních obecný soud dítěte, nelze-li určit, tak příslušný soud matky. Stejně jako u řízení o určení a popření otcovství bude řízení dle § 422 spojeno s řízením o péči o nezletilé dítě a o jeho výživě a dle § 423 rozhodne soud rozsudkem. Zákon nestanovuje podmínky zahájení řízení, okruh oprávněných účastníků ani příslušné lhůty, které dle mého názoru nelze jednoduše převzít ze sekce týkající se otcovství a současnou právní úpravu řízení o určení a popření mateřství tak nepovažuji za dostatečnou a návrhu právní úpravy *de lege ferenda* se budu věnovat později.

V rámci dokazování v řízení o určení či popření mateřství je nutné prokázat, že určitá žena porodila určité dítě, případně, že v daný den a čas nerodila, nebo že porodila jiné dítě. Jako důkazy bývají použity svědecké výpovědi, lékařské zprávy, potvrzení o narození vydané pediatrem, potvrzení gynekologa o porodu, těhotenská průkazka, znalecké posudky z oboru gynekologie a porodnictví a zejména testy DNA. U testů DNA ovšem může nastat problém s určením mateřství v případě, kdy bylo dítě narozeno z darovaného vajíčka.

8.1. Proběhlá řízení o určení a popření mateřství v ČR – průzkum

Pro účely této práce mi přišla podstatná informace, zda vůbec, případně jak často a za jakých skutkových okolností dochází před soudy k řízení o určení nebo popření mateřství. Vzhledem k tomu, že tyto údaje nejsou veřejné, zažádala jsem soudy o jejich poskytnutí

na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím ve znění pozdějších předpisů.

V řízení o určení a popření mateřství rozhoduje v prvním stupni okresní soud. Všech 86 okresních soudů jsem se tedy dotázala, kolik řízení o určení nebo popření mateřství bylo od účinnosti zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve kterém je upraveno, tedy od 1. 1. 2014, na jejich soudě zahájeno a zažádala o zaslání anonymizovaných rozsudků v této věci (celá žádost viz *Příloha 1* této práce). Okresní soudy dle odpovědí tyto informace zjišťovaly pomocí lustrace v informačním systému soudu ISAS, některé také dotazováním jednotlivých soudců. Řízení dle § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, bylo zahájeno u 23 okresních soudů, v součtu 47krát. Rozsudků, které nabyly právní moci nejpozději ke dni 17. 5. 2023, bylo vydáno 23 (viz *Příloha 5*). Důvody pro nevydání rozsudku byly například: místní nepříslušnost, nezaplacení soudního poplatku, zpětvzetí návrhu nebo skutečnost, že řízení nebylo zahájeno v zájmu nezletilého.

Dále jsem žádala krajské soudy o informaci, kolik takových řízení bylo zahájeno na jejich soudě na základě podaných odvolání proti rozsudku okresního soudu (celá žádost viz *Příloha 2* této práce). Celkem rozhodovaly krajské soudy 4krát. O odvolání proti usnesení Městského soudu v Brně rozhodoval Krajský soud v Brně, který jej zrušil a vrátil soudu prvního stupně k dalšímu řízení, dále také Krajský soud v Hradci Králové, který pouze změnil rozsudek okresního soudu ve výroku o náhradě nákladů a jako poslední Krajský soud v Plzni, který v jednom případě odvolání odmítl a v druhém usnesení soudu prvního stupně potvrdil (vše viz *Příloha 6*). Krajské soudy ovšem v rámci svých odpovědí poznamenávaly, že informační dotazový systém pro krajské soudy ISVKS není spolehlivým vyhledávacím systémem, a výsledek vyhledávání tak nemusí být stoprocentní.

Jako poslední jsem se dotazovala Nejvyššího soudu, kolik takových řízení bylo vedeno u něj na základě podaných dovolání (celá žádost viz *Příloha 3* této práce). Nejvyšší soud mou žádost odmítl s odůvodněním, že nedisponuje žádným nástrojem, za jehož pomoci by bylo možné daná řízení komplexně a „snadno“ vygenerovat (viz *Příloha 7*). Pokusil se alespoň full-textově vyhledat heslo „§ 426“, tedy číslo paragrafu upravujícího řízení o určení a popření mateřství, přičemž se mu nepodařilo najít žádné relevantní rozhodnutí. Ve spojení s mým vlastním vyhledáváním řízení na webové stránce Nejvyššího soudu mohu usuzovat, že žádné řízení o dovolání proti rozhodnutí krajského soudu ve věci určení nebo popření mateřství neproběhlo. V následujících podkapitolách jsem se zaměřila na některé z výše zmíněných rozsudků.

8.1.1. Porod v zahraničí pod cizí identitou, analogie, zahájení řízení bez návrhu

Okresní soud v Blansku rozhodoval v letech 2021 a 2022 případ, kdy žena – biologická matka vystupovala při porodu své dcery ve Španělsku pod cizí identitou s použitím cestovního pasu matrikové matky, který ona ztratila (č.j. Nc 1805/2021-47 a Nc 1710/2019-302). Na ztrátu pasu přišla až v souvislosti s trestním řízením vedeným proti biologické matce, v rámci něhož byla biologická matka uznána vinnou z přečinu poškození cizích práv podle § 181 odstavec 1 písmeno a), odstavec 2 písmeno a) trestního zákoníku. Z důkazních prostředků bylo zjištěn skutečný stav, mateřství matrikové matky bylo popřeno a mateřství biologické matky bylo určeno.

Zajímavá a pro účely popírání mateřství podstatná se mi jeví argumentace soudu ve 20. a násl. bodu odůvodnění. Z toho, že praxe i procesní právní předpis umožňují vedení řízení o popření mateřství (s přiměřeným použitím procesních ustanovení pro řízení o popření otcovství) dovozuje, že je nutné v případech popírání mateřství, při absenci výslovné hmotněprávní úpravy, vycházet přiměřeně z právní úpravy popírání otcovství, a to nejen procesní, ale i hmotněprávní, obsažené v občanském zákoníku. Na základě tohoto zhodnocení soud umožňuje přiměřené použití ustanovení § 419 zákona o zvláštních řízeních soudních, ve spojení s § 793 občanského zákoníku. Tím stanovuje možnost zahájení řízení i bez návrhu v situacích, kdy určená matka nemůže být matkou dítěte, neboť dítě neprodila, resp. jej prokazatelně porodila jiná žena. Soud tuto argumentaci zakončuje tím, že mateřství je pro dítě klíčovým statusovým poměrem a v případě určení mateřství tak matriční zápis musí striktně odpovídat realitě porodu dítěte a nesmí mást (vyjma změn v důsledku osvojení).

8.1.2. Rozsudky týkající se určení mateřství k dítěti umístěnému do babyboxu

Hned ve čtyřech získaných rozsudcích rozhodovaly soudy o určení mateřství žen, které pod tíhou situace po narození umístili své děti do babyboxů a následně si to rozmyslely. V případě rozsudků vydaných Okresním soudem v Děčíně, č.j. 10 Nc 1951/2018-33 a Okresním soudě v Jindřichově Hradci, č.j. 9 Nc 7205/2017-32 se ženy domáhaly pouze určení svého mateřství, avšak nechtěly děti do své péče. Oběma byla stanovena povinnost zaplatit státu na nákladech státu částku 13.350 - Kč, resp. 13 417 Kč. Rozsudky Okresního soudu v Jihlavě, č.j. 2 P 4/2017-56 a Okresního soudu v Karviné, č.j. 122 NC 3604/2019-23 bylo taktéž určeno mateřství navrhovatelek a děti byly svěřeny do jejich péče. Ve všech případech bylo mimo jiných důkazních prostředků využito znaleckých posudků založených na DNA testech, které vyloučily možnost mateřství někoho jiného.

8.1.3. Určení mateřství při porodu mimo zdravotnické zařízení

V několika případech soudy rozhodovaly o určení mateřství po domácích porodech. Rozsudkem Okresního soudu v Klatovech, č.j. 11 Nc 9009/2016-31 bylo určeno mateřství ženy, jejíž těhotenství nebylo sledováno a syna porodila doma. Rodiče následně nesplnili svou zákonnou povinnost oznámit narození dítěte do třech pracovních dnů matričnímu úřadu. Při šetření v rodině rodiče přislíbili sjednání nápravy. Den před uplynutím lhůty však otec doručil matričnímu úřadu pouze čestné prohlášení, že nezletilého v daný den a hodinu společně s manželkou přivedli na svět. Matriční úřad na toto odpověděl, že na základě takového prohlášení nelze provést zápis do matriční knihy a vydat rodný list a stanovil lhůtu pro doručení dokladů potřebných k prokázání skutečnosti, že je daná žena matkou dítěte.⁸⁸ Na základě dokazování tak mateřství rozsudkem určil soud.

O podobné případu určení mateřství po domácím porodu rozhodoval mimo jiné i Okresní soud v Trutnově, č.j. 5 Nc 2152/2017-14 a 10 Nc 379/2018-22 a to hned dvakrát ve stejné rodině, poprvé v únoru 2018, podruhé říjnu téhož roku. Matka ani při jednom těhotenství nenavštěvovala gynekologa, porody proběhly doma a rodiče o narození dětí nikoho neinformovali.

Poměrně kuriózní případ řešil Okresní soud v Náchodě na podzim loňského roku, č.j. 0 Nc 4307/2022-101. Řízení o určení mateřství ke dvou holčičkám ve věku 1,5 a 4 roky zde bylo zahájeno na návrh Městského úřadu v Broumově. O holčičky sice bylo řádně pečováno, domnělá matka však nebyla v těhotenství sledována, porodila doma, jejich narození nenahlásila a dívky tudíž neměly určeny zákonné zástupce, nebyly v evidenci žádného lékaře, neměly zřízeno zdravotní pojištění a neměly určeno občanství ani státní příslušnost, čímž postrádaly částečně svou identitu. Domnělá matka uvedla: „...že odmítá své děti odevzdat do rukou podvodného a zločineckého systému jménem Česká republika a přihlásí je na matriku, až bude v Československu obnoven právní řád, který skutečně dbá o zachování našich práv a svobod.“ Soudu dále zaslala písemné vyjádření, v němž mimo jiné přednesla, že: „...je občanem České a Slovenské Federativní Republiky, a to v souladu s čl. 42 Listiny základních práv a svobod, v němž je ustanoveno: ‚Pokud Listina používá pojmu ‚občan‘, rozumí se tím státní občan České a Slovenské Federativní Republiky‘. Narodila se jako Čechoslovák, má československé občanství a její vlastní je Československo. Nikdo nikdy nebyl oprávněn mi změnit občanství na české, jen ona sama, stejně jako nikdo nikdy nebyl oprávněn rozdělit nerozdělitelné Československo, tedy ani tzv. zánikem federace. I myšlenka na rozdělení či zánik Československa je totiž aktem vlastizrady ve stádiu přípravy, a za vlastizrady byl a stále je trest smrti. Nikdy si ne zvolila české

---

⁸⁸ Viz také kapitola 6. Domácí porod

občanství, nikdy nepřísahala věrnost České republice ani neskládala slib sloužit zájmům České republiky. Ona i její muž mají československé občanství, tedy i jejich děti jsou po nich, po svých rodičích, Čechoslováci. A jako takové je nechají po obnově právního státu zapsat na matriku.“ Obdobně se k věci vyjádřil domnělý otec, který uvedl, že: „...jako rodiče chtějí co nejlépe ochránit jejich děti před tím, co pro ně není zdravé, tj. před nezdravým společenským vlivem v měřítku, jaký nyní je. Dále doplnil, že je hrdý na svůj národ, na to, že je Čech, na to, co tu naši předci zanechali. O to víc ho mrzí, že za posledních x let došlo k rozkrádání toho, co tu naši předci zanechali. Díky hospodaření vlády nás uvrhli do neustále stoupajících dluhů. Rodina není důvod, proč by ji měli podporovat, naopak ji předhazují bankéřům. Konkrétní důvod, proč děti nezapsali do matriky je v tom, že vidí, jak náš stát nás zaprodal nadnárodním koncernům, zbavil nás soběstačnosti. Nepodporují ty pravé hodnoty, které by se měly podporovat, tj. aby se člověk mohl rozhodovat sám o svém zdraví, o své smrti. To je přenecháno různým společnostem, kdy je např. povinné placení zdravotního pojištění, různé věci se platí různými společnostmi, které se touto oblastí zabývají. Nechtěli děti vystavovat negativnímu vlivu společnosti, aby měl systém nad nimi moc, tj. povinné očkování, povinná školní docházka, povinné pojištění apod. V rodině mají členy, kteří jsou ve školství, takže má povědomost o tom, na jaké úrovni to školství je.“ Po provedení důkazního řízení, v rámci něhož bylo zjišťováno i to, zda na území České republiky neprochází pátráním dívky, jejichž vzhled a věk by odpovídal těmto výše zmíněným, soud rozhodl o určení mateřství domnělé matky a stanovení data narození obou holčiček.

8.1.4. Porody pod jinou identitou

Dalším z důvodů, proč musel soud v několika případech rozhodovat o popření či určení mateřství, je porod ve zdravotnickém zařízení pod jinou identitou.

Okresní soud v Mostě rozhodl v roce 2017 (č.j. OP 125/2017-73) o určení mateřství nezletilé matky, která dceru porodila v Belgii, přičemž se prokazovala občanským průkazem, který si nechala udělat na základě rodného listu vypůjčeného od jiné osoby. Mateřství bylo prokázáno znaleckým posudkem založeným na testu DNA. Vzhledem k tomu, že nad nezletilou matkou byla nařízena ústavní výchova, byla v jiném řízení nařízena ústavní výchova i její dceři, aby tak mohla být se svou biologickou matkou. Tato ústavní výchova dcery je závislá na ústavní výchově její matky a pokud dojde k ukončení ústavní výchovy matky, dojde rovněž ke zrušení ústavní výchovy nad dcerou.

V dalším případě rozhodoval Okresní soud v Rokycanech ve věci popření mateřství (č.j. 6 Nc 4053/2014-37). Navrhovatelka, matriková matka, se o narození dítěte dozvěděla až

v okamžiku, kdy bylo její matce pracovníky OSPOD oznámeno, že se její dcera vzdala svého dítěte a byla vyzvána, zda nehodlá nezletilou vychovávat. Rok předtím totiž navrhovatelka ztratila své doklady a její kartičku pojištěnce spolu s nepravdivými údaji o bydlišti při porodu předložila biologická matka. Ta po porodu také prohlásila, že chce dítě předat k adopci. Mateřství navrhovatelky bylo na základě provedených důkazů popřeno a soud vyhověl návrhu opatrovníka nezletilé, aby jí byl určen poručník. Soud zde pro určení popěrných lhůt pro popření mateřství užil analogii k § 785 a násl. občanského zákoníku, podle kterého je možno popřít otcovství u soudu do 6 měsíců ode dne, kdy se popírající osoba dozví o skutečnostech, zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte, případně, že je vyloučeno, že by mohl být otcem.

O porodu pod jinou identitou rozhodl i Okresní soud ve Svitavách dvěma rozsudky na základě návrhů podaných 22. 5. 2015 o popření a určení mateřství dvojčat narozených 9.4.2015. Biologická matka, sestra matrikové matky, předložila při porodu bez sestřina vědomí její rodný list. Odůvodnila to tím, že děti chtěla dát k osvojení a chtěla se vyhnout tomu, aby měly v rodných listech jako otce zapsaného jejího manžela, kterému svědčila domněnka otcovství a se kterým měla špatné vztahy, a tím chtěla urychlit možnost jejich osvojení. Na základě provedených důkazů, zejména z lékařských zpráv, odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví genetika, bylo mateřství matrikové matky popřeno a mateřství biologické matky určeno.

8.1.5. Administrativní chyba

V jednom ze zasláných rozsudků, který vydal Okresní soud v Novém Jičíně (č.j. 90 P 177/2017-94), bylo určeno mateřství biologické matky, která dceru porodila ve Velké Británii, kde při vyhotovování rodného listu dítěte došlo k chybě spočívající v záměně příjmení matky. Tuto chybu britské orgány odmítli opravit a navrhovatelka nebyla žádným jiným způsobem schopna své mateřství v České republice doložit. V rámci dokazování byly mimo jiné porovnány propouštěcí listiny z nemocnice navrhovatelky i dítěte a provedeny účastnické výslechy. Soud rozhodl o určení mateřství navrhovatelky. Tento případ mi přišel zajímavý zejména tím, že zde na rozdíl od ostatních nebyl u žádné osoby úmysl o uvedení nepravdivých údajů, ale mateřství biologické a matrikové bylo v nesouladu pouze jako důsledek administrativní chyby.

8.1.6. Řízení podle Zákona o rodině

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodoval rozsudkem dne 28. 7. 2014, s.z. 12 C 84/2011-94 na základě návrhu na popření a určení mateřství podaného dne 5. 5. 2011, tedy ještě před účinností aktuálně účinného občanského zákoníku a zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních. Soud tedy rozhodoval na základě zákona č. 94/1963 Sb., o rodině, jehož § 50a

stanovoval, že matkou dítěte je žena, která dítě porodila, a dle analogie k § 57 a násl. tohoto zákona upravujícího postup při popření otcovství a k § 54 a násl., které upravují určení otcovství. Znaleckým posudkem na základě analýzy DNA bylo prokázáno mateřství biologické matky a popřeno mateřství matrikové matky, jejíž doklady po porodu předložila biologická matka jako své vlastní.

8.1.7. Použití gambijského práva, vrácení věci k dalšímu řízení po odvolání

Navrhovatelka, občanka Gambie, uprchla do Rakouska a její tři v té době nezletilé děti zůstaly v Gambii v péči její matky. V Gambii se děti neregistrují hned po narození, ale až později, například když potřebují cestovní pas. Žena tak nebyla zapsána jako jejich matka a do Gambie se nemohla vrátit, aby tento stav narovнала. Její tehdejší druh v Rakousku děti osvojil, a protože tento měl české občanství, stal se v České republice jejich jediným zákonným zástupcem. Osvojitel byl však v Rakousku zbaven rodičovské odpovědnosti, byla proti němu vedena trestní řízení, a dokonce byl odsouzen za sexuální obtěžování jednoho z těchto nezletilých, za zneužívání autoritativních vztahů a za pornografické zobrazení. Poté, co navrhovatelka s osvojitelem svých dětí ukončila vztah, řešila prioritně, aby jí byly její děti svěřeny do péče a výchovy a nebylo nadále ohroženo jejich zdraví a jejich psychický a duševní vývoj protiprávním jednáním osvojitele. Okresním soudem Urfahr (Rakousko) jí byly děti svěřeny do péče, v průběhu řízení byly také pořízeny testy DNA, které prokázaly, že je na 99,9999 % matkou všech tří dětí a bylo jí doporučeno obrátit se na příslušný soud s návrhem na určení a popření mateřství. Tento návrh nemohla podat v Gambii, kam se nemohla vrátit, a tak pro ni byla jedinou další možností Česká republika, jelikož děti měly i české občanství. Městský soud v Brně jako soud prvního stupně však navrhovatelce neprominul zmeškání lhůty k podání návrhu na určení mateřství, která je určena na základě analogie k § 785 a násl. občanského zákoníku.

Krajský soud v Brně na základě odvolání podaného jak navrhovatelkou, tak kolizním opatrovníkem nezletilých Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně usnesení soudu prvního stupně zrušil a vrátil mu věc k dalšímu řízení (viz usnesení ze dne 6. 9 2021, č. j. 20 Co 167/2021-113). Soud prvního stupně totiž sice správně a v souladu s čl. 53 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém a procesním ve znění pozdějších předpisů dovedl mezinárodní příslušnost českého soudu, konkrétně pak Městského soudu v Brně, a dle uvedeného zákona správně dovedl i otázku rozhodného práva s tím, že pokud se nezletilé děti narodily na území Gambie, je v dané věci rozhodným právem gambijský zákon o rodině z roku 2005, avšak bez dalšího zdůvodnění soud zkoumal především dodržení popěrné lhůty k podání

návrhu na popření otcovství dle § 792 českého občanského zákoníku, přičemž gambijské hmotné právo žádnou lhůtu pro podání návrhu na popření či určení rodičovství neobsahuje.

Po vrácení věci Městskému soudu v Brně tento rozhodl již správně podle gambijského zákona o rodině z roku 2005 a rozsudkem (č. j. 40 Nc 601/2020-167) určil mateřství navrhovatelky a zároveň popřel mateřství ženy, která neoprávněně po odjezdu navrhovatelky z Gambie nahlásila dané děti jako své vlastní.

8.2. Návrh právní úpravy určení a popření mateřství

Současná právní úprava řízení o určení a popření mateřství je velmi jednoduchá – přiměřeně se mají použít ustanovení o řízení o určení a popření otcovství. Vychází z předpokladu, že nebude často využívána, což se i prokázalo na základě mého dotazování soudů viz výše. Dle mého názoru jde ovšem o velmi důležité řízení, které může přinést řadu specifických situací, a jelikož mateřství je pro dítě klíčovým statusovým poměrem a je v zájmu dítěte, aby matriční zápis striktně odpovídal realitě porodu dítěte (kromě případu osvojení), zaslouží si podle mě vlastní právní úpravu, která zohlední všechna jeho specifika a nebude odkázána pouze na přiměřené použití ustanovení o řízení o určení a popření otcovství, z nichž některá ani nelze použít, a na užití analogie k hmotněprávní úpravě otcovství.

Následující návrh právní úpravy zákona o zvláštních řízeních reflektuje přiměřené použití právní úpravy řízení o určení a popření otcovství, komentáře k zákonu o zvláštních řízeních soudních a odbornou literaturu.

Pododdíl 3

Řízení o určení a popření mateřství

Místní příslušnost

§ 426x

(1) Pro řízení je místně příslušný obecný soud dítěte.

(2) Není-li možné určit příslušnost podle odstavce 1, je pro řízení příslušný obecný soud osoby, o jejímž mateřství je rozhodováno.

§ 426xa

Zahájení řízení

Řízení lze zahájit i bez návrhu.

§ 426xb

Účastníci

(1) Účastníky jsou žena, která je zapsaná jako matka dítěte v matrice, žena, která je domnělou matkou dítěte, dítě a matrikový otec dítěte.

(2) Byl-li podán návrh proti opatrovníku, který byl jmenován domnělé zemřelé matce dítěte nebo zemřelé ženě, která je jako matka dítěte zapsaná v matrice, je účastníkem tento opatrovník.

§ 426xc

Ztráta způsobilosti být účastníkem

(1) Zemře-li po zahájení řízení navrhovatel, a další k návrhu oprávněná osoba ve lhůtě k tomu soudem stanovené nevyjádří zájem na pokračování v řízení, soud řízení zastaví.

(2) Zemře-li v průběhu řízení zahájeného na návrh jiné k tomu oprávněné osoby domnělá matka nebo žena, která je jako matka dítěte zapsaná v matrice, pokračuje soud v řízení s opatrovníkem, kterého zemřelému jmenuje.

(3) Zemře-li po zahájení řízení domnělá matka nebo žena, která je jako matka dítěte zapsaná v matrice, jež byla navrhovatelem, vyzve ostatní účastníky, zda mají zájem v řízení pokračovat a stanoví jim lhůtu pro toto vyjádření. Pokud se ve lhůtě k tomu stanovené nevyjádří nebo se všichni vyjádří tak, že s pokračováním řízení nesouhlasí, soud řízení zastaví. Jinak platí ustanovení odstavce 2 obdobně.

§ 426xd

Spojení řízení

S řízením o určení mateřství je spojeno řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého dítěte.

§ 426xe

Rozhodnutí

Ve věci samé rozhoduje soud rozsudkem.

§ 426xf

Prominutí zmeškání lhůty

(1) Byl-li návrh na určení nebo popření mateřství podán po uplynutí popěrné lhůty, soud může do 4 měsíců od podání návrhu zmeškání lhůty prominout, vyžaduje-li to zájem dítěte a veřejný pořádek. K rozhodnutí nařídí soud jednání, je-li to třeba.

(2) Soud může zmeškání lhůty prominout i později v případě, kdy dítě nemá v rodném listě zapsanou žádnou matku či v případě, kdy žena, jejíž mateřství je popíráno, o dítě fakticky nepečuje.

(3) Po právní moci rozhodnutí o návrhu na prominutí zmeškání lhůty nařídí soud jednání. Rozhoduje-li o zamítnutí návrhu z důvodu podání po uplynutí popěrné lhůty, není třeba jednání nařizovat.

§ 426xg

Obnova řízení

(1) Žalobu na obnovu řízení o určení nebo popření mateřství lze podat i po 3 letech od právní moci napadeného rozhodnutí, jestliže

a) mateřství bylo určeno soudem přede dnem 31. prosince 1995⁸⁹ a

b) jsou tu nové důkazy, které souvisí s novými vědeckými metodami, které v původním řízení nebylo možné použít.

(2) Rozhodnutím o určení nebo popření mateřství není dotčena platnost právních jednání učiněných v souvislosti s výkonem práv a povinností rodiče před nabytím právní moci rozhodnutí.

Poznámka k navrhovanému § 426 xa: Právní úprava řízení o určení a popření otcovství umožňuje zahájení řízení pouze na návrh. Zahájení řízení bez návrhu je vyhrazeno pouze specifickým situacím spojeným s popíráním otcovství. V případě mateřství, které není založeno na vyvratitelných domněnkách, ale výlučně na skutečnosti porodu, a zároveň představuje základní statusový poměr, který je významný pro některé další, považuji za vhodné přímé zakotvení možnosti zahájení řízení i bez návrhu, které dosud soudy umožňovaly na základě analogie.⁹⁰

---

⁸⁹ Hranice stanovená s ohledem na vývoj testování DNA a jeho užívání v soudním řízení. Viz DERÉOVÁ, A., DOLEŽAL, M., HAVLÍČEK, K., CHARVÁT, P., JANEK, K., KORBEL, F., KOVÁŘOVÁ, D., LICHOVNÍK, T., MÁDR, J., MOTTL, T., NOVOTNÁ, A., PETR, B., PRUDÍKOVÁ, D., SEDLÁK, V. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-11]. ASPI_ID KO292_p12013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

⁹⁰ Přičemž v komentáři k zákonu je dovozováno, že lze zahájit pouze na návrh a že z právní úpravy nelze dovodit oprávnění soudu zahájit řízení ex offo. Viz DÁVID, R., GRYGAR, J., KOKEŠ, M., KOVAŘÍK, Z., KŘEČEK, S., KUČERA, F., MACKOVÁ, A., MUZIKÁŘ, L., ZRŮST, J. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Komentář*. [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2023-6-11]. ASPI_ID KO29212013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

K navrhovanému § 426xf: V rámci popírání otcovství jsou § 785 občanského zákoníku stanoveny tzv. popěrné lhůty. Jedná se o lhůty, v jejichž rámci je umožněno oprávněné osobě popřít otcovství. V případě manžela matky jsou stanoveny na šest měsíců ode dne, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte, a přitom nejpozději do šesti let věku dítěte, a v případě souhlasného prohlášení rodičů na šest měsíců ode dne souhlasného prohlášení, je-li vyloučeno, že by muž mohl být otcem dítěte. Stanovení těchto lhůt je kompromisem mezi zájmem na zachování statusového vztahu otec – dítě se sociálním přesahem a zájmem na souladu právního a biologického otcovství, vycházejícího například z čl. 7 odst. 1 Úmluvy o právech dítěte (právo každého dítěte, je-li to možné, znát své rodiče a právo na jejich péči) a s ohledem na čl. 8 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod zajišťujícího právo na respektování svého soukromého a rodinného života.

Nález ústavního soudu Pl. ÚS 15/09-2 k návrhu na zrušení § 57 odst. 1 zákona č. 94/1963 Sb., o rodině (č. 244/2010 Sb.) zohlednil význam právního vztahu biologického otce a dítěte a zrušil toto zmíněné ustanovení, které původně v zákoně o rodině zakotvovalo objektivní popěrnou lhůtu v délce tří let od narození dítěte. Na druhou stranu k důležitosti sociálního vztahu otce a dítěte se přiklonil Evropský soud pro lidská práva v rozsudku ze dne 18. 2. 2014 ve věci č. 28609/08 – A. L. proti Polsku, kdy konstatoval, že v případě, kdy polské soudy odmítly žádost o popření otcovství k tehdy dvanáctiletému dítěti i přesto, že bylo testy DNA otcovství vyloučeno, nedošlo porušení čl. 8 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod. Dle mého názoru se současná lhůta k popření otcovství pohybuje právě na hranici těchto dvou zájmů a je stanovena adekvátně. Popěrné lhůty nalezneme i v dalších právních řádech. Například na Slovensku může manžel popřít otcovství do tří let od doby, kdy se dozvěděl o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je otcem dítěte. Žena může popřít manželovo otcovství do tří let věku dítěte.⁹¹ V Německu může kterýkoliv z oprávněných napadnout otcovství do dvou let získání pochybností, objektivní lhůta zde neexistuje.⁹²

§ 426 zákona o zvláštních řízeních soudních stanovuje přiměřené použití ustanovení o určení a popření otcovství, jde však pouze o přiměřené použití procesních pravidel, a nikoli hmotněprávních, i hmotněprávní pravidla však soudy dovozují na základě analogie. V zájmu ochrany rodiny a sociální stability rodinných vztahů bych tedy navrhovala zahrnout do hmotněprávní úpravy v občanském zákoníku i stanovení lhůty k určení a popření mateřství, která by dle mého názoru mohla být i kratší, než je objektivní lhůta k popření otcovství, jelikož za prvé,

---

⁹¹ Srov. viz § 84 a násl. slovenského zákona č. 36/2005 Z. z. o rodině

⁹² Srov. viz § 1600b německého občanského zákoníku (BGB)

matka bude mít za běžných situací větší kontrolu nad tím, jestli, kdy a jaké dítě porodila a za druhé, vazba dítěte na matku v prvních letech života je v naší společnosti, kdy jsou právě matky nejčastěji primární pečující osobou, silnější:

§ 775xa

Popírání mateřství

- (1) Žena považovaná za matku dítěte může do šesti měsíců ode dne, kdy se dozvěděla o skutečnostech zakládajících důvodnou pochybnost, že je matkou dítěte, popřít své mateřství u soudu, nejpozději však do tří let od narození dítěte. Mateřství popírá vůči dítěti a otci, jsou-li oba naživu, a nežije-li jeden z nich, vůči druhému; není-li naživu žádný z nich, žena toto právo nemá.
- (2) Byla-li svéprávnost ženy před uplynutím popěrné tříleté lhůty omezena tak, že sama mateřství popřít nemůže, může je popřít její opatrovník, kterého pro tento účel jmenuje soud, a to ve lhůtě šesti měsíců od jmenování soudem.

V souvislosti s tímto navrhuji v § 426xf odst. 2 umožnit prominutí zmeškání této lhůty i později v případě, kdy dítě nemá v rodném listě zapsanou žádnou matku či v případě popírání mateřství ženy, která o dítě nepečuje (např. té, která se po více než třech letech od narození dítěte dozvěděla o zneužití svých dokladů biologickou matkou dítěte, avšak s dítětem se nikdy nesetkala a o jeho existenci nevěděla).

Závěr

Cílem této diplomové práce bylo v základních rysech definovat a posoudit právní skutečnosti přímo či nepřímo související s určováním mateřství, zhodnotit dostatečnost a přiměřenost jejich právní úpravy a případně navrhnout právní úpravu *de lege ferenda*. Ve všech případech platí zásada *mater semper certa est* (matka je vždy jistá) a je jí žena, která dítě porodila. Zkoumala jsem tedy, jak dané situace umožňují nebo znemožňují určení této ženy a jak toto reflektuje právní úprava. Pro ověření teorie jsem se také rozhodla svou rešerši doplnit dotázaním se soudů na to, zda od účinnosti zákona o zvláštních řízeních soudních nějaký případ týkající se určení nebo popření mateřství řešily, případně za jakých skutkových okolností, a zažádala jsem je o zaslání anonymizovaných rozsudků.

Co se týká metod asistované reprodukce, je právní úprava dle mého názoru dostatečná a nepřipouští nejasnosti ohledně určení mateřství. I z odpovědí soudů na mou žádost vyplývá, že v žádném ze soudy řešených případů nebyl nesoulad matrikového a biologického mateřství důsledkem podstoupení asistované reprodukce. Naproti tomu surogátní mateřství není v našem právním řádu upraveno vůbec, ačkoli fakticky probíhá, ať už na základě důvěry mezi objednatelským párem a náhradní matkou v České republice, nebo podle cizích právních předpisů v zahraničí. Vzhledem k jeho závažným důsledkům, které se sice přímo nedotýkají určení mateřství, ale například povahy odměny pro náhradní matku, jsem v této práci po posouzení všech okolností navrhla základ právní úpravy náhradního mateřství *de lege ferenda*,

Narazila jsem na dva případy, kdy může mít dítě úmyslně a v souladu s právem jako matku zapsanou v matriční knize ženu, která ho neporodila. Prvním z nich je osvojení. V případě, kdy osvojuje samostatný muž, se dokonce údaj o matce vypouští. Pro osvojení je vždy potřeba souhlas osvojitelů/osvojitele, v některých případech dítěte, a také rodičů dítěte, nerozhodne-li soud, že souhlas ze zákonem stanovených důvodů není třeba. Ke sporům ohledně určení mateřství v souvislosti s osvojením nedochází, což se mi opět potvrdilo z odpovědí zaslaných soudy. Druhým případem je dle Ústavního soudu uznání rodičovství stejnopohlavního páru, které vzniklo legálně v zahraničí.

Dále jsem se zaměřila na situace, kdy matka dítěte nemusí být známa. První z nich je utajený porod. Při utajeném porodu sice dochází k utajení totožnosti matky v souvislosti s porodem, avšak stále zůstává matkou dítěte a k případnému osvojení dítěte je potřeba její souhlas. Oproti tomu při anonymním porodu není totožnost matky možné zjistit vůbec. Anonymní porod ve zdravotnickém zařízení však u nás možný není a anonymitu lze zachovat jen tak, že je dítě odloženo způsobem, kdy nelze zjistit jeho totožnost. Tolerovanou možností je odložení dítěte do babyboxu. Právě s babyboxy souviselo mnoho soudy zaslaných rozsudků. Případy byly

velmi podobné – matka po nesledovaném těhotenství odložila dítě krátce po porodu do babyboxu, následně si však své rozhodnutí rozmyslela. Mateřství pak muselo být určeno soudem. Babyboxy u nás sice nejsou právně upraveny, nemyslím si však, že by to znemožňovalo jejich používání. Bývá sice upozorňováno na porušování práv dítěte být registrováno ihned po narození, na jméno, na státní příslušnost a pokud to je možné, také znát své rodiče a na jejich péči (dle čl. 7 Úmluvy o právech dítěte), tomuto by ovšem ani zákonným zakotvením nebylo zamezeno. Pro posouzení vhodnosti používání babyboxů je třeba porovnávat zájem na případné zachráně lidského života a právy dítěte vyčtenými výše. Já osobně se kloním spíše pro používání babyboxů. Značné množství rozsudků se týkalo také domácích porodů. Pokud není těhotenství ženy sledováno, ona porodí doma a následně povinné osoby poruší svou povinnost narození dítěte oznámit matričnímu úřadu, dítě není evidováno a mateřství následně musí být určeno soudem. Mezi další důvody, proč musely soudy o určení a popření rozhodovat, byly porody ve zdravotnických zařízeních pod jinou identitou na základě předložení odcizených či vypůjčených dokladů.

Od účinnosti zákona o zvláštních řízeních soudních bylo u okresních soudů zahájeno 47 soudních řízení týkajících se určení nebo popření mateřství a vydáno bylo celkem 23 rozsudků. Není to sice mnoho, ale je to více, než jsem původně předpokládala. Z důvodu specifčnosti určování mateřství a závažných důsledků, které určení nebo popření mateřství přináší, jsem v poslední části práce navrhla procesněprávní úpravu řízení o určení a popření mateřství a také hmotněprávní úpravu lhůt pro popření mateřství.

Jsem velmi ráda, že jsem se rozhodla pro oslovení soudů s žádostí o poskytnutí zmíněných informací. Díky nim jsem se dozvěděla o skutkových okolnostech, na základě kterých byla řízení zahájena, které by mě dříve ani nenapadly, například právě porody pod jinou identitou, špatný zápis v rodném listě jako důsledek administrativní chyby nebo odmítání oznámení narození dítěte z důvodu osobního přesvědčení. Za možné rozšíření této práce považuji detailní rozpracování návrhu právní úpravy surogátního mateřství vč. jeho podrobných podmínek v zákoně o specifických zdravotních službách.

Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

Bible: Písmo svaté Starého a Nového zákona. Česká biblická společnost, 2008. ISBN 978-80-85810-68-4.

HRUŠÁKOVÁ, Milana a kol. *Zákon o rodině, Zákon o registrovaném partnerství, komentář. 4 vydání.* Praha: C.H. Beck, 2009. ISBN 978-80-7400-061-4.

KINCL, Jaromír, Michal SKŘEJPEK a Valentin URFUS. *Římské právo.* Praha: C.H. Beck, 1995. Beckovy právnické učebnice. ISBN 80-717-9031-1.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Základy sociální koncepce ruské pravoslavné církve.* Pavel Mervart, 2009. ISBN 978-80-86818-91-7.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, Milana HRUŠÁKOVÁ, Lenka WESTPHALOVÁ a kol. *Rodinné právo. 3. vydání.* Praha: C. H. Beck, 2022. ISBN 978-80-7400-877-1.

SIVÁK, Jakub. *Náhradní mateřství v českém právu a související otázky.* Praha: Wolters Kluwer ČR, 2021. ISBN 978-80-7552-677-9.

ZUKLÍNOVÁ, Michaela, Jan DVOŘÁK a Jan DVOŘÁK. *Občanské právo hmotné.* Praha: Wolters Kluwer, 2016. ISBN 978-80-7478-937-3.

Komentáře k právním předpisům

DAVID, O., DEVEROVÁ, L., DOLANSKÁ BÁNYAIOVÁ, L., DVOŘÁK, J., DVOŘÁK, T., FIALA, J., FRINTA, O., HOLČAPEK, T., HURDÍK, J., KINDL, T., MACKOVÁ, A., PAULY, J., PAVLÍK, P., PELIKÁN, R. a kol. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek I, (§ 1-654).* [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-3-18]. ASPI_ID KO89_a2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X

DÁVID, R., GRYGAR, J., KOKEŠ, M., KOVAŘÍK, Z., KŘEČEK, S., KUČERA, F., MACKOVÁ, A., MUZIKÁŘ, L., ZRŮST, J. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Komentář.* [Systém ASPI]. Nakladatelství Leges [cit. 2023-6-11]. ASPI_ID KO292I2013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DERÉOVÁ, A., DOLEŽAL, M., HAVLÍČEK, K., CHARVÁT, P., JANEK, K., KORBEL, F., KOVÁŘOVÁ, D., LICHOVNÍK, T., MÁDR, J., MOTTL, T., NOVOTNÁ, A., PETR, B., PRUDÍKOVÁ, D., SEDLÁK, V. a kol. *Zákon o zvláštních řízeních soudních: Soudcovský*

komentář. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-6-11]. ASPI_ID KO292_p12013CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DRAŠTÍK, A., DURDÍK, T., FREMR, R., RŮŽIČKA, M., SOTOLÁŘ, A. *Trestní zákoník: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-25]. ASPI_ID KO40_2009CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

DVOŘÁK, J., ELISCHER, D., FIALA, J., FRINTA, O., FRINTOVÁ, D., NOVÁ, H., ŠVESTKA, J., ZUKLÍNOVÁ, M. *Občanský zákoník: Komentář, Svazek II, (§ 655-975)*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer [cit. 2023-5-24]. ASPI_ID KO89_b2012CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.

Odborné články

BER, Rosalie. Ethical Issues in Gestational Surrogacy. *Theoretical Medicine and Bioethics: Philosophy of Medical Research and Practice* [online]. 2000, April 2000, (21), [cit. 2023-02-23]. ISSN 1573-1200. Dostupné z: <https://doi.org/10.1023/A:1009956218800>

BUREŠOVÁ, Kateřina. Surogátní mateřství a jeho (nejen) právní aspekty. In: *Právní rozhledy*. 6. 2016, s. 193-201. ISSN 1210-6410.

FARENZI, H. C. M., GOULART A. C. X., SANTOS, A. D., RAMOS, M. G., & PENNA, M. L. F. (2020). Three-parent babies: Mitochondrial replacement therapies. *JBRA assisted reproduction*, 24(2), 189–196. <https://doi.org/10.5935/1518-0557.20190086>

FIALA, Josef a Vilém STEINER. Teoretické otázky určení mateřství podle československého práva. *Právník* [online]. Ústav státu a práva ČSAV, 1970, 109(1), [cit. 2023-03-23]. ISSN 0231-6625. Dostupné z: <https://kramerius.lib.cas.cz/view/uuid:831b2373-4eb0-11e1-5015-001143e3f55c?page=uuid:831b2398-4eb0-11e1-5015-001143e3f55c>

HAASOVÁ, Ilona a Ivana OBORNÁ. Etika asistované reprodukce. *Urologie pro praxi* [online]. 2012, 13(6) [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.solen.cz/pdfs/uro/2012/06/05.pdf>

HARPER, Joyce C, Debbie KENNETT a Dan REISEL. The end of donor anonymity: how genetic testing is likely to drive anonymous gamete donation out of business. *Human Reproduction* [online]. 2016, 31(6), s. 1135–1140 [cit. 2023-03-23]. ISSN 0268-1161. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/humrep/dew065>

CHMEL JR., R a M ČEKAL. Metody asistované reprodukce – aktuální stav a perspektivy. *Česká gynekologie* [online]. 2020, 85(4), s. 244-253 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1805-4455. Dostupné z: <https://www.cs-gynekologie.cz/casopisy/ceska-gynekologie/2020-4-22/metody-asistovane-reprodukce-aktualni-stav-a-perspektivy-125809>

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka, NOVÝ, Zdeněk. Dvě matky, jedno dítě, nejlepší zájem dítěte a veřejný pořádek. *Právní rozhledy*, 2017, č. 15-16, s. 524-530. ISSN 1210-6410.

KRÁLÍČKOVÁ, Zdeňka. Mater semper certa est! O náhradním a kulhajícím mateřství. *Právní rozhledy*, 2015, č. 21, s. 725-732. ISSN 1210-6410.

MAHMUD, Nusrat a Fariha Nehreen MIRZA. A tale of Louise Joy Brown: Story goes on. *Bangladesh Journal of Fertility & Sterility* [online]. 2021, 1. 2021, (1), s. 47-51 [cit. 2023-05-26]. Dostupné z: https://bjfsbd.net/wp-content/uploads/Bangladesh-J-Fertil-Steril_2021_Vol_1_1_Review-Article_2.pdf

RUMPÍK, D. Prof. MUDr. Ladislav Pilka, DrSc., oslavil životní jubileum. *Česká gynekologie* [online]. 2013, 78(5), s. 484-485 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1805-4455. Dostupné z: <https://www.cs-gynekologie.cz/casopisy/ceska-gynekologie/2013-5-4/prof-mudr-ladislav-pilka-drsc-oslavil-zivotni-jubileum-44999>

SMAJDOR, Anna. Whole body gestational donation. *Theoretical Medicine and Bioethics: Philosophy of Medical Research and Practice* [online]. 2022, 18 November 2022 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: doi: <https://doi.org/10.1007/s11017-022-09599-8>

TELEC, Ivo. Náhradní mateřství: osobní úsluha mimo právo. *Zdravotnické právo a bioetika* [online]. 21.2.2018 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://zdravotnickepravo.info/nahradni-materstvi-osobni-usluha-mimo-pravo/>

VALC, Jakub. Asistovaná reprodukce a její vliv na právní status (nad)počatého embrya či dospívajícího dítěte. *Časopis zdravotnického práva a bioetiky* [online]. 2017, 7(3), s. 20 [cit. 2023-03-23]. ISSN 1804-8137. Dostupné z: <http://medlawjournal.ilaw.cas.cz/index.php/medlawjournal/article/view/152/132>

Internetové zdroje

Babybox [online]. 2010 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz/?p=uvodni-stranka>

ČAMDŽÍCOVÁ, Sabina a Petr MOTYČKA. Smlouva o náhradním mateřství. *Právní prostor* [online]. 2019 [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/obcanske-pravo/smlouva-o-nahradnim-materstvi>

Detaily o zázraku v Brně: Eliška se narodila 117 dní po mozkové smrti své matky. *aktuálně.cz* [online]. 2. 9. 2019 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/lekari-v-brne-privedli-na-svet-dite-u-zeny-s-mozkovou-smrti/r~a2ef34d6c8bd11e9be22ac1f6b220ee8/>

Fond ohrožených dětí: Anonymní porody [online]. [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/anonymni-porody>

Iceland: Country Summary. CIA. *THE WORLD FACTBOOK* [online]. [cit. 2023-03-23]. Dostupné z: <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/iceland/summaries>

Infertility. World Health Organization [online]. 3. 4. 2023 [cit. 2023-06-12]. Dostupné z: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/infertility>

Íslendingabók: Við erum öll skyld [online]. [cit. 2023-03-18]. Dostupné z: <https://www.islendingabok.is>

IVF and Islam. IVF Worldwide [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: https://ivf-worldwide.com/index.php?option=com_content&view=article&id=202&Itemid=107

IVF and Judaism. IVF Worldwide [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: https://ivf-worldwide.com/index.php?option=com_content&view=article&id=202&Itemid=107

JAVŮREK, Josef. Rok od porodu, který přepsal učebnice medicíny. Matka byla 117 dní po smrti. *Seznam zprávy* [online]. 15. 8. 2020 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/rok-od-porodu-ktery-prepsal-ucebnice-mediciny-matka-byla-117-dni-po-smrti-116049>

Katechismus katolické církve [online]. [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <http://katechismus.cz>

KOUBOVÁ, Michaela. Porodník Pařízek: Ignorujme propagátory domácích porodů, protože ideologii nejde zlomit. *Zdravotnický deník: zdravé je vědět* [online]. 8. 2. 2017 [cit. 2023-02-23]. Dostupné z: <https://www.zdravotnickydenik.cz/2017/02/porodnik-parizek-ignorujme-propagatory-domacich-porodu-protoze-ideologii-nejde-zlomit/>

KROŠOVÁ, Lucie. V babyboxu na radnici našli chlapečka. Starosta byl u Ondráška do pěti minut Zdroj: https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/508899-v-babyboxu-na-radnici-nasli-chlapecka-starosta-byl-u-ondraska-do-peti-minut?campaignsrc=tn_clipboard. *TN.cz* [online].

13. 6. 2023 [cit. 2023-06-13]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/508899-v-babyboxu-na-radnici-nasli-chlapecka-starosta-byl-u-ondraska-do-peti-minut>

LOJKOVÁ, Jana. Náhradní mateřství: Mater et pater semper incerti sunt?. 2011. Dostupné také z: https://is.muni.cz/th/jwu3c/rigo_final.pdf. Rigorózní práce. Masarykova univerzita v Brně, Právnická fakulta, Katedra právní teorie. Vedoucí práce Tatiana Machalová.

MINISTERSTVO VNITRA ČESKÉ REPUBLIKY. INFORMACE č. 19/2017, Zápis narození dítěte narozeného mimo zdravotnické zařízení[online]. 29.5.2017 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/informace-c-19-2017.aspx>

MPSV vydalo metodiku pro případy dětí odložených do babyboxů: Tisková zpráva.

In: *MPSV.cz* [online]. 16.3.2006 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/documents/20142/826137/160306b.pdf/890f3850-9dd1-72ef-26f0-aeae5145fca1>

Náboženská víra: Obyvatelstvo podle náboženské víry. Sčítání 2021 [online]. Český statistický úřad, 2021 [cit. 2023-05-20]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/scitani2021/nabozenska-vira>

PETRÁŠOVÁ, Lenka. Vyměněných dětí bylo v Česku více. *IDNES.cz* [online]. 9.10.2007 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/vymenenyh-deti-bylo-v-cesku-vice.A071008_220428_domaci_mad

Přednosta ústavu etiky a humanitních studií M. Vácha o babyboxech. *BabyBox* [online]. 10.12.2018 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: <https://www.babybox.cz/?p=odpurci-priznivci>

ŘEŽÁBEK, Karel a Radka POHLOVÁ. Asistovaná reprodukce v České republice 2020. In: *Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR* [online]. 2022, [cit. 2023-02-23]. ISSN 2571-2268. Dostupné z: <https://www.uzis.cz/res/f/008420/asistreprodukce2020.pdf>

Simejnij kodeks Ukrajini. Verchovna Rada Ukrajini: Zakonodavstvo Ukrajini, [online]. [cit. 2023-05-22]. Dostupné z: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14#Text>

Stanovisko policejního prezidia k Babyboxům nám dalo za pravdu. *Fond ohrožených dětí* [online]. 30. 6. 2006 [cit. 2023-06-11]. Dostupné z: <https://www.fod.cz/nase-cinnost/stanovisko-policejního-prezidia-k-babyboxum-nam-dalo-za>

Tisková zpráva: Poslanců Viléma Holáně a Josefa Janečka k dnes schváleným návrhům zákonů na utajené porody a zrychlené adopce. *KDÚ-ČSL* [online]. 13.5.2004 [cit. 2023-05-25]. Dostupné z: [https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2004/tiskova-zprava-\(5\)](https://www.kdu.cz/aktualne/archiv/2004/tiskova-zprava-(5))

Tisková zpráva: Postup matrik v případě domácích porodů musí být přiměřený. *Ombudsman: veřejný ochránce práv* [online]. 2.7.2014 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/postup-matrik-v-pripade-domacich-porodu-musi-byt-pri-mereny>

Tisková zpráva: Postup matrik v případě domácích porodů musí být přiměřený. *Ombudsman: veřejný ochránce práv* [online]. 2.7.2014 [cit. 2023-06-07]. Dostupné z: <https://www.ochrance.cz/aktualne/postup-matrik-v-pripade-domacich-porodu-musi-byt-pri-mereny/>

ÚS: Neuznání rodičovství jednoho z mužů tvořících stejnopohlavní pár je v rozporu s právem na rodinný život a nejlepším zájmem dítěte. In: *bulletin-advokacie.cz* [online]. 25.07.2017 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <http://www.bulletin-advokacie.cz/us-neuznani-rodicovstvi-jednoho-z-muzu-tvoricich?browser=mobi>

WIESNEROVÁ, Ema. Lékaři udržovali 117 dní životní funkce ženy. Porodila zdravou holčičku. *Zprávy z MUNI* [online]. 3. 9. 2019 [cit. 2023-06-10]. Dostupné z: <https://www.em.muni.cz/udalosti/12028-lekari-udrzovali-117-dni-zivotni-funkce-zeny-porodila-zdravou-holcicku>

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Genesis [online]. 2022 [citováno 22. 05. 2023]. Dostupné z <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Genesis&oldid=22266170>

Wikipedie: Otevřená encyklopedie: Záměna dětí v třebíčské nemocnici [online]. c2023 [citováno 7. 06. 2023]. Dostupný z https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Záměna_dětí_v_třebíčské_nemocnici&oldid=22558214

Právní předpisy

Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb., o sjednání Úmluvy o právech dítěte

Vyhláška č. 297/2012 Sb., o Listu o prohlídce zemřelého

Vyhláška č. 92/2012 Sb., o požadavcích na minimální technické a věcné vybavení zdravotnických zařízení a kontaktních pracovišť domácí péče

Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím

Zákon č. 115/2006 Sb., o registrovaném partnerství a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 227/2006 Sb., o výzkumu na lidských embryonálních kmenových buňkách a souvisejících činnostech a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 265/1949 Sb., o právu rodinném

Zákon č. 285/2002 Sb., o darování, odběrech a transplantacích tkání a orgánů a o změně některých zákonů

Zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních

Zákon č. 296/2008 Sb., o lidských tkáních a buňkách

Zákon č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů

Zákon č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí

Zákon č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování

Zákon č. 373/2011 Sb., o specifických zdravotních službách

Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění

Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zákon č. 94/1963 Sb., o rodině

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád

Zahraniční právní přepisy:

Bürgerliches Gesetzbuch (BGB, německý občanský zákoník, 1900)

Gesetz zum Schutz von Embryonen (Embryonenschutzgesetz, německý zákon o ochraně embryí, 1990)

Simejnij kodeks Ukrajini. Verchovna Rada Ukrajini: Zakonodavstvo Ukrajini (ukrajinský zákon o rodině, 2002)

Všeobecný zákoník občanský, 946/1811 ř.z. (ABGB, Rakousko)

Zákon č. 36/2005 Z. z., o rodině (Slovensko)

Judikatura

Nález Ústavního soudu ze dne 14. 6. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 7/15

Nález Ústavního soudu ze dne 19. 11. 2015, sp. zn. Pl. ÚS 10/15

Nález Ústavního soudu ze dne 24. 11. 2021, sp. zn. II. ÚS 1238/21

Nález Ústavního soudu ze dne 29. 6. 2017, sp. zn. I. ÚS 3226/16

Nález Ústavního soudu ze dne 8. 7. 2010. sp. zn. Pl. ÚS 15/09 - 2

Rozsudek ESLP ze dne 10. 4. 2019, č. P16-2018-001 – „*D proti Francii*“

Rozsudek ESLP ze dne 18. 2. 2014, č. 28609/08 – „*A. L. proti Polsku*“

Rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 30. 1. 2009, č.j. 24 C 36/2008 - 372

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 11. 1. 2018, sp. zn. 28 Cdo 5089/2017-155

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 31. 5. 2011, č.j. 30 Cdo 2428/2010

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2023, sp. zn. 1 As 15/2023 - 38

Rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 6. 2023, sp. zn. 1 As 15/2023 - 38.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23.02.2017, č.j. 5 Tdo 1044/2016-62

Seznam příloh

Příloha 1 – Žádost o poskytnutí informací pro okresní soudy

Příloha 2 – Žádost o poskytnutí informací pro krajské soudy

Příloha 3 – Žádost o poskytnutí informací pro Nejvyšší soud

Příloha 4 – Přehled všech odpovědí soudů

Příloha 5 – Rozsudky okresních soudů týkající se popření nebo určení mateřství

Příloha 6 – Rozhodnutí krajských soudů týkající se popření nebo určení mateřství

Příloha 7 – Odpověď Nejvyššího soudu

Příloha 1 – Žádost o poskytnutí informací pro okresní soudy

Věc: Žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Vážená paní, vážený pane,

ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- 1) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu zahájeno soudních řízení o určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 2) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu vydáno rozsudků v řízení o určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 3) Kolik z rozsudků uvedených v bodě 2) této žádosti nabylo právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 4) Kolik z rozsudků uvedených v bodě 2) této žádosti nenabylo právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 5) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných bodem 3) této žádosti.
- 6) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných bodem 4) této žádosti.

Informace prosím zašlete v zákonné lhůtě prostřednictvím datové zprávy do mé datové schránky s identifikátorem [identifikátor datové schránky].

S pozdravem

Zuzana Dorážková

[datum narození]

[adresa trvalého bydliště]

[identifikátor datové schránky]

Příloha 2 – Žádost o poskytnutí informací pro krajské soudy

Věc: Žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Vážená paní, vážený pane,

ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- 1) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu (včetně jeho případných poboček) zahájeno soudních řízení na základě podaných odvolání proti rozsudku okresního soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 2) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu (včetně jeho případných poboček) vydáno rozsudků na základě podaných odvolání proti rozsudku okresního soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 3) Kolik z rozsudků Vašeho soudu uvedených v bodě 2) této žádosti nabylo právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 4) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků _dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 5) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nenabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.

Informace prosím zašlete v zákonné lhůtě prostřednictvím datové zprávy do mé datové schránky s identifikátorem [identifikátor datové schránky].

S pozdravem

Zuzana Dorážková

[datum narození]

[adresa trvalého bydliště]

[identifikátor datové schránky]

Příloha 3 – Žádost o poskytnutí informací pro Nejvyšší soud

Věc: Žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Vážená paní, vážený pane,

ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

- 1) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu zahájeno soudních řízení na základě podaných dovolání proti rozsudku odvolacího soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 2) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu vydáno rozsudků na základě podaných dovolání proti rozsudku odvolacího soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.
- 3) Kolik z rozsudků Vašeho soudu uvedených v bodě 2) této žádosti nabylo právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 4) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.
- 5) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nenabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.

Informace prosím zašlete v zákonné lhůtě prostřednictvím datové zprávy do mé datové schránky s identifikátorem [identifikátor datové schránky].

S pozdravem

Zuzana Dorážková

[datum narození]

[adresa trvalého bydliště]

[identifikátor datové schránky]

Příloha 4 – Přehled všech odpovědí soudů

soud	počet zahájených řízení dle žádosti	počet vydaných rozsudků*
Krajský soud v Brně	0	0
Krajský soud v Českých Budějovicích	0	0
Krajský soud v Hradci Králové	0	0
Krajský soud v Ostravě	0	0
Krajský soud v Plzni	0	0
Krajský soud v Praze	0	0
Krajský soud v Ústí nad Labem	0	0
Městský soud v Brně	1	1
Městský soud v Praze	0	0
Nejvyšší soud	0	0
Obvodní soud pro Prahu 1	0	0
Obvodní soud pro Prahu 10	8	1
Obvodní soud pro Prahu 2	0	0
Obvodní soud pro Prahu 3	0	0
Obvodní soud pro Prahu 4	0	0
Obvodní soud pro Prahu 5	0	0
Obvodní soud pro Prahu 6	0	0
Obvodní soud pro Prahu 7	2	1
Obvodní soud pro Prahu 8	3	0
Obvodní soud pro Prahu 9	0	0
Okresní soud Brno - venkov	4	0
Okresní soud Jeseník	0	0
Okresní soud Plzeň - jih	0	0
Okresní soud Plzeň - město	0	0
Okresní soud Plzeň - sever	0	0
Okresní soud Praha - východ	0	0
Okresní soud Praha - západ	0	0
Okresní soud v Benešově	0	0
Okresní soud v Berouně	0	0
Okresní soud v Blansku	2	2
Okresní soud v Bruntále	0	0
Okresní soud v Břeclavi	0	0
Okresní soud v České Lípě	0	0
Okresní soud v Českém Krumlově	0	0
Okresní soud v Českých Budějovicích	0	0
Okresní soud v Děčíně	2	2
Okresní soud v Domažlicích	0	0

Okresní soud v Havlíčkově Brodě	0	0
Okresní soud v Hodoníně	0	0
Okresní soud v Hradci Králové	0	0
Okresní soud v Chebu	0	0
Okresní soud v Chomutově	0	0
Okresní soud v Chrudimi	0	0
Okresní soud v Jablonci nad Nisou	1	1
Okresní soud v Jičíně	0	0
Okresní soud v Jihlavě	3	1
Okresní soud v Jindřichově Hradci	3	1
Okresní soud v Karlových Varech	1	1
Okresní soud v Karviné	1	1
Okresní soud v Kladně	0	0
Okresní soud v Klatovech	1	1
Okresní soud v Kolíně	0	0
Okresní soud v Kroměříži	0	0
Okresní soud v Kutné Hoře	0	0
Okresní soud v Liberci	0	0
Okresní soud v Litoměřicích	0	0
Okresní soud v Lounech	0	0
Okresní soud v Mělníku	0	0
Okresní soud v Mladé Boleslavi	0	0
Okresní soud v Mostě	1	1
Okresní soud v Náchodě	1	1
Okresní soud v Novém Jičíně	1	1
Okresní soud v Nymburce	0	0
Okresní soud v Olomouci	0	0
Okresní soud v Opavě	2	0
Okresní soud v Ostravě	0	0
Okresní soud v Pardubicích	2	1
Okresní soud v Pelhřimově	0	0
Okresní soud v Písku	0	0
Okresní soud v Prachaticích	0	0
Okresní soud v Prostějově	0	0
Okresní soud v Přerově	0	0
Okresní soud v Příbrami	0	0
Okresní soud v Rakovníku	0	0
Okresní soud v Rokycanech	2	1
Okresní soud v Rychnově nad Kněžnou	0	0
Okresní soud v Semilech	0	0

Okresní soud v Sokolově	0	0
Okresní soud v Šumperku	0	0
Okresní soud v Táboře	0	0
Okresní soud v Tachově	0	0
Okresní soud v Teplicích	1	1
Okresní soud v Trutnově	2	2
Okresní soud v Třebíči	0	0
Okresní soud v Uherském Hradišti	0	0
Okresní soud v Ústí nad Labem	0	0
Okresní soud v Ústí nad Orlicí	0	0
Okresní soud ve Frýdku-Místku	0	0
Okresní soud ve Strakoncích	1	0
Okresní soud ve Svitavách	2	2
Okresní soud ve Vsetíně	0	0
Okresní soud ve Vyškově	0	0
Okresní soud ve Zlíně	0	0
Okresní soud ve Znojmě	0	0
Okresní soud ve Žďáru nad Sázavou	0	0

soud	počet zahájených řízení dle žádosti	počet vydaných rozhodnutí*
Krajský soud v Brně	1	1
Krajský soud v Českých Budějovicích	0	0
Krajský soud v Hradci Králové	1	1
Krajský soud v Ostravě	0	0
Krajský soud v Plzni	2	2
Krajský soud v Praze	0	0
Krajský soud v Ústí nad Labem	0	0
Městský soud v Praze	0	0
Nejvyšší soud	0	0

*všechna rozhodnutí nabyla právní moci

Veškeré odpovědi soudů v plném znění jsou dostupné na:

<https://zuzana.dorazka.cz/diplomova-prace>

Příloha 5 – Rozsudky okresních soudů týkající se popření nebo určení mateřství

soud	datum vydání	č.j. / s.z.
Městský soud v Brně	6. prosince 2021	40 Nc 601/2020-167
Obvodní soud pro Prahu 10	28. července 2014	12 C 84/2011-94
Obvodní soud pro Prahu 7	22. února 2023	43 Nc 600/2022-84
Okresní soud v Blansku	16. června 2021	Nc 1805/2021-47
Okresní soud v Blansku	20. října 2022	0 Nc 1710/2019-302
Okresní soud v Děčíně	13. června 2017	7 Nc 1151/2017-51
Okresní soud v Děčíně	23. srpna 2018	10 Nc 1951/2018-33
Okresní soud v Jablonci nad Nisou	29. září 2022	3 Nc 304/2022-25
Okresní soud v Jihlavě	19. prosince 2016	2 P 4/2017- 56
Okresní soud v Jindřichově Hradci	25. října 2017	9 Nc 7205/2017-32
Okresní soud v Karlových Varech	26. března 2021	0 Nc 6122/2020-44
Okresní soud v Karvině	26. září 2019	122 NC 3604/2019-23
Okresní soud v Klatovech	17. ledna 2017	11 Nc 9009/2016-31
Okresní soud v Mostě	2. listopadu 2017	0 P 125/2017-73
Okresní soud v Náchodě	4. listopadu 2022	0 Nc 4307/2022-101
Okresní soud v Novém Jičíně	27. 11. 2018	90 P 177/2017-94
Okresní soud v Pardubicích	28. července 2016	24 Nc 1054/2016–32
Okresní soud v Rokycanech	22. října 2014	6 Nc 4053/2014-37
Okresní soud v Teplicích	18. března 2016	14 Nc 2105/2015 - 79
Okresní soud v Trutnově	23. února 2018	5 Nc 2152/2017-14
Okresní soud v Trutnově	9. října 2018	10 Nc 379/2018-22
Okresní soud ve Svitavách	21. října 2015	anonymizováno
Okresní soud ve Svitavách	21. října 2015	anonymizováno

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Brně rozhodl samosoudcem Mgr. Tomášem Geislerem ve věci

navrhovatelky **M. J.**, narozená dne xxxxx
(domnělé matky): státní příslušnost Gambie
trvale bytem xxxxx
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Krejčíříkovou
sídlem Cihlářská 1021/15, 602 00 Brno

za účasti nezletilých: **A. V.**, narozená dne xxxxx
F. V., narozený dne xxxxx
oba trvale bytem xxxxx
oba zastoupení Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí
sídlem Šilingrovo náměstí 4/5, 602 00 Brno

otce: **M. V.**, narozený dne xxxxx
bytem xxxxx

a matrikové matky: **M. V. (roz. S.)**, narozená dne xxxxx
státní příslušnost Gambie, neznámého pobytu
zastoupená opatrovníkem JUDr. Margit Beranovou, advokátkou
sídlem Rooseveltova 6/8, 602 00 Brno

o popření a určení mateřství, o péči a výživě

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

takto:

- I. **Určuje se**, že M. V. (roz. S.), narozená dne xxxxx, **není matkou** nezletilé A. V., narozené dne xxxxx, a nezletilého F. V., narozeného dne xxxxx.
- II. **Určuje se**, že **matkou** nezletilé A. V., narozené dne xxxxx, a nezletilého F. V., narozeného dne xxxxx, **je M. J.**, narozená dne xxxxx.
- III. V řízení o péči a výživě nezletilých A. V. a F. V. soud vyslovuje svoji **mezinárodní nepřislušnost** a toto řízení **zastavuje**.
- IV. Náklady řízení státu **hradí** Česká republika - Městský soud v Brně.
- V. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Návrhem podaným zdejšímu soudu dne 19. 2. 2020 se navrhovatelka M. J., prostřednictvím své právní zástupkyně, domáhala vydání rozhodnutí, kterým by soud popřel mateřství matrikové matky nezletilých I., A. a F. V. a současně určil mateřství navrhovatelky k nezletilým. Svůj návrh odůvodnila tím, že o nezletilé pečuje nejméně od roku 2012, kdy s nimi žije na území Rakouska. Zpočátku sdílela společnou domácnost s otcem nezletilých, tato však byla zrušena a nezletilé děti byly rozsudkem Okresního soudu v Linci svěřeny do péče navrhovatelky. V průběhu tamního řízení byl vypracován znalecký posudek z oboru genetiky, ze kterého jednoznačně vyplynulo, že navrhovatelka je matkou všech tří dětí. Dále také navrhl, aby děti byly svěřeny do její péče a otcí bylo případně stanoveno výživné. Soudu dala také na zvážení zbavení rodičovské odpovědnosti otce v ČR. Na nákladech řízení ničeho nepožadovala.
2. Ve vyjádření ze dne 3. 3. 2021 matriková matka uvedla, že není biologickou matkou I., A. a F. V. Jejich biologickou matkou je její sestřenice M. J. V této věci se nabídla spolupracovat na sloučení dětí s jejich matkou poté, co zemřela jejich babička, protože si uvědomuje, že by se jejich situace zlepšila, pokud by se opět shledaly se svou biologickou matkou.
3. Opatrovník matrikové matky uvedl, že bylo prokázáno biologické mateřství navrhovatelky. Je v zájmu dětí, aby byla uvedena do jejich rodných listů. Matriková matka s tím také vyjádřila souhlas. Ztotožnil se s návrhem na popření a určení mateřství, ostatní návrhy ponechal na úvaze soudu.
4. Otec se v průběhu řízení nechtěl konkrétně vyjádřit. Vůči popření a určení mateřství navrhovatelky neměl výhrad. Skutkové okolnosti celé věci uváděné navrhovatelkou nezpochybňoval.
5. Opatrovník nezletilých navrhl popřít mateřství matrikové matky, určit mateřství navrhovatelky a děti svěřit do její péče. Výživné ponechal na úvaze soudu. Mělo by se zřejmě postupovat dle haagského protokolu z roku 2007 a přihlížet k tomu, že v Rakousku byl otec vyživovací povinnosti zbaven.
6. Dne 26. 1. 2021 byly nezletilé děti informovány o řízení a jmenování opatrovníka. Potvrdily, že ví, že se v Brně bude konat soud, který by měl dát do pořádku jejich doklady. Především F. se těšil, že si bude moci vyřídít cestovní doklad a bude moci spolu s ostatními spoluhráči v hokeji cestovat na zahraniční turnaje.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

7. Usnesením zdejšího soudu ze dne 13. 4. 2021, č. j. 40 Nc 601/2020-78, nebyla navrhovatelce prominuta lhůta k podání návrhu na popření mateřství (výrok I.) a současně bylo zastaveno řízení ohledně I. V., která v mezidobí nabyla zletilosti a k návrhu se nepřipojila (výrok II.). Usnesením Krajského soudu v Brně ze dne 6. 9. 2021, č. j. 20 Co 167/2021–113, byl výrok I. tohoto rozhodnutí zrušen s tím, že je třeba na věc aplikovat gambijské právo, konkrétně gambijský zákon o rodině z roku 2005. Gambijské hmotné právo neobsahuje žádnou lhůtu pro podání návrhu na popření či určení rodičovství, a tudíž nebylo na místě o prominutí lhůty rozhodovat. Odvolací soud uzavřel, že v dalším řízení soud přistoupí přímo k rozhodování o návrhu na popření mateřství matrikové matky a určení mateřství navrhovatelky, a to ve vztahu k oběma nezletilým dětem.
8. Jelikož nezletilé děti se narodily na území Gambie a jejich matriková matka i navrhovatelka jsou občany Gambie, musel se zdejší soud nejdříve zabývat tím, zda je k projednání a rozhodnutí věci dána mezinárodní příslušnost (pravomoc) českých soudů a pokud ano, právo kterého státu je třeba aplikovat (rozhodné právo). Občanskoprávní vztahy mezi Českou republikou a Gambií nejsou upraveny žádnou mezinárodní smlouvou. Soudu proto nezbylo než postupovat v souladu s čl. 53 zákona č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním (dále jen „ZMPS“), podle něhož lze žalobu na určení a popření rodičovství podat u obecného soudu žalovaného v České republice; nemá-li zde žalovaný obecný soud, u obecného soudu žalobce. Pravomoc českých soudů je dána i tehdy, nemá-li ani žalobce v České republice obecný soud, ale jeden z rodičů nebo dítě je státním občanem České republiky. Vzhledem ke skutečnosti, že výše jmenované nezletilé děti jsou státními občany ČR s místem hlášeného trvalého bydliště na adrese xxxxx, je založena mezinárodní příslušnost českých soudů, přesněji pak s ohledem na místo trvalého bydliště, Městského soudu v Brně.
9. Otázka rozhodného práva je pak upravena v čl. 54 odst. 1 ZMPS. Určení a popření rodičovství se řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením. Jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. Jestliže je to v zájmu dítěte, použije se právního řádu státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Jelikož nezletilé děti se narodily na území Gambie, je v dané věci rozhodným právem gambijský zákon o rodině z roku 2005 (dále jen „zákon o rodině“), jak ostatně konstatoval i odvolací soud.
10. Z provedeného dokazování soud učinil tato **skutková zjištění**
11. Z úředního záznamu ÚMPOD ze dne 18. 2. 2021 a výpovědi navrhovatelky vzal soud za prokázané, že navrhovatelka je státní občankou Gambie, kde porodila své tři děti a žila tam do roku 2008. Poté odcestovala do Rakouska, kde požádala o azyl. Děti ponechala v péči své matky v Gambii. V roce 2009 navázala v Rakousku partnerský vztah s panem M. V., českým státním občanem, kterému se svěříla se svojí situací. Mezitím v roce 2011 babička dětí zemřela. Jelikož navrhovatelka požádala v Rakousku o udělení azylu, nemohla údajně v době rozhodování o její žádosti z Rakouska vycestovat, a tudíž nebyla schopna převzít nezletilé v Gambii zpět do své péče. Aby se děti mohly přemístit do Rakouska, nechala se do rodných listů dětí v Gambii zapsat sestřenicí navrhovatelky paní M. S. V Gambii se totiž rodné listy nevydávají při narození, ale až ve chvíli, kdy je třeba odcestovat ze země. Následně do Gambie odcestoval pan V., který si paní S. vzal za manželku a následně všechny tři děti osvojil. Paní M. V. (roz. S.) s panem V. nikdy neměla žádný vztah, manželství uzavřeli účelově. Pan V. s dětmi do Rakouska přicestoval v roce 2012, paní M. V. (roz. S.) zůstala v Gambii, s dětmi a panem V. do Rakouska neodcestovala. Poté do roku 2017 žila navrhovatelka s panem V. a dětmi společně v jedné domácnosti. Poté došlo pro dlouhodobé neshody k rozpadu vztahu a navrhovatelka začala řešit, že právně není matkou dětí.
12. Usnesením Okresního soudu Urfahr ze dne 23. 4. 2018, č. j. 19 Ps 233/17b-22, byli nezletilí svěřeni do péče M. J. Z úředního potvrzení Okresního soudu Urfahr ze dne 22. 5. 2018, č. j. 19 Ps 233/17b-22, se podává, že matce dětí M. J. samotné přísluší právo pečovat a vychovávat

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

nezletilé děti I., A. a F. V., jakož i spravovat jejich majetek a zastupovat je. Usnesením Okresního soudu Urfahr ze dne 30. 1. 2019, č. j. 19 Pu 233/17b-13, byl otec s účinností od 1. 8. 2018 osvobozen od povinnosti hradit výživné na nezletilé I., A. a F. V. Soud vycházel z toho, že adopci dětí nelze v Rakousku uznat, a na pana M. V. tudíž nelze pohlížet jako na otce dětí.

13. Z obsahu rodných listů nezletilých dětí A. V., narozené dne xxxxx v Gambii, F. V., narozeného dne xxxxx v Gambii, a již zletilé I. V., narozené dne xxxxx v Gambii; které byly vystaveny pro všechny jmenované děti Zvláštní matrikou v Brně dne 25. 6. 2012, se podává, že se narodily z matky M. V., roz. S., narozené dne xxxxx v Gambii, a otce M. V., narozeného dne xxxxx. U všech dětí bylo doloženo Osvědčení o státním občanství České republiky, a to bez trvalého pobytu v ČR, vystavené v Praze dne 6. 6. 2012. Z výpisu z Centrální evidence obyvatel Rakouské republiky, vystaveného dne 10. 5. 2017 v Linci, se podává, že všechny výše jmenované děti jsou hlášeny k trvalému pobytu na adrese xxxxx Lince od 10. 5. 2017, spolu s navrhovatelkou.
14. Ze znaleckého posudku z oboru genetiky Mgr. Dr. Karla Zehethofera ze dne 16. 2. 2018 vyplynulo, že pravděpodobnost mateřství navrhovatelky je k A. 99,999924 % a k F. 99,999988 % s verbálním predikátem „mateřství prakticky prokázáno“.
15. Bylo prokázáno, že gambijský zákon o rodině z roku 2005 upravuje rodičovství následujícím způsobem (vybrány pouze relevantní části právního předpisu):

§ 136

Odst. 1

Níže uvedené osoby se mohou obrátit na opatrovnický soud se žádostí o rozhodnutí o potvrzení rodičovství dítěte

- a) dítě;
- b) rodič nebo poručník dítěte;
- c) pracovník sociální péče, nebo
- d) jiná zúčastněná osoba.

Odst. 2

Žádost k opatrovnickému soudu lze podat

- a) před narozením dítěte
- b) před dosažením 18 let dítěte, nebo
- c) po dosažení 18 let dítěte se zvláštním povolením opatrovnického soudu.

§ 137

Za důkaz rodičovství lze opatrovnickým soudem považovat následující

- a) jméno rodiče zapsaného v matrice
- b) provedení obyčejové obřadu otcem dítěte
- c) odmítnutí rodičem podstoupit vědecký test; a
- d) jiná záležitost, kterou opatrovnický soud může považovat za směrodatnou.

§ 138

Odst. 1

Opatrovnický soud může bez návrhu nebo na návrh kteréhokoliv z účastníků řízení nařídit

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

a) použití vědeckých testů, včetně krevních a DNA testů, ke zjištění, zda účastník je nebo není otcem nebo matkou dítěte.

§ 142

Odst. 1

Prohlášení rodičovství soudem má za účinek vznik pokrevního svazku otce a dítěte nebo matky a dítěte a v souladu s ustanoveními příslušných zákonů bude mít dítě stejné právní postavení jako dítě skutečně narozené v zákonném manželství otce nebo matky.

Odst. 2

Prohlášení o rodičovství samo o sobě nepřiznává otcí nebo matce, u nichž bylo rodičovství prohlášeno, práva na péči o dítě.

16. Po provedeném dokazování a zhodnocení provedených důkazů učinil soud **závěr**, že v daném případě jsou splněny zákonné podmínky pro vyhovění návrhu. Navrhovatelka je osobou oprávněnou k podání návrhu, návrh podala ve lhůtě a provedeným dokazováním, které předpokládá hmotné právo, bylo prokázáno, že je biologickou matkou dětí. To vyplývá především ze znaleckého posudku, ale odpovídá to i všem dalším zjištěným skutečnostem. U dětí došlo za nezvyklých okolností k tomu, že do jejich rodných listů byly zapsány dvě osoby, které nejsou jejich biologickými rodiči. Matka zapsaná v rodných listech dětí neporodila a právně začala figurovat v jejich životech až okolo roku 2011, aby pomohla své sestřenici s jejich vycestováním za ní do Rakouska. V zájmu dětí je, aby byl dán do souladu stav faktický se stavem právním, když navrhovatelka se o ně od roku 2012 nepřetržitě stará (nejprve s adoptivním otcem, nyní sama). Děti o situaci ví, za matku považují navrhovatelku. S ohledem na výše uvedené tedy soud určil, že matkou nezletilých A. a F. není M. V. (roz. S.), ale navrhovatelka M. J. (výroky I. a II.).
17. Co se týče rodičovské odpovědnosti a úpravy péče a výživy, mezinárodní příslušnost se odvíjí od čl. 8 odst. 1 Nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 o příslušnosti a uznávání a výkonu rozhodnutí ve věcech manželských a ve věcech rodičovské zodpovědnosti, kde je upravená obecná příslušnost dle obvyklého bydliště dítěte ke dni podání návrhu. V daném případě mají nezletilí obvyklé bydliště v Rakousku, kde žijí od roku 2012 a mají tam těžiště svého života. Rakouské soudy ostatně již ve věci péče a výživy rozhodovaly a i do budoucna jsou zájmy nezletilých chráněny tamními soudy. Nedostatek pravomoci soudu k projednání a rozhodnutí věci je neodstranitelným nedostatkem podmínky řízení, s nímž je spojeno obligatorní zastavení řízení, jak vyplývá z dikce § 104 odst. 1 věta první o. s. ř. V usnesení o zastavení řízení je pak soud povinen rozhodnout, kterému orgánu je věc postupována s výjimkou případů, kdy je řízení zastaveno pro nedostatek mezinárodní příslušnosti tuzemských soudů, neboť nelze, a to s ohledem na principy svrchovanosti a jurisdikce orgánů jednotlivých zemí, věc autoritativním rozhodnutím postoupit konkrétnímu soudu jiného státu. Proto soud vyslovil v této věci svoji mezinárodní nepřislušnost a současně řízení zastavil (výrok III.).
18. Náklady tohoto řízení, tj. zastoupení účastníků advokáty hradí stát Česká republika – Městský soud v Brně (výrok IV.). O výši nákladů bude rozhodnuto samostatným usnesením.
19. O náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi matrikovou matkou, navrhovatelkou a nezletilými soud rozhodl dle § 142 odst. 1 o. s. ř. Navrhovatelka byla v řízení zcela úspěšná, a měla by tak nárok na náhradu nákladů řízení. Navrhovatelka však na nákladech ničeho nepožadovala, a tak soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok V.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení u Městského soudu v Brně. O odvolání bude rozhodovat Krajský soud v Brně.

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

Brno 6. prosince 2021

Mgr. Tomáš Geisler v.r.
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje Martina Iršová.

Spisová značka: 12 C 84/2011-94

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Obvodní soud pro Prahu 10 rozhodl samosoudkyně JUDr. Danielou Čejkovou ve věci žalobkyně: Lxx Wxx, nar. xxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, státní příslušnice Čínské lidové republiky, zastoupené Mgr. Markem Čechovským, advokátem, Václavské náměstí 21, Praha 1, proti žalovaným: 1) Qxxxxxx Xx, datum narození a místo bydliště nezjištěny, zastoupené Mgr. Jitkou Kalinovou, advokátkou, Praha 10, Ukrajinská 874/3 jako opatrovníkem, 2) Hxx Mxxx Xx, nar. xxxxxxxxxxx, xxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxxx, zastoupenému opatrovníkem Městskou částí Praha 5, o **popření a určení mateřství k nezletilému dítěti**

t a k t o :

I. Určuje se, že Qxxxx Xx, datum narození a místo bydliště nezjištěny, n e n í matkou nezl. Hxx Mxxx Xx, r.č. xxxxxxxxxxx.

II. Určuje se, že žalobkyně WxxxLxx, nar. xxxxxxxxxxx, je matkou nezletilého HxxxMxxx Xx, r.č. xxxxxxxxxxx.

III. Žalobkyni se náhrada nákladů řízení vůči žalovaným 1) a 2, nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í :

Žalobkyně se návrhem ze dne 5.5.2011 domáhala vydání rozsudku, kterým by bylo určeno, že žalovaná 1) není matkou nezletilého, žalovaného 2). Z návrhu se zjišťuje, že žalobkyně tvrdí, že je jeho matkou, přičemž v rodném listě nezletilého je jako matka uvedena 1) žalovaná, neboť žalobkyně se po porodu nezletilého vykázkala doklady 1) žalované.

V průběhu řízení se nepodařilo zjistit o 1) žalované žádné údaje, které by mohly vést k jejím ztotožnění a zjistit místo jejího pobytu, proto jí byl v řízení ustanoven opatrovník dle ust. § 29 odst. 3 o.s.ř.

Z rodného listu nezletilého, vydaného městskou částí Praha 8 soud zjistil, že v knize narození matričního úřadu městské části Praha 8 je ve svazku II/8, ročník 2004, na str. 156 pod poř.č. 490 uveden Hao Mxxx Xx, nar. xxxxxxxx, r.č. xxxxxxxxxxx, jako matka je uvedena Qxxxxxx Xx, datum narození a bydliště nezjištěny.

Ze spisu Obvodního soudu pro Prahu 10 se zjišťuje, že rozsudkem ze dne 14.1.2010 čj. 22 C 329/2009-20 bylo určeno, že otcem nezletilého je Cxxx Xxxxx, nar. xxxxxxxx.

V uvedené věci je dána pravomoc českých soudů dle ust. § 40, věta první, zák.č. 97/1963 Sb., neboť žalobkyně má obecný soud v České republice, nařízení Rady (ES) č. 2201/2003 se na projednávanou věc nevztahuje a rozhodným právem je podle ust. § 23 uvedeného zákona rovněž právo české.

Soud v řízení přibral znalce z oboru zdravotnictví, odvětví genetika. Ze znaleckého posudku vypracovaného RNDr. Daniela Vaňka, Ph.D., soud zjistil, že na základě analýzy DNA, po odběru biologického materiálu

žalobkyni a nezletilého dospěl znalec k závěru, že žalobkyně je biologickou matkou nezletilého, míra pravděpodobnosti mateřství je 99,99%.

Podle ust. § 50a zák.č. 94/1963 Sb. (zákon o rodině), účinného do 31.12.2013 matkou dítěte je žena, která dítě porodila.

Na základě závěru znaleckého posudku tak soud dospěl k závěru, že v řízení bylo prokázáno, že žalobkyně je biologickou matkou nezletilého, soud tedy žalobě vyhověl, určil, že 1) žalovaná, která je v jeho rodném listě zapsána jako matka, není jeho matkou, a dále určil, že biologickou matkou nezletilého 2) žalovaného je žalobkyně. Soud rozhodoval dle analogie k ust. 57 a násl. zákona o rodině upravujícím postup při popření otcovství a k ust. § 54 a násl., které upravují určení otcovství.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle ust. § 143 o.s.ř. a contr. Žalovaní svým chováním nezavdali příčinu k podání návrhu, náklady jim žádné nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání do patnácti dnů ode dne jeho doručení k Městskému soudu v Praze prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 10, ve dvojím vyhotovení.

Praze dne 28. července 2014

JUDr. Daniela Č e j k o v á , v.r. samosoudkyně

Za správnost: Jiřina Máčelová

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 20.08.2014 a vykonatelnosti dne 20.08.2014.
Připojení doložky provedla Jiřina Máčelová dne 16.09.2014.

- III. Určuje se, že paní Tsend-Ayush M [redacted], nar. [redacted] v [redacted], Mongolsko, není matkou nezletilé M [redacted] M [redacted], nar. [redacted] v Praze 8.
- IV. Určuje se, že paní M [redacted] Tsegmid, nar. [redacted] v [redacted], Mongolsko, je matkou nezletilé M [redacted] M [redacted], nar. [redacted] v Praze 8 a zapíše se do knihy narození matričního úřadu Úřadu městské části Praha 8 ve svazku [redacted], roč. [redacted], strana/list [redacted], poř. č. [redacted] na místo matky nezl. M [redacted].
- V. Určuje se, že pan Francesco Aldo T [redacted], nar. [redacted] v [redacted], Mexiko, je otcem nezletilé M [redacted] M [redacted], nar. [redacted] v Praze 8, z matky M [redacted] Tsegmid, nar. [redacted] v [redacted], Mongolsko, a zapíše se do knihy narození matričního úřadu Úřadu městské části Praha 8 ve svazku [redacted] / [redacted], roč. [redacted], strana/list [redacted], poř. č. [redacted] na místo otce nezl. M [redacted].
- VI. Soud schvaluje tuto dohodu rodičů:
1. Nezletilá M [redacted] M [redacted], nar. [redacted] v Praze 8, se svěřuje do péče matky, M [redacted] Tsegmid, nar. [redacted] v [redacted], Mongolsko.
  2. Otcí Francesco Aldo T [redacted], nar. [redacted] v [redacted], Mexiko, se nestanoví povinnost hradit výživné na nezl. M [redacted] M [redacted] nar. [redacted] v Praze 8 konkrétní částkou.
  3. Otec Francesco Aldo T [redacted], nar. [redacted] v [redacted], Mexiko, je oprávněn stýkat se s nezletilou M [redacted] M [redacted], nar. [redacted] v Praze 8 po předchozí domluvě s matkou nezletilé, M [redacted] Tsegmid, nar. [redacted] v [redacted], Mongolsko.
- VII. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- VIII. České republice – Obvodnímu soudu pro Prahu 7 se nepřiznává právo na náhradu nákladů státu.

Odůvodnění:

1. K návrhu tvrzené matky bylo zahájeno toto řízení o popření mateřství zapsané matky, paní Tsend-Ayush M [redacted], k nezletilé a určení mateřství tvrzené matky, paní M [redacted] Tsegmid, k nezletilé, jakož i dále o určení otcovství tvrzeného otce, pana Francesco Aldo T [redacted], k nezletilé a dále o úpravě poměrů k nezletilé.
2. Tvrzený otec s návrhem tvrzené matky vyslovil souhlas.
3. Opatrovník nezletilé s návrhem tvrzené matky rovněž vyslovil souhlas.
4. Soud nejprve rozhodoval o prominutí zmeškání lhůty k popření mateřství ve smyslu § 425 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z.ř.s.“), (výrok I. a II. tohoto rozsudku). Skutečnosti, které soud potřeboval před prominutím lhůty ověřit, byly ověřeny při jednání soudu dne 22.2.2023. Vzhledem ke skutečnosti, že poté již byly splněny i samotné podmínky pro popření a určení mateřství a určení otcovství, považoval soud za vhodné zároveň rozhodnout rovnou též ve věci samé, jelikož vyčkání na právní moc rozhodnutí o prominutí popěrné lhůty a následné nařízení dalšího jednání ve věci samé by nebylo účelné, vedlo by ke zbytečnému prodloužení řízení a bylo by v rozporu se zásadou procesní ekonomie. Soud proto zároveň s rozhodnutím o prominutí popěrné lhůty rozhodoval ve věci samé tak, jak je uvedeno dále.
5. Ve věci samé rozhodoval soud na základě následujících skutečností. Z provedeného dokazování byly zjištěny následující skutečnosti a učiněny následující závěry o skutkovém stavu věci. Z podkladů zaslanych Úřadem Městské části Praha 8 obledně zápisu narození nezletilé M [redacted] (viz čl. 32-40 soudního spisu) soud zjistil, že nezletilá se narodila dne [redacted] v Nemocnici Na Bulovce. Jako

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. Michaela Brožová.

žena, která dítě porodila (matka), je v dokladech Úřadu Městské části Praha 8, včetně dokladů z porodnice, uvedena zapsaná matka (paní Tsend-Ayush M██████████), která byla uvedena též do rodného listu nezletilé na místo matky.

6. Z rodného listu nezletilé a výpisu CEO nezletilé soud zjistil, že nezletilá nemá uvedeného otce.
7. Ze znaleckého posudku RNDr. Daniela Vaňka, Ph.D., znalce z oboru zdravotnictví, odvětví genetika ze dne 10.10.2022, č.j. ZP-080-2022 (soud ověřil, že kopie tohoto znaleckého posudku založená ve spise odpovídá jeho originálu, který předložila právní zástupkyně tvrzené matky při jednání dne 22.2.2023) soud zjistil, že znalec odebral biologické vzorky nezletilé M██████████, tvrzené matky, paní M██████████ Tsegmid, a tvrzeného otce, pana Francesco Aldo T██████████, přičemž dopěl k závěru, že v případě vzorků nezletilé M██████████ a tvrzeného otce (Francesco Aldo T██████████) je vztah dcera – otec prakticky prokázán a dále, že v případě vzorků nezletilé M██████████ a tvrzené matky (M██████████ Tsegmid) je vztah dcera . matka prakticky prokázán. Statistická pravděpodobnost shody je větší než 99,999%. Znalec tedy učinil závěr, že tvrzený otec (Francesco Aldo T██████████) je biologickým otcem nezletilé M██████████ a tvrzená matka (M██████████ Tsegmid) je biologickou matkou nezletilé M██████████.
8. Z výsledku tvrzené matky, paní M██████████ Tsegmid, soud zjistil, že tato uznává své mateřství k nezletilé M██████████.
9. Z výsledku tvrzeného otce, pana Francesco Aldo T██████████, soud zjistil, že tento uznává své otcovství k nezletilé M██████████.
10. Podle ustanovení § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.z.“) matkou dítěte je žena, která dítě porodila. Podle ustanovení § 783 odst. 1 o.z. nedojde-li k určení otcovství podle § 776, § 777 nebo § 778, ani podle § 779, může matka, dítě i muž, který tvrdí, že je otcem, navrhnout, aby otcovství určil soud.
11. Podle ustanovení § 919 o.z. nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, a nedohodnou-li se o plnění vyživovací povinnosti k dítěti, nebo žijí-li rodiče takového dítěte spolu, ale jeden z nich vyživovací povinnost k dítěti neplní, postupuje soud podle § 915 až 918. To platí i v případě, že soud rozhoduje o péči o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, pokud se rodiče nedohodnou o plnění vyživovací povinnosti k dítěti Podle ustanovení § 915 odst. 1 o.z. životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte. Podle ustanovení § 913 odst. 1 o.z. pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného.
12. V řízení bylo prokázáno předloženým znaleckým posudkem, že matkou nezletilé M██████████ je tvrzená matka, paní M██████████ Tsegmid. Tato své mateřství k nezletilé též uznala. Prokázáním mateřství paní M██████████ Tsegmid bylo zároveň popřeno mateřství zapsané matky, paní Tsend-Ayush M██████████. Soud proto rozhodl tak, že popřel mateřství zapsané matky, paní Tsend-Ayush M██████████, a zároveň určil mateřství tvrzené matky, paní M██████████ Tsegmid (výroky III. a IV. tohoto rozsudku).
13. V řízení bylo dále předloženým znaleckým posudkem prokázáno, že otcem nezletilé je tvrzený otec, pan Francesco Aldo T██████████, který své otcovství k nezletilé též uznal. Soud proto rozhodl tak, že určil otcovství tvrzeného otce, pana Francesco Aldo T██████████, k nezletilé M██████████ (výrok V. tohoto rozsudku).
14. Soud dále rozhodoval o úpravě poměrů k nezletilé M██████████. V tomto směru rodiče nezletilé, paní M██████████ Tsegmid a pan Francesco Aldo T██████████, uzavřeli dohodu o úpravě poměrů k nezletilé tak, jak je tato uvedena ve výroku VI. tohoto rozsudku. Soud ve smyslu uvedených zákonných ustanovení tuto dohodu rodičů schválil (výrok VI. tohoto rozsudku), neboť neodporuje právním

Shodu s prvopisem potvrzuje Bc. Michaela Brožová.

předpisům ani zájmům nezletilé, která bude svěřena do péče matky, v níž se již fakticky nachází, kdy s otcem se pravidelně stýká, rodiče jsou schopni se ohledně tohoto styku dle potřeby dohodnout, shodně v otázce výživného jsou rodiče schopni se vzájemně dohodnout.

15. Výrok o náhradě nákladů řízení je odůvodněn ustanovením § 23 z.ř.s. (výrok VII. tohoto rozsudku).
16. O náhradě nákladů státu – Obvodního soudu pro Prahu 7 rozhodoval soud podle § 148 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o.s.ř.“), (výrok VIII. tohoto rozsudku). Náklady státu však soud účastníkům neuložil uhradit, jelikož tyto jsou tvořeny odměnou tlumočnice, která byla přibrána k zajištění práv účastníka řízení, tvrzeného otce (Francesco Aldo T■■■■), účastnit se řízení v mateřském jazyce, resp. jazyce, který ovládá (§ 18 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to k Městskému soudu v Praze, prostřednictvím Obvodního soudu pro Prahu 7. Odvolání je třeba podat ve dvojím vyhotovení.

Praha 22. února 2023

JUDr. Zuzana Steinerová, Ph.D. v. r.
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Blansku rozhodl samosoudkyní Mgr. Veronikou Kovaříkovou v právní věci

matky: [redacted], narozená dne [redacted]
trvale bytem [redacted]

otce: [redacted], narozený dne [redacted]
bytem [redacted]

a nezletilé: [redacted], narozená dne [redacted]
bytem [redacted]
zastoupená kolizním opatrovníkem
Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí
se sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

o popření mateřství k nezletilé

takto:

I. **Určuje se, že** [redacted], rozená [redacted], narozená [redacted],
[redacted], není matkou nezletilé [redacted], narozené [redacted],
[redacted], jejímž otcem je [redacted],
narozený [redacted] v [redacted].

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Usnesením Okresního soudu v Blansku ze dne 10. 3. 2021, číslo jednací Nc 1805/2021-1, bylo zahájeno řízení o popření mateřství k nezletilé [REDAKCE].
2. Matka i kolizní opatrovník navrhli, aby mateřství [REDAKCE], rozené [REDAKCE], k nezletilé [REDAKCE] bylo popřeno. Otec, ač řádně předvolán k jednání, se k soudnímu jednání bez omluvy nedostavil a ani nepožádal o odročení jednání, a proto soud za splnění podmínek ustanovení § 101 odst. 3 občanského soudního řádu jednal v nepřítomnosti otce.
3. Vzhledem k tomu, že rodičovství nezletilé bylo založeno ve [REDAKCE] království a otec je státním občanem [REDAKCE], musel se soud nejprve zabývat tím, zda je k projednání a rozhodnutí ve věci popření mateřství (rodičovství) dána mezinárodní příslušnost (pravomoc) českých soudů a pokud ano, právo kterého státu je třeba aplikovat (rozhodné právo).
4. Podle ustanovení § 2 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“) se zákon použije v mezích ustanovení vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva“), a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie.
5. Pro posouzení pravomoci ve věcech popření mateřství (rodičovství) je třeba vycházet ze ZMPS, Česká republika nemá se [REDAKCE] královstvím ani [REDAKCE] uzavřenou žádnou dvoustrannou smlouvu speciálně upravující popření mateřství (rodičovství).
6. Podle § 53 ZMPS žalobu na určení a popření rodičovství lze podat u obecného soudu žalovaného v České republice; nemá-li zde žalovaný obecný soud, u obecného soudu žalobce. Pravomoc českých soudů je dána i tehdy, nemá-li ani žalobce v České republice obecný soud, ale jeden z rodičů nebo dítě je státním občanem České republiky. Bylo prokázáno, že nezletilá má v České republice obecný soud, neboť zde má (v obvodu působnosti Okresního soudu v Blansku) své obvyklé bydliště a také matriková matka [REDAKCE] má obvyklé bydliště a také obecný soud v České republice, mimo to je také státním občanem České republiky. V souladu s citovaným ustanovením je tak v dané věci založena mezinárodní pravomoc soudů České republiky.
7. Podle § 54 ZMPS se určení a popření rodičovství řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením. Jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. Jestliže je to v zájmu dítěte, použije se právního řádu státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Má-li dítě v České republice obvyklý pobyt a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení a popření rodičovství českého právního řádu. K platnosti určení rodičovství postačí, stane-li se podle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství. Jestliže v cizím státě došlo v soudním řízení, nebo mimosoudně, v souladu s tamním právním řádem k popření rodičovství a k určení rodičovství jiné osoby, postačí to k platnosti určení rodičovství této osoby. Na základě kritérií stanovených v tomto ustanovení soud použil české právo, když nezletilá má obvyklý pobyt na území České republiky a jeho použití je i v zájmu nezletilé.
8. Na základě provedeného dokazování, a to spisem Okresního soudu v Blansku sp. zn. Nc 1710/2019, (z něj zejména [REDAKCE] de Familia, znalecký posudek, výpis z rejstříku trestů, výpisy [REDAKCE] z centrální evidence obyvatel, sdělení Policie ČR č. 1. 27, výpis [REDAKCE] z centrální evidence obyvatel, fotografie pasu otce, fotografie rodiny, sdělení kolizního opatrovníka, úředně potvrzená kopie španělského rodného listu nezletilé včetně překladu, lékařské zprávy a prohlídka novorozence, potvrzení školy o studiu nezletilé, smlouva o koupi nemovitosti, potvrzení o přidělení identifikačního čísla pro otce a [REDAKCE], potvrzení o ztrátě cestovního pasu, a potvrzení o přihlášení k trvalému bydlišti [REDAKCE] a otce), dále spisy Okresního soudu v Blansku sp. zn. 11 C 68/2011, sp. zn. P 203/2012, sp. zn. 11 C 142/2012, sp. zn. Nc 193/2013, spisem Městského soudu v Brně sp. zn. 5 T 195/2013, přílohami protokolu

o soudním jednání ze dne 16. 6. 2021, svědeckou výpovědí [REDAKCE], výpovědí matrikové matky a nezletilé [REDAKCE], soud zjistil následující skutkový stav.

9. Doba rozhodná pro početí nezletilé [REDAKCE] je dle českého právního řádu (§ 783 občanského zákoníku) doba, od které neprošlo od narození dítěte méně než 160 a více než 300 dní, tj. od [REDAKCE] do [REDAKCE].
10. [REDAKCE] do svého sňatku nosila rodné příjmení [REDAKCE], provdala se dne [REDAKCE] za [REDAKCE] a přijala jeho příjmení [REDAKCE], které nosí dosud. Z manželství se jim narodily dvě děti, a to dne [REDAKCE] a dne [REDAKCE]. Manželé žili celé manželství, tedy i v době rozhodné pro početí nezletilé [REDAKCE], po celou dobu těhotenství i v době porodu a v době po porodu nezletilé [REDAKCE] společně v [REDAKCE] v uvedené době byla matriková matka na rodičovské dovolené s dcerou [REDAKCE], do zaměstnání nastupovala po ukončení rodičovské dovolené v roce [REDAKCE]. Manželství matrikové matky bylo rozvedeno dne [REDAKCE]. Matriková matka byla v zahraničí naposled v roce 1994 nebo 1996 a pas, na který cestovala, jí byl vydán ještě za svobodna na jméno [REDAKCE], jiný pas do roku 2013 nevlastnila. Ztrátu pasu zjistila až v souvislosti s trestním řízením vedeným proti [REDAKCE] pro výše uvedený skutek a řízením o určení mateřství [REDAKCE] k nezletilé [REDAKCE], které bylo zahájeno u Okresního soudu v Blansku k návrhu [REDAKCE] dne 24. 5. 2011 (sp. zn. 11 C 68/2011), neboť pas od svých posledních cest do zahraničí nepotřebovala. [REDAKCE] konstantně a opakovaně ve svých výpovědích, ať v rámci civilních řízení nebo trestního řízení, tak v rámci tohoto řízení setrvává na tom, že nezletilou [REDAKCE] neporodila.
11. Rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2014, číslo jednací 5 T 195/2013-144, byla [REDAKCE] uznána vinnou z přečinu poškození cizích práv podle § 181 odstavec 1 písmeno a), odstavec 2 písmeno a) trestního zákoníku, přičemž součástí skutku, z něž byla shledána vinnou, bylo i to, že dne 11. 2. 2008 v [REDAKCE], provincii [REDAKCE] ve [REDAKCE], užíla k zápisu své biologické dcery [REDAKCE] (nezletilé [REDAKCE]), narozené [REDAKCE], do [REDAKCE] rodné knihy [REDAKCE] de familia č. [REDAKCE], vedené Ministerstvem spravedlnosti, Generálním ředitelstvím matričních úřadů a notářských kanceláří ve Španělsku, osobních údajů z cestovního pasu poškozené [REDAKCE], rozené [REDAKCE], narozené [REDAKCE], bez jejího souhlasu a vědomí, načež byla nezletilá [REDAKCE] jako [REDAKCE] zapsána do rodné knihy jako dcera poškozené [REDAKCE], rozené [REDAKCE]. Z obsahu trestního spisu se podává, že trestní oznámení učinil tehdejší manžel matrikové matky – paní [REDAKCE] – pan [REDAKCE], narozený [REDAKCE], který vyloučil, že by v době rozhodné pro početí nezletilé, či kdykoliv v průběhu jejich do té doby trvajících manželství (tj. do dne podání trestního oznámení dne 13. 11. 2012) žili s manželkou [REDAKCE] odděleně či že by [REDAKCE] mohla být těhotná a porodit dítě, o kterém by nevěděl. V uvedeném trestním řízení byla doložena a provedena k důkazu kopie původního zápisu nezletilé ve [REDAKCE] rodinné knize [REDAKCE] de Familia č. [REDAKCE] z něhož bylo zjištěno, že k provedení zápisu nezletilé [REDAKCE] do rodinné knihy ([REDAKCE] de Familia) ve [REDAKCE] u matričního úřadu v [REDAKCE] ve [REDAKCE] došlo prvotně již v roce [REDAKCE]. Tato skutečnost v tomto řízení o popření mateřství vyplývá i z úředně potvrzené kopie [REDAKCE] rodného listu nezletilé [REDAKCE] vystavené dne [REDAKCE], jež obsahuje poznámku, že byl vydán [REDAKCE] de Familia č. [REDAKCE] a že k zápisu do rodinné knihy ([REDAKCE] de Familia) došlo [REDAKCE] de Familia (Rodinná kniha) č. [REDAKCE] je pak duplikát vystavený dne [REDAKCE].
12. Mimo rozhodnutí o vině výše uvedeným skutkem, jehož spáchání bylo prokazováno zejména doznáním samotné [REDAKCE] a výpověďmi poškozené [REDAKCE] a jejího manžela (přičemž však tehdejší verze [REDAKCE] o okolnostech početí, porodu, otcovství k nezletilé a následného života s nezletilou ve [REDAKCE] byla významně odlišná od nyní udávané verze), má soud v nyní probíhajícím řízení o popření mateřství za prokázané také výpověďmi [REDAKCE], rozené [REDAKCE] a [REDAKCE] (jak dřívějších

zachycených v protokolech, tak učiněných u soudního jednání dne 16. 6. 2021) ve spojení s dalšími provedenými důkazy, že [redacted] odcestovala do Španělska v roce 2003 z obavy před svým odsouzením, přičemž v průběhu svého pobytu ve Španělsku byla jmenovaná vedena jako pohřešovaná v databázi Policie ČR i Interpolu. Jmenovaná ve Španělsku žila i s nezletilou do roku 2010, což potvrdila i nezletilá [redacted], která si vybavuje částečně život ve Španělsku s matkou v době svého raného dětství. Ve Španělsku [redacted] skutečně vystupovala pod totožností [redacted] (nyní [redacted]), když z potvrzení o přihlášení k trvalému bydlišti v obci [redacted] z [redacted] a notářského zápisu o koupi nemovitosti z 24. 5. 2007 bylo zjištěno, že se [redacted] prokazovala cestovním pasem č. [redacted] vydaným na jméno [redacted], narozená [redacted]. Pod uvedenou identitou byla registrována ve Španělsku jako cizinka a bylo jí přiděleno identifikační číslo [redacted], jak vyplývá z potvrzení o přidělení identifikačního čísla ze dne 6. 3. 2006. V únoru 2009 [redacted] pod identitou [redacted] a pod výše uvedeným přiděleným identifikačním číslem nahlásila policejnímu orgánu ve Španělsku ztrátu tohoto pasu. Podpis „[redacted]“ ve španělském rodném listě nezletilé vystaveném dne [redacted] (úředně potvrzená kopie byla vystaven dne [redacted]) a v oznámení o ztrátě pasu ze dne 11. 2. 2009, jakož i podpis [redacted] pod příjmením „[redacted]“ učiněný u soudního jednání dne 16. 6. 2021 jsou zjevně téhož rukopisu, naproti tomu podpis [redacted] příjmením „[redacted]“ učiněný u soudního jednání dne 16. 6. 2021 je vizuálně zcela zjevně jiného rukopisu.

13. Z fotografií předložených [redacted] a založených ve spise sp. zn. 0 Nc 1805/2021, ze vzájemné zřejmé podobnosti [redacted] s ženou na fotografiích (na kterých je zachycena s těhotenským břichem, v nemocničním zařízení s novorozeným dítětem, na kterých je zachyceno novorozené dítě v oblečení s označením nemocnice [redacted], na kterých je [redacted] zachycena kojící kojence a postupně s dítětem staršího batolecího věku až s holčičkou již schopnou samostatné chůze) a ve spojení s lékařskými zprávami z Nemocnice [redacted] ve Španělsku a zprávy o prohlídce novorozence a ve světle výše zjištěných skutečností (zejména té, že [redacted] vystupovala pod identitou [redacted]) bylo zjištěno, že [redacted] byla prokazatelně těhotná, porodila pod jménem a totožností [redacted] (provdané [redacted]) dne [redacted] v Nemocnici [redacted] nezletilou donošenou zdravou dívku, kdy porod proběhl bez komplikací přirozenou cestou, poporodní období proběhlo v pořádku a obě byly propuštěny z porodnice dne [redacted]. Uvedenými důkazy ve spojení s výpovědí [redacted] byla vyvrácena její dřívější verze, ve které tvrdila, že rodila ve Španělsku u soukromého jí neznámého lékaře doma.
14. Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, specializace molekulární genetiky a DNA diagnostika [redacted] ze dne 11. 7. 2019 bylo zjištěno, že [redacted] ve všech 17 testovaných lokusech nese ve svém genotypu takovou alelu, jejímž nositelem musí být biologický rodič nezletilé [redacted] a pravděpodobnost, že [redacted] je biologickou matkou nezletilé [redacted], je [redacted] krát vyšší než pravděpodobnost, že biologickou matkou je neznámá nepřibuzná žena z české populace. Při 50 % pravděpodobnosti mateřství [redacted] je možné její biologické mateřství k nezletilé [redacted] označit za prakticky prokázané, a to s pravděpodobností 99,999996 %. Z lékařské zprávy [redacted] ze dne [redacted] bylo zjištěno, že objektivní gynekologické nálezy u [redacted] jsou typické u žen, které porodily vaginální cestou.
15. Ve světle výše uvedených důkazů nemá soud důvod pochybovat o tom, že dítě, jenž [redacted] porodila, je nezletilá [redacted], o níž osobně dlouhodobě pečuje a která si, jak výše uvedeno, pamatuje soužití s matkou (myšleno [redacted]) již z doby, kdy žily ve [redacted], resp. kam jí paměť sahá, si jako svou matku pamatuje [redacted]. Rovněž z vyjádření kolizního opatrovníka, který soudu tlumočil obsah telefonického hovoru

s otcem nezletilé, vyplývá, že otec potvrdil to, že biologickou matkou nezletilé je [REDACTED].

16. Z rodinné knihy ([REDACTED] de Familia) č. [REDACTED] i jejího duplikátu č. [REDACTED] a z úředně potvrzené kopie španělského rodného listu nezletilé bylo zjištěno, že v něm je na místě matky uvedena [REDACTED] a na místě otce [REDACTED]. Z uvedených listin ve spojení s výpovědí [REDACTED] a ve světle zjištění, že tato se v dané době prokazovala pasem č. [REDACTED] na jméno [REDACTED], bylo prokázáno, že k zápisu nezletilé [REDACTED] došlo krátce po porodu dne [REDACTED], zápisu se [REDACTED] vystupoval pod svou skutečnou totožností a jemuž byla známa i skutečná totožnost [REDACTED]. V tomto bodě je výpověď [REDACTED] podepřena dalšími důkazy, zejména španělským rodným listem nezletilé [REDACTED], jehož originál byl vystaven [REDACTED] a v němž je uvedeno, že při zápisu vypovídaly osoby [REDACTED] (pod totožností [REDACTED]) a [REDACTED], přičemž podpis v tomto rodném listě je zjevně vizuálně rukopisně shodný s podpisem pana [REDACTED] v jeho pasu vystaveném Konsulátem [REDACTED] v [REDACTED] (pro období od ledna do července [REDACTED]). Tedy při vystavení španělského rodného listu nezletilé [REDACTED] dne [REDACTED] pan [REDACTED] osobně údaje v něm uvedené potvrdil. Vážnost úmyslu pana [REDACTED] prohlásit své otcovství k nezletilé [REDACTED] pak vyplývá z dalších výše uvedených důkazů, jež vedou soud k závěru, že pan [REDACTED] s [REDACTED] žili v partnerství a poté společně s nezletilou vedli společný rodinný život. Na výše již popsanych fotografiích je s [REDACTED] a oním dítětem, a to jak v době těhotenství paní [REDACTED], tak ve zdravotním zařízení s novorozenečkou v náručí, tak také v pozdějších fázích vývoje daného dítěte zachycen muž, který je vizuálně zjevně shodné podoby s podobiznou pana [REDACTED] v pase, přičemž se zjevně jedná o rodinné fotografie (pan [REDACTED] si fotí břicho s těhotnou paní [REDACTED], chová novorozeně, spí s dítětem v posteli, leží s ním na gauči, jí s ním a [REDACTED] u stolu). Mimo to z potvrzení o přihlášení k trvalému bydlišti ze dne [REDACTED] se podává, že otec nezletilé se (ještě před porodem nezletilé) hlásil k trvalému bydlišti společně s [REDACTED] (vystupující pod identitou [REDACTED]), a to do téže bytové jednotky. Také z notářského zápisu o kupní smlouvě z května 2007 je zřejmé, že podíl na nemovitosti k bydlení kupovali [REDACTED] (pod totožností [REDACTED]) a pan [REDACTED] společně. Soud tak dospěl k závěru, že [REDACTED] již v době těhotenství, tak v době po porodu nezletilé vedla s panem [REDACTED] rodinný život, jak sama vypověděla. Také nezletilá, byť si otce nepamatuje osobně, má na otce vzpomínky v podobě videokazet a fotografií, pamatuje si i to, že ji chtěl otec kontaktovat již v době, kdy s matkou (paní [REDACTED]) již žila v České republice. Soud tak nemá důvod pochybovat o tom, že pan [REDACTED] činil své prohlášení o otcovství u matričního úřadu v [REDACTED] s vážně míněným úmyslem prohlásit se otcem nezletilé [REDACTED] a s vědomím toho, že dítě porodila právě ta osoba, která s ním osobně činila zápis do rodinné knihy ([REDACTED]) u matričního úřadu v [REDACTED].
17. Usnesením Okresního soudu v Blansku ze dne 27. 9. 2012, číslo jednací P 203/2012-20, bylo vydáno předběžné opatření, kterým byla nezletilá předána do péče [REDACTED]. V dané době [REDACTED] žila s nezletilou společně a o nezletilou řádně pečovala. Nezletilá navštěvovala základní školu v místě bydliště, do školy pravidelně docházela, [REDACTED] se školou spolupracovala. Usnesením Okresního soudu v Blansku ze dne 12. 4. 2012, číslo jednací Nc 68/2012-20, byla [REDACTED] ustanovena opatrovnící nezletilé.
18. Nezletilá [REDACTED] není v České republice řádně evidovaná, centrální evidencí obyvatel vůbec neprochází, nemá osvědčeno české státní občanství, nemá tedy ani doklad totožnosti, a jak vyplývá i z listin belgického soudního doručovatele, není evidována jako potomek otce ani v [REDACTED].

19. Podle § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“) je matkou dítěte žena, která je porodila.
20. V české právní úpravě chybí hmotněprávní úprava popírání mateřství, občanský zákoník upravuje výslovně pouze institut popírání otcovství a výslovně nestanoví ani analogické použití těchto ustanovení o popírání otcovství pro institut popírání mateřství. Tento právní institut je však v právním řádu České republiky připuštěn, jeho procesní aspekty (tj. řízení o popření mateřství) upravuje zákon č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z. ř. s.), který pro řízení ve věcech určení a popření mateřství stanoví přiměřené použití ustanovení upravujících řízení ve věcech určení a popření otcovství. Vzhledem k tomu, že právní teorie i praxe možnost popření mateřství jednoznačně připouští, je nutno při absenci výslovné právní úpravy vycházet v případech popírání mateřství přiměřeně z právní úpravy popírání otcovství, a to nejen procesní, ale i hmotněprávní obsažené v občanském zákoníku. Při tomto přiměřeném užití je však třeba zohlednit zejména ten zásadní rozdíl, že mateřství je v souladu se zásadou mater semper certa est (matka je vždy jistá) založeno na objektivní skutečnosti spočívající v porodu dítěte, nikoliv jako u otcovství na právních domněnkách (které za určitých okolností mohou převážit i nad biologickou realitou), a že mateřství je pro dítě základním klíčovým statusovým poměrem. Jestliže právní domněnky určení otcovství mohou za určitých okolností převážit nad biologickou realitou, v případě určení mateřství je to vyloučeno, neboť zákonné kritérium určení mateřství vylučuje, aby matkou dítěte byla určena jiná žena, než která dítě skutečně porodila. V případě mateřství tak matriční zápis musí striktně odpovídat realitě (vyjma změny v důsledku osvojení) a nesmí mást. Vzhledem k uvedenému pak rozhodujícím kritériem popření mateřství musí být zjištění, že žena uvedená jako matka dítěte toto dítě neprodila.
21. Podle § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“) pro řízení o určení a popření mateřství se použijí ustanovení o řízení o určení a popření otcovství přiměřeně.
22. Podle § 418 z. ř. s. řízení (o určení a popření otcovství) lze zahájit jen na návrh.
23. Podle § 419 z. ř. s. bylo-li otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů, lze řízení o popření takto určeného otcovství zahájit i bez návrhu, vyžaduje-li to zřejmý zájem dítěte a mají-li být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva.
24. Podle § 793 o. z. vyžaduje-li to zřejmý zájem dítěte a mají-li být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva, může soud i bez návrhu zahájit řízení o popření otcovství, bylo-li otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale otec dítěte takto určený nemůže být jeho otcem. Soud zpravidla současně pozastaví výkon rodičovské odpovědnosti.
25. Jestliže právní řád (§ 419 z. ř. s., § 793 o. z.) umožňuje zahájit řízení o popření otcovství ex offio v případech, kdy bylo otcovství určeno souhlasným prohlášením rodičů, ale otec takto určený nemůže být jeho otcem, a vyžaduje-li to zřejmý zájem dítěte a mají-li být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva, tak tím spíše s ohledem na výše uvedené je nutno (dle argumentu a *minor ad maius*) toto ustanovení přiměřeně použít i v situacích, kdy určená matka nemůže být matkou dítěte, neboť dítě neprodila, resp. jej prokazatelně porodila jiná žena.
26. Okresní soud v Blansku usnesením ze dne 10. 3. 2021, číslo jednací 0 Nc 1805/2021-1 zahájil z úřední moci řízení o popření mateřství k nezletilé ██████████, neboť na základě zjištění učiněných v řízení o určení mateřství, které je vedeno u Okresního soudu v Blansku pod sp. zn. 0 Nc 1710/2019, se jevílo téměř jisté, že matkou nezletilé ██████████ nemůže být žena uvedená v matričním zápise, když nezletilou neprodila tato matriková matka, ale porodila ji jiná žena. Současně soud dospěl také k závěru, že zahájení řízení o popření mateřství vyžaduje také zřejmý zájem nezletilé, tedy aby byla postavena její statusová vazba na matku na jisto a aby byla naplněna ustanovení zaručující její základní lidská práva, zejména právo dítěte znát svůj původ a znát své rodiče (článek 7 a 8 Úmluvy o právech dítěte).

27. Při absenci výslovné hmotněprávní úpravy podmínek popření mateřství vyšel soud v této otázce z ustanovení § 775 o. z. Jak výše uvedeno, je mateřství v českém právním řádu založeno na objektivní skutečnosti porodu dítěte (na rozdíl od domněnek otcovství k dítěti) a jinou skutečností (zejména např. dárcovstvím vajíček) nelze mateřství v českém právním řádu založit, a proto rozhodujícím a jediným kritériem pro popření mateřství (na rozdíl od podmínek popření otcovství) je to, zda žena zapsaná jako matka dítěte toto dítě skutečně porodila či nikoliv. Mateřství je pro dítě klíčovým statusovým poměrem, v případě určení mateřství tak matriční zápis musí striktně odpovídat realitě porodu dítěte a nesmí mást (vyjma změn v důsledku osvojení).
28. Po zhodnocení provedených důkazů soud dospěl k závěru, že mateřství [redacted], rozené [redacted], k nezletilé [redacted] je nepochybně vyvráceno, neboť [redacted] nezletilou [redacted] neporodila, když zejména tzv. důkazem opaku bylo prokázáno, že nezletilou [redacted] porodila [redacted]. Matriková matka [redacted] nejen v tomto, ale konstantně i v dříve vedených řízeních (trestních i občanskoprávních) popírá, že by nezletilou [redacted] porodila. Pravdivosti jejího tvrzení (kromě svědectví samotné [redacted]) svědčí i to, že v době rozhodné pro početí nezletilé, v době celého těhotenství s nezletilou [redacted] i v době porodu nezletilé [redacted] byla provdána za svého tehdejšího manžela [redacted], s nímž fakticky také žila, a který stejně jako ona vylučuje, že by mohla být v předmětné době těhotná a porodit nezletilou [redacted] a který také v této věci sám z vlastní iniciativy učinil trestní oznámení. Znaleckým posudkem pak bylo prokázáno, že [redacted] je biologickou matkou nezletilé [redacted]. Za této situace soud při současných lékařských možnostech (např. náhradní mateřství) zkoumal zejména to, zda [redacted] skutečně nezletilou [redacted] také porodila a v této otázce dospěl k závěru, že tomu tak bylo, když o tomto porodu existuje řada důkazů (fotografií, lékařských záznamů), přičemž není důvod pochybovat o tom, že [redacted] při registraci nezletilé u španělského matričního úřadu vystupovala pod totožností [redacted] (v dané době již provdané [redacted]), jak o tom svědčí její výpověď, trestní odsouzení Městským soudem v Brně, číslo jednací 5 T 195/2013-144 ve spojení s dalšími důkazy (potvrzením o přihlášení k trvalému bydlišti, notářským zápisem o koupi nemovitosti, potvrzením o přidělení identifikačního čísla, potvrzením o ztrátě cestovního pasu, lékařskými zprávami Nemocnice [redacted] zápisy v [redacted] de Familia), zejména pak úředně potvrzené kopie rodného listu nezletilé, kde se také rukopis podpisu „[redacted]“ shoduje s rukopisem podpisu „[redacted]“ učiněným [redacted] u soudního jednání (stejně jako s rukopisem podpisu „[redacted]“ učiněným v potvrzení o oznámení o ztrátě cestovního pasu) a naopak se zcela rozchází z rukopisem podpisu „[redacted]“ učiněným [redacted] u soudního jednání. Rovněž nezletilá [redacted], která ve [redacted] žila do svých necelých [redacted] let, si z tohoto období vybavuje soužití s matkou, za kterou označuje právě [redacted], přičemž tato o ni „jako matka“ pečuje dosud. Stručně řečeno, soud má za prokázané, že nezletilou [redacted] porodila [redacted], která v době porodu i zápisu nezletilé u španělského matričního úřadu vystupovala pod totožností [redacted] (už tehdy a i nyní [redacted]), čímž je také mateřství [redacted] k nezletilé [redacted] vyloučeno, neboť není možné, aby jedno a totéž dítě porodila více než jedna žena. Soud proto rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku I. tohoto rozsudku a určil, že [redacted], rozená [redacted], narozená [redacted], není matkou nezletilé [redacted], narozené [redacted], jejímž otcem je [redacted], narozený [redacted] v [redacted].
29. Soud na okraj poznamenává, že vzhledem k výše zjištěným skutečnostem, tedy zejména té, že nezletilou porodila [redacted], která v dané době (těhotenství, porodu a období po porodu nezletilé) vedla rodinnou domácnost s otcem nezletilé, kterému byla její skutečná totožnost i mateřství k nezletilé (jak se i sám otec v průběhu řízení vyjádřil vůči koliznímu opatrovníku) v době registrace nezletilé u matričního úřadu ve Španělsku známa, nemá soud důvod pochybovat o vážnosti a platnosti jeho prohlášení otcovství k nezletilé [redacted] jen pro to, že [redacted] vůči matričnímu úřadu vystupovala pod cizí totožností, a tedy soud

nemá ani důvod zpochybňovat jeho otcovství k nezletilé [REDAKCE], které svým prohlášením založil. Jinými slovy v tomto konkrétním případě za výše zjištěných okolností (tj. kdy žena, která nezletilou porodila, zneužila cizí identity při registraci nezletilé u španělského matričního orgánu, přičemž její skutečná identita i to, že je skutečnou matkou nezletilé, bylo muži činícimu prohlášení o otcovství k téže nezletilé známo) tímto soudním rozhodnutím o popření mateřství [REDAKCE], rozené [REDAKCE] k nezletilé [REDAKCE] není zpochybněno otcovství k nezletilé [REDAKCE] založené souhlasným prohlášením [REDAKCE] a otce.

30. Podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přízná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.
31. Podle § 143 o. s. ř. žalovaný, který neměl úspěch ve věci, má právo na náhradu nákladů řízení proti žalobci, jestliže svým chováním nezavdal příčinu k podání návrhu na zahájení řízení.
32. Z procesního hlediska je úspěšným účastníkem řízení nezletilá [REDAKCE] a neúspěšnými účastníky matriková matka [REDAKCE] a otec nezletilé, kteří, ač jediní aktivně legitimovaní k zahájení řízení o popření mateřství, dlouhodobě absolutně žádnou iniciativu k narovnání statusového poměru nezletilé [REDAKCE] jako její zákonní zástupci nevyvinuli a řízení tak muselo být zahájeno soudem z úřední moci. Vůči otci by nezletilá měla právo na náhradu nákladů řízení dle § 142 o. s. ř., avšak soud nezletilé náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože žádné náklady řízení neuplatnila. Vůči matrikové matce [REDAKCE] soud nezletilé náhradu nákladů řízení nepřiznal v souladu s § 143 o. s. ř., neboť [REDAKCE] svým chováním nezavdala příčinu k řízení o popření mateřství, když to byla právě ona, jejíž totožnost byla (nejen) v souvislosti s porodem a registrací nezletilé [REDAKCE] zneužita. Soud proto žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznal (výrok II.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Blansku.

Právo odvolání nepřisluší tomu, kdo se ho po vyhlášení rozsudku výslovně vzdal.

V Blansku dne 16. června 2021

Mgr. Veronika Kovaříková v. r.
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Blansku rozhodl samosoudkyní Mgr. Veronikou Kovaříkovou v právní věci

nezletilé: ██████████, příjmení „nezjištěno“, narozená dne ██████████
trvale bytem ██████████
zastoupená kolizním opatrovníkem Úřadem pro mezinárodněprávní ochranu dětí, sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

otce: ██████████, narozený dne ██████████
bytem ██████████

a domnělé matky: ██████████, narozená dne ██████████
trvale bytem ██████████
zastoupená advokátkou JUDr. Vlastou Němcovou
sídlím Nádražní 2369/10, 678 01 Blansko

o určení mateřství k nezletilé, o určení příjmení

takto:

- I. **Určuje se**, že ██████████, narozená ██████████ v Brně, Česká republika je matkou nezletilé ██████████, příjmení „nezjištěno“, narozené ██████████ v ██████████ – ██████████, ██████████.
- II. **Určuje se**, že příjmení nezletilé ██████████, příjmení „nezjištěno“, narozené ██████████ je „██████████“.
- III. Nezletilá ██████████ **se svěřuje** do péče matky.

- IV. Otec je **povinen** s účinností od 1. 9. 2016 přispívat na výživu nezletilé [REDAKCE] částkou 150 EUR měsíčně, s účinností od 1. 9. 2020 částkou 250 EUR měsíčně a s účinností od 1. 1. 2022 částkou 350 EUR měsíčně, splatnou k rukám matky vždy do každého 15. dne v měsíci a s účinností od 31. 3. 2023 splatnou k rukám [REDAKCE].
- V. Nedoplatek výživného za období od 1. 9. 2016 do 31. 10. 2022 v celkové výši 14 700 EUR je otec **povinen** zaplatit nejpozději do 15. 4. 2023 k rukám [REDAKCE].
- VI. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

- Dne 30. 8. 2019 podala domnělá matka (dále také „navrhovatelka“ nebo také „matka“) k Okresnímu soudu v Blansku návrh, v němž se domáhá určení svého mateřství k nezletilé [REDAKCE] a určení příjmení nezletilé [REDAKCE] na „[REDAKCE]“. Uvedla, že nezletilá se narodila ve [REDAKCE] z ní jako biologické matky, avšak protože neměla platné doklady, byla nezletilá [REDAKCE] na matrice ve [REDAKCE] zaregistrována do tzv. rodinné knihy jako [REDAKCE], když jako matka byla zaregistrována [REDAKCE], nyní [REDAKCE] a jako otec [REDAKCE]. Usnesením Okresního soudu v Blansku sp. zn. P 203/2012, 14 P a Nc 286/2012 byla nezletilá [REDAKCE] odevzdána do její péče ([REDAKCE]). Uvedla také, že od narození nezletilé [REDAKCE] o ni trvale pečuje, [REDAKCE] se s ženou uvedenou jako její matka nestýká, nemají spolu žádné sociální ani citové vazby, za matku považuje navrhovatelku. Určení mateřství skutečné biologické matky je zcela v zájmu nezletilé, dojde tím ke sjednocení skutečného stavu se stavem právním. K otázce určení příjmení nezletilé matka uvedla, že fakticky nezletilá [REDAKCE] používá příjmení [REDAKCE], pod ním je vedena i ve škole a u zdravotní pojišťovny. Další skutková tvrzení navrhovatelka doplnila osobně při jiném soudním roku, který se konal dne 9. 10. 2020. Dle těchto tvrzení upřesnila, že při svém pobytu ve [REDAKCE] vystupovala (i rodila a činila prohlášení na matričním úřadě) pod identitou [REDAKCE], narozené [REDAKCE]. Uvedla také, že biologickým otcem nezletilé je [REDAKCE], s nímž ve [REDAKCE] také po nějakou dobu žila a s nímž činila prohlášení o určení otcovství k nezletilé [REDAKCE] na matričním úřadě v [REDAKCE], a že jmenovaný znal její pravou totožnost.
- Otci byly návrh domnělé matky i doplnění zachycené v protokolu o jiném soudním roku ze dne 9. 10. 2020 (vše s překladem do nizozemštiny) doručeny dne 26. 5. 2021 prostřednictvím belgického soudního vykonavatele [REDAKCE]. Otec se k předmětu řízení písemně nevyjádřil. Uvedeného dne 26. 5. 2021 byly otci doručeny i soudní písemnosti ve věci popření mateřství k nezletilé [REDAKCE] (tj. usnesení Okresního soudu v Blansku č. j. 0 Nc 1805/2021-1 a č. j. 0 Nc 1805/2021-4 a předvolání k jednání na den 16. 6. 2021, vše s překlady) a ani v této věci se otec nevyjádřil a k soudnímu jednání se tehdy bez omluvy nedostavil. Předvolání k soudnímu jednání ve věci určení mateřství a určení příjmení (s překladem do nizozemštiny) bylo otci doručováno prostřednictvím poštovních služeb, k odeslání zásilky došlo 7. 7. 2022, zásilka se jako nevyžádaná vrátila zpět dne 13. 9. 2022, přičemž na příslušné belgické poště byla uložena k vyzvednutí minimálně od 18. 7. 2022 do 3. 8. 2022. O termínu soudního jednání byl otec někdy v době před datem 18. 7. 2022 informován i prostřednictvím kolizního opatrovníka a následně bylo k žádosti otce, kterou soudu tlumočil kolizní opatrovník, předvolání k soudnímu jednání zasláno dne 20. 7. 2022 (s překladem do nizozemštiny) také na e-mailovou adresu otce, kterou za tím účelem sdělil. O provedení výslechu otce v nyní projednávané věci byl také dožádán příslušný justiční orgán Belgie, tato žádost byla přijata belgickým soudem (Soud I. stupně ve Východních Flandrech, oddělení Dendermonde) dne 18. 7. 2022, přičemž součástí žádosti o provedení výslechu

byl jednak soupis dotazů k výsledku otce a rovněž výslovná žádost o poučení otce o tom, že s uvedeným řízením o určení mateřství je dle české právní úpravy ex lege spojeno i řízení o péči o nezletilé dítě a o úpravě výživného k tomuto dítěti včetně toho, že toto výživné může být stanoveno v souladu s českou právní úpravou až tři roky zpětně od podání návrhu, tedy konkrétně v této dané věci od 30. 8. 2016. Výslech otce u dožádaného belgického soudu proběhl dne 5. 9. 2022, v rámci něj byl otec poučen o spojených řízeních o péči a o úpravě výživného, přičemž z protokolu dožádaného soudu plyne, že otec byl s přílohou našeho dožádání, které obsahovalo i dané poučení, seznámen již s předstihem před samotným výsledkem. S ohledem na uvedené má soud námitky otce, že neměl dostatek času na přípravu na jednání a že mu ze strany soudu nebyly zaslány listiny s překladem, za zcela nedůvodné.

3. U soudního jednání dne 20. 10. 2022 domnělá matka setrvala na svém návrhu na určení svého mateřství k nezletilé a na určení příjmení nezletilé na [REDAKCE] a navrhla, aby nezletilá [REDAKCE] byla svěřena do její péče a otci určeno výživné tři roky zpětně od podání návrhu s tím, že výši výživného ponechala na uvážení soudu. Zdůraznila, že otec po celé období neplnil žádným způsobem svou vyživovací povinnost k nezletilé [REDAKCE]. Domnělá matka rovněž navrhla, aby splatnost nedoplatku otce na výživném byla stanovena již k rukám [REDAKCE].
4. Otec u soudního jednání dne 20. 10. 2022 uvedl, že s návrhem nesouhlasí, avšak z jeho dřívějších i následných vyjádření a výpovědí vyplynulo, že podporuje návrh, aby matkou nezletilé byla určena navrhovatelka [REDAKCE] a souhlasí, aby příjmení nezletilé [REDAKCE] bylo určeno na „[REDAKCE]“, pokud si to nezletilá přeje, a že také souhlasí, aby nezletilá nadále zůstala v péči matky. Otec však striktně nesouhlasil s tím, aby mu byla povinnost hradit výživné na nezletilou stanovena i zpětně, ať již od podání návrhu či ode dne soudního jednání. Uvedl, že je ochoten hradit výživné jen do budoucna ve výši 300 Eur měsíčně.
5. Kolizní opatrovník nezletilé navrhl, aby bylo určeno mateřství domnělé matky k nezletilé [REDAKCE], aby tato byla svěřena do péče matky a aby bylo určeno příjmení nezletilé na [REDAKCE]. Určení výživného ponechal kolizní opatrovník na úvaze soudu.
6. Vzhledem k tomu, že otec je státním občanem [REDAKCE], musel se soud nejprve zabývat tím, zda je k projednání a rozhodnutí ve věci určení mateřství (rodičovství), určení příjmení, úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti a úpravy výživného dána mezinárodní příslušnost (pravomoc) českých soudů a pokud ano, právo kterého státu je třeba aplikovat (rozhodné právo).
7. Podle ustanovení § 2 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém (dále jen „ZMPS“) se zákon použije v mezích ustanovení vyhlášených mezinárodních smluv, kterými je Česká republika vázána (dále jen „mezinárodní smlouva“), a přímo použitelných ustanovení práva Evropské unie.
8. Pro posouzení mezinárodní příslušnosti i rozhodného práva ve věci určení mateřství (rodičovství) je třeba vycházet ze ZMPS, neboť unijní předpisy ani žádná mezinárodní smlouva závazná pro Českou republiku a Belgie tuto otázku neupravuje.
9. Podle § 53 ZMPS žalobu na určení a popření rodičovství lze podat u obecného soudu žalovaného v České republice; nemá-li zde žalovaný obecný soud, u obecného soudu žalobce. Pravomoc českých soudů je dána i tehdy, nemá-li ani žalobce v České republice obecný soud, ale jeden z rodičů nebo dítě je státním občanem České republiky. Žalobcem ve smyslu uvedeného ustanovení je v této věci domnělá matka, která návrh podala. Žalovanými ve smyslu uvedeného ustanovení jsou v této věci nezletilá [REDAKCE] a otec. Bylo prokázáno, že nezletilá [REDAKCE] má v České republice obecný soud, neboť zde má (v obvodu působnosti Okresního soudu v Blansku) své obvyklé bydliště, je rovněž státním občanem České republiky. Rovněž domnělá matka má v České republice obecný soud, neboť zde má (v obvodu působnosti Okresního soudu v Blansku) své bydliště. Rovněž domnělá matka je státním občanem České republiky. Na základě kritéria obecného soudu žalované (nezletilé [REDAKCE]), eventuálně podpůrně na základě obecného soudu

žalobce či kritéria státního občanství některého z účastníků je v dané věci v souladu s citovaným ustanovením založena mezinárodní příslušnost soudů České republiky.

10. Podle § 54 odst. 1 ZMPS se určení a popření rodičovství řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením. Jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. Jestliže je to v zájmu dítěte, použije se právního řádu státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Podle odst. 2 má-li dítě v České republice obvyklý pobyt a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení a popření rodičovství českého právního řádu. Podle odst. 3 k platnosti určení rodičovství postačí, stane-li se podle právního řádu státu, v němž došlo k prohlášení o uznání rodičovství. Jestliže v cizím státě došlo v soudním řízení, nebo mimosoudně, v souladu s tamním právním řádem k popření rodičovství a k určení rodičovství jiné osoby, postačí to k platnosti určení rodičovství této osoby. Na základě kritérií stanovených v tomto ustanovení soud použil české právo, když nezletilá narozením nabyta po matce v souladu s tehdejší platnou právní úpravou (tj. zákon č. 40/1993 Sb., o nabytí a pozbytí státního občanství České republiky) státní občanství České republiky. Vedle toho v případě nezletilé zakládá použití právního řádu České republiky eventuálně i kritérium obvyklého pobytu nezletilé na území České republiky, když jeho použití soud shledává v zájmu nezletilé.
11. Pro posouzení mezinárodní příslušnosti a rozhodného práva ve věci určení příjmení nezletilé je třeba vycházet také z kolizní úpravy obsažené v ZMPS, neboť ani unijní předpisy ani mezinárodní smlouvy (dvoustranné či mnohostranné), kterými by byla Česká republika ve vztahu k Belgii vázána, na problematiku určení příjmení nedopadají. V souladu s § 56 odst. 1 ZMPS, pokud pravomoc ve věcech vyživovacích povinností a ve věcech rodičovské zodpovědnosti není upravena přímo použitelnými předpisy Evropské unie, je ve věcech výživy, výchovy a dalších věcech péče o nezletilé včetně opatření k ochraně jejich osoby a majetku dána pravomoc českých soudů, jestliže nezletilý má obvyklý pobyt v České republice, nebo jestliže je státním občanem České republiky, i když má obvyklý pobyt v cizině. Český soud nemusí řízení zahájit, stačí-li k ochraně práv a zájmů státního občana České republiky opatření učiněná v cizině. Místem obvyklého pobytu nezletilé [redacted] je Česká republika, proto je v souladu s výše uvedenými jurisdikčními normami dána mezinárodní příslušnost českých soudů. Podle § 57 odst. 2 ZMPS se v ostatních věcech rodičovských práv a povinností a opatření k ochraně osoby nebo jmění dítěte určí rozhodné právo podle mezinárodní smlouvy (Haagské úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí ze dne 19. 10. 1996). Rozhodným právem je pak v souladu s ustanovením § 57 odst. 2 ZPMS ve spojení s článkem 5 odst. 1 Haagské úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznávání, výkonu a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí ze dne 19. 10. 1996 (sdělení č. 141/2001 Sb. m. s.) právo české.
12. Pro posouzení mezinárodní příslušnosti ve věci úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti je třeba vycházet z Nařízení Rady (ES) č 2201/2003 ze dne 27. 11. 2003 (dále jen „nařízení Brusel II“), neboť úprava poměrů nezletilých (právo péče o dítě) spadá pod pojem rodičovské zodpovědnosti podle čl. 2 bod 7 nařízení Brusel II. Podle čl. 8 odst. 1 nařízení Brusel II jsou soudy členského státu příslušné ve věci rodičovské zodpovědnosti k dítěti, které má v době podání žaloby obvyklé bydliště na území tohoto členského státu. Bylo prokázáno, že nezletilá [redacted] měla již v době podání návrhu ve věci samé (a má jej i nadále) obvyklé bydliště na území České republiky. V souladu s citovaným ustanovením jsou tak v dané věci mezinárodně příslušné soudy České republiky. Pro posouzení otázky rozhodného práva ve věci úpravy výkonu rodičovské odpovědnosti (práva péče o dítě) je nutno vycházet z Úmluvy o pravomoci orgánů, použitelném právu, uznání a výkonu rozhodnutí a spolupráci ve věcech rodičovské zodpovědnosti a opatření k ochraně dětí ze dne 19. 10. 1996 (sdělení č. 141/2001 Sb. m. s.), když unijní předpisy ani dvoustranná smlouva otázku rozhodného práva ve věci péče o dítě neupravují a citovanou smlouvou je vázána jak Česká republika, tak Belgie. V souladu s čl. 15 a násl. citované úmluvy soud ve věci úpravy péče o nezletilou aplikoval českou právní úpravu.

13. Pro posouzení mezinárodní příslušnosti i rozhodného práva ve věcech výživného je třeba vycházet z Nařízení Rady (ES) č. 4/2009 o výživném (dále jen „nařízení o výživném“). Z čl. 3 písm. d) nařízení o výživném je k rozhodování ve věcech vyživovacích povinností v členských státech příslušný soud, který je podle práva místa soudu příslušný pro řízení o rodičovské zodpovědnosti, souvisí-li záležitost vztahující se k vyživovacím povinnostem s tímto řízením, ledaže je tato příslušnost odvozena výlučně ze státní příslušnosti jedné ze stran. Rozhodným právem je české právo, a to podle článku 15 nařízení o výživném ve spojení s článkem 3 odst. 1 Haagského protokolu ze dne 23. listopadu 2007 o právu rozhodném pro vyživovací povinnosti, kde je upraveno tzv. obecné pravidlo pro rozhodné právo, kdy vyživovací povinnosti se řídí právem státu, v němž má oprávněný místo obvyklého pobytu (oprávněným je nezletilá [REDAKCE], která má obvyklý pobyt na území ČR).
14. Na základě provedeného dokazování, a to spisem Okresního soudu v Blansku sp. zn. Nc 1805/2021, opisem Rodinné knihy ([REDAKCE] de Família), znaleckým posudkem z odvětví molekulární genetiky a DNA diagnostiky, sdělením Policie ČR, kopií kartičky pojištěnce nezletilé [REDAKCE], kopií pasu otce, rodinnými fotografiemi, kopií španělského rodného listu nezletilé [REDAKCE] včetně překladu, lékařskými zprávami, propouštěcím protokolem z nemocnice, kopií zdravotního průkazu nezletilé, potvrzením o docházce nezletilé do školky, smlouvou o koupi nemovitosti, potvrzením o přidělení identifikačního čísla pro otce a [REDAKCE], protokolem o ztrátě cestovního pasu, potvrzením o přihlášení k trvalému bydlišti [REDAKCE] a otce, výpisem z rejstříku rodinné historie otce, výpisem domnělé matky z centrální evidence obyvatel, rodným listem nezletilé, sdělením Úřadu práce pracoviště [REDAKCE], sdělením Okresní správy sociálního zabezpečení [REDAKCE], záznamem z pohovoru s nezletilou [REDAKCE], zprávou ze sociálního šetření, potvrzením zaměstnavatele matky ([REDAKCE] s.r.o.), potvrzením zaměstnavatele matky ([REDAKCE] o.z.), protokolem o výslechu otce ze dne 5. 9. 2022, sdělením kolizního opatrovníka včetně úředního záznamu z jednání, výpisem nezletilé z centrální evidence obyvatel, spisy Okresního soudu v Blansku sp. zn. 11 C 68/2011, sp. zn. P 203/2012, sp. zn. 11 C 142/2012, sp. zn. Nc 193/2013, s dále výpovědí domnělé matky a otce a pohovorem s nezletilou [REDAKCE], soud zjistil následující skutkový stav.
15. Rozsudkem Okresního soudu v Blansku ze dne 16. 6. 2021, č. j. Nc 1805/2021-47, který nabyl právní moci dne 14. 10. 2021, bylo určeno, že [REDAKCE], rozená [REDAKCE], narozená [REDAKCE] není matkou nezletilé [REDAKCE]. Na základě důkazů provedených v daném řízení o popření mateřství paní [REDAKCE], rozené [REDAKCE], soud dospěl k závěru, že je vyloučeno, aby nezletilou [REDAKCE] porodila paní [REDAKCE], neboť bylo prokázáno, že nezletilou [REDAKCE] porodila [REDAKCE], která v době porodu i v době zápisu nezletilé u [REDAKCE] matričního úřadu vystupovala pod identitou paní [REDAKCE] za svobodna, tedy pod identitou [REDAKCE]. Uvedené důkazy, které vedly soud k tomuto závěru, byly zopakovány i v tomto řízení o určení mateřství a stran skutkových zjištění a závěrů z nich učiněných nemá soud důvod se odchylovat ani v tomto řízení o určení mateřství.
16. Podle § 775 občanského zákoníku je matkou dítěte žena, která dítě porodila. Doba rozhodná pro početí nezletilé [REDAKCE] je dle českého právního řádu (§ 783 občanského zákoníku) doba, od které neprošlo od narození dítěte méně než 160 a více než 300 dní, tj. od [REDAKCE] do [REDAKCE].
17. Jak vyplývá z odůvodnění rozsudku Okresního soudu v Blansku ze dne 16. 6. 2021, č. j. Nc 1805/2021-47 byla domnělá matka rozsudkem Městského soudu v Brně ze dne 17. 3. 2014, č. j. 5 T 195/2013-144 uznána vinnou z přečinu poškození cizích práv podle § 181 odstavec 1 písmeno a), odstavec 2 písmeno a) trestního zákoníku, přičemž součástí skutku, z něž byla shledána vinnou, bylo i to, že dne 11. 2. 2008 v [REDAKCE], provincii [REDAKCE] ve [REDAKCE], užila k zápisu své biologické dcery [REDAKCE] (nezletilé [REDAKCE]), narozené [REDAKCE], do [REDAKCE] rodné knihy [REDAKCE] de familia č. [REDAKCE], vedené Ministerstvem spravedlnosti, Generálním ředitelstvím matričních úřadů a notářských kanceláří ve [REDAKCE], osobních údajů z cestovního pasu poškozené [REDAKCE] [REDAKCE], rozené [REDAKCE], narozené [REDAKCE], bez jejího

souhlasu a vědomí, načež byla nezletilá [REDAKCE] jako [REDAKCE] zapsána do rodné knihy jako dcera poškozené [REDAKCE], rozené [REDAKCE]. Z obsahu trestního spisu bylo zjištěno, že trestní oznámení učinil tehdejší manžel paní [REDAKCE] pan [REDAKCE], narozený [REDAKCE], který vyloučil, že by v době rozhodné pro početí nezletilé [REDAKCE] či kdykoliv v průběhu jejich do té doby trvajícího manželství (tj. do dne 13. 11. 2012, kdy podal trestní oznámení) žili s manželkou [REDAKCE] někdy odděleně či že by [REDAKCE] mohla být těhotná a porodit dítě, o kterém by nevěděl. V uvedeném trestním řízení byla doložena a provedena k důkazu kopie původního zápisu nezletilé ve [REDAKCE] rodinné knize [REDAKCE] de Familia č. [REDAKCE], z něhož bylo zjištěno, že k provedení zápisu nezletilé [REDAKCE] do rodinné knihy ([REDAKCE] de Familia) u matričního úřadu v [REDAKCE] ve [REDAKCE] došlo prvotně již v roce 2005, tedy ne až [REDAKCE] což koresponduje s údaji na kopii [REDAKCE] rodného listu nezletilé [REDAKCE] vystaveném dne [REDAKCE], jenž obsahuje poznámku o tom, že byl vydán [REDAKCE] de Familia č. [REDAKCE] a že k matričnímu zápisu do rodinné knihy ([REDAKCE] de Familia) došlo [REDAKCE] Rodinná kniha ([REDAKCE] de familia) č. [REDAKCE] vystavená dne [REDAKCE] je pak duplikát rodinné knihy č. [REDAKCE].

18. Mimo rozhodnutí o vině výše uvedeným skutkem, jehož spáchání bylo prokazováno zejména doznáním samotné [REDAKCE] a výpověďmi poškozené [REDAKCE] a jejího manžela, má soud za prokázané, že domnělá matka ve [REDAKCE] skutečně vystupovala pod totožností [REDAKCE] (nyní [REDAKCE]), také dalšími listinnými důkazy. Z potvrzení o přihlášení k trvalému bydlišti v obci [REDAKCE] a notářského zápisu o koupi nemovitosti z 24. 5. 2007 bylo zjištěno, že se [REDAKCE] prokazovala cestovním pasem č. [REDAKCE] vydaným na jméno [REDAKCE], narozená [REDAKCE]. Pod uvedenou identitou byla registrována ve [REDAKCE] jako cizinka a bylo jí přiděleno identifikační číslo [REDAKCE], jak vyplývá z potvrzení o přidělení identifikačního čísla ze dne 6. 3. 2006. V únoru 2009 [REDAKCE] pod identitou [REDAKCE] a pod výše uvedeným přiděleným identifikačním číslem nahlásila policejnímu orgánu ve [REDAKCE] ztrátu výše uvedeného pasu. Podpurně také podpis „[REDAKCE]“ ve [REDAKCE] rodném listě nezletilé vystaveném dne [REDAKCE] (resp. v úředně potvrzené kopii vystavené dne [REDAKCE]) a v oznámení o ztrátě pasu ze dne 11. 2. 2009, jakož i podpis [REDAKCE] příjmením „[REDAKCE]“ učiněný u soudního jednání dne 16. 6. 2021 jsou vizuálně téhož rukopisu, naproti tomu podpis [REDAKCE] příjmením „[REDAKCE]“ učiněný u soudního jednání dne 16. 6. 2021 je vizuálně zcela zjevně jiného rukopisu. V tomto řízení o určení mateřství skutečnost, že domnělá matka ve [REDAKCE] vystupovala pod identitou [REDAKCE], a to i v době porodu nezletilé [REDAKCE] i v době prohlášení otcovství u matričního úřadu v [REDAKCE], vyplývá i z účastnické výpovědi otce nezletilé, kterou učinil u belgického dožádaného soudu dne 5. 9. 2022.
19. Z rodinných fotografií, z nichž je patrná zřejmá podobnost [REDAKCE] s ženou na fotografiích (na kterých je zachycena s těhotenským břichem, v nemocničním zařízení s novorozeným dítětem, na kterých je zachyceno novorozené dítě v oblečení s označením nemocnice [REDAKCE], na kterých je [REDAKCE] zachycena kojící kojence a postupně s dítětem staršího batolecího věku až s holčičkou již schopnou samostatné chůze) a ve spojení s lékařskými zprávami z Nemocnice [REDAKCE] ve [REDAKCE] a kopií zdravotního průkazu nezletilé a s výpovědí otce učiněné dne 5. 9. 2022 a ve světle výše zjištěné skutečnosti, že [REDAKCE] vystupovala pod identitou [REDAKCE], má soud za prokázané, že [REDAKCE] byla prokazatelně těhotná, porodila pod jménem a totožností [REDAKCE] dne [REDAKCE] v Nemocnici [REDAKCE] nezletilou donošenou zdravou dívku, kdy porod proběhl bez komplikací přirozenou cestou, poporodní období proběhlo v pořádku a obě byly propuštěny z porodnice dne [REDAKCE]. Otec ve své výpovědi potvrdil, že se jednalo o nezletilou [REDAKCE], což ostatně vyplývá i ze znaleckého posudku [REDAKCE].
20. Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví, specializace molekulární genetiky a DNA diagnostika [REDAKCE] ze dne 11. 7. 2019 bylo zjištěno, že [REDAKCE] ve všech 17 testovaných lokusech nese ve svém genotypu takovou alelu, jejímž nositelem musí být

biologický rodič nezletilé [redacted] a pravděpodobnost, že [redacted] je biologickou matkou nezletilé [redacted] je [redacted] krát vyšší než pravděpodobnost, že biologickou matkou je neznámá nepříbuzná žena z české populace. Při 50 % pravděpodobnosti mateřství [redacted] [redacted] je možné její biologické mateřství k nezletilé [redacted] označit za prakticky prokázané, a to s pravděpodobností 99,999996 %.

21. Ve světle výše uvedených důkazů nemá soud důvod pochybovat o tom, že nezletilou [redacted] porodila [redacted], a proto výrokem I. určil, že matkou nezletilé [redacted] je navrhovatelka [redacted].
22. Soud na okraj poznamenává, že vzhledem ke zjištěným skutečnostem vyplývajících v řízení o popření mateřství z listinných důkazů a výpovědí [redacted] a v nynějším řízení o určení mateřství z nesporných tvrzení domnělé matky a otce, tedy zejména té, že nezletilou porodila [redacted], která v dané době (těhotenství, porodu a období po porodu nezletilé) vedla rodinnou domácnost s otcem nezletilé, kterému byla její skutečná totožnost i mateřství k nezletilé v době registrace nezletilé u matričního úřadu ve [redacted] známa, nemá soud důvod pochybovat o vážnosti a platnosti jeho prohlášení otcovství k nezletilé [redacted] jen pro to, že [redacted] vůči matričnímu úřadu vystupovala pod cizí totožností, a tedy soud nemá ani důvod zpochybňovat jeho otcovství k nezletilé [redacted], které svým prohlášením založil. Ostatně otec své otcovství k nezletilé uznává a cítí se být otcem nezletilé.
23. Podle § 862 odst. 1 občanského zákoníku jde-li o dítě, jehož rodiče nejsou manžely, zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud.
24. Podle § 19 odst. 2 zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, dítěti, jehož rodiče neuzavřeli manželství a mají různá příjmení, se zapíše příjmení podle dohody rodičů při určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů, nebo podle pravomocného rozsudku soudu o určení otcovství. Dohodou je možné určit příjmení, které v době, kdy k dohodě došlo, má jeden z rodičů nebo dítě. Dítěti, které není občanem a jehož rodiče nemají státní občanství České republiky, se zapíše příjmení podle dohody rodičů. U dítěte staršího 15 let musí být připojen k této dohodě jeho souhlas. Tuto dohodu nelze měnit.
25. Podle § 18 odst. 4 písm. c) zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, matriční úřad nezapíše do knihy narození jméno, popřípadě jména, a učiní o tom oznámení soudu, jestliže rodiče určí dítěti jméno, popřípadě jména, které nelze do knihy narození zapsat.
26. Domnělá matka souběžně s návrhem na určení svého mateřství k nezletilé podala i návrh na určení příjmení nezletilé. V důsledku statusové změny (ať již určení otcovství či mateřství) dochází ke změně v osobě rodiče a v takovém případě je nutno určit příjmení nezletilého dítěte, které je takovou změnou dotčeno, a to buď dohodou rodičů nebo rozhodnutím soudu. Nad to v průběhu vedení tohoto řízení došlo na základě španělských matričních dokladů k zápisu nezletilé [redacted] do Zvláštní matriky v České republice a vystavení jejího českého rodného listu s uvedením „příjmení nezjištěno“, neboť příjmení [redacted] [redacted] nebylo možno dle platných matričních předpisů v České republice u nezletilé zapsat, čímž vyvstal další důvod pro určení příjmení nezletilé. Na počátku soudního jednání dne 20. 10. 2022 rodiče nebyli ve shodě stran příjmení nezletilé, když navrhovatelka požadovala určení příjmení na „[redacted]“ a otec na „[redacted]“, avšak v průběhu soudního jednání se otec vyjádřil i tak, že je ochoten akceptovat příjmení dcery „[redacted]“, pokud si to nezletilá přeje. Z opakovaných vyjádření samotné nezletilé, která je ve věku velmi blízkém věku zletilosti, soud zjistil, že jejím neměnným přáním je nosit příjmení „[redacted]“ (příjmení po matce), neboť pod tímto příjmením vždy fakticky vystupovala, pod tímto příjmením ji znají její přátelé, pod tímto příjmením byla evidována ve škole i u zdravotní pojišťovny (viz. kartička pojištěnce). I z usnesení Okresního soudu v Blansku č. j. Nc 68/2012-20 a č. j. P 203/2012-20 a rozsudku Městského soudu v Brně č. j. 5 T 195/2013-144) je zřejmé, že nezletilá

užívala a byla i v úředních záležitostech označována příjmením . Mimo to nelze opomenout, že příjmení fakticky ani úředně užíváno nebylo, když nezletilá ani v České republice ani v kde žil její otec, nebyla nikdy řádně úředně evidována, a to ani jako dítě svého otce či dítě , rozené , jak plyne z národního rejstříku rodinné situace otce či z centrální evidence obyvatel České republiky (s tím, že nyní je nezletilá evidována v centrální evidenci obyvatel bez zjištěného příjmení). V otázce rozhodnutí o určení příjmení tak soud vyšel z přání nezletilé, které je s ohledem na její věk směrodatné, a které je i relevantní v dané situaci, když dosud nezletilá užívala příjmení , je na něj zvyklá, je to příjmení po matce, která ji od malička vychovává a s níž se identifikuje, a to na rozdíl od otce, s nímž se neidentifikuje natolik, aby byla ochotná nosit jeho příjmení . Soud tedy určil příjmení nezletilé na (výrok II. tohoto rozsudku).

27. Podle § 422 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z. ř. s.“) s řízením o určení otcovství je spojeno řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého dítěte. To neplatí, jde-li o řízení podle § 415 a § 416 (tj. určení otcovství souhlasným prohlášením rodičů a určení otcovství po rozvodu rodičů nebo prohlášení manželství za neplatné).
28. Podle § 426 z. ř. s. pro řízení o určení a popření mateřství se použijí ustanovení o řízení o určení a popření otcovství přiměřeně.
29. Z uvedených ustanovení vyplývá, že s řízením o určení mateřství je ze zákona spojené řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého dítěte (§ 422 a § 426 z. ř. s.), tomuto spojení současně nebrání rozdílná mezinárodní příslušnost, neboť (jak uvedeno výše) zdejší soud má mezinárodní příslušnost ve všech třech typech řízení (o určení mateřství, o péči i o úpravě výživného).
30. Podle § 908 občanského zákoníku nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které není plně svéprávné, a nedohodnou-li se o úpravě péče o takové dítě, rozhodne o ní i bez návrhu soud. V ostatním se ustanovení § 906 a § 907 použijí obdobně.
31. Podle § 906 odst. 1 občanského zákoníku má-li být rozhodnuto o rozvodu manželství rodičů dítěte, soud nejprve určí, jak bude každý z rodičů napříště o dítě pečovat, a to s uvážením zájmu dítěte; s tímto zřetelem se od souhlasného stanoviska rodičů soud odchýlí jen tehdy, vyžaduje-li to zájem dítěte. Soud vezme v úvahu nejen vztah dítěte ke každému z rodičů, ale také jeho vztah k sourozencům, popřípadě prarodičům. Dle odst. 2 cit. ustanovení soud může rozhodnout i tak, že schválí dohodu rodičů, ledaže je zřejmé, že dohodnutý způsob výkonu rodičovské odpovědnosti není v souladu se zájmem dítěte.
32. Podle § 907 odst. 1 občanského zákoníku soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Podle § 907 odst. 2 občanského zákoníku při rozhodování o svěřením do péče soud rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména na jeho vlohy a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje. Podle § 907 odst. 3 občanského zákoníku soud při rozhodování o svěřením dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.

33. Podle § 910 odst. 1 občanského zákoníku předci a potomci mají vzájemnou vyživovací povinnost. Podle odst. 2 cit. ustanovení vyživovací povinnost rodičů vůči dítěti předchází vyživovací povinnosti prarodičů a dalších předků vůči dítěti.
34. Podle § 911 občanského zákoníku výživné lze přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se živit.
35. Podle § 913 odst. 1 občanského zákoníku pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Podle odst. 2 cit. ustanovení při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, popřípadě zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlédne se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.
36. Podle § 915 odst. 1 občanského zákoníku životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.
37. Podle § 916 občanského zákoníku neprokáže-li v řízení o vyživovací povinnosti rodiče k dítěti nebo o vyživovací povinnosti jiného předka k nezletilému dítěti, které nenabylo plné svéprávnosti, osoba výživou povinná soudu řádně své příjmy předložením všech listin a dalších podkladů pro zhodnocení majetkových poměrů a neumožní soudu zjistit ani další skutečnosti potřebné pro rozhodnutí zpřístupněním údajů chráněných podle jiného právního předpisu, platí, že průměrný měsíční příjem této osoby činí pětadvacetinásobek částky životního minima jednotlivce podle jiného právního předpisu.
38. Podle § 919 občanského zákoníku nežijí-li spolu rodiče nezletilého dítěte, které nenabylo plné svéprávnosti, a nedohodnou-li se o plnění vyživovací povinnosti k dítěti, nebo žijí-li rodiče takového dítěte spolu, ale jeden z nich vyživovací povinnost k dítěti neplní, postupuje soud podle § 915 až § 918. To platí i v případě, že soud rozhoduje o péči o nezletilé dítě, které nenabylo plné svéprávnosti, pokud se rodiče nedohodnou o plnění vyživovací povinnosti k dítěti.
39. Podle § 922 odst. 1 občanského zákoníku výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; u výživného pro děti i za dobu nejdéle tří let zpět od tohoto dne.
40. Z účastnických výsledků otce a matky bylo zjištěno, že nejdéle do roku [REDAKCE] žili oba společně ve [REDAKCE] a vychovávali nezletilou [REDAKCE], když dle otce k rozchodu rodičů došlo v roce [REDAKCE] a dle navrhovatelky v roce [REDAKCE], kdy dle shodného tvrzení obou rodičů otec po rozchodu s matkou odcestoval ze [REDAKCE] a vrátil se do [REDAKCE]. Matka poté v únoru či březnu 2010 odcestovala společně s nezletilou [REDAKCE] rovněž ze [REDAKCE] a vrátila se do České republiky, když při svém výsledku si sice nebyla jistá, zda odcestovala již koncem roku 2009 či na počátku roku 2010, ale byla si jistá, že [REDAKCE] narozeniny nezletilá [REDAKCE] již oslavila v České republice, přičemž z potvrzení Státní školy „[REDAKCE]“ lyne, že nezletilá [REDAKCE] procházela v uvedeném školském zařízení ve školním roce [REDAKCE] vzdělávacím kurzem, a to ještě ke dni [REDAKCE], kdy bylo toto potvrzení vystaveno.
41. Z účastnického výsledku matky soud zjistil, že tato je svobodná a v posuzovaném období (tj. od září 2016 dosud) neměla a nemá jinou vyživovací povinnost než k nezletilé [REDAKCE], což koresponduje i s výpisem domnělé matky z centrální evidence obyvatel, dle něhož je matka svobodná a nemá ve vazbě na svou osobu uvedeného žádného potomka. Mezi otcem a navrhovatelkou je nesporné, že po celou dobu od jejich rozchodu žila nezletilá [REDAKCE] společně s matkou. Domnělá matka v posuzovaném období žila s nezletilou v domě u svých rodičů v Jedovnicích, v dané době rodičům na náklady spojené s bydlením nepřispívala. Od roku 2018 žije domnělá matka s nezletilou [REDAKCE] v pronajatém bytě na adrese [REDAKCE], náklady na bydlení do konce února 2022 činily [REDAKCE] Kč měsíčně za nájemné a zálohy na energie a služby, od března 2022 pak činí náklady na bydlení [REDAKCE] Kč měsíčně za nájemné a zálohy na

energie a služby. Stran uvedených nákladů na bydlení soud domnělé matce uvěřil, neboť jí tvrzené náklady nikterak nevybočují ze standardních nákladů na bydlení v bytě o dispozici 3+1, který matka, jak plyne ze zprávy ze sociálního šetření v místě bydliště nezletilé, užívá. Z potvrzení zaměstnavatelů matky a sdělení Okresní správy sociálního zabezpečení Blansko bylo zjištěno, že domnělá matka byla od 17. 1. 2011 do 31. 7. 2018 zaměstnaná u Honeywell, spol. s r.o., v době od září 2016 do prosince 2017 činil její průměrný čistý měsíční příjem 37 532 Kč a v době od ledna do konce července 2017 činil průměrný čistý příjem 43 696 Kč měsíčně. Od 1. 8. 2018 dosud je matka zaměstnaná u Ademco CZ s.r.o., kde její průměrný čistý měsíční příjem v době od srpna do prosince 2018 činil 56 781 Kč, v roce 2019 činil 56 574 Kč, v roce 2020 činil 58 617 Kč, v roce 2021 činil 65 474 Kč a za období od ledna do srpna 2022 činil 66 898 Kč. Ze sdělení Úřadu práce Blansko bylo zjištěno, že v posuzovaném období matka nebyla v evidenci uchazečů o zaměstnání a nepobírala žádné sociální dávky. Z účastnického výsledku matky bylo dále zjištěno, že má alergii na laktózu, jinak je zdravá, nemá dluhy, ani exekuci, v minulosti prošla insolvencí, ve které splnila podmínky oddlužení.

42. K osobě otce bylo z belgického národního rejstříku otcovy rodinné historie a adres zjištěno, že otec je mimo nezletilou [REDAKCE] otcem dcer [REDAKCE], narozené [REDAKCE], a [REDAKCE], narozené [REDAKCE]. Otec byl od 27. 8. 1999 do 29. 10. 2019 ženatý s osobou [REDAKCE] manželství bylo rozvedeno rozsudkem Soudu prvního stupně ve Východních Flandrech, oddělení [REDAKCE] ze dne 26. 9. 2019, a to s účinností ke dni 29. 10. 2019. Z účastnických výsledků otce jak u dožádaného belgického soudu dne 5. 9. 2022, tak u soudního jednání dne 20. 10. 2022 bylo zjištěno, že otec od února 2014 do 21. 1. 2019 bydlel v pronajatém domě na adrese [REDAKCE], náklady na bydlení činily [REDAKCE] Eur měsíčně, od 21. 1. 2019 do 18. 11. 2019 bydlel v pronajatém domě v [REDAKCE] s náklady [REDAKCE] Eur měsíčně, od 18. 11. 2019 do 4. 1. 2021 v pronajatém bytě na adrese [REDAKCE], [REDAKCE] s náklady [REDAKCE] Eur měsíčně a od 4. 1. 2021 dosud v pronajatém domě na adrese [REDAKCE], [REDAKCE] s náklady [REDAKCE] Eur měsíčně, přičemž v posledně uvedeném bydlišti žije otec společně s partnerkou [REDAKCE], narozenou [REDAKCE], se kterou se rovněž dělí o uvedené náklady na bydlení, tato je zaměstnaná, aktuálně s příjmem přibližně [REDAKCE] Eur měsíčně. Z účastnického výsledku otce u dožádaného belgického soudu bylo dále zjištěno, že otec byl v době od ledna 2016 do začátku roku 2020 zaměstnaný jako kuchař u dvou po sobě následujících zaměstnavatelů – [REDAKCE] v místě [REDAKCE], [REDAKCE] v místě [REDAKCE], [REDAKCE] s příjmy přibližně [REDAKCE] Eur měsíčně. Od počátku roku 2020 do srpna 2020 byl otec zaměstnaný jako řidič u přepravní společnosti [REDAKCE] v [REDAKCE] s příjmem přibližně [REDAKCE] Eur měsíčně. Od srpna 2020 do ledna 2022 byl otec zaměstnaný jako řidič u přepravní společnosti [REDAKCE] [REDAKCE] ve [REDAKCE] s příjmem přibližně [REDAKCE] Eur měsíčně, přičemž měl příplatky na dovolenou a více odměn ke konci roku. Od ledna 2022 otec podniká jako osoba samostatně výdělečně činná, provozuje restauraci [REDAKCE], je jedním ze čtyř majitelů a pobírá čistou mzdu [REDAKCE] Eur měsíčně. V době od srpna 2016 dosud otec nebyl nezaměstnaný, čerpal však čtyřměsíční pracovní neschopnost z důvodu prodělaných infarktů. K době trvání vyživovacích povinností otce ke dvěma starším dcerám [REDAKCE] a [REDAKCE] bylo z účastnických výsledků otce zjištěno, že povinnost je žít mu trvala do jejich 18 let, nejdéle do konce roku 2020, neboť pak již měly vlastní příjmy. Otec nemá žádné zvýšené výdaje spojené se svým zdravotním stavem. Otec splácí úvěr z roku 2019 v celkové výši [REDAKCE] Eur na pořízení vybavení po rozvodu, splátky jsou na pět let, výše splátky činí [REDAKCE] Eur měsíčně. Dále splácí úvěr na auto z roku 2020, splátky jsou na pět let, výše splátky činí [REDAKCE] Eur. V roce 2019 otec splácel během dvou let [REDAKCE] Eur za nezaplacené faktury a v roce 2021 dluh na daních ve výši [REDAKCE] Eur, které splácel splátkou [REDAKCE] Eur měsíčně.
43. Nezletilá [REDAKCE] chodila ve školním roce [REDAKCE] do [REDAKCE] třídy do [REDAKCE], tuto školu navštěvovala až do [REDAKCE] třídy, kterou absolvovala ve školním roce [REDAKCE]. Stravné na základní škole hradila matka částkou přibližně [REDAKCE] Kč měsíčně. Nezletilá se [REDAKCE] třídě účastnila školního lyžařského výcviku, kdy náklady na jeden se pohybovaly kolem [REDAKCE] Kč,

na tyto výcviky dostávala dále kapesné. Od první do osmé třídy nezletilá chodila do Pionýru, poplatek činil 500 Kč za pololetí. Od druhé do osmé třídy chodila nezletilá do výtvarného kroužku, kde poplatek činil 3 000 Kč ročně. V létě nezletilá jezdila každoročně pravidelně na dva letní tábory (tedy i v posuzovaném období), poplatky za tábor činily přibližně 4 800 Kč a 5 500 Kč, v létě 2022 byla již pouze na jednom letním táboře. V deváté třídě nezletilá [REDAKCE] navštěvovala přípravný kurz na přijímací zkoušky na střední školu, náklady činily celkem 9 000 Kč (4 500 Kč v každém pololetí). V září [REDAKCE] nezletilá nastoupila na střední školu ([REDAKCE]), kterou studuje dosud, nyní je ve [REDAKCE] ročníku, jedná se o čtyřleté studium s maturitou. Stravné na střední škole činí cca 650 Kč měsíčně, nezletilá má s dojížděním na střední školu náklady na jízdné ve výši přibližně 120 Kč týdně s tím, že od přelomu října a listopadu 2021 využívá roční jízdenku za 3 000 Kč. S nástupem na střední školu vznikly náklady na zakoupení učebnic a školního vybavení, v 1. ročníku ve výši kolem 7 000 Kč, ve 2. ročníku ve výši kolem 5 000 Kč a ve 3. ročníku ve výši kolem 2 000 Kč. V prvním ročníku matka nezletilé hradila dále školní adaptační pobyt v částce 900 Kč a školní výlet do Prahy (začátkem roku 2021) za 1 200 Kč plus kapesné. Ve druhém ročníku matka nezletilé hradila školní lyžařský výcvik za 4 400 Kč, k tomu nezletilé pořizovala nové lyže a lyžařské vybavení. Od 3. ročníku nezletilá navštěvuje přípravný kurz na maturitu, poplatek činí 4 950 Kč za pololetí, hodlá v něm pokračovat až do maturity. V tomto školním roce nezletilá také navštěvuje kurz tanečních, poplatek činil 1 500 Kč a v souvislosti s kurzem vznikly dosud náklady na společenské šaty a obuv a půjčovné za šaty na prodlouženou ve výši cca 4 000 Kč. Nezletilá si bude dělat řidičský průkaz, cena kurzu činí kolem 16 000 Kč. Nezletilá užívá [REDAKCE], náklady činí průměrně 200 Kč měsíčně. Dále od šesti let nosí brýle, naposled byly nové pořízeny před dvěma až třemi lety a náklady na ně činily 10 000 Kč. [REDAKCE] nosí také kontaktní čočky, náklady s tím spojené činí 500 Kč měsíčně. Jinak je nezletilá zdravá. Nezletilá dostává od matky kapesné, na základní škole ve výši 300 Kč měsíčně, na střední škole ve výši 500 Kč měsíčně. Užívá mobilní telefon, přibližně 4 roky využívá paušál za 630 Kč měsíčně. Uvedené skutečnosti soud zjistil z účastnického výslechu matky i z pohovoru s nezletilou, a s ohledem na udávané druhy nákladů a částky, které nikterak nevybočují z obvyklého rámce, nemá soud důvod pochybovat o pravdivosti těchto tvrzení.

44. Mezi rodiči je nesporné, že otec v posuzovaném období (ani v době před ním) žádným způsobem svou vyživovací povinnost k nezletilé [REDAKCE] neplnil, matce na nezletilou nepřispíval ani finančně ani naturálně, nezletilé nedával (neposílal) žádné dárky. Otec se s nezletilou ani nestýkal. Byť otec tvrdil, že matka jeho snahu o kontakt s nezletilou blokovala, bylo z výpovědi matky i pohovoru s nezletilou zjištěno, že se jednalo o sporadické pokusy a tyto kontakty blokovala sama nezletilá, zejména z důvodu jazykové bariéry a také proto, že „jej nevnímala jako otce a jako někoho, s kým by měla mít kontakt“. Ve vyšším věku nezletilé (cca od [REDAKCE] až [REDAKCE] let) se již otec nezletilou nepokoušel kontaktovat, ačkoliv nezletilá [REDAKCE] navázala přes sociální síť kontakt s nevlastními sestrami (zejména [REDAKCE], s níž komunikuje aktivně) i bratrem otce. Z výpovědi otce a úřední činnosti soudu bylo zjištěno, že otec se nikdy nedomáhal kontaktu s nezletilou soudní cestou, přičemž nezletilá [REDAKCE] se od svého návratu ze [REDAKCE] zdržuje s matkou stále v obvodu působnosti zdejšího soudu (v [REDAKCE]).
45. Nezletilá [REDAKCE] při pohovoru jak s kolizním opatrovníkem, tak se soudcem vyjádřila přání žít i nadále s matkou. Nezletilá se dle svého vyjádření nebrání kontaktu s otcem, ať písemnému či osobnímu, nepřeje si však mít nastaven styk s otcem nějak pravidelně. Uvedla také, že domnělá matka se o otci před ní nikdy nevyjadřovala negativně.
46. Na základě výše zjištěného skutkového stavu soud výrokem III. tohoto rozsudku svěřil nezletilou do péče matky, když v této otázce panovala mezi rodiči shoda, matka o nezletilou od zrušení společného soužití rodičů fakticky osobně pečuje, její péče o nezletilou je řádná a je to i přáním samotné nezletilé, která se věkem již blíží věku zletilosti ([REDAKCE] dovrší věku 18 let) a od nabytí zletilosti bude pouze na jejím rozhodnutí, zda a se kterým rodičem bude či nebude nadále žít. Soud tedy neměl žádný důvod se od přání všech účastníků jakkoliv odchylovat.

47. Soud vyživovací povinnost otce stanovil v souladu s ustanovením § 922 občanského zákoníku tři roky zpětně od podání návrhu matky na určení mateřství, s nímž je ex lege spojeno i řízení o úpravě péče a výživného k takovému dítěti, a za období tří let zpětně od podání návrhu (tj. od počátku září 2016) také posuzoval skutečnosti rozhodné pro určení konkrétní výše výživného. Pokud otec poukazoval na to, že by výživné zpětně stanoveno být nemělo, neboť domnělá matka výživné dosud nežádala či proto, že mu nebylo umožněno stýkat se s nezletilou, jsou tyto námitky otce z pohledu jeho povinnosti vyživovat vlastní dítě irelevantní. Vyživovací povinnost otce je dána jeho rodičovstvím k dítěti, není zakládána až požadavkem matky či rozhodnutím soudu a není podmíněna ani stykem povinného rodiče s dítětem, ostatně je nutno konstatovat, že absence kontaktu otce s nezletilou [REDAKCE] je zjevně zapříčiněna do značné míry i chováním otce, jehož snaha o navázání kontaktu s nezletilou v minulosti byla pouze minimální. Nárok na výživné je nárokem samotného dítěte, byť do jeho zletilosti je hrazeno k rukám pečující osoby (zpravidla rodiče, který o dítě osobně pečuje). Soud je i při rozhodování o výživném vázán nejlepším zájmem nezletilé [REDAKCE]. Z tohoto pohledu je v nejlepším zájmu nezletilé, aby se jí dostalo toho, na co má nárok, tedy výživného i od otce alespoň za dobu, kterou garantuje zákonná úprava (tj. tři roky zpětně od zahájení řízení), a to za situace, kdy otec toto výživné na ni vůbec neplnil, nezletilou žádným způsobem nepodporoval, ač o její existenci věděl a, jak plyne i z jeho výpovědi, měl kontakt na domnělou matku i samotnou nezletilou, současně nebyly zjištěny žádné objektivní překážky, které by mu v tom bránily. Jinými slovy, otcí ničeho, vyjma vlastního postoje k plnění své rodičovské povinnosti podílet se na výživě vlastního dítěte, nebránilo, aby svou vyživovací povinnost k nezletilé [REDAKCE] plnil.
48. Při stanovení konkrétní výše výživného soud přihlédl k odůvodněným potřebám nezletilé [REDAKCE] a dále i k majetkovým poměrům každého z rodičů a počtu jejich vyživovacích povinností a dále k tomu, aby výživné odpovídalo i životní úrovni rodičů. Bylo prokázáno, že matka svou vyživovací povinnost k nezletilé [REDAKCE] po celou posuzovanou dobu (a i předtím) plnila řádně jednak výkonem osobní péče o nezletilou, ale také uspokojováním veškerých hmotných potřeb nezletilé (od bydlení, přes stravu, ošacení a školní a zájmovou činnost, kulturní a volnočasové vyžití, až po další potřeby a nároky nezletilé), životní úroveň nezletilé rozhodně nebyla nižší než matčina, nezletilá měla zajištěny dobré podmínky pro vlastní rozvoj. U otce soud při stanovení výživného vyšel z jím tvrzených skutečností ohledně jeho příjmů, neboť otec, ač k tomu byl vyzván, své příjmy nedoložil ani u svého výslechu u dožádaného belgického soudu, ani u soudního jednání dne 20. 10. 2022, přičemž dožádaný belgický soud žádosti zdejšího soudu o zajištění důkazů prokazujících výši otcových příjmů v posuzovaném období nevyhověl s odůvodněním, že to nespadá do jeho pověření. Soud vyšel z tvrzení otce i proto, že se nejví v kontextu výdajů a jeho celkové životní úrovně nevěrohodná. V období od 1. 9. 2016 do konce srpna 2020 plnila nezletilá [REDAKCE] docházku na [REDAKCE] ([REDAKCE]. třídu), otec měl v dané době další dvě vyživovací povinnosti k dcerám [REDAKCE] a [REDAKCE] a dosahoval příjmu kolem [REDAKCE] až [REDAKCE] Eur měsíčně (jako kuchař, poté jako řidič u přepravní společnosti). Při takto zjištěných poměrech byl dle soudu otec schopen hradit výživné [REDAKCE] Eur měsíčně, když tato částka je odpovídající jak tehdejším potřebám nezletilé [REDAKCE], tak jejímu právu podílet se na životní úrovni rodičů. Od 1. 9. 2020 do konce roku 2021 soud stanovil výživné vyšší, neboť nezletilá v září 2020 nastoupila na [REDAKCE] školu a s tímto nástupem na střední školu, ale i s jejím vyšším věkem a s tím spojenými vyššími nároky nezletilé, se její potřeby významněji zvýšily. V dané době, resp. od konce roku 2020, měl otec vyživovací povinnost již pouze k nezletilé a jeho příjem se pohyboval kolem [REDAKCE] Eur měsíčně. Za těchto okolností bylo v možnostech otce i s ohledem na vyšší potřeby nezletilé a odpadnutí ostatních vyživovacích povinností otce podílet se vyšší částkou na její výživě, kdy takto zjištěným poměrům dle soudu odpovídá výživné ve výši [REDAKCE] Eur měsíčně. Vzhledem k další podstatné změně, která nastala tentokrát na straně otce a která spočívala ve významném navýšení příjmu otce na [REDAKCE] Eur měsíčně, soud stanovil s účinností 1. 1. 2022, kdy tato změna nastala, výživné tomu odpovídající, a to [REDAKCE] Eur měsíčně, neboť takové výživné odpovídá těmto novým majetkovým poměrům otce i potřebám nezletilé, když účelem výživného je zabezpečení potřeb dítěte na takové

životní úrovni, která odpovídá možnostem rodičů a jejich životní úrovni. Takto stanovené výživné je do nabytí zletilosti [REDAKCE] splatné k rukám její matky, od nabytí zletilosti [REDAKCE] pak k rukám [REDAKCE].

49. Zpětným stanovením výživného vznikl otci dluh na výživném za období od 1. 9. 2016 do 31. 10. 2022, když toto výživné již mělo být, avšak nebylo zapláceno. Za uvedené období mělo být uhrazeno celkem 14 700 Eur (tj. 48 měsíců krát 150 Eur, 16 měsíců krát 250 Eur a 10 měsíců krát 350 Eur). Bylo prokázáno, že otec v uvedeném období na výživném pro nezletilou [REDAKCE] ničeho neuhradil, proto soud stanovil výši nedoplatku v uvedené výši 14 700 Eur. Vzhledem k vyšší částce dlužného výživného soud umožnil otci jej uhradit v prodloužené lhůtě do 15. 4. 2023. S ohledem na skutečnost, že v dané době bude [REDAKCE] již zletilá, uložil soud otci zaplatit tento dluh na výživném již přímo k rukám [REDAKCE] (výrok V.).
50. Podle § 142 odst. 1 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád (dále jen „o. s. ř.“) účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přízná soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl.
51. Plný úspěch ve věci, a tedy právo žádat náhradu nákladů řízení má navrhovatelka, avšak vzhledem k tomu, že tato výslovně náhradu nákladů řízení po ostatních účastnících nežádala, rozhodl soud tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů tohoto řízení (výrok VI.).

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Blansku.

Právo odvolání nepřísluší tomu, kdo se ho po vyhlášení rozsudku výslovně vzdal.

Nesplní-li povinný dobrovolně povinnost uloženou mu tímto vykonatelným rozsudkem, může se oprávněný domáhat splnění této povinnosti návrhem na výkon rozhodnutí.

Blansko 20. října 2022

Mgr. Veronika Kovaříková v. r.
samosoudkyně

U S N E S E N Í

Okresní soud v Děčíně rozhodl samosoudcem JUDr. Františkem Gratzelem ve věci péče o **nezl. ██████████**, zast. opatrovníkem Městským úřadem ve Varnsdorfu - OSPOD, dítěte rodičů ██████████, nyní na adrese ██████████ a neuvedeného otce, **o určení jména, příjmení a určení mateřství, t a k t o :**

I. Řízení **s e z a s t a v u j e.**

II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Magistrát města Děčín – OSPOD podal návrh na nařízení předběžného opatření, který se nezl. nejmenovaný ██████████ předává do péče Kojeneckého ústavu Liberec. Matka totiž nezl. porodila ██████████, neměla u sebe žádný doklad totožnosti, uvedla, že se zdržovala u známých, přijela ze Slovenska a neuvedla ani otce dítěte, proto bylo nařízeno výše uvedené předběžné opatření.

V průběhu řízení bylo zjištěno, že matka několik hodin po porodu opustila porodnici bez novorozence a rodný list byl vydán na jméno dítěte nezjištěno, příjmení dítěte nezjištěno a matka dítěte nezjištěno.

Po určité době však byl vydán nový rodný list nezletilého, neboť matka již doložila svou totožnost a prohlásila, že dítě bude užívat jméno ██████████ a byl tedy vydán nový rodný list na jméno ██████████, příjmení ██████████ a matka ██████████, z tohoto důvodu bylo zastaveno řízení na určení jména, příjmení a určení mateřství, neboť tyto skutečnosti jsou již osvědčeny novým rodným listem.

Soud tedy řízení zastavil podle § 16 z.ř.s., neboť odpadl důvod pro provedení řízení.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle § 23 z.ř.s.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení **j e m o ž n o** podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení prostřednictvím podepsaného soudu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem a to ve trojím vyhotovení.

V Děčíně dne 13. června 2017

**JUDr. František Gratzel, v. r.
samosoudce**

Za správnost vyhotovení:
Monika Ťukálková

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Děčíně rozhodl samosoudkyní Mgr. Darinou Kučerovou ve věci

nezletilého:

[REDACTED]

zastoupený kolizním opatrovníkem Statutárním městem Děčín - OSPOD

navrhovatelka:

[REDACTED]

manžel navrhovatelky:

[REDACTED]

za účasti budoucích osvojitelů:

[REDACTED]

o určení mateřství a úpravě péče a výživy

takto:

I. **Určuje se**, že matkou nezletilého [REDACTED] je [REDACTED].

II. Navrhovatelka [REDACTED] je **povinna** zaplatit státu – Okresnímu soudu v Děčíně na nákladech řízení částku ve výši 13 417 Kč, ve splátkách po 500 Kč měsíčně, pod ztrátou výhody splátek, počínaje dnem právní moci rozsudku.

III. Řízení o péči a výživě **se zastavuje**.

IV. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Navrhovatelka podala návrh na určení mateřství k nezletilému. V podaném návrhu uvedla, že dne [redacted] porodila v nemocnici v [redacted] nezletilého [redacted]. Tohoto dne [redacted] umístila do babyboxu [redacted]. Toto učinila, neboť se dostala do složité situace. Žádá, aby bylo určeno mateřství k tomuto dítěti, jehož je matkou a otcem je její manžel.
2. Soud provedl důkaz rodným listem nezletilého [redacted], vyjádřením budoucích osvojitelů, zprávou opatrovníka, podstatným obsahem spisů vedených u zdejšího soudu pod sp. zn. 12 Nc 1157/2017 a 10 Nc 451/2018 a znaleckým posudkem z oboru zdravotnictví, odvětví genetika, specializace molekulární genetika a DNA diagnostika, který vyhotovila znalkyně Mgr. Vlasta Čejnová.
3. Z rodného listu nezletilého [redacted] vyplynulo, že tento se narodil dne [redacted] [redacted] jako jeho matka je uvedena [redacted] a otec [redacted]. Z vyjádření budoucích osvojitelů [redacted] bylo zjištěno, že nezletilý se nachází v jejich péči a tito si přejí, aby tomu bylo i nadále. Účastnit soudního jednání se nechťejí z důvodu velké vzdálenosti a možného setkání s matkou nezletilého. Ze zprávy opatrovníka bylo zjištěno, že matkou nezletilého by měla být [redacted]. Tato se po několika společných jednáních dostavila na OSPOD v Děčíně a do protokolu prohlásila, že dne [redacted] porodila nezletilého [redacted] a tohoto následně po propuštění z porodnice dne [redacted] umístila do babyboxu [redacted]. Uvedla, že tak učinilo proto, že se dostala do složité rodinné situace. Je vdaná za [redacted] a tento je otcem nezletilého. Otce s událostí seznámila a oba po zralé úvaze došli k závěru, že nezletilého předají do péče náhradní rodiny. Oba byli poučeni o možnostech náhradní rodinné péče a jsou připraveni udělit do protokolu před soudem souhlas s osvojením nezletilého. V současné době je nezletilý v péči budoucích osvojitelů. Ze spisu vedeného u zdejšího soudu pod sp. zn. 10 Nc 451/2018 vyplynulo, že manželé [redacted] podali zdejšího soudu dne 4. 1. 2018 návrh na předání nezletilého do péče budoucích osvojitelů. Řízení bylo usnesením ze dne 20. 7. 2018 přerušeno na dobu do pravomocného skončení řízení o určení mateřství k nezletilému [redacted]. Ze spisu zdejšího soudu vedeného pod sp. zn. 12 Nc 1157/2017 soud zjistil, že usnesením ze dne 21. 12. 2017, č. j. 12 Nc 1157/2017-9 bylo nařízeno předběžné opatření, jímž byl nezletilý předán do péče manželů [redacted]. Ze znaleckého posudku z oboru zdravotnictví – odvětví genetika, specializace molekulární genetika a DNA diagnostika, který zpracovala Mgr. Vlasta Čejnová dne 26. 6. 2018, vyplynulo, že mateřství [redacted] k nezletilému [redacted] je možné pokládat za prakticky prokázané.
4. Soud vyslechl navrhovatelku, která uvedla, že nezletilého porodila dne [redacted] a následně ho umístila dne [redacted] do babyboxu [redacted]. Bylo to bezprostředně po propuštění z [redacted]. Manžela o narození syna informovala až v lednu 2018. Učinila tak proto, že se dostala do složité situace. O dítě zájem nemá, vychovávat ho nechce a je připravena udělit souhlas s osvojením nezletilého. Soud vyslechl též manžela navrhovatelky, který uvedl, že o těhotenství manželky nevěděl. Manželka ho o narození dítěte informovala v lednu 2018. Je připraven udělit též souhlas k osvojení dítěte.
5. Podle § 775 občanského zákoníku platí, že matkou dítěte je žena, která je porodila.
6. S řízením o určení mateřství je ze zákona spojeno řízení o úpravě rodičovské odpovědnosti nezletilého (§ 422 z.ř.s.).
7. Po provedeném dokazování soud dospěl k závěru, že matkou nezletilého [redacted] je navrhovatelka [redacted]. Soud má tuto skutečnost za prokázanou především s ohledem na provedený znalecký posudek, který jednoznačně potvrdil mateřství [redacted]. Soud dále

vycházel z výpovědi navrhovatelky [REDAKCE], která popsala skutečnosti ohledně narození dítěte a jeho následného umístění do babyboxu. Nezletilý je aktuálně na základě předběžného opatření svěřen do péče manželů [REDAKCE], kteří si podali návrh na předání nezletilého do jejich péče, jakožto budoucích osvojitelů. Navrhovatelka a její manžel nemají zájem o nezletilého pečovat a jsou připraveni udělit souhlas s osvojením nezletilého. Nejsou tedy pochybnosti o tom, že matkou nezletilého [REDAKCE] (u zdejšího soudu vedeného též jako nezletilý nejmenovaný nejmenovaný, narozený dne [REDAKCE]) je právě navrhovatelka [REDAKCE]. S ohledem na tu skutečnost, že navrhovatelka ani její manžel nemají zájem o dítě pečovat a toto se nachází v péči manželů [REDAKCE], kteří ho hodlají osvojit, soud zastavil řízení o péči a výživě.

8. Navrhovatelce bylo uloženo uhradit státu – Okresnímu soudu v Děčíně na nákladech řízení částku 13 417 Kč, která představuje výši znalečného za provedení znalecký posudek v dané věci. Navrhovatelce byla dána možnost tuto částku uhradit ve splátkách po 500 Kč měsíčně, pod ztrátou výhody splátek, počínaje dnem právní moci rozsudku.
9. O nákladech řízení bylo rozhodnuto dle § 23 z.ř.s., neboť se jedná o řízení, které lze zahájit i bez návrhu a v němž nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle výsledku řízení. Náhradu nákladů řízení lze přiznat, odůvodňují-li to okolnosti případu. Soud žádné takové okolnosti neshledal.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možné podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení prostřednictvím zdejšího soudu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem.

Opatrovník se vzdal práva odvolání.

Děčín 23. srpna 2018

Mgr. Darina Kučerová v. r.
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Jablonci nad Nisou rozhodl dne 29. 9. 2022 předsedkyní senátu Mgr. Martinou Fričovou jako samosoudkyní ve věci péče o

nezletilou: **nezjištěno nezjištěno**, narozená dne [REDACTED]
trvale bytem [REDACTED]
toho času v péči Z [REDACTED] C [REDACTED], narozené [REDACTED], bytem [REDACTED]
[REDACTED]
zastoupené kolizním opatrovníkem statutárním městem Jablonec nad Nisou
– OSPOD se sídlem Mírové náměstí 3100/19, 466 01 Jablonec nad Nisou

dcery rodičů: **matka neuvedena**

otec neuveden

za účasti
navrhovatelky:

Z [REDACTED] C [REDACTED], narozená [REDACTED]
bytem [REDACTED]

o určení jména a příjmení
o určení mateřství

takto:

I. Soud určuje nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené [REDACTED], jméno a příjmení „J [REDACTED] C [REDACTED]“.

II. Určuje se, že Z█████ C█████, narozená ██████, rodné číslo ██████, je matkou nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené ██████, rodné číslo ██████.

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Dne 21. 6. 2022 bylo Okresnímu soudu v Jablonci nad Nisou doručeno oznámení Magistrátu města Jablonec nad Nisou, Odbor správní, Oddělení matriky a správních agend podle § 18 odst. 1 zák. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení a změně některých souvisejících zákonů, kterým bylo oznámeno, že nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené ██████, nebylo určeno jméno a příjmení. Dle lékařské zprávy o novorozenci vydané dne 17. 6. 2022 MUDr. Michaelou Sochorovou bylo zjištěno, že výše uvedené dítě bylo dne ██████ nalezeno v babyboxu Nemocnice Jablonec nad Nisou. Dítě je zapsáno v knize narození Magistrátu města Jablonec nad Nisou ve svazku 91, ročník 2022, strana 24, pořadové číslo 568. Rodiče nezletilé nejsou známy.
2. Usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 23. 6. 2022, č.j. 3 Nc 304/2022-6 bylo zahájeno řízení o určení jména a příjmení nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené ██████. Količním opatrovníkem nezletilé bylo jmenováno statutární město Jablonec nad Nisou, orgán sociálně-právní ochrany dětí. Usnesení nabylo právní moci dne 12. 7. 2022.
3. Z rodného listu nezletilé soud zjistil, že nezletilá nezjištěno nezjištěno se narodila dne ██████, z nevedené matky a nevedeného otce.
4. Ze spisu vedeného u zdejšího soudu sp. zn. 0 Nc 2421/2022 bylo zjištěno, že usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou ze dne 21. 6. 2022, č.j. 0 Nc 2421/2022-12, bylo nařízeno předběžné opatření, kterým bylo nařízeno, aby nezletilá jméno a příjmení nezjištěno, narozená ██████, byla předána do péče Z█████ C█████, narozené ██████, bytem ██████. Rozhodnutí nabylo právní moci dne 8. 7. 2022. Návrh ve věci podal Magistrát města Jablonec nad Nisou, kdy z návrhu bylo zjištěno, že dne 15. 6. 2022 byl navrhovatel informován dětským oddělením Nemocnice Jablonec nad Nisou o skutečnosti, že do babyboxu, který je umístěn v budově nemocnice, bylo v nočních hodinách dne ██████ vloženo novorozené dítě ženského pohlaví. Dítěti byla poskytnuta zdravotní péče a bylo hospitalizováno na výše uvedeném oddělení. Dále bylo zjištěno, že k narození dítěte došlo evidentně dne ██████, do schránky babyboxu nebyly vloženy žádné doklady, které by určovaly identitu dítěte. V odpoledních hodinách telefonicky kontaktoval navrhovatele A█████ R█████, narozený dne ██████, s tím, že jeho partnerka je matkou dítěte, kdy jej společně předcházející noci vložili do babyboxu. Poté však u nich došlo ihned k uvědomění, že rozhodnutí bylo špatné a chtěli by o dítě pečovat. Dne 16. 6. 2022 bylo s paní Z█████ C█████ a A█████ R█████ vedeno jednání v záležitosti narození dítěte a jeho umístění do babyboxu. Konzultovány byly okolnosti, za jakých došlo k porodu dítěte, rozhodnutí o jeho umístění a způsobu, jakým k tomu došlo, změně úvahy o péči o něj a také proč úvaha o vzdání se dítěte nastaly a jak se změnila. Oba byli ve značně rozrušeném psychickém stavu, žena i muž během jednání plakali a svého skutku litovali. Sdělovali, že učiní vše, co bude zapotřebí, aby mohli péči o nezletilou převzít. Dne 17. 6. 2022 předložila navrhovatelé Z█████ C█████ lékařskou zprávu z gynekologického vyšetření MUDr. Hany Šoufkové, které rovněž prokazuje, že žena spontánně porodila. Pro zjištění poměrů Z█████ C█████ a jejího partnera A█████ R█████ bylo dne 19. 6. 2022 v odpoledních hodinách provedeno šetření v jejich domácnosti. Rodina obývá prostorný byt na adrese ██████, který je v jejich osobním vlastnictví. Je o velikosti 2+1. Na území České republiky mají oba povolení k pobytu. V rodině vyrůstají dvě děti: nezletilý M█████ C█████, narozený ██████, který je syn ženy z jejího prvního manželství (z něj má žena ještě dvě dospělé děti, které žijí na Slovensku). Dcera N█████ R█████, narozená ██████, se narodila ze společného soužití partnerů. Oba partneři pracují, rodina je po finanční stránce dobře zajištěna. Na území naší republiky mají oba povolení pobyt. Nemají záznam v rejstříku trestů a ani navrhovatelem nebyla jejich rodina evidována. Těhotenství paní Z█████ C█████ potvrdila její

blízká přítelkyně paní A [redacted] M [redacted]. K návrhu byly připojeny protokoly o výpovědi pana A [redacted] R [redacted] a paní Z [redacted] C [redacted] na oddělení sociálně-právní ochrany dětí, kdy uvedli podrobně všechny skutečnosti ohledně těhotenství, porodu a následného umístění nezletilé do babyboxu a následné kroky. Pan R [redacted] a paní C [redacted] mají fotografie narozené holčičky.

5. Z lékařské zprávy MUDr. Hany Šoufkové, gynekologie a porodnictví, ze dne 17. 6. 2022 bylo zjištěno, že paní Z [redacted] C [redacted] se dostavila k vyšetření na žádost orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Paní C [redacted] popsala průběh porodu, po narození dceru kojila. V závěru zprávy je uvedeno, že se jedná o stav po spontánním porodu bez komplikací.
6. Dne 30. 8. 2022 navrhovatelka Z [redacted] C [redacted] podala ke zdejšímu soudu návrh na určení mateřství k nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené [redacted], kdy navrhla, aby bylo soudem určeno, že Z [redacted] C [redacted], narozená [redacted] ve [redacted], r.č. [redacted], bytem [redacted] je matkou nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené [redacted]. V odůvodnění návrhu je uvedeno, že nezletilá se narodila dne [redacted] při domácím porodu, navrhovatelka se svým partnerem se rozhodli dát dítě do osvojení prostřednictvím jeho vložení do babyboxu u Nemocnice Jablonec nad Nisou. V okamžiku vložení nezletilé do babyboxu si uvědomili závažnost svého rozhodnutí, které však již nešlo zvrátit. Následující den se obrátili na oddělení sociálně-právní ochrany dětí a změnu svého rozhodnutí začali řešit. Usnesením Okresního soudu v Jablonci nad Nisou byla nezletilá předána do péče navrhovatelky. Záležitost narození nezletilé byla řešena s matričním úřadem, kdy bylo požadováno odborné posouzení navrhovatelčina mateřství. Dne 11. 8. 2022 se uskutečnilo se souhlasem veřejného poručníka na pracovišti Gennet s.r.o., oddělení genetiky vyšetření DNA navrhovatelky a dítěte. Výsledek zprávy, která byla navrhovatelce a zástupci dítěte předána den 23. 8. 2022, hovoří zcela jasně o mateřství navrhovatelky. Partner navrhovatelky, pan A [redacted] R [redacted], hodlá společně s navrhovatelkou, pokud bude určeno její mateřstvím souhlasně prohlásit své otcovství k nezletilé a být zapsán v jejím rodném listě na místě otce. Matriční úřad k zápisu do knihy narození požaduje rozhodnutí soudu. K návrhu byl připojen protokol o výpovědi pana A [redacted] R [redacted] a paní Z [redacted] C [redacted] na oddělení sociálně-právní ochrany dětí, ze dne 16. 6. 2022, kdy uvedli podrobně všechny skutečnosti ohledně těhotenství, porodu a následného umístění nezletilé do babyboxu a následné kroky.
7. Z rodného listu navrhovatelky, bylo zjištěno, že paní Z [redacted] C [redacted] (dříve O [redacted]) se narodila dne [redacted] ve [redacted].
8. Navrhovatelka je občanem Slovenské republiky, žije na území České republiky, kde má povolen dlouhodobý pobyt. Nezletilá má uvedeno české státní občanství. S ohledem na cizí prvek ve věci se soud v první řadě zabýval otázkou, zda má pravomoc ve věci rozhodnout a pokud ano, jaké právo aplikovat.
9. Podle § 53 zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů, žalobu na určení a popření rodičovství lze podat u obecného soudu žalovaného v České republice; nemá-li zde žalovaný obecný soud, u obecného soudu žalobce. Pravomoc českých soudů je dána i tehdy, nemá-li ani žalobce v České republice obecný soud, ale jeden z rodičů nebo dítě je státním občanem České republiky.
10. Podle § 54 odst. 1 zák. č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů určení a popření rodičovství se řídí právním řádem státu, jehož příslušnost nabylo dítě narozením. Jestliže dítě získalo narozením více než jednu státní příslušnost, rozhoduje se podle českého právního řádu. Jestliže je to v zájmu dítěte, použije se právního řádu státu, v němž měla matka dítěte obvyklý pobyt v době jeho početí. Dle odst. 2 má-li dítě v České republice obvyklý pobyt a je-li to v jeho zájmu, použije se pro určení a popření rodičovství českého právního řádu.

11. Na základě těchto ustanovení je dána pravomoc zdejšího soudu ve věci rozhodnout a ve věci bude použito právo České republiky, kdy zdejší soud je obecným soudem navrhovatelky, nezletilá nabyla občanství České republiky a je v jejím zájmu použití českého právního řádu.
12. Ze závěrečné zprávy Oddělení lékařské genetiky GENNET, s.r.o. ze dne 17. 8. 2022 bylo zjištěno, že porovnáním genotypů DNA předložených vzorků paní Z [REDACTED] C [REDACTED] a vyšetřovaného dítěte bylo zjištěno, že v žádném z testovaných DNA polymorfních míst není vyloučen příbuzenský vztah paní Z [REDACTED] C [REDACTED] k vyšetřovanému dítěti. Na základě provedeného vyšetření lze naopak mateřství Z [REDACTED] C [REDACTED] k vyšetřovanému dítěti považovat za prakticky prokázané.
13. Soud spojil řízení o určení jména a příjmení a řízení o určení mateřství ke společnému projednání.
14. Z výpovědi navrhovatelky, Z [REDACTED] C [REDACTED], bylo zjištěno, že dne [REDACTED] navrhovatelka porodila dceru, pak u ní došlo ke zkratu, kdy nezletilou s partnerem umístili do babyboxu. Navrhovatelka prohlásila, že je matkou nezletilé. Nezletilé dali s partnerem jméno „J [REDACTED]“. Druh navrhovatelky, pan A [REDACTED] R [REDACTED], chce souhlasně prohlásit, že je otcem nezletilé. Poté by chtěli, aby nezletilá měla příjmení „R [REDACTED]“. Nyní navrhovatelka souhlasila, že jméno a příjmení bude „J [REDACTED] C [REDACTED]“. J [REDACTED] je pátým dítětem navrhovatelky, je zdravá. V péči o nezletilou nejsou žádné problémy.
15. Svědek A [REDACTED] R [REDACTED] ve své výpovědi uvedl, že dne [REDACTED], kdy odvedl dceru do mateřské školy a vrátil se domů, tak zjistil, že u jeho partnerky započal porod. Narodila se nezletilá „J [REDACTED]“, kterou následně umístili do babyboxu. Pan R [REDACTED] chce budoucnu na matrice souhlasně prohlásit, že je otcem nezletilé „J [REDACTED]“ a chtěl by, aby nesla příjmení „R [REDACTED]“.
16. Z vyjádření zástupkyně kolizního opatrovníka u jednání bylo zjištěno, že od 15. 6. 2022 jsou v kontaktu s paní C [REDACTED], panem R [REDACTED] a nezletilou. Oddělení sociálně právní ochrany dětí kontaktoval pan R [REDACTED] a popsal celou situaci, která byla dne 16. 6. 2022 zaprotokolována. Kolizní opatrovník byl přítomen genetickému vyšetření. Dne 27. 9. 2022 byla navštívena domácnost, všechny uváděné skutečnosti se zakládají na pravdě, k péči o nezletilou nejsou žádné negativní poznatky, a to ani od ošetřující lékařky MUDr. Ciprové. Nezletilá má stále v rodném listu uvedeno „nezjištěno nezjištěno“, což způsobuje problémy u lékařů a také v žádosti o peněžitou pomoc v mateřství, o kterou zatím paní C [REDACTED] nemohla požádat. Kolizní opatrovník souhlasil, aby mateřství bylo určeno, kdy je prakticky prokázáno. Paní C [REDACTED] a pan R [REDACTED] určili jméno „J [REDACTED]“, což je záležitostí rodičů, se jménem kolizní opatrovník souhlasil.
17. Podle § 775 o.z. matkou dítěte je žena, která je porodila.
18. Podle § 426 z.r.s. se pro řízení o určení a popření mateřství použije ustanovení o řízení o určení a popření otcovství přiměřeně.
19. Podle § 860 odst. 1 o.z. dítě má příjmení určené při uzavření manželství svých rodičů pro společné děti manželů.
20. Podle § 860 odst. 2 o.z. nemá-li dítě příjmení podle § 860 odst. 1 o.z., zvolí rodiče pro dítě příjmení jednoho z nich; jinak jeho příjmení určí soud. Totéž platí o osobním jménu dítěte.
21. Na základě provedeného dokazování je nepochybné, že matkou nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené dne [REDACTED], je navrhovatelka Z [REDACTED] C [REDACTED], kdy bylo prokázáno, že navrhovatelka dne [REDACTED] porodila, a to gynekologickým vyšetřením ze dne 17. 6. 2022, kdy byl prokázán stav po spontánním porodu bez komplikací. Zprávou Oddělení lékařské genetiky GENNET s.r.o. bylo prokázáno, že mateřství navrhovatelky k nezletilé je prakticky prokázané. Navrhovatelka a její partner podrobně popsali důvody a okolnosti, za kterých došlo k umístění nezletilé do babyboxu. Navrhovatelka a její partner druhý den začali činit kroky, aby se nezletilá vrátila do péče navrhovatelky. Po celou dobu bylo nápomocno oddělení sociálně právní ochrany dětí. Nezletilá byla předána do péče navrhovatelky na základě rozhodnutí o nařízení předběžného opatření. Péče navrhovatelky o nezletilou je řádná. Partner navrhovatelky v budoucnu uzná otcovství k nezletilé.

Navrhovatelka a její partner nezletilou oslovují J■■■■, kdy si přáli, aby nezletilé bylo toto jméno určeno. Příjmení je určeno po matce, kdy v rodném listu nezletilé otec není v současné chvíli zapsán. V daném případě soud nerozhodoval o péči a výživě nezletilé, kdy otec není v rodném listu uveden. Kolizní opatrovník navrhl určit mateřství navrhovatelky k nezletilé a souhlasil se jménem J■■■■, kdy se jedná o záležitost rodičů. Soud určil, že Z■■■■ C■■■■ je matkou nezletilé nezjištěno nezjištěno, narozené ■■■■■. Zároveň soud nezletilé určil jméno a příjmení J■■■■ C■■■■. Jméno odpovídá pohlaví nezletilého dítěte, není hanlivé ani zkomolené. Soud rozhodl v souladu s přáním matky a jejího druha. Je nepochybné, že označení nově narozených osob jménem a příjmením je velice důležitou skutečností pro identifikaci do budoucna.

22. Podle § 23 z.ř.s. bylo-li možné zahájit řízení i bez návrhu a v řízení ve statusových věcech manželských a partnerských, nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle výsledku řízení. Náhradu nákladů řízení lze přiznat, odůvodňují-li to okolnosti případu. S ohledem na to, že soud neshledal žádné okolnosti odůvodňující přiznání náhrady nákladů řízení, bylo rozhodnuto podle shora uvedeného zákonného ustanovení.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem – pobočka v Liberci, prostřednictvím Okresního soudu v Jablonci nad Nisou, a to písemně ve třech vyhotoveních.

Právo odvolání nepřísluší osobám, které se tohoto práva výslovně vzdaly do protokolu.

Jablonec nad Nisou 29. září 2022

Mgr. Martina Fričová
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Jihlavě rozhodl samosoudkyně Mgr. Ludmilou Hronovou ve věci nezletilé [celé jméno nezletilé], [datum narození], zastoupené Městem Telč jako opatrovníkem, dcery neuvedených rodičů, za účasti navrhovatelky [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [celé jméno nezletilé] [obec a číslo], okr. [obec], za účasti veřejného poručníka nezletilé Města Světlá nad Sázavou

o určení mateřství

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [příjmení], [datum narození] je matkou nezletilé [celé jméno nezletilé], [datum narození] zapsané v knize narození matričního úřadu [obec] ve svazku [anonymizováno] ročníku 2016 na straně [anonymizováno] pod pořadovým [číslo].
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Státu se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Pokračování - 2 - 2 P 4/2017

Odůvodnění:

Návrhem sepsaným do protokolu soudu dne [datum] požádala navrhovatelka o určení svého rodičovství k dítěti narozenému dne [datum].

Na základě provedeného dokazování byl zjištěn následující skutkový stav:

Z rodného listu nezletilého dítěte ve spojení s rozsudkem Okresního soudu v Jihlavě č.j. [číslo jednací] ze dne [datum rozhodnutí] bylo zjištěno, že dne [datum] se narodila [celé jméno nezletilé], jejíž rodiče nejsou v jejím rodném listě uvedeni.

Dle § 775 občanského zákoníku je matkou dítěte žena, která ho porodila.

Z účastnické výpovědi navrhovatelky bylo zjištěno, že dne [datum] v ranních hodinách (asi 7 hodin) doma porodila dceru. U porodu nebyl nikdo přítomen. Dítě otřela, zabalila do deky, podvázala pupeční šňůru. Po porodu zavolala rychlou záchrannou službu, se kterou se domluvila na předání dítěte u autobusové zastávky u [celé jméno nezletilé] [obec], neboť si nepřála, aby přijeli k ní domů. V sanitě dítě prohlédli, říkali, že je dobře ošetřeno, vypadalo zdravě. Ošetřili jí pupíček. Navrhovatelka jim odpovídala na dotazy, zda dítě po porodu plakalo a zda navrhovatelka je v pořádku. Dítě pak odvezli do nemocnice. Porod doma neplánovala, chtěla porodit v nemocnici, a poté dát souhlas s osvojením dítěte. Porodní bolesti však přišly náhle a ihned se jí spustil porod, bylo to vše rychlé. O jejím těhotenství nikdo nevěděl. Nechodila na lékařské prohlídky. Nechtěla, aby někdo věděl, že je těhotná. Neví to ani biologický otec dítěte. Svě těhotenství poznala, až když měla pohyby, to již bylo pozdě na přerušení těhotenství. Rozhodla se proto, že bude rodit v nemocnici v utajení, bohužel porod se rozjel moc rychle doma. Od počátku uvažovala o tom, že dá dítě k osvojení.

Z oznámení nemocnice pak bylo zjištěno, že dne [datum] byla rychlou záchrannou službou přijata výzva k výjezdu. Žena předala novorozence pod vsí u autobusové zastávky v [celé jméno nezletilé] [obec] po pravděpodobném domácím porodu.

Ze závěru znaleckého posudku pak bylo zjištěno, že DNA profil navrhovatelky se shoduje ve všech 15 testovaných STR s DNA profilem nezletilé [celé jméno nezletilé]. Pravděpodobnost jejího mateřství je 99,999989 % a nemůže být proto vyloučena jako biologická matka nezletilé.

Na základě provedeného dokazování a s přihlédnutím ke shora uvedeným zákonným ustanovením má soud mateřství navrhovatelky [jméno] [příjmení] k nezletilé [celé jméno nezletilé] za prokázané, když skutečnosti ohledně předání dítěte po uváděném domácím porodu se shodují se skutečnostmi zjištěným ze zprávy nemocnice o výjezdu rychlé záchranné služby. Tvrzení navrhovatelky o tom, že nezletilou porodila, je navíc podpořeno i závěry znaleckého posudku, ze kterých je prokázáno její biologické rodičovství k nezletilé. Soud proto určil, že navrhovatelka je matkou nezletilé.

Pokračování - 3 - 2 P 4/2017

O náhradě nákladů řízení rozhodl soud podle ust. § 143 o. s. ř. ve spojení s ust. § 150 o. s. ř. Návrhu bylo v celém rozsahu vyhověno, ale ostatní účastníci nezavdali příčinu k jeho podání. Soud však shledal důvody, proč žádnému z účastníků náhradu nákladů řízení nepřiznat. Za okolnosti hodné zvláštního zřetele považuje soud především charakter samotného řízení, kde nelze určit úspěch a neúspěch ve věci za situace, kdy návrhu nebylo nikým odporováno. Ze shodného důvodu proto nepřiznal náhradu nákladů řízení ani státu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Brně prostřednictvím Okresního soudu v Jihlavě ve 4 vyhotoveních.

Účinně nemůže podat odvolání ten, kdo se svého práva výslovně vzdal.

Jihlava 19. prosince 2016

Mgr. Ludmila Hronová
soudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Jindřichově Hradci rozhodl samosoudkyně JUDr. Gabrielou Strnadovou v právní věci [údaje o účastníkovi] matky [údaje o účastníkovi] nezletilé [údaje o účastníkovi] poručníkem městem [údaje o zástupci]

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [příjmení], [datum narození], je matkou nezletilé nezjištěné totožnosti, nezjištěného data narození, nalezené dne [datum] v 16,35 hodin v babyboxu [nemocnice], a.s. Konstatuje se, že poměry k nezletilé jsou upraveny pravomocným rozsudkem podepsaného soudu č.j. 0 Nc 65/2017-25.
- II. **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- III. [jméno] [příjmení] je povinna zaplatit ČR na účet Okresního soudu v Jindřichově Hradci na nákladech státu částku ve výši 13.350 - Kč, a to v pravidelných měsíčních splátkách ve výši 4.450 - Kč, splatných vždy do každého 20. dne v měsíci, počínaje měsícem následujícím po právní moci rozsudku do zaplacení, pod ztrátou výhody splátek.

Odůvodnění:

Předmětem řízení je určení mateřství k nezletilému dítěti ženského pohlaví, které odložila domnělá matka dne [datum] mezi 16, 15-16 hodin do babyboxu [nemocnice], a.s. a jehož se domáhá domnělá matka svým podání ze dne 02.08.2017 s tím, že nenavrhuje změnu úpravy poměrů nepojmenované nezletilé.

O skutkovém stavu věci učinil soud tento závěr: [jméno] [příjmení] neplánovaně otěhotněla s mužem, kterého opustila, neboť měl další přítelkyni. Těhotenství tajila, porodila doma, a to dne [datum] ve večerních hodinách. Po domluvě s ředitelkou Klokánku Mgr. [jméno] [příjmení], dne [datum] odvezla a kolem půl páté odložila nezletilou nezjištěné totožnosti, nezjištěného data narození, do babyboxu [nemocnice], a.s. Nezletilá byla dne [datum] v 16,35 hodin nalezena

v babyboxu [nemocnice], a.s. a byla přijata na neonatologické oddělení, kde byla vyšetřena. Následně bylo podepsaným soudem nařízeno předběžné opatření a nezletilá byla svěřena do pěstounské péče manželům [jméno] a [jméno] [příjmení]. Pravomocným rozsudkem podepsaného soudu byla nezletilá svěřena na přechodnou dobu do pěstounské péče manželů [příjmení]. Nezletilé dosud nebylo určeno jméno, příjmení a datum narození, neboť toto řízení vedené pod spis. zn. 9 Nc 4801/2017, bylo přerušeno do doby určení mateřství k nezletilé. Ze znaleckého posudku znalce Mgr. Pavla Trubače plyne, že [jméno] [příjmení] nemůže být vyloučena z biologického mateřství k nezletilé, pravděpodobnost mateřství je 99,9996%.

Dle ustanovení § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen: občanský zákoník) je matkou dítěte žena, která je porodila. Část druhá hlava II díl 2 oddíl 1 občanského zákoníku nese název, „Určování rodičovství“, je tedy zřejmé, že ustanovení upravující určování otcovství je možné podpůrně vztáhnout na určení mateřství; s přihlédnutím k ustanovení § 783 může žena, která tvrdí, že je matkou dítěte, podat návrh na určení mateřství. Pro řízení o určení mateřství se přiměřeně použijí ustanovení o řízení o určení a popření otcovství, jak je podáváno v ustanovení § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen: z.ř.s.) S ohledem na toto ustanovení je třeba přiměřeně použít ustanovení § 422 z.ř.s., dle kterého je s řízením o určení otcovství spojeno řízení o péči o nezletilé dítě a o výživě nezletilého dítěte. V tomto konkrétním případě však byla péče o nezletilou pravomocně upravena, matka ani zástupce dítěte nenavrhli žádnou změnu, soud tedy pouze konstatoval, jakým způsobem jsou poměry nezletilé upraveny. Soud zároveň upozornil domnělou matku na její vyživovací povinnost k dítěti, o výživném však nerozhodl, a to s ohledem na skutečnost, že nebylo stanoveno datum narození nezletilé a nebylo dosud rozhodnuto o příspěvku na úhradu potřeb dítěte svěřeného do pěstounské péče.

Soud vychází ze zjištěného skutkového stavu, kdy má za jednoznačně prokázané, že [jméno] [příjmení] dne [datum] porodila dítě ženského pohlaví nalezené dne [datum] v babyboxu [nemocnice], a.s., a proto návrhu matky na určení mateřství vyhověl.

O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 23 z.ř.s., když se jedná o zcela specifické řízení, které by dle názoru soudu mohlo být zahájeno i bez návrhu, neboť to vyžaduje zřejmý zájem dítěte a mají být naplněna ustanovení zaručující základní lidská práva (ustanovení § 426 z.ř.s. ve spojení s ustanovením § 419 z.ř.s.).

Povinnost matky hradit náklady státu plyne z ustanovení § 148 odst. 1 o.s.ř. Matka požádala soud o možnost splácet náklady v přiměřených splátkách. Soud umožňuje této náklady řízení splácet (ustanovení § 160 odst. 1 o.s.ř.) neboť s ohledem na její majetkové poměry, lze jen stěží očekávat, že by byla schopna předmětnou částku uhradit. Matka nezletilé si musí být vědoma toho, že v případě nezaplacení byt' jedné jediné splátky, je částka splatná v plné výši najednou.

Odůvodnění rozhodnutí odpovídá ustanovení § 157 odst. 4 o.s.ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné odvolání do 15 dnů ode dne doručení rozhodnutí ke Krajskému soudu v Českých Budějovicích prostřednictvím soudu podepsaného. Toto právo nepřísluší účastníkům, kteří se práva podat si odvolání vzdali.

[Místo vydání] 25. října 2017

JUDr. Gabriela Strnadová
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Karlových Varech rozhodl samosoudcem JUDr. Radkem Černovským ve věci

nezletilé:

neurčeného jména a příjmení, dosud oslovované „ [redacted]
[redacted]“, dosud neurčeného data narození, domnělého dne narození

t. č. bytem [redacted]

zastoupená opatrovníkem Statutárním městem Karlovy Vary

sídlem Moskevská 2035/21, 360 01 Karlovy Vary

za účasti:

[redacted]
bytem [redacted]

zast. jako advokátem JUDr. Janem Jasou

sídlem Jaltská 7, 360 01 Karlovy Vary

k podnětu:

Matrika Magistrátu města Karlovy Vary

sídlem Moskevská 1163/17, 360 01 Karlovy Vary

O určení mateřství

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Holly

takto:

- I. Určuje se, že [REDAKCE], nar. [REDAKCE], je matkou nezletilé neurčeného jména a příjmení, dosud oslovované [REDAKCE], nar. [REDAKCE].
- II. Žádný z účastníků nemá nárok na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Soud z podnětu Matriky Magistrátu města Karlovy Vary zahájil a provedl řízení o určení mateřství ke shora označené nezletilé, a to za účasti jejího kolizního opatrovníka a dosud domnělé matky, přičemž toto řízení proběhlo v režimu § 417 a násl. z. ř. s., s odkazem na ustanovení § 426 téhož zákona.
2. Kolizní opatrovník nezletilé a domnělá matka nezletilé navrhli, aby soud určil, že [REDAKCE], nar. [REDAKCE], je matkou nezletilé, dosud oslovované [REDAKCE], kterou měla porodit dne [REDAKCE].
3. Z provedených důkazů, tedy oznámení o narození nezletilé z [REDAKCE], záznamu o prvotním jednání s dosud domnělou matkou nezletilé z 21. 10. 2020, svědecké výpovědi [REDAKCE] z 25. 11. 2020, záznamu z osobního jednání z 15. 12. 2020 a výpovědi domnělé matky [REDAKCE], učiněné před Policií ČR KRP KK, dne 21. 1. 2021, vzal soud za prokázané, že [REDAKCE] dne [REDAKCE] porodila mimo zdravotnické zařízení, tedy doma, shora označenou nezletilou, a to za přímé přítomnosti její nezletilé dcery [REDAKCE], nar. [REDAKCE], na základě jejího předchozího těhotenství.
4. Z interního sdělení z 1. 12. 2020, sdělení kolizního opatrovníka nezletilé z 8. 2. 2021 a gynekologického vyšetření nezletilé [REDAKCE], nar. [REDAKCE], ze 17. 12. 2020, resp. ze sdělení [REDAKCE] ze 4. 12. 2020, pak vzal soud za vyloučené, že by matkou shora označené nezletilé byla právě [REDAKCE], nar. [REDAKCE]. Shora označená nezletilá se nacházela od narození v přímé péči dosud domnělé matky [REDAKCE], nar. [REDAKCE], rozhodnutím KS Plzeň ze 17. 2. 2021 č.j. 11 Co 35/2021-40 pak byla v režimu předběžného opatření předána do péče [REDAKCE], nar. [REDAKCE].
5. S ohledem na shora uvedená skutková zjištění, z nichž vyplynulo, že matkou shora označené nezletilé nemůže být jiná osoba, než [REDAKCE], nar. [REDAKCE], která ji porodila dne [REDAKCE], soud návrhu vyhověl ve smyslu § 775 zákona č. 89/2012 Sb., z něhož plyne definice mateřství, tedy skutečnost, že matkou dítěte je žena, která je porodila.
6. Přes znalost ustavení § 426 z. ř. s. soud ve věci nerozhodoval o výchově a výživě nezletilé, neboť z komentáře k citovanému zákonnému ustanovení plyne, že na rozdíl od řízení o určení otcovství nemusí být obligatorní součástí řízení o určení mateřství též řízení o výchově a výživě nezletilého dítěte. Soud přihlédl ke konkrétním okolnostem tohoto případu, zejména k tomu, že ve věci OS K. Vary sp. zn. 24 Nc 901/2021 probíhá řízení o výchově a výživě nezletilé, resp. o zbavení rodičovských práv k nezletilé, takže při akcentu na zásadu rychlosti řízení dospěl k závěru, že je v zájmu především samotné nezletilé, potažmo i její matky, aby o určení mateřství k nezletilé bylo pravomocně rozhodnuto co nejdříve, tím spíše, že o faktické péči o nezletilou již v rámci opatrovnického řízení bylo rozhodnuto, byť ve formě nařízení předběžného opatření.
7. Výrok o nákladech řízení vychází z § 23 z. ř. s.

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Holly

Poučení:

Proti tomuto rozsudku nelze podat odvolání, když účastníci řízení se opravného prostředku vzdali písemně do protokolu o jednání.

Karlovy Vary 26. března 2021

JUDr. Radek Černovský
samosoudce

Shodu s prvopisem potvrzuje Petra Holly

Toto rozhodnutí nabylo právní moci dne 26.03.2021. Připojení doložky provedla Petra Holly dne 26.03.2021.

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Karviné - pobočka v Havířově rozhodl samosoudkyní Mgr. Martinou Szvitkovou
v právní věci

nezletilé: [celé jméno nezletilé], [datum narození]
zastoupená kolizním opatrovníkem statutárním městem
Havířov (Magistrátem města Havířova)

dítě rodičů: nezjištěná matka
nezjištěný otec

za účasti

navrhovatelky: [jméno] [celé jméno], [datum narození]
trvale bytem [adresa]
pro příjem pošty [obec] [část obce], [ulice a číslo]

za účasti pěstounky

na přechodnou dobu: [jméno] [příjmení], [datum narození]
trvale bytem [adresa]
pro příjem pošty [obec], [adresa], okres Frýdek-Místek

o určení mateřství, péči a výživu

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [celé jméno nezletilé], [datum narození], je matkou nezletilé [celé jméno nezletilé], narozené [datum] v [obec], zapsané v knize narození

Magistrátu města Havířova ve svazku [anonymizováno] ročník [rok] na straně [anonymizováno] pod pořadovým [číslo].

- II. Nezletilá [křestní jméno nezletilé] se odnímá z pěstounské péče na přechodnou dobu [jméno] [příjmení], kam byla svěřena rozsudkem Okresního soudu v Karviné – pobočka v Havířově ze dne 22. 7. 2019 č. j. [číslo jednací], a svěruje se do péče matky.
- III. Řízení o výživu se zastavuje.
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Návrhem doručeným Okresnímu soudu v Karviné - pobočka v Havířově dne 4. 6. 2019 se navrhovatelka domáhala určení, že je matkou nezletilé nepojmenované, narozené zřejmě [datum], nalezené téhož dne v babyboxu v Nemocnici s poliklinikou v Havířově. U jednání navrhovatelka setrvala na svém návrhu, navrhovala svěřit dítě do své péče, když je připravena nezletilou převzít do péče co nejdříve.

Kolizní opatrovník nezletilé navrhoval vyhovět návrhu matky.

Pěstounka na přechodnou dobu s návrhem souhlasila.

Důkazy provedenými v řízení vzal soud za prokázané, že dne [datum] ve 22:45 hodin bylo nalezeno v babyboxu v Nemocnici s poliklinikou Havířov nezletilé dítě ženského pohlaví, o váze 3 320 g a míře 50 cm, oblečené, s ručně psaným vzkazem,, narodilo se dnes [datum] v +/- [údaj o čase] hodin, předem děkuji“. Usnesením Okresního soudu v Karviné – pobočka v Havířově ze dne 31. 5. 2019 č. j. [číslo jednací] bylo nařízeno předběžné opatření podle § 452 zákona o zvláštních řízeních soudních, kterým byla nezletilá předána do pěstounské péče na přechodnou dobu [jméno] [příjmení]. Rozsudkem téhož soudu ze dne 22. 7. 2019 č. j. [číslo jednací], jenž nabyl právní moci dnem 30. 7. 2019, bylo určeno, že nezletilá nepojmenovaná ponese jméno,, [křestní jméno nezletilé]“ a příjmení,, [celé jméno nezletilé]“. Dále bylo určeno, že nezletilá se narodila [datum]. Poručníkem nezletilé bylo jmenováno statutární město Havířov. Nezletilá byla svěřena do pěstounské péče na přechodnou dobu [jméno] [příjmení].

Důkazy provedenými v řízení vzal soud dále za prokázané, že již dne 4. 6. 2019 se navrhovatelka domáhala určení mateřství k nezletilé, tehdy nepojmenované, nyní [křestní jméno nezletilé]. Přitom k mateřství se hlásila navrhovatelka již dne 30. 5. 2019 u oddělení sociálně-právní ochrany dětí Magistrátu města Havířova, nedoložila však rodný list dítěte. Nezletilá se narodila doma, bez zdravotnické asistence a navrhovatelka nezletilou téhož dne umístila v babyboxu v Nemocnici s poliklinikou Havířov. K tomu navrhovatelka uvedla, že dítě umístila v babyboxu z důvodu své tíživé osobní i bytové situace, následně si vše rozmyslela. Dne 10. 7. 2019 byly vypracovány genetické testy doc. MUDr. Zuzanou Čermákovou, Ph.D., soudní znalkyní v Ostravě, podle kterých biologické mateřství [jméno] [celé jméno nezletilé] k nezletilé [křestní jméno nezletilé] je možno s pravděpodobností 99,9999 % označit jako prakticky prokázané mateřství.

Důkazy provedenými v řízení vzal soud dále za prokázané, že nezletilá [křestní jméno nezletilé] se nadále nachází v péči pěstounky na přechodnou dobu, vyvíjí se řádně. Navrhovatelka nezletilou navštěvuje jednou týdně na jednu hodinu za přítomnosti pěstounky na přechodnou dobu. Navrhovatelka je připravena nezletilou převzít do své péče okamžitě. Nezletilá [křestní jméno nezletilé] na navrhovatelku reaguje kladně. Navrhovatelka je svobodná, žije ve společné domácnosti s druhem [jméno] [příjmení], narozeným [datum]. Ve své péči má další nezletilé děti, a to nezletilého [jméno] [příjmení], narozeného [datum], nezletilého [jméno] [příjmení], narozeného

[datum], nezletilého [jméno] [příjmení], narozeného [datum], a nezletilou [jméno] [celé jméno nezletilé], narozenou [datum]. Matka s dětmi a druhem bydlí od 1. 9. 2019 v bytě o velikosti 3+1, který je zrekonstruovaný a plně zařízený. Během šetření byla domácnost shledána v pořádku a čistotě. Pro nezletilou [křestní jméno nezletilé] je v současné době vyčleněn jeden pokoj, kde je uložena vybavička pro dítě, dětský kočárek, postýlka a dostatek ošacení. Navrhovatelka již poříдила na doporučení pěstounky na přechodnou dobu zásobu kojenecké výživy, kterou je nezletilá v současné době krmena. Navrhovatelka má vyživovací povinnost ještě k jednomu dítěti, kterým je nezletilý [jméno] [příjmení], [datum narození], který je v péči matky navrhovatelky. Druh navrhovatelky se k otcovství nezletilé [křestní jméno nezletilé] hlásí. Matka u jednání uvedla, že společně uznají otcovství k tomuto dítěti na matrice.

Na základě provedeného dokazování a po zvážení všech důkazů dospěl soud k závěru, že v řízení bylo zcela jednoznačně prokázáno mateřství navrhovatelky k nezletilé [křestní jméno nezletilé], a to jak tvrzením navrhovatelky, tak genetickými testy. Navíc navrhovatelka v průběhu řízení uváděla skutečnosti známé toliko osobě, která byla přítomna narození nezletilé v domácím prostředí

a k mateřství k tomuto dítěti se jiná žena nehlásí. Soud tak návrhu navrhovatelky vyhověl a určil za matku nezletilé [křestní jméno nezletilé] podle § 775 občanského zákoníku a § 426 zákona o zvláštních řízeních soudních navrhovatelku.

Podle § 422 z. ř. s. je s řízením o určení otcovství (ve spojení s ustanovením § 426 z. ř. s. i s řízením o mateřství) spojeno řízení o péči a výživu nezletilého dítěte. Nezletilá [křestní jméno nezletilé] byla svěřena rozsudkem zdejšího soudu z 22. 7. 2019 do pěstounské péče na přechodnou dobu, když v té době nebyla soudu známa žádná osoba příbuzná nezletilé, které by dítě mohlo být svěřeno do péče. Nyní je mateřství k nezletilé [křestní jméno nezletilé] určeno, navrhovatelka coby matka má v úmyslu o nezletilou pečovat osobně a vychovávat ji, má k tomu přizpůsobeny podmínky, s nezletilou již navazuje vztah formou pravidelných kontaktů, soud tak podle § 909 občanského zákoníku odňal nezletilou z péče pěstounky na přechodnou dobu a svěřil ji do péče navrhovatelky coby matky jakožto jediného zákonného zástupce dítěte, když otcovství není dosud určeno. Je nepochybně v zájmu nezletilé, aby nadále byla v péči své matky a vyrůstala v biologické rodině.

Jelikož je nezletilá svěřována do péče navrhovatelky coby matky, otec není v rodném listě uveden, soud řízení o výživu zastavil podle § 16 zákona o zvláštních řízeních soudních, když odpadl důvod pro další vedení tohoto řízení.

O náhradě nákladů řízení mezi účastníky bylo rozhodnuto negativním výrokem podle ustanovení § 23 zákona o zvláštních řízeních soudních.

Dále soud nepřiznal státu právo na náhradu nákladů řízení a neuložil žádnému z účastníků povinnost uhradit soudní poplatek ve výši 2.000 Kč na účet zdejšího soudu podle položky č. 4 písm. c) sazebníku soudních poplatků v příloze zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích, v aktuálním znění, jelikož navrhovatelka byla osvobozena od placení soudního poplatku podle § 11 odst. 2 písm. g) uvedeného zákona. Podle § 2 odst. 3 uvedeného zákona tak poplatková povinnost přechází na žalovaného, pokud soud návrhu vyhověl. V daném případě pak taková osoba není v tomto řízení.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je možno podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení, písemně, ve čtyřech vyhotoveních, prostřednictvím Okresního soudu v Karviné – pobočka v Havířově ke Krajskému soudu v Ostravě.

Právo podat odvolání nemají účastníci, kteří se tohoto práva vzdali po vyhlášení rozhodnutí.

Tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí o péči o nezletilé dítě, popřípadě o úpravě styku s ním, soud nařídí výkon rozhodnutí podle § 502, § 503 a § 504 zákona o zvláštních řízeních soudních (zákon č. 292/2013 Sb.) uložením pokuty až do výše 50.000 Kč, přitom pokutu lze v odůvodněných případech uložit i opětovně. Je-li to účelné, soud může nařídít první setkání s mediátorem v rozsahu 3 hodin, stanovit plán navykacího režimu, nařídít vykonávat styk s dítětem pod dohledem orgánu sociálně-právní ochrany dětí či nařídít povinnému setkání s odborníkem v oboru pedopsychologie. Pokud zůstane shora uvedený postup soudu bezvýsledný či je-li po zahájení řízení z okolností případu zřejmé, že by tento postup zjevně nevedl ke splnění povinnosti, nařídí soud výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho podle rozhodnutí nebo dohody nemá být a jeho předání tomu, komu bylo podle rozhodnutí nebo dohody svěřeno.

Havířov 26. září 2019

Mgr. Martina Szvitková
soudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Klatovech rozhodl samosoudkyní Mgr. Šárkou Slavíkovou v právní věci [údaje o účastníkovi] v tomto [údaje o zástupci], o určení mateřství k nezletilému,

takto:

- I. Určuje se, že paní [jméno] [příjmení], [datum narození], je matkou nezl. [křestní jméno nezletilého] [příjmení nezletilého], [datum narození].
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

K Okresnímu soudu v Klatovech byl předložen návrh [stát. instituce] dne [datum] na určení mateřství k nezl. [křestní jméno nezletilého] [příjmení nezletilého], [datum narození], jehož matkou by měla být [jméno] [příjmení], [datum narození]. V podaném návrhu navrhovatel uvádí, že rodiče mají pět dětí, které se narodily doma, poslední nejmladší syn se narodil při domácím porodu z nesledovaného těhotenství dne [datum], rodiče jej oslovují jménem [křestní jméno nezletilého]. Při jeho narození rodiče nesplnili povinnost vyplývající ze zákona o matrikách, jménu a příjmení, kdy byli povinni narození dítěte oznámit matričnímu úřadu. Při šetření v rodině přislíbili, že ve věci sjednají nápravu do [datum], přičemž den před vypršením této lhůty doručil otec na matriku MÚ v [obec] jakési čestné prohlášení, ve kterém uvádí, že nezl. [křestní jméno nezletilého] přivedli na svět společně s manželkou dne [datum] v [údaj o čase] hodin. Následně dne [datum] navrhovatel obdržel od matriky [stát. instituce] sdělení, že na základě tohoto čestného prohlášení nelze provést zápis do matriční knihy a vydat rodný list. Dne [datum] byla informace z matriky doplněna o sdělení, že dne [datum] marně uplynula lhůta, kdy měla paní [příjmení] jako žena, která dítě porodila, doložit doklady potřebné k prokázání skutečnosti, že je matkou dítěte.

Z písemného prohlášení zaslaného [stát. instituce] dne [datum] vyplývá, že [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] oznámili narození dítěte – [křestní jméno nezletilého] [příjmení nezletilého],

narozeného [datum] v [obec a číslo] při domácím porodu. [jméno] [příjmení] předložil čestné prohlášení o narození dítěte a potvrzení lékařky o průběhu vyšetření dítěte. Uvedené čestné prohlášení bylo doloženo v příloze. V průběhu probíhajícího řízení [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] doručili výsledky testu mateřství zpracovatele [právnícká osoba] [obec], z něhož vyplývá, že testovaná žena je biologickou matkou testovaného dítěte, pravděpodobnost biologického mateřství je velmi vysoká (99,95%). V průběhu řízení pak účastníci potvrdili, že biologickou matkou nezletilého je skutečně [jméno] [příjmení], která porodila svého syna dne [datum], nezletilého oslovuje jménem [křestní jméno nezletilého]. Na základě žádosti soudu byla předložena dodatečná zpráva [právnícká osoba] s.r.o. [obec], z níž vyplývá, že test mateřství byl objednan [jméno] [příjmení], výsledek byl zaslán jako doporučený dopis na adresu [adresa], [obec] [anonymizováno] [číslo]. Jednalo se o soukromý test, identita testovaných osob nebyla ověřena, vzorky byly odebrány zadavatelem mimo laboratoř a zaslány poštou s dopisem matka a dítě – [křestní jméno nezletilého]. Vzhledem ke způsobu získání a předávání vzorků DNA dle společnosti výsledek nelze použít jako důkaz. S ohledem na tuto skutečnost si soud vyžádal zprávu [stát. instituce], který prováděl šetření v rodině a také pohovor s nezletilými dětmi [jméno], [jméno], [jméno] a [jméno]. Převážně hovořil nejstarší syn [jméno], několika výrazy se přidal nezl. [jméno] a [jméno]. Děti byly seznámeny s tím, proč je pohovor prováděn a že probíhá kvůli tomu soudní řízení. [jméno] sdělil, že si pamatuje, že matka byla těhotná, jednou byli u vody, koupali se, ale matka ne, protože čekala bratra [křestní jméno nezletilého]. Odpověděl také, že si pamatuje na den, kdy [křestní jméno nezletilého] přišel na svět, pamatuje si, že se narodil v koupelně. Děti byly ve vedlejší místnosti, potom do koupelny přišel. Přímou porod neviděl, viděl, až když byl [křestní jméno nezletilého] narozený. U porodu v koupelně byl otec. Viděl [křestní jméno nezletilého], až když ho máma přinesla vedle do místnosti a kojila jej. Oni se na něho dívali. [příjmení] [jméno] toto potvrdil. Slyšeli jak miminko pláče, jméno vymysleli společně. Děti si pak vzpomněly, že maminka chodila s bříškem a čekala miminko.

Podle § 775 o.z. matkou dítěte je žena, která jej porodila. Dle § 426 z.ř.s. pro řízení o určení a popření mateřství se použijí ustanovení pro řízení o určení a popření otcovství přiměřeně.

Na základě provedených důkazů soud určil, že [jméno] [příjmení] je matkou [údaje o účastníkovi] v průběhu řízení bylo účastnickými výpověďmi a dalšími důkazy prokázáno, že nezletilé dítě se narodilo v rodině při domácím porodu za přítomnosti svědků a je tak zcela nepochybné, že jmenovaná je matkou dítěte. Její mateřství nepřímou prokazují i laboratorní výsledky, kdy s laboratořmi komunikovali oba rodiče, kteří uvedli, že vzorky matky a dítěte zasílali. Za tohoto stavu soud určil mateřství k nezletilému a rozhodl tak, jak je uvedeno výše.

O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 23 z.ř.s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť se jedná o řízení, které je možno zahájit i bez návrhu.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání ve lhůtě 15ti dnů od doručení ke Krajskému soudu v Plzni prostřednictvím soudu zdejšího.

Okresní soud v Klatovech
Klatovy 17. ledna 2017

Mgr. Šárka Slavíková
soudkyně

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 8. března 2017.

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Mostě rozhodl samosoudkyní JUDr. Lucíí Nevečeřalovou ve věci určení mateřství [REDACTED], nar. [REDACTED], t. č. [REDACTED], k nezl. [REDACTED], nar. [REDACTED] 201 [REDACTED], zast. městem Litvínov - Městským úřadem Litvínov - OSPOD jako opatrovníkem pro podání návrhu na zahájení řízení, a Statutárním městem Most – Magistrátem města Mostu jako kolizním opatrovníkem, dceři zapsané matky [REDACTED], nar. [REDACTED], bytem Litvínov – Janov, [REDACTED], a neuvedeného otce, takto:

- I. Určuje se, že [REDACTED], nar. [REDACTED], je matkou nezl. [REDACTED], nar. [REDACTED] 201 [REDACTED].
- II. Nezl. [REDACTED] ponese příjmení [REDACTED].
- III. Nezl. [REDACTED] zůstává v ústavní výchově nařízené rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 24. 7. 2017 č.j. 0P 125/2017-45.
- IV. Matce se výživné nevyměřuje.
- V. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- VI. Soudní poplatek za řízení se nevyměřuje.
- VII. České republice se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

O d ů v o d n ě n í

Návrhem ze dne 10. 7. 2017 se OSPOD Litvínov, coby opatrovník nezl. [REDACTED] pro zahájení řízení o určení mateřství domáhal vydání rozhodnutí, jímž by soud určil, že matkou nezl.

■ je nezl. ■. Návrh zdůvodnil tím, že dle dostupných informací je nezl. ■ biologickou matkou ■, kterou porodila v Belgii na doklady ■, nar. ■.

Nezl. ■, jíž soud přibral do řízení jako účastnici, se k návrhu připojila s tím, že je biologickou matkou nezl. ■.

Zapsaná matka se k žádnému ze dvou nařízených jednání, ač řádně a včas předvolána, bez omluvy nedostavila, soud proto ve věci jednal a rozhodl v nepřítomnosti zapsané matky v souladu s ust. § 101 odst. 3 o.s.ř.

Kolizní opatrovník doporučil návrhu vyhovět.

■ v rámci účastnického výsledku vypověděla, že je matkou ■, o kterou se stará ve ■ má v RL zapsánu ■, nar. ■, protože si od ■ půjčila rodný list, na který si nechala udělat občanský průkaz, na který odjela se svým přítelem ■, nar. ■, do Belgie, kde se jí následně narodila jejich společná dcera ■. ■ je momentálně ve výkonu trestu, protože ji vyvezl do zahraničí, výkon trestu mu má skončit 13. 8. 201■. ■ je připravený uznat své otcovství ke ■. Ukončila povinnou školní docházku devátým rokem v osmé třídě. Zřejmě by měla pokračovat ve studiu v nějakém učebním oboru. Protože by chtěla domů k rodičům, pokusí se rodiče zajistit jí místo v některém z učebních oborů v Litvínově a nejbližším okolí, aby mohla na dlouhodobou propustku. Je zdravá, nemajetná. Je ochotna se i s dcerou podrobit testu DNA.

Z rodného listu nezl. ■ bylo zjištěno, že nemá zapsaného otce, jako matka je uvedena ■, nar. ■.

Ze znaleckého posudku v oboru zdravotnictví, odvětví genetika specializace molekulární genetiky a DNA diagnostiky vyplývá, že ■ je matkou nezl. ■.

Rozsudkem Okresního soudu v Mostě ze dne 24. 7. 2017 č.j. OP 125/2017-45, který nabyl právní moci dne 2. 9. 2017, byla nad nezl. ■ nařízena ústavní výchova na dobu tří let od právní moci rozsudku, aby mohla být se svou biologickou matkou ■, nad níž je nařízena ústavní výchova.

Na základě provedeného dokazování má soud za prokázaný následující skutkový stav: Nezl. ■ nemá zapsaného otce, jako matka je zapsaná ■, nar. ■, která byla do rodného listu zapsána, neboť biologická matka nezletilá, ■, nezl. ■ porodila na občanský průkaz na jméno ■. Nad nezl. matkou ■ je nařízena ústavní výchova, v důsledku čehož byla nařízena ústavní výchova i nad nezl. ■, aby mohla být se svou matkou.

Dle § 422 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen „z.ř.s.“) je s řízením o určení otcovství spojeno řízení o péči o nezl. dítě a o výživě nezl. dítěte.

Dle § 415 odst. 1 z.ř.s. narodí-li se dítě, u něhož otcovství není určeno zákonnou domněnkou svědčící manželku matky, ani souhlasným prohlášením rodičů před matričním úřadem,

vyslechne soud toho, koho matka označuje za otce, zda uznává, že je otcem. Dle odst. 2 téhož ustanovení dojde-li k souhlasnému prohlášení rodičů o otcovství, uvede se to v protokolu a oznámí matričnímu úřadu, který vede knihu narození, v níž je dítě zapsáno.

Dle § 426 z.ř.s. pro řízení o určení a popření mateřství se použijí ustanovení o řízení o určení a popření otcovství přiměřeně.

Dle § 775 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“) matkou dítěte je žena, která je porodila.

Dle § 907 odst. 1 „o. z.“ soud může svěřit dítě do péče jednoho z rodičů, nebo do střídavé péče, nebo do společné péče; soud může dítě svěřit i do péče jiné osoby než rodiče, je-li to potřebné v zájmu dítěte. Má-li být dítě svěřeno do společné péče, je třeba, aby s tím rodiče souhlasili. Podle odst. 2 téhož ustanovení soud při rozhodování o svěřeni do péče rozhoduje tak, aby rozhodnutí odpovídalo zájmu dítěte. Soud přitom bere ohled na osobnost dítěte, zejména na jeho vlohly a schopnosti ve vztahu k vývojovým možnostem a životním poměrům rodičů, jakož i na citovou orientaci a zázemí dítěte, na výchovné schopnosti každého z rodičů, na stávající a očekávanou stálost výchovného prostředí, v němž má dítě napříště žít, na citové vazby dítěte k jeho sourozencům, prarodičům, popřípadě dalším příbuzným i nepříbuzným osobám. Soud vezme vždy v úvahu, který z rodičů dosud o dítě řádně pečoval a řádně dbal o jeho citovou, rozumovou a mravní výchovu, jakož i to, u kterého z rodičů má dítě lepší předpoklady zdravého a úspěšného vývoje. Podle odst. 3 téhož ustanovení soud při rozhodování o svěřeni dítěte do péče dbá rovněž na právo dítěte na péči obou rodičů a udržování pravidelného osobního styku s nimi, na právo druhého rodiče, jemuž dítě nebude svěřeno, na pravidelnou informaci o dítěti, dále soud bere zřetel rovněž ke schopnosti rodiče dohodnout se na výchově dítěte s druhým rodičem.

Podle § 971 odst. 1 zák. č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o.z.“) jsou-li výchova dítěte nebo jeho tělesný, rozumový či duševní stav, anebo jeho řádný vývoj vážně ohroženy nebo narušeny do té míry, že je to v rozporu se zájmem dítěte, anebo jsou-li tu vážné důvody, pro které rodiče dítěte nemohou jeho výchovu zabezpečit, může soud jako nezbytné opatření také nařídit ústavní výchovu. Učiní tak zejména tehdy, kdy dříve učiněná opatření nevedla k nápravě. Soud přitom vždy zvažuje, zda není na místě dát přednost svěřeni dítěte do péče fyzické osoby. Podle odst. 4 téhož ustanovení soud v rozhodnutí, kterým nařizuje ústavní výchovu, označí zařízení, do kterého má být dítě umístěno. Přitom přihlédne k zájmům dítěte a k vyjádření orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Soud dbá na umístění dítěte co nejbližší bydlišti rodičů nebo jiných osob dítěti blízkých. To platí i tehdy, rozhoduje-li soud o přemístění dítěte do jiného zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy.

Podle § 972 odst. 1 o.z. lze ústavní výchovu nařídit nejdéle na dobu tří let. Ústavní výchovu lze před uplynutím tří let od jejího nařízení prodloužit, jestliže důvody pro nařízení ústavní výchovy stále trvají. Trvání ústavní výchovy lze prodloužit opakovaně, vždy však nejdéle na dobu tří let. Po dobu, než soud rozhodne o zrušení nebo o prodloužení ústavní výchovy, dítě zůstává v ústavní výchově, i když už uběhla doba dříve rozhodnutím soudu stanovená. Podle odst. 2 téhož ustanovení pomínou-li důvody, pro které byla ústavní výchova nařízena, nebo je-li možné zajistit dítěti jinou než ústavní péči, soud neprodleně ústavní výchovu zruší a zároveň rozhodne podle okolností o tom, komu bude napříště dítě svěřeno do péče.

Podle § 975 o.z. rozhodne-li soud o umístění dítěte do ústavní nebo ochranné výchovy, upraví také rozsah vyživovací povinnosti rodičů.

Dle § 911 o. z. lze výživné přiznat, jestliže oprávněný není schopen sám se živit.

Dle § 913 odst. 1, odst. 2 o. z. pro určení rozsahu výživného jsou rozhodné odůvodněné potřeby oprávněného a jeho majetkové poměry, jakož i schopnosti, možnosti a majetkové poměry povinného. Při hodnocení schopností, možností a majetkových poměrů povinného je třeba také zkoumat, zda se povinný nevzdal bez důležitého důvodu výhodnějšího zaměstnání či výdělečné činnosti nebo majetkového prospěchu, případně zda nepodstupuje nepřiměřená majetková rizika. Dále je třeba přihlídnout k tomu, že povinný o oprávněného osobně pečuje, a k míře, v jaké tak činí; přihlídně se popřípadě i k péči o rodinnou domácnost.

Dle § 914 o. z. je-li více osob povinných, které mají vůči oprávněnému stejné postavení, odpovídá rozsah vyživovací povinnosti každé z nich poměru jejich majetkových poměrů, schopností a možností k majetkovým poměrům, schopnostem a možnostem ostatních.

Dle § 915 odst. 1 o. z. životní úroveň dítěte má být zásadně shodná s životní úrovní rodičů. Toto hledisko předchází hledisku odůvodněných potřeb dítěte.

Dle § 921 o. z. se výživné plní v pravidelných dávkách a je splatné vždy na měsíc dopředu, ledaže soud rozhodl jinak nebo se osoba výživou povinná dohodla s osobou oprávněnou jinak.

Dle § 922 odst. 1 o. z. výživné lze přiznat jen ode dne zahájení soudního řízení; u výživného pro děti i za dobu nejdéle tří let zpět od tohoto dne.

Podle § 76 odst. 2 zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, k žádosti o povolení změny jména nebo příjmení nezletilého dítěte musí být dále přiložen písemný souhlas druhého rodiče, nebo pravomocné rozhodnutí soudu nahrazující tento souhlas.

Na základě shora popsaného skutkového stavu za použití shora citovaných zákonných ustanovení soud určil, že matkou nezletilého [redacted] je [redacted], neboť znaleckým posudkem bylo její mateřství prokázáno. Jelikož je řízení o určení mateřství ze zákona spojeno s řízením o svěřením do péče a určení výživného, rozhodl soud současně, že nezletilá zůstává v ústavní výchově, aby mohla být nadále se svou matkou, nad níž je nařízena ústavní výchova. Ústavní výchova nezletilého [redacted] je závislá na ústavní výchově její matky. Dojde-li k ukončení ústavní výchovy matky, dojde rovněž ke zrušení ústavní výchovy nad nezletilým [redacted]. Jelikož matka je nezletilá, osobně o nezletilou pečuje, soud jí výživné nevyměřil. Zároveň soud rozhodl o příjmení nezletilého, aby se do budoucna jmenovala shodně jako její nezletilá matka.

O nákladech řízení účastníků bylo rozhodnuto dle § 142 odst. 1 o.s.ř., dle něhož účastníku, který měl ve věci plný úspěch, přiznává soud náhradu nákladů potřebných k účelnému uplatňování nebo bránění práva proti účastníku, který ve věci úspěch neměl. Jelikož nezletilý [redacted] žádné náklady řízení nevznikly, rozhodl soud, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Vzhledem k tomu, že matka nezletilého splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, soud soudní poplatek za řízení nevyměřil. Z téhož důvodu soud nepřiznal České

republiky náhradu nákladů řízení v podobě znalečného dle § 150 o.s.ř.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **l z e** podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem prostřednictvím Okresního soudu v Mostě.

Soud nařídí výkon rozhodnutí uložením pokuty proti tomu, kdo neplní dobrovolně soudní rozhodnutí nebo soudem schválenou dohodu o péči o nezletilé dítě. Je-li to účelné, může rovněž nařídít první setkání s mediátorem v rozsahu 3 hodin nebo nařídít povinnému setkání s odborníkem v oboru pedopsychologie. Zůstane-li postup soudu bezvýsledný nebo je-li po zahájení řízení z okolností případu zřejmé, že by tento postup zjevně nevedl ke splnění povinnosti, nařídí soud výkon rozhodnutí odnětím dítěte proti tomu, u koho dle rozhodnutí nebo dohody nemá být, a jeho předání tomu, komu bylo svěřeno.

V Mostě dne 2. listopadu 2017

JUDr. Lucie Nevečřalová, v.r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Renata Ungerová

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Náchodě rozhodl samosoudkyní Mgr. Danuší Křížovou Henclovou ve věci

nezletilé: [osobní údaje nezletilé]

nezletilé: [osobní údaje nezletilé]

zastoupených kolizním opatrovníkem městem Náchod
děti neurčených rodičů

k návrhu: Městský úřad Broumov

sídlem tř. Masarykova 239, Broumov

za účasti: [jméno] [příjmení], [datum narození]

trvale bytem [adresa]

t. č. bytem [anonymizováno] v [obec] u [obec]

[jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [anonymizováno] v [obec] u [obec]

t. č. [stát. instituce]

o určování mateřství a určení data narození,

takto:

- I. Určuje se, že nezletilá nejmenovaná nejmenovaná se narodila dne [datum], ve [obec], z matky [jméno] [příjmení], narozené [datum].
- II. Určuje se, že nezletilá nejmenovaná nejmenovaná se narodila dne [datum], v [obec] u [obec], z matky [jméno] [příjmení], narozené [datum].

III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

IV. Česká republika – Okresní soud v Náchodě nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. K návrhu Městského úřadu v Broumově bylo u zdejšího soudu zahájeno řízení o určení mateřství k nezletilé nejmenované nejmenované narozené v [anonymizováno] [rok] a k nezletilé nejmenované nejmenované narozené v [anonymizováno] [rok]. Navrhovatel v návrhu přednesl, že dne 21. 3. 2022 asistovala pracovnice OSPOD Broumov při zásahu Policie ČR, při kterém bylo zjištěno, že v [anonymizováno] v obci [obec] žijí manželé [jméno] a [jméno] [příjmení], kteří u sebe mají dvě dívky ve věku 4 roky a 1,5 roku, které oslovují jmény [jméno] a [jméno]. Paní [příjmení] je dle jejich názoru domnělou matkou dívek, neboť uvedla, že dívky jsou její dcery, sama je porodila bez asistence lékaře a mladší [jméno] stále kojí. O dívky celodenně pečuje, v její péči nebyly shledány nedostatky. Po ověření v systému evidence obyvatel bylo zjištěno, že dívky nejsou vedeny v žádné evidenci, domnělá matka jejich narození nenahlásila dle zákona č. 301/2000 Sb., o matrikách na matrice, dívky nemají rodná čísla ani rodné listy. OSPOD proto do tří dnů oznámil situaci na matrice Městského úřadu v Broumově. Vzhledem k tomu, že se ani pracovníci OSPOD ani matrikářce při dalších návštěvách domnělé matky nepodařilo přimět ji k tomu, aby dívky zaevidovala, podala matrika dne 13. 5. 2022 oznámení k Okresnímu soudu v Náchodě a požádala o určení dat narození nezletilých dívek. Vzhledem k tomu, že dívky nemají od svého narození určeny zákonné zástupce, stal se OSPOD Broumov dle § 929 OZ veřejným poručníkem dívek. OSPOD se opakovaně pokoušel s domnělou matkou komunikovat. Dvakrát ji navštívil, písemně ji vyrozuměl o důsledcích toho, že dívky nemají určeny zákonné zástupce, nejsou v evidenci žádného lékaře, nemají zřízeno zdravotní pojištění, nemají určeno občanství ani státní příslušnost, čímž postrádají částečně svou identitu. Domnělá matka byla vyzvána, aby konala v zájmu svých dcer a dostavila se na matriku příslušného Městského úřadu v Broumově. Opakovaně však jakoukoliv spolupráci odmítla s odkazem na zasláné datové zprávy, ve kterých pracovnice OSPOD Broumov označuje jako škudce a vlastizrádce. V odpovědi z 30. 5. 2022 paní [příjmení] výslovně uvedla, že odmítá své děti, odevzdat do rukou podvodného a zločineckého systému jménem Česká republika a přihlásí je na matriku, až bude v Československu obnoven právní řád, který skutečně dbá o zachování našich práv a svobod“. Navrhovatel se domnívá, že je v zájmu nezletilých nejmenovaných dětí, aby soud určil na základě potvrzujících nebo vyvracujících důkazů, že paní [příjmení] je (není) matkou výše uvedených dívek, neboť od uznání mateřství se mohou odvíjet další úkony spojené s určením identity dětí, což by mělo být jejich prvořadým zájmem.

2. Domnělá matka [jméno] [příjmení] se k jednání u soudu nedostavovala. Soudu zaslala písemné vyjádření, v němž mimo jiné přednesla, že je občankou České a Slovenské Federativní Republiky, a to v souladu s čl. 42 Listiny základních práv a svobod, v němž je ustanoveno: „Pokud Listina používá pojmu, „občan“, rozumí se tím státní občan České a Slovenské Federativní Republiky.“ Narodila se jako Čechoslovák, má československé občanství a její vlastí je Československo. Nikdo nikdy nebyl oprávněn mi změnit občanství na české, jen ona sama, stejně jako nikdo nikdy nebyl oprávněn rozdělit nerozdělitelné Československo, tedy ani tzv. zánikem federace. I myšlenka na rozdělení či zánik Československa je totiž aktem vlastizrady ve stádiu přípravy, a za vlastizrady byl a stále je trest smrti. Nikdy si nezvolila české občanství, nikdy nepřisahala věrnost České republice ani neskládala slib sloužit zájmům České republiky. Ona i její muž mají československé občanství, tedy i jejich děti jsou po nich, po svých rodičích, Čechoslováci. A jako takové je nechají po obnově právního státu zapsat na matriku. Nakonec [jméno] [příjmení] vyzvala soud k anulaci nelegitimního řízení č. [spisová značka].

3. Protože podmínky vymezené v ust. § 101 odst. 3 o.s.ř. byly naplněny, soud projednal věc v její nepřítomnosti.

4. Domnělý otec [jméno] [příjmení] se k věci vyjádřil tak, že jako rodiče chtějí co nejlépe ochránit jejich děti před tím, co pro ně není zdravé, tj. před nezdravým společenským vlivem v měřítku, jaký nyní je. Dále doplnil, že je hrdý na svůj národ, na to, že je Čech, na to, co tu naši předci zanechali. O to víc ho mrzí, že za posledních x let došlo k rozkrádání toho, co tu naši předci zanechali. Díky hospodaření vlády nás uvrhli do neustálé stoupajících dluhů. Rodina není důvod, proč by ji měli podporovat, naopak ji předhazují bankéřům. Konkrétní důvod, proč děti nezapsali do matřiky je v tom, že vidí, jak náš stát nás zaprodal nadnárodním koncernům, zbavil nás soběstačnosti. Nepodporují ty pravé hodnoty, které by se měly podporovat, tj. aby se člověk mohl rozhodovat sám o svém zdraví, o své smrti. To je přenecháno různým společnostem, kdy je např. povinné placení zdravotního pojištění, různé věci se platí různými společnostmi, které se touto oblastí zabývají. Nechtěli děti vystavovat negativnímu vlivu společnosti, aby měl systém nad nimi moc, tj. povinné očkování, povinná školní docházka, povinné pojištění apod. V rodině mají členy, kteří jsou ve školství, takže má povědomost o tom, na jaké úrovni to školství je.

5. Navrhovatel dále přednesl, že dne 20. 6. mělo proběhnout jednání s paní [příjmení] na Policii ČR. Domnělá matka se tam nedostavila. Dne 4. 7. jednali s paní [jméno] [příjmení]. Dotazovali se jí na to, jaká je péče o děti, kdy se děti narodily a doptávali se jí i na další rodinné příslušníky. Domnělá babička jim objasnila postoj paní [příjmení] a sdělovala jim, že je přesvědčená o tom, že domnělá matka neučiní kroky k určení mateřství. Dne 1. 8. navštívili pana [příjmení] se zástupci organizace Amaltea. Snažili se mu vysvětlit postup Městského úřadu Broumov, dále že plánují rodinnou konferenci, aby byli zjištěni poručníci z řad rodinných příslušníků. Vyjasňovali si i stanoviska pana [příjmení] a paní [příjmení] k určení mateřství. Dne 12. 8. navštívili paní [příjmení] v místě jejího bydliště. Viděli obě nezletilé děti. Paní [příjmení] se odmítla s nimi bavit, nechtěla jim sdělit, jaké jsou potřeby dětí a jak se děti vyvíjejí. Poté je vykázala z pozemku. Pak následovalo zaslání dlužných faktur a osočování zástupců městského úřadu.

6. Z výpovědi domnělého otce [jméno] [příjmení] bylo dále zjištěno, že obě nezl. děti porodila jeho manželka [jméno] [příjmení]. U porodu byl pouze on. To, že je jeho manželka těhotná, věděla celá jejich rodina. Jeho matka a matka domnělé matky je navštívily až po skončení šestinedělí. Domnělý otec dále uvedl, že nedokáže přesně říci, kterého dne se děti narodily. Bylo to někdy v zimě, někdy před Vánoce a někdy na konci zimy. S dětmi neslaví den jejich narození. Slaví jiné svátky a v rámci nich v podstatě slaví i jejich den narození. Nedokáže říci ani přesný rok, kdy se děti narodily. Starší dceři je přes [anonymizováno] roky a mladší dceři je asi [anonymizováno] a [anonymizováno]. Starší dívku oslovují, [jméno]“ a mladší, [jméno]“. [jméno] je ještě v tuto chvíli kojena.

7. Z listinných důkazů bylo dále zjištěno:

-) ze zprávy Policie České republiky ze dne [datum] bylo zjištěno, že ke dni [datum] na území České republiky pátráním neprochází dívky, jejichž vzhled a věk by odpovídal, [příjmení] [příjmení]“ a, [jméno] [příjmení]“. Nejsou jim známy žádné skutečnosti, které by vyvracely nebo potvrzovaly mateřství paní [jméno] [příjmení].

-) z centrální evidence obyvatel, že [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] uzavřeli manželství dne [datum].

-) z protokolu o výslechu svědkyně [jméno] [příjmení] (matky domnělé matky) ze dne 23. 9. 2022, že obě nezletilé děti se narodily [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení]. Starší dívka se jmenuje [jméno] a narodila se [datum], mladší se jmenuje [anonymizováno] a narodila se dne [datum]. Svědkyni však není známo, zda skutečné jméno je [anonymizováno] nebo [anonymizováno] Tyto děti porodila paní [jméno] [příjmení]. Domnělá matka v době těhotenství nechodila k nějakému lékaři. [jméno] porodila ve [obec] u [obec], [anonymizováno] v [obec]. Porodu byl přítomen pouze domnělý otec. Svědkyně v té době byla s domnělými rodiči v kontaktu. Jezdí k nim každý měsíc. O narození dětí se dozvěděla vždy ten den, kdy paní [příjmení] porodila. Péče domnělé matky o děti je dobrá. Děti jsou na domnělou matku navázané.

Prospívají velice dobře, komunikují. Mladší z dívek je ještě kojená. Starší z dívek byla kojená do svých tří let.

-) z protokolu o výslechu svědkyně [jméno] [příjmení] (matky domnělého otce) ze dne 23. 9. 2022, že obě děti porodila [jméno] [příjmení]. V den, kdy se děti narodily, dostali informaci telefonicky. Starší z dívek, která je pojmenována jménem [jméno], se narodila [datum] ve [obec] u [obec], a mladší, která je pojmenovaná [anonymizováno], se narodila [datum] v [obec]. S domnělými rodiči i s nezl. dětmi je v pravidelném kontaktu. Bydlí v jejich blízkosti. Jezdívala tam i v době těhotenství paní [jméno] [příjmení]. Domnělá matka v době těhotenství k nějakému odbornému lékaři nechodila. Obě děti jsou zdravé. Jejich zdravotní stav zatím nevyžadoval lékařskou péči. K péči domnělé matky o děti nemá žádné připomínky. Děti žijí v přírodě, mají tam zvířata.

8. Tvrzení přednesená navrhovatelem v jeho písemném návrhu byla dále zjištěna z jeho přípisu domnělé matce ze dne 24. 5. 2022 a z písemného podání domnělé matky, které bylo navrhovateli doručeno dne 30. 5. 2022.

9. Navrhovatel závěrem přednesl, že s odkazem na čl. 7 a 8 Úmluvy o právech dítěte mají za to, že obě nezletilé dívky mají právo být registrované, mají právo na určení jejich jmen, příjmení, data narození a na určení státního občanství. Mají právo znát oba své rodiče. Na základě důkazního řízení, ačkoliv se domnělá matka nedostavila, mají za to, že obě nezletilé děti porodila a je jejich matkou paní [jméno] [příjmení], [datum narození]. Domnělá matka by měla přijmout veškerá práva a povinnosti plynoucí z rodičovské zodpovědnosti i přes své postoje. Navrhovatel současně navrhl, aby bylo určeno i datum narození obou nezletilých dětí, a to dle sdělení svědkyň. Navrhovatel dále žádal i o určení místa narození nezletilých, neboť se jedná o nezbytné identifikační znaky pro zápis v matrice.

10. Kolizní opatrovník závěrem přednesl, že jejich úkolem je chránit zájmy a práva nezletilých dětí, což jednak vyplývá z Úmluvy o právech dětí a dále ze zákona o ochraně dětí a z občanského zákoníku. Není sporu o tom, a bylo to prokázáno, že o nezletilé děti je dobře postaráno. V tomto směru jejich práva nejsou v rozporu s citovanými zákony. Nicméně je jím upíráno právo na jejich identitu. Proto navrhuje, aby bylo určeno mateřství a datum narození nezletilých dětí včetně místa jejich narození.

11. Domnělý otec se závěrem vyjádřil tak, že právo není povinnost. Je sice právo na identitu, ale není povinnost na identitu. Nemá nic proti určení data narození, ale nesouhlasí s tím přihlašovaním do systému. Každý člověk by se měl svobodně rozhodnout, zda využít těch služeb společnosti a ne že se od malička předhodí těm službám, a to bez jeho vůle.

12. Podle Sdělení federálního ministerstva zahraničních věcí č. 104/1991 Sb. ve znění účinném od 6. 2. 1991 (Úmluva o právech dítěte) dne 20. listopadu 1989 byla v New Yorku přijata Úmluva o právech dítěte. Jménem České a Slovenské Federativní Republiky byla Úmluva podepsána v New Yorku dne 30. září 1990. S Úmluvou vyslovilo souhlas Federální shromáždění České a Slovenské Federativní Republiky a prezident České a Slovenské Federativní Republiky ji ratifikoval. Ratifikační listina byla uložena u generálního tajemníka OSN, depozitáře Úmluvy, dne 7. ledna 1991 Úmluva vstoupila v platnost na základě svého článku 49 odst. 1 dnem 2. září 1990. Pro Českou a Slovenskou Federativní Republiku vstoupila v platnost v souladu se svým článkem 49 odst. 2 dnem 6. února 1991.

13. Podle článku 7 této Úmluvy každé dítě je registrováno ihned po narození a má od narození právo na jméno, právo na státní příslušnost, a pokud to je možné, právo znát své rodiče a právo na jejich péči. Státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, zabezpečují provádění těchto práv v souladu se svým vnitrostátním zákonodárstvím a v souladu se svými závazky vyplývajícími z příslušných mezinárodněprávních dokumentů v této oblasti se zvláštním důrazem na to, aby dítě nezůstalo bez státní příslušnosti.

14. Podle článku 8 této Úmluvy státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat právo dítěte na zachování jeho totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů. Je-li dítě protizákonně částečně nebo zcela zbaveno své totožnosti, zabezpečí mu státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, potřebnou pomoc a ochranu pro její urychlené obnovení.

15. Podle § 775 zák. č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen o. z.) matkou dítěte je žena, která je porodila.

16. Podle § 15 odst. 1 zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, narození je povinen oznámit matričnímu úřadu poskytovatel zdravotních služeb, v jehož zdravotnickém zařízení byl porod ukončen; nebyl-li porod ukončen ve zdravotnickém zařízení, oznámí narození lékař, který jako první poskytl při porodu nebo po porodu zdravotních služby.

17. Podle § 15 odst. 2 cit. zákona nedošlo-li k oznámení podle odstavce 1, narození je povinen oznámit matričnímu úřadu jeden z rodičů, popřípadě jeho zákonný zástupce, nebo soudem jmenovaný opatrovník.

18. Podle § 15 odst. 4 cit. zák. oznámení podle odstavců 1 a 2 se učiní nejpozději do 3 pracovních dnů od narození dítěte. Matka učiní oznámení nejpozději do 3 pracovních dnů od okamžiku, kdy je schopna oznámení učinit.

19. Podle § 466 písm. o) zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z. ř. s.) v řízení ve věcech péče o nezletilé rozhoduje soud zejména ve věci určení data narození nezletilého dítěte.

20. Podle § 17 odst. 2 zák. č. 301/2000 Sb., o matrikách, jménu a příjmení, zápis dítěte nezjištěné totožnosti se do knihy narození provede podle výsledků šetření orgánů policie a zprávy lékaře obsahující sdělení o pohlaví a pravděpodobném datu narození dítěte. Výsledek šetření i zprávu lékaře předává matričnímu úřadu orgán policie, který šetření prováděl.

21. Podle § 17 odst. 3 cit. zákona nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit datum narození dítěte nezjištěné totožnosti, matriční úřad o tom učiní oznámení soudu a datum narození dítěte určí soud.

22. Podle § 17 odst. 4 cit. zákona nelze-li ani po následném dalším šetření zjistit místo narození dítěte, uvede se v zápisu, dodatečném zápisu, dodatečném záznamu a opravě zápisu jako místo narození sídlo matričního úřadu příslušného k provedení zápisu narození do matriční knihy.

23. Ze shora provedeného důkazního řízení má soud za prokázané, že dne 21. 3. 2022 při zásahu Policie ČR místě bydliště manželů [jméno] a [jméno] [příjmení] byly zjištěny dvě nezl. děti ženského pohlaví ve věku [anonymizováno] roky a [anonymizováno] roku, jejichž narození manželé [příjmení] nenahlásili dle zákona č. 301/2000 Sb. Obě dívky tak nemají určené rodičovství, a to zejména mateřství. Protože domnělí rodiče dosud nenaplnili právo svých dětí stanovené v čl. 7 Úmluvy o právech dítěte a nesplnili svoji povinnost ohlašovací stanovenou v ust. § 15 zák. č. 301/2000 Sb., a to ani po výzvách a dalších úkonech Městského úřadu v Broumově, je namístě, aby o určení mateřství k oběma nezl. dětem rozhodl podepsaný soud, a to ve smyslu cit. čl. 7 Úmluvy o právech dítěte, k níž přistoupila ještě Česká a Slovenska Federativní Republika, jíž je Česká republika stále vázána. Návrh navrhovatele Městského úřadu v Broumově je tedy důvodný.

24. Z důkazního řízení shora provedeného, a to zejména z protokolu o výsledku svědkyň [jméno] [příjmení] (matky domnělé matky) a [jméno] [příjmení] (matky domnělého otce) má soud za dostatečně prokázané, že obě nezl. děti porodila [jméno] [příjmení]. Z protokolu o výsledku těchto svědkyň má soud dále za prokázané, že starší dívka se narodila dne [datum] ve [obec] a že mladší dívka se narodila dne [datum] v [obec] u [obec]. Na základě takto provedeného důkazního řízení a v souladu se shora uvedenou platnou právní úpravou soud rozhodl o určení mateřství

k oběma nezl. dětem a současně i o datu a místu narození obou nezl. dívek. Otcovství k nezl. dětem pak vyplývá z ust. § 776 o. z., neboť v řízení bylo prokázáno, že obě nezl. děti se narodily z manželství [jméno] a [jméno] [příjmení].

25. Podle § 23 z.ř.s., bylo-li možné zahájit řízení i bez návrhu a v řízení ve statusových věcech manželských a partnerských, nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení podle výsledku řízení. Náhradu nákladů řízení lze přiznat, odůvodňují-li to okolnosti případu.

26. Soud proto o nákladech řízení účastníků rozhodl tak, jak je uvedeno v posledním výroku tohoto rozsudku.

27. V souvislosti s výsledkem svědkyně [jméno] [příjmení] České republiky – Okresnímu soudu v Náchodě vznikly náklady s výplatou svědeckého. O těchto nákladech soud rozhodl ve smyslu ust. § 148 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15ti dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, ke Krajskému soudu v Hradci Králové, prostřednictvím zdejšího soudu.

Náchod 4. listopadu 2022

Mgr. Danuše Křížová henclová
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Novém Jičíně rozhodl samosoudkyní Mgr. Petrou Kafkovou ve věci

nezletilé: **Xxx**, narozená xxx
xxx
zastoupená opatrovníkem Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí
v Brně, se sídlem Šilingrovo náměstí 3/4, 602 00 Brno

za účasti otce: **Xxx**, narozený xxx
bytem xxx

za účasti
navrhovatelky: **Xxx**, narozená xxx
bytem xxx

o určení mateřství

takto:

- I.** Určuje se, že **Xxx**, narozená xxx, ve xxx, okres xxx, je matkou nezletilé xxx, narozené xxx, v University Hospital of Wales, Cardiff, Velká Británie.
- II.** **Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Xxx podala dne 18. 10. 2018 návrh, aby soud určil, že je matkou nezletilé xxx, neboť žádným jiným způsobem není schopna své mateřství zdejším státním orgánům doložit. V návrhu uvedla,

Shodu s prvopisem potvrzuje Zuzana Hegarová.

že nezletilou porodila v Cardiffu ve Velké Británii, avšak při vyhotovování rodného listu dítěte došlo k chybě, spočívající v záměně příjmení matky, kdy namísto příjmení xxx bylo do rodného listu zaneseno příjmení xxx. Tamní matriční orgány odmítají chybný údaj opravit a vydat jí rodný list se správnými údaji, protože ani není možné dosáhnout vydání rodného listu zde v ČR. V důsledku toho není možné nezletilou xxx v ČR zdravotně pojistit, nemůže zde být přihlášena k trvalému pobytu apod.

2. U jednání navrhovatelka na návrhu setrvala, otec nezletilý s ním souhlasil, opatrovník rovněž.
3. Provedeným dokazováním soud zjistil:
4. V rodném listu nezletilý xxx (resp. xxx) je zaznamenáno datum narození xxx a místo narození Univerzity hospital of Wales, Cardiff. Jako otec je zde uveden xxx (resp. xxx), narozený v České Republice, jako matka potom xxx (resp. xxx), narozena v České Republice pod příjmením xxx (resp. xxx). Zápis do matriky byl proveden 26. 4. 2012 zástupkyní matrikáře xxx, správnost zapisovaných údajů stvrdil xxx. Pravost podpisu úřední osoby potvrzuje apostila Ministerstva zahraničních věcí a Commonwealthu (*zjištěno z ověřeného překladu matričního výpisu/ rodného listu/ a apostily*).
5. Xxx (resp. xxx), nar. xxx, porodila dne xxx v 13:10 hodin jedno dítě o hmotnosti 3 100 g, ženského pohlaví. Jednalo se o spontánní porod ve 41. týdnu těhotenství. Dítě je kojeno. Matka i s dítětem byli propuštěni 9. 3. 2012 v 19:00 hodin. (*zjištěno z propouštěcí listiny matky, vyhotovené Cardiff and Vale University Health Broad dne 9. 3. 2012*).
6. Dne xxx v 13:10 hodin se matce xxx (resp. xxx) narodilo dítě-děvče, jednalo se o jednočetný porod, spontánní, ve 41. týdnu těhotenství. Novorozenec vážil 3 100 g, bezprostředně po porodu spontánně dýchal, skóre podle Apgarové: 9 bodů v první minutě, 10 bodů v 5 minutě. Dítě bylo i s matkou propuštěno dne xxx v 19:00 hodin (*zjištěno z propouštěcí listiny dítěte vyhotovené Cardiff and Vale University Health Broad dne 9. 3. 2012*).
7. V centrální evidenci obyvatel ČR je evidována Xxx, rozená xxx, narozená xxx. Jmenovaná je občanem České republiky. Od 16. 12. 2010 je rozvedená. V evidenci má zapsány čtyři děti, totiž xxx, narozeného xxx, xxx, narozeného xxx, xxx, narozenou xxx a xxx, narozenou xxx. Otcem nezletilý xxx je xxx, narozený xxx. xxx je občanem České republiky, je svobodný, kromě nezletilý xxx jiné děti v evidenci zapsány nemá. Osoba xxx, narozená xxx, není v informačním systému evidence obyvatel zapsána (*zjištěno lustrací údajů centrální evidence obyvatel*).
8. Z dosavadního obsahu opatrovnického spisu se podává, že zdejší orgány sociálně právní ochrany dětí mají rodinu v evidenci od srpna 2016, od samého počátku podnikají kroky k zajištění rodného listu nezletilý xxx, dosud bezvýsledně. Nad nezletilou xxx a její sestrou xxx, narozenou xxx, byl stanoven dohled (rozsudek zdejšího soudu z 11. 5. 2017, č.j. 91 Nc 3557/2017 – 10, nabyt právní moci 26. 6. 2017), později byly obě nezletilé předběžným opatřením v režimu § 452 z. ř. s. z péče rodičů odňaty a svěřeny do péče pěstounky na přechodnou dobu (usnesení zdejšího soudu z 1. 3. 2018, č.j. 23 Nc 4002/2018 – 7, se stalo vykonatelným 1. 3. 2018 a právní moci posléze nabylo 17. 3. 2018). Děti jsou u pěstounky doposud.
9. Z účastnického výslechu navrhovatelky soud zjistil, že s xxx se seznámila někdy v roce 2007, kdy již oba pobývali ve Velké Británii, konkrétně v Cardiffu. Od té doby žijí jako druh a družka a z jejich vztahu se narodily dvě děti, v roce 2009 starší xxx a v roce 2012 mladší xxx. Ve Velké Británii žili až do února 2016, poté se společně vrátili do ČR a teprve zde si všimli chyby v rodném listu nezletilý xxx. xxx se narodila v očekávaném termínu, porod proběhl v Univerzitní nemocnici v Cardiffu. Ještě v den porodu byla ona i její novorozená dcera propuštěny z porodnice domů. Otec xxx nebyl u porodu přítomen. U porodu byla přítomna xxx, sestra otce, která tehdy navrhovatelce pomáhala dorozumět se s personálem. Otec si pak

navrhovatelku i novorozenou dceru z porodnice osobně odvezl. Od té doby o dceru společně pečují, resp. nyní ji navštěvují u přechodné pěstounky.

10. Z výpovědi xxx soud zjistil, že okolnosti kolem porodu nezletilé proběhly tak, jak je popsala navrhovatelka. Rodný list dcery xxx vyřizoval na matrice on, tehdy ještě anglicky moc nerozuměl, na úřadech to nikomu nevadilo. Nepochybuje, že navrhovatelka je matkou nezletilé xxx.
11. Podle ustanovení § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, matkou dítěte je žena, která je porodila.
12. Jelikož právní řád ČR je v otázce určování mateřství postaven na fikci, že matkou dítěte je žena, která je porodila, zaměřil soud dokazování na zjištění, zda navrhovatelka je ženou, která porodila nezletilou xxx. Tuto skutečnost vzal soud ve výsledku za nepochybně prokázanou, a to nejen předloženými listinami (propouštěcí zprávy z 9. 3. 2012), ale i účastnickými výslechy, kdy navrhovatelka i otec nezletilé velmi hodnověrně popsali všechny okolnosti narození nezletilé xxx, jakož i celé následující období, kdy o nezletilou jako rodiče pečovali bez jakékoliv pochybnosti o tom, že se jedná o jejich společné dítě.
13. Soud má shora uvedeným dostatečně prokázáno, že navrhovatelka Xxx je ženou, která dne xxx v University hospital of Wales v Cardiffu, Velká Británie, porodila nezletilou xxx, protože mohl ve smyslu shora citovaného zákonného ustanovení určit, že xxx je matkou nezletilé xxx.
14. Svou mezinárodní příslušnost rozhodovat v této věci dovodil soud z § 6 odst. 1, § 53 zákona č. 91/2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém, ve znění pozdějších předpisů. Soud rozhodoval podle českého právního řádu v souladu s § 54 odst. 1 citovaného zákona.
15. O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle § 23 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku není odvolání přípustné, neboť se jej všichni účastníci řízení po vyhlášení rozhodnutí výslovně vzdali.

Nový Jičín 27. 11. 2018

Mgr. Petra Kafková v. r.
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Pardubicích rozhodl samosoudkyní JUDr. Lucií Lubasovou ve věci péče o **XXX, nar. XXX, XXX, a XXX, nar. XXX, t.č. XXX, zastoupených JUDr. Františkem Derikem, advokátem se sídlem v Pardubicích, J. Palacha 1552, jako opatrovníkem, za účasti matky XXX, nar. XXX, bytem XXX, a poručníka XXX, o určení totožnosti a rodičovství,**

t a k t o :

- I. Určuje se, že XXX, narozený dne XXX z matky XXX, nar. XXX, zapsaný v knize narození matričního úřadu XXX, je dítětem t o t o ž n ý m s XXX, zapsaným v knize narození matričního úřadu XXX, narozeným dle vydaného rodného listu dne XXX nezjištěným rodičům.**
- II. Řízení se v části o určení rodičovství XXX, narozeného dne XXX a XXX, narozeného dle vydaného rodného listu dne XXX, zastavuje.**
- III. Stát - Česká republika nemá právo na náhradu nákladů řízení.**
- IV. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

O d ů v o d n ě n í :

Soud usnesením ze dne 8.4.2016, č.j. 24 Nc 1054/2016 – 1 v souladu s ust. § 13 a §466 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (dále jen z.ř.s.) zahájil ve věci XXX, řízení o určení jejich totožnosti a rodičovství za účelem postavit na jisto, zda XXX je dítětem totožným s XXX, nar. XXX. Důvodem pro zahájení řízení byly skutečnosti zjištěné ze spisů

sp.zn. 19 P 101/2015, 24 Nc 1084/2015 a 19 Nc 853/2015, z nichž vyplynulo, že matka XXX, nar. XXX, usilovala o výkon rodičovské odpovědnosti vůči nezletilému XXX, nar. XXX, kterého označovala za dítě totožné s XXX, přičemž s ohledem na obsah uvedených spisů se taková možnost jevila jako značně pravděpodobná. Stav, kdy u shora uvedených nezletilých panovala nejistota ohledně jejich totožnosti a rodičovství, byl v rozporu s čl. 8 Úmluvy o právech dítěte, podle něhož má dítě právo na zachování své totožnosti, jména a rodinných svazků.

Matka XXX navrhla, aby soud určil, že XXX jsou dětmi totožnými.

Opatrovník nezletilých rovněž navrhl, aby soud rozhodl tak, že obě děti jsou dítětem totožným a zároveň určil rodičem XXX.

Poručník XXX navrhl, aby bylo určeno, že děti XXX jsou dětmi totožnými a zároveň určil matkou dítěte XXX.

Soud na základě provedených důkazů dospěl k následujícímu závěru o skutkovém stavu.

Dne XXX matka XXX, porodila v XXX porodnici XXX, u něhož nebylo otcovství určeno. Pro nezletilého byl vydán matričním úřadem v XXX rodný list, v němž je jako matka uvedena XXX. Těhotenství XXX, XXX. Ještě v porodnici matka XXX. Dne XXX byla matka s porodnicí se XXX propuštěna, při propuštění XXX. Matka cestou z porodnice odložila XXX v XXX, před XXX. V době odložení měl na sobě XXX. Následující dny si matka své jednání rozmyslela, chtěla dítě převzít zpět, proto jednala s primářem dětského oddělení XXX - matka správně uvedla XXX. V době této návštěvy matce XXX nevydali, byla jí předána informace, XXX, XXX. Vzhledem k tomu, že se jednalo o dítě XXX byla XXX. Těmito speciálními vyšetřeními bylo dne XXX. S ohledem na zájem matky k převzetí dítěte zpět do své péče a o výkon rodičovské odpovědnosti k dítěti, matka zároveň jednala dne XXX se sociální pracovnící OSPOD Pardubice o svém mateřství k dítěti odloženému XXX - byla však odkázána na soudní řízení (o určení mateřství) a pro nezletilého XXX odloženého XXX tak byl na popud OSPOD Pardubice vystaven matričním úřadem v XXX dne XXX nový rodný list, v němž byl veden jako XXX, nar. XXX bez uvedení rodičů. Matka podala dne XXX návrh na určení svého mateřství k XXX, nar. XXX, který vzala ústně do protokolu dne XXX zpět, uvedla, že se ve věci obrátí na Policii ČR, neboť věděla, XXX. Řízení o určení mateřství k XXX, nar. XXX bylo zastaveno usnesením ze dne 20.1.2016, neboť matka vzala podaný návrh zpět, navíc nebyly splněny podmínky pro vedení řízení z úřední povinnosti, neboť nebylo pochyb o tom, že paní XXX je matkou XXX, a to s ohledem na porod ve zdravotnickém zařízení. Policie ČR matce pomoc při pátrání a ztotožnění dítěte neposkytla, pátrání neprováděla z důvodu, že matka o pobytu svého dítěte věděla, testy DNA ke ztotožnění dítěte by Policie mohla provést jen pro identifikaci zemřelého, přičemž uvedené testy jsou velmi drahé. XXX byl rozhodnutím soudu umístěn dne XXX do XXX (byla nařízena jeho ústavní výchova), kde je doposud, XXX, XXX, XXX. XXX byl zároveň jmenován poručník, a to XXX, neboť byl veden jako dítě neznámých rodičů. Matka XXX kontaktovala 1x, nicméně nebyla přítomna sociální pracovníce, matce by ale informace předány být nemohly, matka neměla možnost syna navštívit, dostat informace o jeho zdravotním stavu. Matka vzhledem ke zdlouhavosti celého procesu přehodnotila svůj postoj k převzetí dítěte, nadále tak bude probíhat jeho ústavní výchova v XXX.

Po právní stránce soud hodnotil věc následovně. Vzhledem k tomu, že zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, situaci, kdy je třeba ztotožnit nezletilé dítě právně neupravuje, postupoval

soud v souladu s ust. čl. 10 z.č. 1/1993 Sb., Ústavy ČR, podle kterého vyhlášené mezinárodní smlouvy, k jejichž ratifikaci dal Parlament souhlas a jimiž je Česká republika vázána, jsou součástí právního řádu; stanoví-li mezinárodní smlouva něco jiného než zákon, použije se mezinárodní smlouva. Na projednávaný případ tak aplikoval ustanovení mezinárodní smlouvy – Úmluvy o právech dítěte. Dle čl. 8 Úmluvy státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, se zavazují respektovat právo dítěte na zachování jeho totožnosti, včetně státní příslušnosti, jména a rodinných svazků v souladu se zákonem a s vyloučením nezákonných zásahů. 2. Je-li dítě protizákonně částečně nebo zcela zbaveno své totožnosti, zabezpečí mu státy, které jsou smluvní stranou úmluvy, potřebnou pomoc a ochranu pro její urychlené obnovení.

Soud po provedeném řízení na základě provedených důkazů, které tvoří ucelený logický celek bez vnitřní rozpornosti dospěl k závěru, že XXX z matky XXX, nar. XXX, zapsaný v knize narození matričního úřadu XXX, je dítětem totožným s XXX nezjištěným rodičem, který byl dne XXX odložen matkou XXX. Soud proto rozhodl tak, jak uvedeno ve výroku shora. Pouze na okraj soud poznamenává, že žádné jiné řízení, např. o určení mateřství by stav nejistoty ohledně totožnosti dítěte neodstranilo, neboť by mohla nastat a nastala absurdní situace, kdy by byla XXX určena matkou 2 dětí, ačkoliv by se fakticky jednalo stále o dítě totožné.

S ohledem na ztotožnění dítěte odpadl důvod pro vedení řízení o určení rodičovství k nezletilému, neboť matka XXX rodila ve zdravotnickém zařízení, z toho důvodu o jejím mateřství k nezletilému není pochyb a jako matka byla zapsána v jeho rodném listu. Soud proto v souladu s ust. § 16 z.ř.s. řízení zastavil, přičemž otázku otcovství nebylo na místě řešit – matka otce nezletilého neuváděla a uvádět nechtěla, přičemž smyslem vedeného řízení bylo, aby dítě mělo zákonného zástupce - rodiče, který k němu bude vykonávat rodičovskou odpovědnost. S ohledem na výsledek řízení tak již nadále není na místě, aby dítě mělo poručníka, neboť jeho zákonným zástupcem je, a to od samého počátku, jeho matka.

Shora uvedeným rozhodnutím není dotčeno rozhodnutí ve věci svěřeni nezletilého do péče XXX (nařízení ústavní výchovy) – takové rozhodnutí by bylo možno revidovat pouze na základě podstatné změny poměrů, tj. zejména, pokud by matka nezletilého měla zájem o svěřeni nezletilého do své péče a k převzetí měla vytvořeny adekvátní podmínky, což soud v řízení o určení totožnosti a rodičovství nezkoumal, neboť takové skutečnosti nebyly pro rozhodnutí ve věci podstatné a jejich zkoumání a prokazování by bylo nad rámec potřeb vedeného řízení.

Ohledně nákladů řízení soud rozhodl dle § 23 z.ř.s. tak, že žádnému z účastníků právo na jejich náhradu nepřiznal, když neshledal žádné okolnosti případu, které by jejich přiznání odůvodňovaly.

O nákladech státu, které jsou představovány náklady na zastoupení nezletilého rozhodl soud dle § 148 odst.1 o.s.ř. tak, že stát nemá na jejich náhradu právo, neboť s ohledem na typ řízení nelze určit, který z účastníků (i s ohledem na zahájení řízení z úřední povinnosti) měl ve věci úspěch.

P o u č e n í :

Proti tomuto usnesení lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení, písemně, ke Krajskému soudu v Hradci Králové, pobočka v Pardubicích, prostřednictvím soudu podepsaného.

Právo podat odvolání nepřísluší tomu, kdo se jej výslovně vzdal.

V Pardubicích dne 28. července 2016

JUDr. Lucie Lubasová, v. r.
předsedkyně senátu

Za správnost vyhotovení:
Jitka Gulyášová

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Rokycanech se sídlem Rokycany, Jiráskova 67, rozhodl samosoudkyně JUDr. Ludmilou Horskou ve věci navrhovatelky [údaje o účastníkovi] proti [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci], o popření mateřství,

takto:

- I. Určuje se, že navrhovatelka [celé jméno navrhovatelky], [datum narození] není matkou nezletilé [celé jméno účastnice], [datum narození], ačkoli byla zapsána do rodného listu nezletilé v knize narození matričního Úřadu městské části Praha 4 ve svazku [spisová značka], č. [rok] str./list [anonymizováno], poř. [číslo].
- II. Soud jmenuje nezletilé [celé jméno účastnice], [datum narození] poručníkem Městský úřad v Rokycanech, jehož orgán sociálně-právní ochrany dětí bude vykonávat poručenství jako veřejný poručník.
- III. Na náhradu nákladů řízení nemá žádný z účastníků právo.

Odůvodnění:

Návrhem ze dne 14.10.2014 se [celé jméno navrhovatelky] domáhala vydání rozhodnutí, kterým by bylo určeno, že není matkou nezletilé [celé jméno účastnice], [datum narození] v Praze. Mateřství k dítěti popřela z toho důvodu, že o narození dítěte se dozvěděla až 13.8.2014, kdy se její matka dostavila na pracoviště OSPOD ÚMO Plzeň 3 a bylo jí oznámeno, že [celé jméno navrhovatelky] se vzdala svého dítěte a byla vyzvána, zda nehodlá nezletilou [jméno] vychovávat. Už tehdy matka navrhovatelky uvedla, že navrhovatelka nikdy dítě neporodila. Navrhovatelka dále uvedla, že jí byla odcizena v roce 2013 z kabelky peněženka, kde měla všechny osobní doklady a tuto skutečnost nahlásila dne 2.4.2013 na obvodním oddělení PČR Plzeň 1. To podle ní vysvětluje, jak se žena, která dítě porodila, k dokladům dostala. V Praze, kde se dítě narodilo, se navrhovatelka nezdržuje a navíc, dne 3.6.2014 v 18 hod, nastoupila na noční směnu u svého zaměstnavatele. S narozeným dítětem nemá tudíž nic společného.

Opatrovník neznámé osoby navrhl, aby návrhu bylo vyhověno.

Opatrovník nezletilé rovněž požádal soud, aby návrhu bylo vyhověno a zároveň navrhl, aby dítěti byl ustanoven poručník.

Skutkový stav byl zjištěn z následujících důkazů. Věc vedenou pod sp. zn. 4 Nc 273/2014 dne 3.7.2014 postoupil zdejšímu soudu Obvodní soud pro Prahu 4. Jde o opatrovnícký spis [celé jméno účastnice], v němž usnesením č.j. 14 Nc 22/2014-7 ze dne 6.6.2014 bylo vydáno předběžné opatření, kterým byla nezletilá předána do péče pěstounky na přechodnou dobu, [jméno] [příjmení]. Ze zprávy sociální pracovnice Thomayerovy nemocnice vyplývá, že matka nezletilé [jméno] při hospitalizaci předložila pouze průkaz zdravotního pojištění s tím, že občanský průkaz má doma a není k dispozici žádná osoba, která by jej do nemocnice doručila. Po porodu dítěte prohlásila, že chce dítě předat k adopci, protože dne 20.2.2012 porodila dceru [jméno] [celé jméno účastnice], kterou má ve své péči a péči o další dítě by už nezvládla. Vyjádřila se ke zdravotnímu stavu svých rodičů i rodičů ze strany otce i k jejich zaměstnání. Z popisu matky, která nezletilou [jméno] porodila, se podává, že jde o osobu 181 cm vysokou, vážící 65 kg, která má hnědé vlasy, hnědozelené oči a světlou pleť. Jako svoji matku označila [celé jméno navrhovatelky], které je 50 let. Protokolem, sepsaným s matkou navrhovatelky dne 13.8.2014 na ÚMO Plzeň 3, bylo přitom prokázáno, že se jmenuje [jméno] [celé jméno účastnice] a je narozena [datum]. Dítě [jméno] [celé jméno účastnice], [datum narození] centrální evidencí obyvatel vůbec neprochází.

Úřední záznam ze dne 2.4.2013, sepsaný na obvodním oddělení PČR Plzeň 1, dokládá, že navrhovatelka oznámila odcizení své dámské peněženky s doklady a osobními věcmi, k němuž došlo dne 29.3.2013 v klubu Parlament v Kollárově ulici v Plzni. Dne 18.8.2014 se dostavila navrhovatelka na OSPOD ÚMO Plzeň 3 v Plzni a sdělila, že nemá žádné dítě, ani v posledním roce nebyla těhotná ani neporodila nezl. [jméno]. Výpisem ze zdravotnické dokumentace u MUDr. [jméno] [příjmení], gynekologická ambulance Plzeň, bylo prokázáno, že navrhovatelka navštěvovala lékařku od 1.1.2010 do 4.7.2013 na pravidelné kontroly a zejména za účelem předepsání antikoncepce. Zprávou MUDr. [jméno] [příjmení] ze dne 25.9.2014 bylo prokázáno, že u navrhovatelky dosud, dle provedených vyšetření, porod neproběhl. Navrhovatelka jako účastnice řízení vysvětlila, že od července 2013 ji předepisování antikoncepce zajišťovala sestra a od února letošního roku antikoncepci neužívá. Rozpisem směn navrhovatelky na čerpací stanici [příjmení] servis Plzeň, [ulice a číslo] a prohlášením [jméno] [příjmení], spolupracovnice navrhovatelky, bylo prokázáno, že dne 3.6.2014 vykonala noční směnu. Výpovědí svědka [celé jméno svědka], partnera navrhovatelky, bylo prokázáno, že spolu žijí 4 roky, neví nic o tom, že by navrhovatelka byla těhotná. Potvrdil, že navrhovatelka antikoncepci neužívá od února 2014 a že pracuje na čerpací stanici ve 12ti hodinových směnách. Během června 2014 byla buď v práci nebo se svědkem. Navrhovatelka měří asi 165 cm a váží asi 50 kg.

Podle ustanovení § 426 z.ř.s. pro řízení o určení a popření mateřství se použijí ustanovení o řízení o určení a popření otcovství přiměřeně. Ve smyslu § 775 o.z. je matkou dítěte žena, která je porodila. Podle § 785 a násl. o.z. je možno popřít otcovství, v projednávané věci mateřství, u soudu do 6 měsíců ode dne, kdy se popírající osoba dozví o skutečnostech, zakládajících důvodnou pochybnost, že je matkou dítěte, případně, že je vyloučeno, že by mohla být matkou. Provedenými důkazy bylo prokázáno, že už při zhlédnutí navrhovatelky a porovnání popisu ženy, která dítě porodila, sociální pracovnicí Thomayerovy nemocnice v Praze, je zjevné, že se jedná o rozdílné osoby. Žena, která dne 3.6.2014 nezl. [jméno] porodila, uvedla nejen nepravdivé skutečnosti o svém bydlišti, neboť, jak vyplývá ze zprávy ve shora uvedeném spise, na adrese [adresa] nikdy nebydlela a nebydlí, nepravdivé jsou i skutečnosti o jménu a věku matky rodičky i o tom, kdy se jí mělo narodit další dítě. Je patrné, že částečně zneužila informací z odcizených dokladů, další údaje o své osobě a příbuzných si vymyslela. Bylo-li zároveň zprávou ošetřující lékařky prokázáno, že je navrhovatelka ženou, která dosud nerodila, nezbylo soudu než uzavřít, že je vyloučeno, aby byla matkou nezl. [jméno] a soud jejímu návrhu na popření mateřství vyhověl.

Přestože výrok o popření mateřství nenabyl právní moci, vyhověl soud návrhu opatrovníka nezletilé na určení poručníka dítěti. Vycházel přitom z ustanovení § 928 a 929 o.z., neboť je zřejmé, že tu není žádný z rodičů, který má a vůči dítěti vykonává rodičovskou zodpovědnost. Do doby, než soud jmenuje dítěti poručníkem vhodnou fyzickou osobu, bude vykonávat poručenství orgán sociálně-právní ochrany dětí, jako veřejný poručník.

Výrok o náhradě nákladů řízení vychází z § 150 o.s.ř., neboť soud dospěl k závěru, že je na místě žádnému z účastníků náhradu nákladů nepřiznat a to s ohledem na charakter projednávané věci, jež lze považovat za důvod zvláštního zřetele hodný k takovému rozhodnutí.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku nemohou podat odvolání ti účastníci, kteří se práva na odvolání po vyhlášení rozsudku výslovně vzdali.

Rokycany 22. října 2014

JUDr. Ludmila Horská
soudkyně

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 6. listopadu 2014.

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Teplicích rozhodl samosoudkyní JUDr. Danou Kučerovou ve věci žalobkyně **E. P., nar. XX.XX.XXXX**, bytem XXXX, zastoupené Mgr. Zuzanou Segediovou, advokátkou se sídlem Teplice, J. V. Sládka 1363/2, proti žalovanému 1. A. K., zastoupenému opatrovnici Blankou Tolarovou, vyšší soudní úřednicí Okresního soudu v Teplicích a žalovanému 2. nezl. S. K., nar. XX.XX.XXXX, zastoupenému opatrovníkem Magistrátem města Teplice, **o popření otcovství, o určení mateřství,**

t a k t o :

- I. Soud **z a h a j u j e** řízení o určení mateřství k nezl. S. K., nar. XX.XX.XXXX.
- II. Soud **j m e n u j e** nezl. S. opatrovníka pro řízení o určení mateřství Magistrát města Teplice – OSPO se sídlem Teplice, nám. Svobody 2/2.
- III. **U r č u j e s e**, že matkou nezletilého S. K. je E. P., nar. XX.XX.XXXX, r.č. XXXXX v XXXXX.
- IV. Žalovaný A. K. **n e n í** otcem nezl. S. K., nar. XX.XX.XXXX zapsaného v rodném listě vydaném Vojvodstvím Kujawsko – Pomorskie, Matričním úřadem v Grudziadzu pod č. XXXXX.
- V. Příjmení nezletilého **s e u r č u j e** P.
- VI. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í

Návrhem podaným ke zdejšímu soudu dne 11.5.2015 se žalobkyně domáhala vydání rozsudku, kterým by bylo určeno, že otcem nezl. S. není A. K., ale J. S., nar. XX.XX.XXXX.

Dále žalobkyně navrhl, aby J. S. byla uložena vyživovací povinnost ve výši 2.500,- Kč měsíčně od 3.10.2012.

Protože z rodného listu nezletilého vyplynulo, že matkou nezletilého má být A. K., nar. XX.XX.XXXX, narozená v Ukrajině a nikoliv E. P., nar. XX.XX.XXXX, zahájil soud rovněž řízení o určení mateřství k nezl. S. Současně nezletilému jmenoval pro řízení o určení mateřství opatrovníka – Magistrát města Teplice.

Soud provedl při jednání tyto důkazy: rodným listem nezletilého, rozsudkem zdejšího soudu ze dne 1.7.2013, č.j. 14Nc 1471/2012-65, cestovním pasem matky, rodným listem žalobkyně, průkazem o povolení k trvalému pobytu, zprávami Úřadu práce ČR a OSSZ Teplice, zprávami Ministerstva vnitra ČR a Policie ČR, zprávou opatrovníka a zprávou zaměstnavatele žalovaného S.

Z výše uvedených důkazů vyplývá, že žalobkyně porodila dne XX.XX.XXXX nezletilého S.ve vyhošťovacím táboře v Polsku, a to pod jménem A. K., nar. XX.XX.XXXX. Pod tímto jménem vystupovala, neboť utekla z Gruzie z rodinných důvodů a obávala se vyhoštění zpět do své rodné země. Osobu jménem A. K. žalobkyně nezná. O zapsání A. K. do rodného listu nezletilého se dozvěděla až později, přičemž k tomu došlo bez jejího vědomí. Za biologického otce nezletilého považuje pana S., se kterým po návratu z Polska do České republiky nějakou dobu žila a je otcem jejího syna nezl. R. S. Dle zpráv Ministerstva vnitra ČR, odboru azylové a migrační politiky byla A. K., nar. XX.XX.XXXX ztotožněna prostřednictvím Velvyslanectví České republiky v Tbilisi v Gruzii jako E. P, nar. XX.XX.XXXX.

V případě matrikového otce se soudu nepodařilo danou osobu ztotožnit, neboť se jedná o osobu neztotožnitelnou z důvodu neuvedení data a místa narození.

Nezl. S. chodí do 1. třídy základní školy. Matka bydlí s nezletilým S. a dalšími svými dětmi nezl. A., nar. XXXXX, S., nar. XXXXX a R., nar. XXXXX v azylovém domě, za který platí 4.500,- Kč měsíčně. Matka je v evidenci Úřadu práce ČR a pobírá dávky státní sociální podpory ve výši 13.000,- Kč.

Podle § 775 občanského zákoníku matkou dítěte je žena, která je porodila.

Podle § 791 občanského zákoníku matka dítěte může popřít, že otcem dítěte je muž, jehož otcovství bylo určeno souhlasným prohlášením rodičů, a to ve lhůtách stanovených v § 790 odst. 1 větě druhé.

Po provedeném dokazování má soud za to, že nezl. S. se narodil osobě, která vystupovala pod jménem A. K. Tato osoba byla Ministerstvem vnitra ČR ztotožněna jako žalobkyně E. P., nar. XX.XX.XXXX, soud proto určil, že matkou nezletilého je žalobkyně. S ohledem na skutečnost, že v rodném listě nezletilého je jako otec uvedena osoba A. K., která není bez data a místa narození ztotožnitelná, určil soud, že A. K. není otcem nezletilého S., když soud přihlédl též k tvrzení matky, že do rodného listu byl otec zapsán bez souhlasu matky. S ohledem na určení mateřství a popření otcovství k nezletilému určil soud nezletilému jiné příjmení, a to P., podle jediného doložitelného rodiče.

Výrok o nákladech řízení vychází z ustanovení § 23 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, neboť soud neshledal žádné okolnosti, které by odůvodňovaly přiznání nároku na náhradu nákladů řízení některému z účastníků.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, prostřednictvím Okresního soudu v Teplicích.

Právo odvolání nepřísluší těm, kdo se jej výslovně vzdali.

V Teplicích dne 18. března 2016

JUDr. Dana Kučerová, v. r.
samosoudkyně

Za správnost vyhotovení:
Monika Jíšová

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Trutnově rozhodl samosoudkyně Mgr. Monikou Petráčkovou ve věci

nezletilé: [osobní údaje nezletilé]

zastoupené kolizním opatrovníkem městem Trutnov

za účasti: [jméno] [příjmení], [datum narození],

bytem [adresa]

o určení mateřství

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [adresa], je matkou nezletilé nezjištěno, narozené [datum].**
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.**

Odůvodnění:

1. Usnesením zdejšího soudu ze dne 6. 11. 2017 bylo zahájeno i bez návrhu řízení o určení mateřství. Toto řízení bylo zahájeno na základě podnětu [stát. instituce], ve kterém bylo uvedeno, že dne [datum] se na matriku [stát. instituce] dostavila paní [příjmení] [jméno] [příjmení], referentka odboru sociálních věcí, sociálně – právní ochrany dětí Městského úřadu v Trutnově, aby oznámila narození dítěte ženského pohlaví, jménem, „[jméno]“. Pečující osoba, [jméno] [příjmení], jí sdělila, že dítě se narodilo doma na adrese [adresa]. Domnělým otcem je [jméno] [příjmení], [datum narození], trvale bytem [adresa]. Dítě nemá přidělené rodné číslo ani vydaný rodný list, neboť na základě pouhého oznámení o narození dítěte matkou nelze rodný list vydat. Označená matka nepředložila doklady prokazující těhotenství a porod. Nepředložila ani doklad o prohlídce novorozeného dítěte. Dítě není registrováno u žádného dětského lékaře. Dne 11. 9. 2017 byla za přítomnosti [titul] [jméno] [příjmení], vedoucí sociálního odboru [stát.

[instituce] provedena kontrolní návštěva bytu paní [jméno] [příjmení], [datum narození] na adrese [adresa]. Ta do protokolu prohlásila, že dítě, kterému říkají, [jméno]“, se narodilo dne [datum] ve večerních hodinách. U porodu nebyl nikdo přítomen. Na prohlídce u gynekologa nebyla. Dle sdělení s dítětem byla poprvé u dětského lékaře v pátek dne [datum] MUDr. [jméno] [příjmení], dětská lékařka v [obec], vzala dítě do své ambulantní péče.

2. [jméno] [příjmení] do protokolu před soudem dne [datum] uvedla, že nedokáže vysvětlit, proč nikde a nikoho o narození dcery neinformovala. Otec dcery [jméno] [příjmení] ji sice vybízel, aby šla k lékaři, ale neučinila tak. Dceru porodila doma dne [datum] ve večerních hodinách a u porodu nebyl nikdo přítomen, starší děti již spaly. Její starší děti, které také porodila doma, jsou v péči dětské lékařky MUDr. [příjmení].

3. Zástupkyně opatrovníka sdělila, že k tomu, aby došlo k vyloučení, že se dítě narodilo z trestné činnosti (tj. že se narodilo nejstarší dceři matky [jméno], které v době narození nezpl. dítěte nebylo ještě 14 let) byly odebrány stěry slin [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení], [datum narození]. Bylo zjištěno, že na 99,9 % jsou [jméno] [příjmení] a [jméno] rodiče nezpl. dítěte narozeného dne [datum]. Dětská lékařka MUDr. [příjmení] dítě prohlédla a odhadla stáří dítěte tři roky.

4. Ze spisu Policie ČR, krajské ředitelství Policie Královéhradeckého kraje, územní odbor SKPV [PŠČ] [obec] [číslo] soud zjistil, že usnesením Policie ČR ze dne [datum] bylo zahájeno trestní stíhání [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] jako obviněných ze spáchání přečinu ohrožování výchovy dítěte spáchaného formou spolupachatelství podle § 23 - § 201 odst. 1 písm. d) odst. 3 písm. b) tr. zákoníku. V rámci tohoto řízení [jméno] [příjmení] vypověděla, že před porodem nechodila na žádná gynekologická vyšetření, dceru porodila bez lékařské pomoci sama doma dne [datum], nikde ji nenahlásila, nemá tudíž rodný list, nezletilá, které říkají [jméno], nemá žádná očkování a na preventivní prohlídky nikam nechodí. Dceru chtěla dát do baby boxu, pak si to rozmyslela. Před návštěvami a kontrolami orgánu sociálně-právní ochrany dětí ji vždy schovávali. Otcem dcery je [jméno] [příjmení]. [jméno] [příjmení] uvedl, že bydlí se [jméno] [příjmení] a s ní má devět dětí, u některých je zapsán jako otec, u některých není zapsán v jejich rodném listě. [jméno] [příjmení] uvedla, že nezpl., [jméno]“ je její sestrou, jsou jí tři roky. Není to její dcera. Ona sama má dceru [jméno], narozenou [datum], s ní také nechodila na gynekologické prohlídky, porodila ji však v Oblastní nemocnici v [obec]. S mamkou se dohodli, že [jméno] nepřiznají. [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] a nezpl. nezjištěno byly provedeny bukalní stěry z ústní dutiny a z těchto srovnávacích vzorků byla izolována DNA a stanoveny profily DNA. [jméno] [příjmení] byla jednoznačně vyloučena jako matka nezpl. nezjištěno a u [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] nebyly nalezeny znaky, které by vylučovaly biologický příbuzenský vztah DCERA-MATKA-OTEC a tento vztah je možno považovat prakticky za prokázaný. Usnesením ze dne [datum] bylo trestní stíhání [jméno] [příjmení] a [jméno] [příjmení] podmíněně zastaveno a byla jim stanovena zkušební doba 18 měsíců.

5. Dle § 775 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen „o. z.“), matkou dítěte je žena, která je porodila.

6. Dle § 3 odst. 1 o. z., soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž nepůsobí újmu druhým. Podle odst. 2 písm. b) rodina, rodičovství a manželství požívají zvláštní zákonné ochrany.

7. Mateřství představuje základní statusový poměr, který má význam z pohledu celého právního řádu. Pro člověka je mateřský status klíčový. Proto je třeba dítě záhy po porodu registrovat a postavit tak jeho statusové vazby na rodiče na jisto. Nestane-li se tak, může tato skutečnost způsobit nepříznivé následky zejména v oblasti zdravotní péče, sociálního zabezpečení, vzdělávání apod. V daném případě [jméno] [příjmení], která se k mateřství hlásí, a jejíž pravděpodobnost mateřství byla prokázána na 99,9% tak ve lhůtě dle § 15 odst. 4 zákona o matrikách neučinila, a proto soud tímto svým rozhodnutím (po zjištění rozhodujících skutečností

svědčících o narození dítěte tj. kdo a kdy dítě porodil) vydal toto rozhodnutí, jímž deklaruje statusový vztah matka - dítě u nezletilé nezjištěno, narozené [datum] a [jméno] [příjmení]. Na základě tohoto rozhodnutí pak může dojít k určení jména a příjmení, popř. k souhlasnému prohlášení o uznání otcovství.

8. Výrok o nákladech řízení je odůvodněn ustanovením § 23 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, když v řízení nevyšla najevo žádná mimořádná okolnost, pro kterou by bylo možné náhradu nákladů některému z účastníků přiznat, a proto soud o těchto nákladech rozhodl tak, jak je uvedeno ve výroku II. rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů ode dne jeho doručení ve trojím písemném vyhotovení ke zdejšímu soudu. O odvolání rozhoduje Krajský soud v Hradci Králové.

Trutnov 23. února 2018

Mgr. Monika Petráčková
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud v Trutnově rozhodl samosoudkyní Mgr. Adélou Hálovou ve věci

nezletilé: [osobní údaje nezletilé]

t. č. Zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc při Dětské ozdravovně
[anonymizováno], [část obce a číslo], [PSC] [obec]

zastoupené opatrovníkem městem Trutnov

sídlem Slovanské náměstí 165, 541 01 Trutnov

za účasti: [jméno] [příjmení], [datum narození]

bytem [adresa]

o určení mateřství

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [příjmení], [datum narození], bytem [adresa], je matkou nezletilé nezjištěno, narozené [datum].
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Řízení o určení mateřství bylo zahájeno návrhem soudem k tomu jmenovaného opatrovníka.

Po provedeném dokazování má soud za prokázané tyto skutečnosti: Dne [datum] bylo v domácnosti [jméno] [příjmení], v bytě na adrese [adresa], nalezeno v pořadí již druhé dítě bez identity ženského pohlaví, o kterém paní [příjmení] opakovaně uvádí, že ho porodila dne [datum] doma bez přítomnosti jiných osob. V době těhotenství paní [příjmení] nenavštěvovala žádného lékaře, po narození dítě nikde nenahlásila, až do doby jeho objevení orgánem sociálně-právní ochrany dětí ho skrývala, o jeho narození neinformovala ani své nejbližší příbuzné, neregistrovala

ho u žádného lékaře, nezajistila mu žádné lékařské ošetření a povinná očkování, ani příslušné doklady. Dne [datum] byla nezletilá bez identity na základě soudem nařízeného předběžného opatření umístěna v zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc, kde se nachází dosud. [příjmení] [příjmení] ji v zařízení navštěvuje, ve vztahu k ní vystupuje jako matka, oslovuje ji, [jméno]“. Nezletilá ji považuje za svou matku, stejně tak ostatní děti [příjmení]. Za biologického otce nezletilé označuje paní [příjmení] [jméno] [příjmení], narozeného [datum] - matrikového otce několika svých dalších dětí a tvrzeného biologického otce dětí ostatních. Nezletilá nemá přidělené rodné číslo ani vydaný rodný list, neboť na základě pouhého oznámení o narození dítěte nelze rodný list vydat. Z odborného vyjádření, které bylo vypracováno Kriminologickým ústavem Policie České republiky bylo zjištěno, že biologický příbuzenský vztah rodiče – dcera lze u [jméno] [příjmení], [jméno] [příjmení] a nalezeného dítěte bez identity považovat za prakticky prokázaný.

Na základě takto zjištěného skutkového stavu soud uzavřel, že v zájmu nezletilé je nejen znát svůj původ, ale také najisto postavit její základní statusové poměry, které mají v současné společnosti vysoký význam. Mateřství je přitom statusovým poměrem základním, pro další život člověka určujícím. Proto je třeba dítě brzy po porodu registrovat na matrice, zajistit tak de facto jeho právní existenci a postavit jeho statusové vazby na rodiče najisto. Nestane-li se tak, může mít taková okolnost neblahé důsledky v oblasti zdravotní péče, sociálního zabezpečení, vzdělávání apod. V daném případě [jméno] [příjmení], která se k mateřství hlásí, a jejíž pravděpodobnost mateřství byla v tomto řízení prokázána, tak ve lhůtě stanovené zákonem o matrikách neučinila, a soud proto tímto svým rozhodnutím (po zjištění rozhodujících skutečností svědčících o narození dítěte, tj. kdo a kdy dítě porodil) vydal toto rozhodnutí, jímž deklaruje statusový vztah matka - dítě. Na základě tohoto rozhodnutí pak může dojít k určení jména a příjmení, popř. k souhlasnému prohlášení o uznání otcovství. (výrok I) O nákladech řízení rozhodl soud podle § 23 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních (výrok II)

Protože se účastníci po vyhlášení rozsudku vzdali odvolání, byl rozsudek podle § 157 odst. 4 o. s. ř. vyhotoven ve zkráceném znění.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat odvolání do 15 dnů od doručení jeho písemného vyhotovení. Odvolání se podává ve trojím vyhotovení u Okresního soudu v Trutnově, rozhoduje o něm Krajský soud v Hradci Králové. Toto právo nepřísluší tomu, kdo se ho platně vzdal.

Trutnov 9. října 2018

Mgr. Adéla Hálová
samosoudkyně

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud ve Svitavách rozhodl samosoudkyní JUDr. Reginou Škochovou, Dr., ve věci navrhovatelky [údaje o účastníkovi] proti [údaje o účastníkovi] opatrovníkem [údaje o zástupci], o popření mateřství,

takto:

- I. Určuje se, že [jméno] [příjmení], [datum narození], není matkou nezletilé [křestní jméno nezletilé] [anonymizováno], [datum narození] a [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], [datum narození].
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Státu České republice se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Navrhovatelka [jméno] [příjmení] podala dne 22.05.2015 návrh na popření mateřství s tím, že není biologickou matkou dětí nezl. [křestní jméno nezletilé] [anonymizováno] a nezl. [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], které se narodily dne 9.4.2015.

Opatrovník nezl. dětí s podaným návrhem souhlasil.

Na základě provedeného dokazování soud zjistil následující skutkový stav.

Z účastnické výpovědi navrhovatelky bylo zjištěno, že nezl. děti [křestní jméno nezletilé] a [křestní jméno nezletilého] neporodila, není jejich matkou. Od své sestry [jméno] [celé jméno nezletilého] se až po narození obou dětí dozvěděla, že tato si na základě jejího rodného listu nechala vystavit na její jméno a osobní údaje občanský průkaz a při porodu se prostřednictvím tohoto občanského průkazu za ni vydávala. Na základě údajů sdělených a falešným občanským průkazem doložených [jméno] [celé jméno nezletilého] na porodnickém oddělení [příjmení]

[anonymizována tři slova]. [příjmení] [anonymizováno] byla jako matka následně zapsána oběma nezl. dětem do jejich rodných listů, ačkoli matkou fakticky není.

Ze svědecké výpovědi [jméno] [příjmení], která v podstatných bodech korespondovala s obsahem úředního záznamu o podaném vysvětlení ze dne 14.5.2015 ve věci vedené [anonymizováno] [stát. instituce], [anonymizována tři slova] [obec] pod [číslo jednací] bylo zjištěno, že [jméno] [příjmení] je vdaná, její manželské soužití je ale konfliktní, od listopadu 2013 s manželem nežije. Měla známost s přítelem, s nímž očekávala narození dvojčat. V prosinci 2014 se s přítelem rozešli a ona dospěla k závěru, že sama péči o dvojčata nezvládne. Nechtěla, aby na základě domněnky otcovství, byl otcem nezl. dětí uveden v rodných listech její manžel, který není jejich biologickým otcem a nezl. děti chtěla dát ihned po porodu k osvojení. Začátkem ledna 2015 si na základě rodného listu své sestry [jméno] [příjmení] nechala bez jejího vědomí vystavit na [anonymizováno] [obec] [obec] občanský průkaz na jméno a osobní údaje [jméno] [příjmení] s tím, že svůj občanský průkaz ztratila. Tímto dokladem se prokázala jako [jméno] [příjmení] i v [příjmení] [anonymizována tři slova]. [příjmení] [anonymizováno], kde si sjednala porod. Jménem [jméno] [příjmení] navštěvovala před porodem i gynekologa a pod tímto jménem a příjmením nezl. [křestní jméno nezletilé] a [křestní jméno nezletilého] dne 9.4.2015 porodila. V rodných listech obou nezl. dětí je proto jako matka uvedena [jméno] [příjmení], [datum narození], ačkoli biologickou matkou, která děti fakticky porodila je ona sama.

Z lékařské zprávy [anonymizováno] [jméno] [příjmení] ze dne 4.5.2015 předložené [anonymizováno] bylo zjištěno, že u [jméno] [celé jméno nezletilého] byl zjištěn obvyklý průběh šestinedělí. Naopak u [jméno] [příjmení] nebyl stav šestinedělí shledán.

Z odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví genetika, které bylo dne 1.7.2015 vypracováno ve věci vedené [anonymizováno] [stát. instituce], [anonymizována tři slova] [obec] pod [číslo jednací] zjištěno, že [jméno] [příjmení], [datum narození] není biologickou matkou nezl. [křestní jméno nezletilé] [anonymizováno], [datum narození] a [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], [datum narození]. Biologickou matkou obou dětí je naopak [celé jméno účastníka], [datum narození].

Z předložených rodných listů obou nezl. dětí vyplývá, že otec není uveden, jako matka nezl. dětí je v rodných listech uvedena [jméno] [příjmení], [datum narození].

Dle § 775 o.z. je matkou dítěte žena, která dítě porodila.

Soud po provedeném dokazování dospěl k závěru, že podaný návrh je důvodný, neboť bylo prokázáno, že navrhovatelka [jméno] [příjmení], která je v rodných listech obou nezl. dětí zapsána jako matka, nezletilé děti fakticky neprodila a jejich matkou tedy ve smyslu ustanovení § 775 o.z. není.

Vzhledem k tomu, že navrhovatelka byla v řízení od soudních poplatků osvobozena a soud jejímu návrhu vyhověl, byly ve smyslu ust. § 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích v účinném znění, splněny předpoklady pro přechod povinnosti zaplatit soudní poplatek za řízení na jeho ostatní účastníky. Obě nezl. děti jsou bez příjmu a nemajetné, tedy rovněž splňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu ustanovení § 138 o.s.ř. Proto bylo rozhodnuto ve smyslu ustanovení § 148 odst.1 o.s.ř., tak, že stát proti nim právo na náhradu nákladů řízení, v daném případě na úhradu soudního poplatku, nemá.

Ohledně nákladů řízení soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků právo na jejich náhradu nepřiznal, neboť navrhovatelka, která byla ve věci úspěšná a ve smyslu § 142 odst. 1 občanského soudního řádu by jí tak svědčilo právo na náhradu nákladů řízení, se tohoto práva vzdala.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to trojmo ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice prostřednictvím soudu podepsaného.

Právo podat odvolání nepřísluší tomu, kdo se jej platně vzdal.

Svitavy 21. října 2015

JUDr. Regina Škočová Dr.
soudkyně

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 21. října 2015.

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY
(anonymizovaný opis)

Okresní soud ve Svitavách rozhodl samosoudkyní JUDr. Reginou Škochovou, Dr., ve věci nezletilé [údaje o účastníkovi] nezletilého [údaje o účastníkovi] opatrovníkem [údaje o zástupci], o návrhu navrhovatelky [jméno] [celé jméno nezletilého], [datum narození], trvale bytem [adresa účastníka], fakticky bytem [adresa účastníka a navrhovatele], na určení mateřství, za účasti manžela navrhovatelky [jméno] [celé jméno nezletilého], [datum narození], trvale bytem [adresa], fakticky bytem [adresa], zastoupeného [anonymizováno] [jméno] [příjmení], advokátem se sídlem [adresa],

takto:

- I. Určuje se, že [celé jméno účastníka], [datum narození], je matkou nezletilé [křestní jméno nezletilé] [celé jméno matky], [datum narození], a nezletilého [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], [datum narození].
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
- III. Státu České republice se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává.

Odůvodnění:

Navrhovatelka podala dne 22.05.2015 návrh na určení mateřství s tím, že je biologickou matkou nezletilých dětí [křestní jméno nezletilé] [celé jméno matky] a [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], které se narodily dne 9.4.2015, a které měly jako svou matku zapsanou v rodných listech její sestru [celé jméno matky], [datum narození].

Opatrovník nezl. dětí i manžel navrhovatelky s podaným návrhem souhlasili.

Na základě provedeného dokazování soud zjistil následující skutkový stav.

Z účastnické výpovědi navrhovatelky, která v podstatných bodech korespondovala s obsahem úředního záznamu o podaném vysvětlení ze dne 14.5.2015 ve věci vedené [anonymizováno] [stát. instituce], [anonymizována tři slova] [obec] pod [číslo jednací], bylo zjištěno, že navrhovatelka

dne 9.4.2015 porodila na porodnickém oddělení nemocnice ve [obec] nezletilé děti [křestní jméno nezletilé] a [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno]. V nemocnici se prokázala občanským průkazem vystaveným na jméno své sestry [celé jméno matky], [datum narození], za kterou se při porodu vydávala. Uvedený občanský průkaz obsahoval osobní údaje [celé jméno matky], ovšem byla na něm fotografie navrhovatelky. Ta si jej nechala vystavit začátkem ledna 2015, a to poté, kdy si v bytě své sestry bez jejího vědomí vzala její rodný list a tento jako svůj vlastní předložila na [anonymizováno] [obec] - [obec] s tvrzením, že ztratila občanský průkaz. Své počínání navrhovatelka zdůvodnila tak, že poté, kdy ji v listopadu roku 2014 opustil její tehdejší přítel a biologický otec nezletilých dětí, nabyla dojmu, že péči o dvě děti by sama nezvládla, a rozhodla se tyto dát k osvojení. V této souvislosti se však chtěla vyhnout tomu, aby byl v rodných listech dětí uveden jako otec její manžel [jméno] [celé jméno nezletilého], kterému by svědčila zákonná domněnka otcovství a se kterým má navrhovatelka velmi špatné vztahy. U lékařských kontrol se navrhovatelka několikrát prokázala také průkazkou zdravotní pojišťovny, která patřila její sestře. Porod si pod jménem sestry a na její občanský průkaz sjednala v nemocnici ve [obec]. Manželství navrhovatelky se [jméno] [celé jméno nezletilého] stále trvá.

Ze svědecké výpovědi sestry navrhovatelky [celé jméno matky] bylo zjištěno, že v období od prosince 2014 do ledna 2015 navrhovatelka za svědkyní jezdila do místa bydliště i několikrát týdně. O tom, že navrhovatelka použila bez jejího vědomí rodný list svědkyně k vystavení falešného občanského průkazu, se svědkyně dozvěděla až v době, kdy už věc vyšetřovala policie. Jako motiv svého jednání podle svědkyně navrhovatelka uvedla, že chtěla urychlit možnost osvojení obou nezletilých dětí a zabránit tomu, aby byl jako otec dětí veden manžel navrhovatelky, s nímž má dlouhodobé problémy.

Z lékařské zprávy [anonymizováno] [jméno] [příjmení] ze dne 4.5.2015, předložené [anonymizováno], bylo zjištěno, že u [jméno] [celé jméno nezletilého] byl zjištěn obvyklý průběh šestinedělí. Naopak u [celé jméno matky] nebyl stav šestinedělí shledán.

Z odborného vyjádření z oboru kriminalistika, odvětví genetika, které bylo dne 1.7.2015 vypracováno ve věci vedené [anonymizováno] [stát. instituce], [anonymizována tři slova] [obec] pod [číslo jednací], bylo zjištěno, že [celé jméno matky], [datum narození], není biologickou matkou nezl. [křestní jméno nezletilé] [celé jméno matky], [datum narození], ani [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno], [datum narození]. Biologickou matkou obou dětí je navrhovatelka.

Z předložených rodných listů obou nezl. dětí vyplývá, že otec není uveden, jako matka nezl. dětí byla v rodných listech uvedena [celé jméno matky], [datum narození].

Z rozsudku Okresního soudu ve Svitavách ze dne 21.10.2015 č.j. [anonymizováno] bylo zjištěno, že v řízení vedeném pod shora uvedenou spisovou značkou soud určil, že [celé jméno matky] není matkou nezletilých dětí [křestní jméno nezletilé] a [křestní jméno nezletilého] [anonymizováno]. Rozsudek nabyl právní moci dne 21.10.2015.

Dle § 775 o. z. je matkou dítěte žena, která dítě porodila.

Soud po provedeném dokazování dospěl k závěru, že podaný návrh je důvodný, neboť v řízení bylo zejména účastnickou výpovědí navrhovatelky, výpovědí svědkyně [celé jméno matky], lékařskou zprávou podanou [anonymizováno] [jméno] [příjmení] a obsahem odborného vyjádření z oboru kriminalistiky, odvětví genetiky, jednoznačně prokázáno, že biologickou matkou obou nezletilých dětí je skutečně navrhovatelka.

Vzhledem ke shora uvedenému soud návrhu vyhověl a určil, že matkou nezletilých dětí je navrhovatelka. Zmíněné rozhodnutí má za následek mimo jiné to, že manželovi navrhovatelky svědčí ode dne právní moci tohoto rozsudku zákonná domněnka otcovství k nezletilým dětem založená ust. § 776 odst. 1 o. z.

Ohledně nákladů řízení soud rozhodl tak, že žádnému z účastníků právo na jejich náhradu nepřiznal, neboť navrhovatelka, která byla ve věci úspěšná a ve smyslu ust. § 142 odst. 1 o. s. ř. by jí tak svědčilo právo na náhradu nákladů řízení, se tohoto práva vzdala.

Vzhledem k tomu, že navrhovatelka byla v řízení od soudních poplatků ze zákona (ust. § 11 odst. 2 písm. g) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích v účinném znění) osvobozena a soud jejímu návrhu vyhověl, byly ve smyslu ust. § 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb. splněny předpoklady pro přechod povinnosti zaplatit soudní poplatek za řízení na jeho ostatní účastníky. Obě nezletilé děti však jsou bez příjmu a nemajetné, tedy splňují podmínky pro osvobození od soudních poplatků ve smyslu ust. § 138 o. s. ř. Soud proto ve smyslu ust. § 148 odst. 1 o. s. ř., rozhodl tak, že státu proti nezletilým dětem právo na náhradu nákladů řízení, v daném případě na úhradu soudního poplatku, nepřiznal. Soud současně nepřiznal státu právo na náhradu nákladů řízení ani proti manželovi navrhovatelky [jméno] [celé jméno nezletilého], neboť uzavřel, že jsou pro takové rozhodnutí ve smyslu ust. § 150 o. s. ř. dány důvody hodné zvláštního zřetele. Vzal přitom v potaz skutečnost, že shora uvedené ustanovení zákona o soudních poplatcích dopadá na sporná řízení, mezi která lze sice zařadit i řízení o určení mateřství, nicméně je třeba přihlídnout ke zvláštnímu charakteru tohoto řízení, kdy se nejedná o klasický spor žalobce na jedné a žalovaného na druhé straně, nýbrž smyslem řízení je především to, aby byl faktický i právní stav věci uveden do souladu. Manžel navrhovatelky v první řadě velmi pravděpodobně ani není jak vyplývá z vyjádření navrhovatelky, biologickým otcem nezletilých dětí. V každém případě však nezavinil situaci, která vedla až k tomu, že o tom, kdo je matkou nezletilých dětí, musel rozhodovat soud. Za daných okolností se soudu jeví v rozporu s dobrými mravy, aby byl manžel navrhovatelky povinován k zaplacení soudního poplatku za podaný návrh na určení mateřství, proto bylo rozhodnuto tak, jak je uvedeno ve výroku III. tohoto rozsudku.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku lze podat odvolání do 15 dnů ode dne doručení jeho písemného vyhotovení, a to ke Krajskému soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice, prostřednictvím soudu podepsaného. Odvolání je třeba podat ve čtyřech vyhotoveních.

Právo podat odvolání nepřísluší tomu, kdo se jej platně vzdal.

Svitavy 21. října 2015

JUDr. Regina Škočová Dr.
soudkyně

Rozhodnutí nabylo právní moci dne 4. listopadu 2015.

Příloha 6 – Rozhodnutí krajských soudů týkající se popření nebo určení mateřství

soud	datum vydání	č.j. / s.z.
Krajský soud v Brně	6. září 2021	20 Co 167/2021-113
Krajský soud v Hradci Králové	30. září 2015	27 Co 444/2015-270
Krajský soud v Plzni	22. prosince 2014	56 Co 356/2014
Krajský soud v Plzni	31. března 2016	56 Co 113/2016

USNESENÍ

Krajský soud v Brně rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jiřího Zrůsta, Ph.D. a soudců JUDr. Miroslavy Follové a Mgr. Zory Telecké ve věci

navrhovatelky: **M.J.**, narozená dne XXXXX
státní příslušnice XXXXX
trvale bytem XXXXX
zastoupená advokátkou JUDr. Kateřinou Krejčířkovou
sídlem Cihlářská 1021/15, 602 00 Brno

za účasti nezletilých:
A.V., narozená dne XXXXX
F.V., narozený dne XXXXX
oba trvale bytem XXXXX
zastoupené kolizním opatrovníkem Úřadem pro mezinárodněprávní
ochranu dětí v Brně
sídlem Šilingrovo nám. 3/4, 602 00 Brno

a již zletilé: **I.V.**, narozená dne XXXXX
t.č. údajně bytem ve XXXXX

za účasti otce nezletilých:
M.V., narozený dne XXXXX
naposledy trvale bytem v XXXXX, XXXXX
t.č. XXXXX

a matrikové matky: **M.V.**, narozená dne XXXXX
státní příslušnice XXXXX
t.č. údajně bytem XXXXX
zastoupené opatrovníkem JUDr. Margit Beranovou, advokátkou
sídlem Rooseveltova 6/8, 602 00 Brno

o popření mateřství,

o odvolání navrhovatelky a kolizního opatrovníka nezletilých Úřadu pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně proti usnesení Městského soudu v Brně ze dne 13. 4. 2021, č.j. 40 Nc 601/2020-78,

takto:

Usnesení soudu I.stupně se v napadeném výroku I. a ve výroku III. o nákladech řízení **zrušuje** a věc se mu **vrací** v tomto rozsahu k dalšímu řízení.

Odůvodnění:

1. Soud I.stupně usnesením neprominul navrhovatelce M.J., narozené dne XXXXX, zmeškání lhůty k podání návrhu na popření mateřství M.V., rozené S., narozené dne XXXXX, ve vztahu k nezletilým dětem A.V., narozené dne XXXXX, a F.V., narozený dne XXXXX (výrok I.). Výrokem II. zastavil řízení ohledně návrhu M.J. na popření mateřství M.V., rozené S., narozené dne XXXXX, ve vztahu k dříve nezletilé I.V., narozené dne XXXXX. Ve výroku III. rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.
2. Proti tomuto usnesení, konkrétně pak proti výroku I., podali odvolání jak navrhovatelka M.J., nar. XXXXX, tak kolizní opatrovník nezletilých dětí Úřad pro mezinárodněprávní ochranu dětí v Brně.
3. Navrhovatelka uvedla, že je zájmem nezletilých, aby byla v jejich rodných listech zapsána ona jako jejich pravá a biologická matka, což je současně v jejich nejlepším zájmu a je to pro jejich budoucí život zcela zásadní. Jak z provedeného dokazování a to zejména z listin založených ve spise, a to vyjádření Magistrátu města Linz na otázky ÚMPOD, zpráva ÚMPOD o pohovoru s žalobkyní i nezletilými, přípisu právní zástupkyně žalobkyně a rozhodnutí Okresního soudu Urfahr, oddělení 5 v Linzi č.j. 19 Ps 233/17b-22, vyplývá, osvojitel dětí pan M.V. byl v Rakousku zbaven rodičovské odpovědnosti, jsou proti němu vedena trestní řízení a byl odsouzen i za sexuální obtěžování nezletilého F. V., zneužívání autoritativních vztahů a za pornografické zobrazení. Osvojitel je přitom v ČR jediným zákonným zástupcem, který za nezletilé může jednat a je tu tedy stále hrozba ohrožení fyzického i duševního zdraví a vývoje, zejména nezletilého F.. Tudíž je v nejlepším zájmu dětí, aby biologická matka byla zapsána v jejich rodném listě a byl zlegalizován statut nezletilých k biologické matce. Nadto zdůrazňuje také právo dětí znát své rodiče a svůj biologický původ zakotvené Úmluvou OSN o právech dítěte (dle článku 7 Úmluvy). Současně je to pak zcela v souladu s přáním nezletilých, aby jejich skutečná matka byla zapsána v jejich rodných listech a dále skutečnost, že děti opakovaně naléhaly, aby nemusely mít s osvojitelem žádný kontakt. Jak již bylo uvedeno v návrhu, v Gambii nejsou při narození dětí jakékoliv doklady vydávány. Tyto jsou dětem vystaveny, až o ně požádá rodič, například v souvislosti s vycestováním dětí a to souhlasným prohlášením rodičů. Vzhledem k tomu, že žalobkyně z Gambie uprchla a požádala v Rakousku o azyl, nemohla se do Gambie vrátit a nechat nezletilým rodné listy a cestovní doklady vystavit. Není pravdou, že v Gambii děti zanechala nezaopatřené, o tyto pečovala matka navrhovatelky až do své smrti a navrhovatelka jí posílala finanční prostředky z podpory, kterou dostávala v Rakousku. Příznává, že bylo její velkou chybou soužití s osvojitelem dětí, ale bez jeho osvojení by se děti za matkou do Rakouska patrně nikdy nedostaly. Byla cizím občanem, neuměla řeč a v podstatě byla na osvojiteli nezletilých závislá a tento toho zneužíval. Za ni i děti vše vyřizoval a proto také doklady o osvojení a uznání osvojení v ČR nemá k dispozici. Není pravdou, že nedoložila i přes výzvu soudu žádný doklad o osvojení dětí osvojitelem. Kopii rozhodnutí o osvojení, kterou jedinou má k dispozici i Magistrát města Linz, doložila, ovšem s ohledem na skutečnost, že se jedná o kopii, měla za to, že si soud v souladu se zásadou vyšetřovací, kdy řízení dle ust. § 793 o.z. lze zahájit i bez návrhu, rozhodnutí o uznání osvojení v ČR může vyžádat a učinit tak. Po opuštění Gambie řešila především to, aby mohly děti vycestovat za ní do Rakouska. Poté, co se v roce 2017 odpoutala a ukončila vztah s osvojitelem dětí M. V., řešila prioritně, aby jí byly děti svěřeny do její péče a výchovy a nebylo nadále ohroženo jejich zdraví a jejich psychický a duševní vývoj protiprávním jednáním M. V.. Za součinnosti a pomoci Magistrátu města Linz tedy rozhodl Okresní soud v Linzi o svěřením dětí do péče žalobkyně a zbavil osvojitele rodičovské zodpovědnosti k nezletilým. To vše plyne z listin založených ve spise soudu I.stupně. Na vyžádání Magistrátu města Linz a žalobkyně s odůvodněním použití rozhodnutí v cizím státě vydal Okresní soud Urfahr v Linzi úřední potvrzení s výrokem svého rozhodnutí, a to z důvodu ochrany citlivých údajů plynoucí z odůvodnění rozhodnutí. Z přípisu právní zástupkyně navrhovatelky ze dne 11. 2. 2021 plyne, že tato nemá originál rozhodnutí, tento včetně odůvodnění v němčině, bude-li soud požadovat, zajistí a to včetně překladu. Má však za to, že vyšší soudní ověření potvrzení soudu v Rakousku není mezi ČR a Rakouskem třeba, když úřední překlad potvrzení Okresního soudu Urfahr byl doložen a skutečnost, že byly děti svěřeny do péče navrhovatelky, byla takto prokázána. Rovněž tak závěr

znaleckého posudku o testech DNA byl soudu předložen s ověřeným překladem jeho závěru, z něhož plyne, že je navrhovatelka biologickou matkou nezletilých. Nadto mohl soud nechat zadat i znalecký posudek nový, pokud by se zabýval meritem návrhu o popření a určení mateřství. Ihned po rozhodnutí o svěřeni dětí do péče navrhovatelky za součinnosti Magistrátu města Linz kontaktovala ÚMPOD a Velvyslanectví ČR v Rakousku a bylo jí doporučeno se obrátit s návrhem na popření mateřství na soud I.stupně. Uvedla, že děti žijí od roku 2012 v Rakousku, návrh na popření mateřství matrikové matky nebyl podán u soudu v Gambii, neboť se navrhovatelka do Gambie nemůže vrátit a v Rakousku nemůže být návrh podán z důvodu, že jsou nezletilí státními občany ČR a změnu v rodném listě je třeba učinit v ČR. Proto se domnívá, že činí a činila všechny potřebné úkony k tomu, aby se domohla určení svého mateřství. Toho se však mohla začít domáhat až poté, co bylo prokázáno, že je biologickou matkou nezletilých a činí tak doposud. Právní zástupkyně navrhovatelky konstatuje, že soud nehodnotil ostatní důkazy založené ve spise a výhradně vyšel z výpovědi navrhovatelky u jednání dne 13. 4. 2021, když však bylo zřejmé, že navrhovatelka úplně nerozumí kladeným otázkám. Tato nemluví německy příliš dobře, je to však jediný jazyk, pro který mohl být přizván tlumočník. Nešlo tak vyjít pouze z jejich strohých odpovědí na otázky, kterým zřejmě plně nerozuměla. Soud I.stupně určil rozhodné právo s odkazem na článek 54 odst. 1 zákona o mezinárodním právu soukromém tak, že rozhodným právem je gambijský zákon o rodině z roku 2005, avšak podle tohoto nepostupoval a nesprávně použil právo české, které na rozdíl od gambijského práva stanovuje popěrnou lhůtu k podání návrhu na popření otcovství, to je analogicky použitelnou pro podání návrhu na popření mateřství. Měl by tak soud řešit otázky procesní podle českého práva, nicméně otázky hmotného práva pak dle kolizní normy, podle které je lhůta pro popření mateřství dle gambijského zákona o rodině z roku 2005 zachována. Soud I.stupně tak měl rozhodovat přímo o návrhu na popření mateřství a to podle práva gambijského. Všechny podmínky stanovené gambijským právem pro popření a určení mateřství tak byly dle názoru právní zástupkyně navrhovatelky splněny. Navrhuje, aby odvolací soud usnesení soudu I.stupně změnil tak, že rozhodne o popření mateřství M.V., rozené S., nar. XXXXX, a určí mateřství M.J., nar. XXXXX, k nezletilým A. V., nar. XXXXX, a F.V., nar. XXXXX.

4. Opatrovník nezletilých ve svém odvolání uvedl, že soud I.stupně správně právně posoudil svou mezinárodní pravomoc a vyřešil použití rozhodného práva, když určil, že v dané věci je nezbytné aplikovat gambijské právo. Soud postupuje v řízení podle českého práva, to je řeší podle něj potřebné procesní otázky a to v souladu s principem *lex fori*. Pokud jde o hmotné právo, použije se ten právní řád, na který odkazuje hraniční určovateli aplikované kolizní normy, přičemž cizí hmotné právo soud aplikuje rovnocenně jako právo vlastní, tedy jako normativní systém. Popěrná lhůta upravená českým právem je dle názoru Úřadu lhůta hmotněprávní, nikoli procesní a to s odkazem na odborné názory zde blíže specifikované. Je toho názoru, že soud I.stupně podle kolizní normou určeného gambijského práva nepostupoval a použil nesprávně právo české. České právo však na rozdíl od práva gambijského stanovuje lhůtu k podání návrhu na popření otcovství, analogicky použitelnou i k popření mateřství. S ohledem na uvedenou povahu popěrné lhůty nemělo být předmětem projednávání prominutí či neprominutí zmeškání lhůty, nýbrž projednání samotného návrhu na popření a určení mateřství podle podmínek gambijského práva. Pokud pak je v odstavci 14 odůvodnění napadeného usnesení uvedeno, že navrhovatelka nedoložila soudu, za jakých okolností je až v současné době, to je téměř před zletilostí dětí, v jejich zájmu dosáhnout změny rodičovství a zda je tato změna odůvodněna veřejným zájmem, tak k tomu bylo uvedeno, že důkazní břemeno neleží na navrhovatelce, ale soud by měl postupovat v souladu se zásadou vyšetřovací, kterou je řízení ovládáno. Gambijské právo (*Children's Act 2005*) poměrně široce stanovuje okruh osob, které mají aktivní legitimaci k podání návrhu na popření či určení rodičovství. Navrhovatelka do této kategorie zajisté spadá. Zároveň zmíněný zákon neobsahuje žádné lhůty pro podání návrhu. V otázce důkazů se kromě nich uvádí testy DNA. Opatrovník je tedy toho názoru, že veškeré podmínky stanovené gambijským právem pro popření a určení mateřství jsou splněny. K tomu je nadále třeba uvést právo dětí znát své rodiče a svůj biologický

původ garantované mimo jiné článkem 7 Úmluvy OSN o právech dítěte. Navrhuje, aby odvolací soud napadené rozhodnutí ve výroku I. podle ust. § 220 odst. 1 písm. a) o.s.ř. změnil a rozhodl o popření mateřství M.V. a určení mateřství M.J. k dětem A. a F.V..

5. Odvolací soud po zjištění, že objektivně i subjektivně přípustná odvolání (§ 201, § 202 a contr. o.s.ř.) byla podána včas (§ 204 odst. 1 o.s.ř.) a ze způsobilých odvolacích důvodů, přezkoumal usnesení soudu I. stupně i řízení předcházející jeho vydání v napadeném rozsahu (§ 206 odst. 1, § 212, § 212a o.s.ř.) a dospěl k závěru, že jsou dány podmínky pro zrušení rozhodnutí v odvolacím soudem přezkoumávané části, a to podle ustanovení § 219a odst. 1 písm. a/, b/ o.s.ř.
6. Z obsahu spisu odvolací soud ověřil, že návrhem doručeným soudem I.stupně dne 19. 2. 2020 se navrhovatelka, prostřednictvím své právní zástupkyně, domáhala vydání rozhodnutí, na jehož základě by bylo popřeno mateřství matrikové matky M.V., narozené dne XXXXX, k nezl. A. V., narozené dne XXXXX, nezl. F. V., narozenému dne XXXXX, a nyní již zletilé I.V., narozené dne XXXXX. Svůj návrh odůvodnila tím, že je biologickou matkou všech tří nezletilých a současně i matkou, která je porodila, přičemž matriková matka není skutečnou matkou dětí, i když toto nepravdivě prohlásila před gambijskými úřady. Navrhovatelka dále uvedla, že jí byly nezletilé děti na základě rozhodnutí okresního soudu Urfahr, oddělení 5 v Linzi, č.j. 19 Ps 233/17b-22 ve věci poručnictví svěřeny do její péče s tím, že je oprávněna o ně pečovat, vychovávat je, spravovat jejich majetek a zastupovat je, jakožto zákonný zástupce. V průběhu tamního řízení byl soudem pořízen znalecký posudek a testy DNA, z jehož závěru vyplynulo, že je na 99,9999% matkou všech tří dětí. Navrhovatelka je státní občankou Gambie, v Rakousku má povolen pobyt a dlouhodobě zažádáno o azyl. Děti získaly státní občanství České republiky osvojením panem M.V., který uzavřel sňatek s matrikovou matkou. Následně byly nezletilým dětem vydány zvláštní matrikou v Brně rodné listy, v nichž je jako matka uvedena paní M.V. a jako otec M.V.. Matrikový otec žije dlouhodobě na území Rakouska a o děti do doby rozhodnutí okresního soudu Urfahr, oddělení 5 v Linzi také pečoval. Všem nezletilým byly Magistrátem města Brna vydány cestovní pasy s platností do 8. 1. 2018. Aktuálně nemají nezletilá A. a nezletilý F. platný cestovní doklad, zatímco tehdy nezletilá I. požádala matrikového otce, aby s ní nový pas vyřídil. Jakoukoliv součinnost matrikového otce ve věci ostatních nezletilých aktuálně navrhovatelka i Magistrát v Linzi vylučují. Nezletilý F. je v Rakousku velmi úspěšným hráčem hokeje a z důvodu aktuálně neplatného cestovního dokladu nemůže s týmem vycestovat do zahraničí. Navrhovatelka, jakožto zákonný zástupce podle rozhodnutí rakouského soudu, hodlá požádat o vydání nového cestovního dokladu pro všechny nezletilé děti.
7. O tomto návrhu rozhodl soud I.stupně právě zde přezkoumávaným usnesením, když nejdříve správně v souladu s čl. 53 zákona č. 91/2012 Sb. o mezinárodním právu soukromém a procesním dovodil mezinárodní příslušnost českého soudu, konkrétně pak Městského soudu v Brně, a to s ohledem na to, že nezletilé děti, jakož i dnes již zletilá I. jsou státními občany ČR s místem hlášeného trvalého bydliště na adrese XXXXX. Odvolací soud je dále toho názoru, že soud I.stupně správně dovodil dle čl. 54 odst. 1 uvedeného zákona i otázku rozhodného práva s tím, že narodily-li se nezletilé děti na území Gambie, je v dané věci rozhodným právem gambijský zákon o rodině z roku 2005. Z dalšího odůvodnění rozhodnutí soudu I.stupně je však zřejmé, že soud I.stupně bez zřejmého a bližšího odůvodnění zkoumal především dodržení popěrné lhůty k podání návrhu na popření otcovství dle ust. § 792 českého občanského zákoníku a dále ust. § 425 odst. 1 zák. č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních, byť je zřejmé, že gambijské hmotné právo žádnou lhůtu pro podání návrhu na popření, či určení rodičovství neobsahuje. Popěrné prekluzivní lhůty k podání návrhu na popření rodičovství jsou lhůtami hmotněprávními. To znamená, že neuplatněním práva v popěrných prekluzivních (propadných) lhůtách právo popírat otcovství, či mateřství k dítěti zaniká. To, že je popěrná lhůta hmotněprávní a nikoliv procesní vyplývá z odborné komentářové literatury renomovaných expertů v oblasti práva rodinného, konkrétně pak Z. Králíčková, Občanský zákoník II. Rodinné právo (§ 655–975), 2. vydání, 2020, s. 537 - 543,

či dřívější Hrušáková, Milana a kol, Rodinné právo. 2 vydání. Praha: Nakladatelství C.H.Beck, 2017, str. 165 a stejně tak Lenka Westphalová a kol., tamtéž.

8. Odvolací soud tedy uzavírá, že k rozhodování o prominutí či neprominutí zmeškání lhůty k podání návrhu na popření a určení mateřství nebyl důvod a proto odvolací soud usnesení soudu I.stupně v odvoláním napadeném výroku I. zrušil ve smyslu ust. § 219a odst. 1 písm. a), b) o.s.ř. a za použití ust. § 221 odst. 1 písm. a) o.s.ř. věc vrátil soudu I.stupně k dalšímu řízení s tím, že v dalším řízení soud I.stupně již přistoupí přímo k rozhodování o návrhu na popření mateřství matrikové matky a určení mateřství navrhovatelky M.J., a to ve vztahu k oběma nezletilým dětem.
9. Z uvedeného plyne, že soud I. stupně nesprávným postupem zatížil řízení vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci. Vzhledem k tomu, že v dosavadním průběhu řízení nebylo soudem I. stupně provedeno relevantní dokazování k věci samotné, jedná se o vadu, která za odvolacího řízení nemohla být napravena (srov. § 213 odst. 4 o.s.ř.), odvolací soud proto za použití ustanovení § 219a odst. 1 písm. a/ , b/ a § 221 odst. 1 písm. a/ o.s.ř. usnesení soudu I.stupně v napadeném výroku I. zrušil a věc vrátil tomuto soudu v tomto rozsahu k dalšímu řízení.
- 10.Soud I. stupně tedy bude vycházet ze závazného právního názoru odvolacího soudu vysloveného v tomto rozhodnutí (§ 226 odst. 1 o.s.ř.). Nařídí ve věci jednání, při kterém provede všechny důkazy potřebné ke zjištění skutkového stavu věci bez ohledu na návrhy účastníků a bude přitom respektovat ust. § 120 odst. 2 o.s.ř. Rovněž v širších souvislostech daného případu bude na soudu I.stupně, aby při svém rozhodování vzal do úvahy též veškeré důvody, které navrhovatelku k podání návrhu vedly, dále protiprávní jednání, jehož se na dětech dopouštěl osvojitel a též nezpochybnitelný zájem dětí na uvedení biologické matky v jejich rodných listech, což plně koresponduje s článkem 7 Úmluvy OSN o právech dítěte. S ohledem na charakter projednávané věci tak soud I.stupně učiní s co největším urychlením.
- 11.V novém konečném rozhodnutí soud I.stupně rozhodne znovu též o nákladech řízení včetně nákladů tohoto odvolacího řízení (§ 224 odst. 3 o.s.ř.).

Poučení:

Proti tomuto usnesení **není** přípustné dovolání.

Brno 6. září 2021

JUDr. Jiří Zrůst, Ph.D., v.r.
předseda senátu

U s n e s e n í

Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Chmelíka, Ph.D., a soudců JUDr. Martiny Vršanské a Mgr. Pavla Hradeckého ve věci nezl. označované jako ██████████ ██████████, nar. ██████████, bytem ██████████ ██████████, ██████████, ██████████, ██████████, zastoupené JUDr. Františkem Derikem, advokátem se sídlem Jana Palacha 1552, Pardubice, jako opatrovníkem, za účasti domnělé ██████████ ██████████ ██████████, nar. ██████████.1█████████, bytem jako nezletilá, a domnělého ██████████ ██████████, nar. ██████████, bytem ██████████ ██████████, ██████████ oba zastoupení Zuzanou Candigliota, advokátkou se sídlem Burešova 6, Brno, o **určení mateřství**, k odvolání domnělých rodičů proti rozsudku Okresního soudu v Pardubicích ze dne 28.5.2015, č.j. 24Nc 1064/2014-248 a 24 P a Nc 346/2014, **t a k t o :**

- I.   Rozsudek okresního soudu se ve výroku II **p o t v r z u j e .**

- II.   Ve výroku III se rozsudek okresního soudu **m ě n í** tak, že České republice se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává a ██████████ ██████████ a ██████████ ██████████ se neukládá povinnost zaplatit soudní poplatek ve výši 2.000,- Kč.

- III.   Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Okresní soud shora označeným rozsudkem určil, že ██████████ ██████████, nar. ██████████, je ██████████ nezletilé označované jako ██████████ ██████████, nar. ██████████ ve ██████████ (výrok I). Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II) a ██████████ ██████████ a ██████████ ██████████ uložil povinnost nahradit společně a nerozdílně státu – České republice náklady řízení ve výši 4.235,- Kč a soudní poplatek ve výši 2.000,- Kč, vše na účet Okresního soudu v Pardubicích do 3 dnů od právní moci výroku rozsudku (výrok III).

V odůvodnění rozsudku okresní soud uvedl, že soudem jmenovaný opatrovník nezletilé se domáhal určení, že ██████████ ██████████ je ██████████ nezletilé, nar. ██████████. K narození nezletilé ██████████ došlo mimo zdravotnické zařízení, po jejím narození byl sepsán protokol o narození dítěte a s ohledem na porod mimo zdravotnické zařízení bylo nutné osvědčit právní stav ve smyslu ust. § 775 občanského zákoníku. Matriční ústav městyse

ovšem nedospěl k jednoznačnému závěru o mateřství paní [redacted] [redacted], dítě tak nebylo do knihy narození zapsáno a opatrovník je proto přesvědčen, že skutečnost, že nezletilá je od narození prakticky bez identity, je v rozporu s občanskoprávními vztahy. Domnělá [redacted] i domnělý [redacted] od počátku řízení navrhovali, aby soud určil, že [redacted] nezletilá je právě [redacted] [redacted], uvedli, že veškeré podklady pro závěr o mateřství paní [redacted] měl k dispozici již správní úřad, který z nich ovšem nevyvodil odpovídající závěr. V postupu správního úřadu spatřovali šikanu, která vyústila právě v soudní řízení. Okresní soud po provedeném dokazování dospěl k závěru, že je namístě návrhu vyhovět, když jako přímý důkaz k prokázání skutečnosti, že právě [redacted] [redacted] je [redacted] nezletilá [redacted] [redacted], sloužily výpovědi samotných domnělých [redacted], které jsou zcela v souladu s nepřímými důkazy, které okresní soud ve věci provedl a všechny tyto důkazy tedy tvoří ucelený řetězec vedoucí k jednoznačnému závěru o mateřství [redacted] [redacted] k nezletilému dítěti. Proto okresní soud žalobě vyhověl.

O nákladech řízení okresní soud rozhodl podle ust. § 142 o.s.ř. a žádnému z účastníků nepřiznal právo na jejich náhradu, neboť nebylo zjištěno, že by nezletilá, která byla v řízení úspěšná, nějaké náklady vznikly. Podle okresního soudu nejsou naplněny ani podmínky pro aplikaci ust. § 143 o.s.ř., neboť nelze dospět k závěru, že by domnělí rodiče nezavdali příčinu k podání návrhu, když ani nezletilému dítěti nelze přičítat zavinění na zahájení řízení. Protože státu v řízení vznikly náklady v podobě odměny soudem jmenovaného opatrovníka, rozhodl soud v souladu s ust. § 148 odst. 1 o.s.ř. tak, že [redacted] [redacted] a [redacted] [redacted] jsou povinni společně a nerozdílně nahradit státu uvedené náklady řízení a ve smyslu ust. § 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů i soudní poplatek ve výši 2.000,- Kč.

Proti rozsudku, a to pouze do výroku II a III o nákladech řízení, podali včas odvolání rodiče nezletilé. Ve svém vyčerpávajícím způsobem odůvodněném odvolání poukázali předně na skutečnost, že řízení o určení mateřství probíhalo podle zákona o zvláštních řízeních soudních a nebylo tak namístě aplikovat příslušná ustanovení občanského soudního řádu, jak učinil okresní soud. Ustanovení § 23 zákona o zvláštních řízeních soudních ve své větě druhé podle odvolatelů umožňuje přiznat náhradu nákladů řízení, odůvodňují-li to okolnosti případu. V dané věci to byli právě odvolatelé, kteří se nejen v řízení před soudem, ale i v řízení před správními orgány domáhali určení, že paní [redacted] [redacted] je [redacted] nezletilá [redacted] a zápisu této skutečnosti do knihy narození, k čemuž nedošlo pouze z důvodu obstrukčního jednání správních úřadů, zejména tedy matrice. Navíc okresní soud reagoval na podnět matrice nesprávně, protože bylo namístě buď se tímto podnětem vůbec nezabývat, neboť posouzení mateřství [redacted] [redacted] spadalo do kompetence matrice a správního řízení anebo měl být podnět posouzen jako návrh, případně měla být matrice vyzvána k podání návrhu a soud v souladu se skutečným stavem měl brát odvolatele spolu s jejich nezletilou [redacted] jako účastníky řízení, kteří navrhují, aby [redacted] [redacted] byla určena [redacted] nezletilá a navrhovatele – matrice brát jako odpůrce, který mateřství zpochybňuje. Takto ovšem soud nepostupoval a vyvolal skutečné řízení tím, že ustanovil nezletilé opatrovníka, který na pokyn soudu podal návrh na zahájení řízení. Ve skutečnosti je tedy navrhovatelem buď matrice, nebo soud, který dal pokyn k podání návrhu, a tyto instituce by měly hradit náklady řízení odvolatelům, neboť odvolatelé svým chováním nezavdali sebemenší příčinu k zahájení řízení a tyto státní orgány jim způsobily náklady na právní zastoupení. Odvolatelé současně zdůraznili, že se stali obětí svévole a šikany matričního

úřadu z důvodu volby porodu v domácím prostředí a v této šikaně pokračoval i soud I. stupně. Ten totiž zahájením řízení jen legitimizoval svévoli ze strany správního orgánu a jeho nečinnost a svévolné přerušení řízení a otevřel cestu k tomu, aby takto správní orgán šikanoval nevydáním rodného listu dítěti i jeho rodiče, kteří si zvolí porod v domácím prostředí. Odvolatelé navíc byli v řízení zcela úspěšní, neboť bylo dosaženo výroku o mateřství ■■■■■ ■■■■■, kterého se odvolatelé snažili všemi prostředky dosáhnout. K nákladům ustanoveného opatrovníka, potažmo soudu pak odvolatelé uvedli, že ani toto rozhodnutí okresního soudu nelze považovat za správné. Poukázali na ust. § 142 odst. 2 o.s.ř., z něhož plyne, že byl-li ustanoven účastníku zástupcem nebo opatrovníkem advokát, platí jeho hotové výdaje a odměnu za zastupování, popřípadě též náhradu za daň z přidané hodnoty, stát. Je zřejmé, že je to tedy stát, kdo by měl platit náklady na ustanoveného opatrovníka. Tyto náklady pak ve smyslu ust. § 148 o.s.ř. nelze uplatňovat vůči odvolatelům, neboť tam, kde je speciálně upraveno, že náklady řízení platí stát, nelze požadovat po účastnících náhradu nákladů podle § 148 o.s.ř. Navíc předpokladem práva státu na náhradu nákladů řízení je to, aby se jednalo o účelně vynaložené náklady a pakliže stát vynaloží náklady zbytečně a bez návrhu stran, nelze je uložit účastníkům k náhradě. Odvolatelé proto navrhli, aby odvolací soud napadené výroky rozsudku zrušil a rozhodl o tom, že odvolatelé mají právo na náhradu nákladů řízení za oba stupně soudního řízení z rozpočtu soudu.

Odvolací soud přezkoumal napadený rozsudek i řízení, které jeho vydání předcházelo, a to v mezích podaného odvolání (§ 212, § 212a o.s.ř.), a bez nařízení jednání (§ 214 odst. 2 písm. e/ o.s.ř.) dospěl k závěru, že odvolání lze považovat toliko za částečně důvodné.

Odvolací soud především považuje za věcně správné rozhodnutí okresního soudu o tom, že žádnému z účastníků řízení nebylo přiznáno právo na náhradu jeho nákladů, byť toto rozhodnutí nemělo být odůvodněno s odkazem na ust. § 142 o.s.ř., ale ust. § 23 věty první z.ř.s., když ani odvolací soud, z důvodů níže rozvedených, neshledává podmínky pro aplikaci ust. § 23 věty druhé z.ř.s. Na tomto závěru nemůže nic změnit ani polemika odvolatelů s procesním postupem okresního soudu, který z důvodu, jež v napadeném rozsudku vysvětlil, ustanovil nezletilému dítěti opatrovníka a uložil mu podat žalobu o určení mateřství. Krajský soud se ztotožňuje se závěrem okresního soudu o tom, že není žádoucí, aby nezletilé dítě zůstávalo dlouhodobě bez vlastní identity, jména, státní příslušnosti, v nejistotě o tom, kdo jsou jeho rodiče a nacházelo se tedy v situaci jsoucí v rozporu s Úmluvou o právech dítěte. Postup okresního soudu popsaný stav odstranil a zabránil tak prodlužování této nežádoucí situace. Odvolací soud se současně nedomnívá, že by odvolatelé byli zcela bez viny na vzniku shora popsané situace, v níž se spolu s nezletilou ocitli. Předně je třeba si uvědomit, že byť oba ■■■■■ sice od počátku řízení, a to i před správními orgány tvrdili, že paní ■■■■■ ■■■■■ je ■■■■■ nezletilé, poskytli správním orgánům nedostatečnou součinnost k tomu, aby matriční úřad bez jakýchkoliv pochybností mohl mateřství paní ■■■■■ ■■■■■ považovat za prokázané. Přestože lze argumentaci odvolatelů přisvědčit v tom směru, že nepřímými důkazy bylo mateřství paní ■■■■■ ■■■■■ prokazováno, tak jakoukoliv další součinnost, kterou odvolatelé považovali ze svého pohledu za nepřiměřené obtěžování a šikanu, odmítali správním orgánům poskytnout a i v důsledku jejich jednání a chování správní orgán odmítal paní ■■■■■ ■■■■■ jako ■■■■■ nezletilé do rodného listu zapsat. Skutečnost, že stát umožňuje tzv. domácí porody a nenutí ■■■■■ k tomu, aby porod vždy a za všech okolností probíhal toliko ve zdravotnickém zařízení, pak s sebou pro takovéto rodičky

nese povinnost prokázat, že skutečně dítě porodily, jsou jeho [REDACTED] a nelze se divit tomu a naopak je třeba považovat za zcela pochopitelné, že na tyto rodičky jsou kladeny o něco vyšší nároky, než na ženy, které dítě porodily ve státním či nestátním zdravotnickém zařízení. V dané věci byla situace komplikována i tou skutečností, že porodní asistentka, která byla přítomná porodu paní [REDACTED] [REDACTED], nebyla akreditovanou porodní asistentkou, odvolatelé odmítli prozradit její identitu, což ve spojení s dalšími skutečnostmi vedlo k pochybnostem správního orgánu ohledně mateřství paní [REDACTED] [REDACTED]. Odvolací soud je současně přesvědčen o tom, že při zachování jisté míry vstřícnosti, a to ze strany jak matričního úřadu, ale i rodičů nezletilé, nemuselo k tomuto řízení vůbec dojít, neboť je nepochybně i v zájmu rodičů nezletilé a nezletilé samotné, aby mateřství bylo určeno a zápis do rodného listu byl učiněn co nejdříve, a je i právem státu, aby věděl, kdo je [REDACTED] dítěte, které se automaticky po svém narození stává poživitelem dávek sociálního a důchodového zabezpečení, stává se občanem státu, který poskytuje dítěti bezplatné školní vzdělání, bezplatnou zdravotní péči a další požitky, přičemž v této souvislosti nelze nutně požadavek správních orgánů na zvýšenou míru součinnosti chápat jako šikanózní a obtěžující přístup, ale jako legitimní snahu státu znát své občany a jejich rodinné poměry.

V napadeném výroku II proto odvolací soud rozsudek okresního soudu jako věcně správný potvrdil (§ 219 o.s.ř.).

S odvolacími výhradami směřujícími do výroku III napadeného rozsudku, a tedy povinnosti odvolatelů hradit náklady vzniklé v průběhu řízení České republiky spolu se soudním poplatkem se naopak odvolací soud ztotožňuje a v tomto směru považuje odvolání za důvodné. Okresní soud o povinnosti odvolatelů hradit náklady řízení rozhodl podle ust. § 148 odst. 1 o.s.ř. (aplikovatelného za použití § 1 odst. 2 z.ř.s.), když v zásadě dovodil, že odvolatelé jsou neúspěšnou stranou ve sporu, kteří by tedy podle uvedeného ustanovení zákona měli státu nahradit náklady řízení, které stát platil. Ze stejné úvahy pak okresní soud vycházel i při uložení povinnosti odvolatelům hradit soudní poplatek za řízení s odkazem na ust. § 2 odst. 3 zákona č. 549/1991 Sb., ve znění pozdějších předpisů (o soudních poplatcích). S tímto závěrem nelze souhlasit již jen proto, že odvolatelé nejsou neúspěšnou stranou sporu, navíc od počátku řízení, a to i v řízení před správními orgány navrhovali, aby paní [REDACTED] [REDACTED] byla zapsána jako [REDACTED] nezletilé [REDACTED] [REDACTED]. Okresní soud tomuto návrhu, byť podaným za nezletilou [REDACTED] opatrovníkem, vyhověl a podmínky pro aplikaci ust. § 148 o.s.ř., případně § 2 odst. 3 zákona o soudních poplatcích nejsou v dané věci naplněny. To bez ohledu na skutečnost, že odvolatelé se mýlí, pakliže v odvolání nesprávně směšují věcné osvobození od soudních poplatků uvedené v ust. § 11 odst. 1 zákona o soudních poplatcích a osobní osvobození od soudního poplatku uvedené v odst. 2 téhož ustanovení.

Napadený výrok III rozsudku okresního soudu tak odvolací soud změnil (§ 220 o.s.ř.) tak, že České republice se právo na náhradu nákladů řízení nepřiznává a povinnost hradit soudní poplatek ve výši 2.000,- Kč se [REDACTED] [REDACTED] a [REDACTED] [REDACTED] neukládá.

O nákladech odvolacího řízení rozhodl krajský soud podle ust. § 224 odst. 1 a § 142 odst. 2 o.s.ř. a žádnému z účastníků nepřiznal právo na jejich náhradu, neboť odvolatelé byli úspěšní v odvolacím řízení toliko částečně a nezletilé žádné náklady nevznikly.

P o u ě n í : Proti tomuto usnesení není odvolání ani dovolání přípustné.

V Pardubicích dne 30. září 2015

JUDr. Jaroslav Chmelík, Ph.D., v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

■ . ■ ■ ■

USNESENÍ

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Fialy a soudkyně JUDr. Věry Jakubové a JUDr. Ivany Šimové v právní věci žalobce [údaje o účastníkovi] proti žalované [údaje o účastníkovi], o popření mateřství, o odvolání žalobce proti usnesení Okresního soudu Plzeň – sever ze dne 3.2.2014 č.j. 8 C 480/2013 – 19

takto:

Usnesení soudu prvního stupně se p o t v r z u j e.

Odůvodnění:

Shora uvedeným usnesením soud prvního stupně žalobci pro toto řízení ustanovil opatrovníkem [příjmení] [jméno] [příjmení], advokáta advokátní kanceláře se sídlem v Plzni, [ulice a číslo]. V odůvodnění tohoto rozhodnutí uvedl, že postupuje dle § 29 odst.3 o.s.ř. Uvedeného opatrovníka ustanovil žalobci z toho důvodu, že žalobce utrpěl v dětství úraz hlavy, došlo k snížení jeho inteligence, ztrátě paměti, která by se měla v důsledku vhodné životosprávy zlepšovat a nelze vyloučit, že žalobce má zdravotní problémy související s jeho duševním stavem. Je proto důvodná obava, že by tyto zdravotní překážky mohly po nikoliv přechodnou dobu omezovat žalobce v účasti v řízení, případně se srozumitelně vyjadřovat.

Proti tomuto rozhodnutí podal žalobce včasné odvolání. Vyplyvá z něho, že s osobou ustanoveného opatrovníka nesouhlasí, neboť ten mu byl přidělen již v roce 1988 a majetkově jej poškodil.

JUDr. [jméno] [příjmení] se k odvolání žalobce vyjádřil tak, že žalobce nezná, a to ani z doslechu. Studia práv dokončil v roce 2000, proto nemohl žalobce zastupovat nebo mu být určen advokátem v roce 1988.

Odvolací soud podle ust. § 212, ust. § 212 a) o.s.ř. přezkoumal napadené rozhodnutí včetně řízení, které jeho vydání předcházelo, přihlédl k odvolání žalobce i k vyjádření JUDr. [jméno] [příjmení] a dospěl k závěru, že odvolání není důvodné.

Z obsahu spisu vyplývá, že v řízení o popření mateřství učinil žalobce těžko srozumitelná a zmatečná podání, ze kterých soud prvního stupně dovodil, že je na místě žalobci dle § 29 odst.3 o.s.ř. ustanovit opatrovníka pro toto řízení v osobě advokáta [titul] [příjmení]. [příjmení] soudu prvního stupně, kterým mu byl pro řízení ustanoven opatrovníkem advokát se žalobce nebrání, namítá pouze, že soudem prvního stupně jmenovaný opatrovník [příjmení] [jméno] [příjmení] mu byl v blíže neoznačeném řízení ustanoven opatrovníkem a majetkově jej poškodil. Jak však vyplývá z přesvědčivého vyjádření JUDr. [jméno] [příjmení], ten žalobce vůbec nezná, nikdy se s ním nesešel, nikdy nebyl žalobci ustanoven v jakémkoli řízení opatrovníkem, studia práv dokončil v roce 2000.

Za této situace odvolací soud považuje rozhodnutí soudu prvního stupně o ustanovení opatrovníka žalobci v tomto řízení dle § 29 odst.3 o.s.ř. v osobě JUDr. [jméno] [příjmení] za

správné, neboť z obsahu spisu je zřejmé, že žalobce není schopen srozumitelně se vyjadřovat. Pokud se týče osoby ustanoveného opatrovníka [příjmení] [jméno] [příjmení], který je advokátem, neshledal odvolací soud pro ustanovení tohoto opatrovníka žádných překážek.

Z výše uvedených důvodů proto odvolací soud napadené usnesení jako věcně správné a zákonu odpovídající podle § 219 o.s.ř. potvrdil.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.

Plzeň 22. prosince 2014

JUDr. Lubomír F i l a, v.r.
předseda senátu

za správnost: Eva Šnajdrová

U S N E S E N Í

(anonymizovaný opis)

Krajský soud v Plzni rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Lubomíra Fialy a soudkyň JUDr. Věry Jakobové a JUDr. Ivany Šimové v právní věci žalobce [údaje o účastníkovi] proti žalované [údaje o účastníkovi] [údaje o zástupci] zmocněncem, o popření mateřství, o odvolání JUDr. [jméno] [příjmení], advokáta advokátní kanceláře se sídlem [ulice a číslo], Plzeň proti rozsudku Okresního soudu Plzeň – sever ze dne 28.1.2016 č.j. 8 C 480/2013 – 106

takto:

- I. Odvolání se odmítá.
- II. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů odvolacího řízení.

Odůvodnění:

Shora uvedeným rozsudkem soud prvního stupně žalobu na popření mateřství uplatněnou žalobcem vůči žalované zamítl (výrok I rozsudku) a rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení (výrok II rozsudku).

Proti tomuto rozsudku podal JUDr. [jméno] [příjmení] jménem žalobce odvolání.

Odvolací soud se zabýval otázkou, zda toto odvolání podala osoba k tomu oprávněná.

Z obsahu spisu vyplývá, že dne 8.10.2013 podal žalobce žalobu směřující proti žalované na popření jejího mateřství.

Usnesením ze dne 3.2.2014 na č.l. 19 spisu ustanovil soud prvního stupně žalobci pro toto řízení opatrovníkem [příjmení] [jméno] [příjmení], advokáta se sídlem v Plzni, [ulice a číslo]. V odůvodnění tohoto rozhodnutí se podává, že jde o opatření dle ust. § 29 odst.3 o.s.ř. učiněné vzhledem ke skutečnosti, že žalobce uvedl, že v dětství utrpěl úraz hlavy, došlo k snížení jeho inteligence, ztrátě paměti, která by se měla v důsledku vhodné životosprávy zlepšovat, nelze vyloučit, že žalobce má zdravotní problémy související s jeho duševním stavem (sám poukazoval na ztrátu paměti a snížení inteligence). Je zde proto odůvodněná obava, že by tyto zdravotní překážky mohly po nikoliv přechodnou dobu omezovat žalobce v účasti v řízení případně se srozumitelně vyjadřovat.

V průběhu řízení byla advokátem Mgr. [jméno] [příjmení] založena do spisu plná moc, kterou mu dne 21.9.2015 udělil žalobce (č.l. 71 spisu). Uvedený advokát žalobce pak zastupoval v dalším průběhu řízení před soudem prvního stupně.

Dne 28.1.2016 vydal soud prvního stupně rozsudek, jímž byla žaloba žalobce zamítnuta.

Uvedený rozsudek byl zástupci žalobce [příjmení] [jméno] [příjmení] doručen do jeho datové schránky dne 29.2.2016.

Dne 4.3.2016 Mgr. [příjmení] soudu oznámil, že na straně žalobce v uvedené věci došlo k zániku právního zastoupení.

Dne 7.3.2016 došlo soudu prvního stupně odvolání JUDr. [jméno] [příjmení], které učinil jménem žalobce.

Za uvedené procesní situace se odvolací soud zabýval zásadní skutečností, zda odvolání bylo podáno osobou k tomu oprávněnou.

Podle ust. § 201 o.s.ř. účastník může napadnout rozhodnutí okresního soudu nebo rozhodnutí krajského soudu vydané v řízení v prvním stupni odvoláním, pokud to zákon nevylučuje.

Jak již shora uvedeno, byl v průběhu řízení žalobci ustanoven soudem prvního stupně opatrovník ve smyslu § 29 odst.3 o.s.ř.

Opatrovník vykonává svou funkci, bez ohledu na to, jak o délce doby jejího výkonu rozhodl soud, vždy jen po takovou dobu, po níž trvá důvod, pro který byl do funkce ustanoven. Jestliže takový důvod v průběhu řízení odpadne, funkce opatrovníka bez dalšího zaniká, jeho oprávnění zastupovat účastníka tím končí a soud nadále jedná s účastníkem, či s jeho zástupcem. Přitom rozhodnutí o odvolání opatrovníka není zapotřebí vydávat.

Jestliže, jak shora uvedeno, v průběhu řízení si žalobce zvolil jako svého zástupce pro toto řízení Mgr. [příjmení], odpadl ze zákona důvod, pro který byl do funkce ustanoven JUDr. [příjmení]. Jinými slovy řečeno založením plné moci do spisu, kterou žalobce udělil Mgr. [příjmení] skončila účast JUDr. [příjmení] v tomto řízení.

Proto, jestliže JUDr. [příjmení] podal po zániku výkonu své funkce opatrovníka odvolání proti rozsudku soudu prvního stupně, bylo odvolání podáno osobou k tomu neoprávněnou.

Odvolací soud proto dle ust. § 218 písm. b) o.s.ř. odvolání JUDr. [příjmení] odmítl, neboť bylo podáno někým, kdo k odvolání není oprávněn.

Výrok o nákladech odvolacího řízení se opírá o ust. § 224 odst.1 o.s.ř. ve spojení s ust. § 146 odst.3 o.s.ř. s tím, že v odvolacím řízení žádnému z účastníků řízení náklady řízení nevznikly.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí není odvolání přípustné.

Plzeň 31. března 2016

JUDr. Lubomír F i a l a, v.r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:

Eva Šnajdrová

Příloha 7 – Odpověď Nejvyššího soudu

ROZHODNUTÍ

Nejvyšší soud jako povinný subjekt ve smyslu § 2 odst. 1 zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů (dále také jako „informační zákon“ anebo „SvInf“), rozhodl o žádosti **Zuzany Dorážkové**, nar. [REDAKCE] (dále jen žadatelka), ze dne 17. 5. 2023, sp. zn. vide supra (dále jen „projednávaná žádost“),

takto:

Podle § 15 odst. 1 a § 11b informačního zákona se projednávaná žádost **odmítá**.

Odůvodnění:

Povinný subjekt obdržel projednávanou žádost v následujícím znění:

„Věc: Žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů

Vážená paní, vážený pane,

ve smyslu příslušných ustanovení zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím, ve znění pozdějších předpisů Vás žádám o poskytnutí následujících informací:

1) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu zahájeno soudních řízení na základě podaných dovolání proti rozsudku odvolacího soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

2) Kolik bylo v období od 1. ledna 2014 do 30. dubna 2023 v rámci činnosti Vašeho soudu vydáno rozsudků na základě podaných dovolání proti rozsudku odvolacího soudu týkajících se určení nebo popření mateřství na základě § 426 zákona č. 292/2013 Sb., o zvláštních řízeních soudních.

3) Kolik z rozsudků Vašeho soudu uvedených v bodě 2) této žádosti nabylo právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.

4) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.

5) Žádám o poskytnutí všech anonymizovaných rozsudků dotazovaných v bodě 2) této žádosti, které nenabyly právní moci nejpozději ke dni 17. května 2023.

Informace prosím zašlete v zákonné lhůtě prostřednictvím datové zprávy do mé datové schránky s identifikátorem et5ce3d.“

Povinný subjekt předesílá, že Nejvyšší soud v roli povinného subjektu podle informačního zákona nemůže k individuálním žádostem o informace vytvářet odborné rešerše zájmové právní oblasti či nové statistiky ke konkrétní otázce či právnímu institutu, jelikož by se kvalitativně jednalo o vytváření nové, dosud neexistující informace. Povinný subjekt může nabídnout pouze ty informace, které může vygenerovat na základě jím sledovaných údajů v informačním systému Nejvyššího soudu, případně může jednotlivým žadatelům dále vysvětlit možnosti a nástroje vyhledávání v databázi rozhodnutí na webu www.nsoud.cz.

K výroku rozhodnutí:

Podle čl. 17 odst. 1 Listiny základních práv a svobod (dále jen „Listina“) jsou svoboda projevu a právo na informace zaručeny. Podle čl. 17 odst. 5 Listiny jsou státní orgány a orgány územní samosprávy povinny **přiměřeným** způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení čl. 17 odst. 5 Listiny stanovuje informační zákon. Podle § 15 odst. 1 informačního zákona *„pokud povinný subjekt žádosti, byť jen zčásti, nevyhoví, vydá ve lhůtě pro vyřízení žádosti rozhodnutí o odmítnutí žádosti, případně o odmítnutí části žádosti“*.

Podle § 11b informačního zákona *„Povinný subjekt může odmítnout žádost o poskytnutí informace, jestliže požadovanou informaci nemá a jestliže mu povinnost ji mít nevyplývá ze zákona; to neplatí, pokud povinný subjekt může požadovanou informaci získat na základě jednoduchých úkonů z jiných informací, které povinný subjekt má,...“*.

Povinný subjekt vysvětluje, že aby bylo možné projednávané žádosti vyhovět, musel by Nejvyšší soud daná řízení speciálně evidovat (tedy mít vytvořený jejich seznam či statistiku), případně by musel být schopen daná řízení (snadno) vygenerovat ze své databáze všech řízení a takto na základě „jednoduchého úkonu“ nově vytvořit jejich seznam či obecnou statistiku zájmových řízení. Povinný subjekt, s částečnou výjimkou „pomocných“ nástrojů Informačního systému Nejvyššího soudu (dále jen „ISNS“) a rozšířeného webového vyhledavače na webu www.nsoud.cz, nedisponuje ani jedním (tedy ani úplným seznamem všech rozhodnutí z dané právní oblasti, ani schopností takový úplný seznam či statistiku snadno vygenerovat). Povinný subjekt dodává, že pro potřeby Nejvyššího soudu ani není potřebné takový seznam vést, respektive podle speciální charakteristiky vymezená řízení evidovat. Pro potřeby Nejvyššího soudu jako vrcholu soudní soustavy obecných soudů není ani využitelná (obecná) statistika daných (velmi specifických) soudních řízení.

Povinný subjekt dodává, že i před 1. 1. 2023, tedy před nabytím účinnosti § 11b informačního zákona, odmítal žádosti o odborné rešerše či žádosti o nové statistiky ke konkrétním právním institutům, a to na základě § 2 odst. 4 informačního zákona, tedy jako žádosti, které požadují vytvoření nové, dosud neexistující informace. Podpůrně povinný subjekt odkazoval i na ustanovení § 3 odst. 3 informačního zákona, který stanovuje jistou vlastnost informace, konkrétně její zaznamenání na hmotném nosiči. Nový § 11b informačního zákona podle názoru povinného subjektu ještě příhodněji dopadá na projednávanou žádost. Zákodárce stanovil možnost odmítnutí žádosti o informace, pokud jí povinný subjekt nedisponuje a ani nemá povinnost jí disponovat (nejedná se tak o opomenutí povinného subjektu např. danou informací vytvořit). Druhou podmínkou je skutečnost, že požadovaná informace nemůže být „snadno“ vytvořena.

K první podmínce povinný subjekt dodává, že žádnou „ucelenou informací“ vztahující se k úzce vymezené oblasti rozhodovací činnosti (seznam všech vydaných rozhodnutí z dané právní oblasti či jejich souhrnnou statistiku), kterou by mohl k projednávané žádosti bez dalšího poskytnout, nedisponuje. Povinný subjekt soudní řízení v takto úzce vymezené konkrétní oblasti nijak blíže nesleduje, neanalyzuje, a vzhledem k povaze činnosti ani nemá důvod sledovat a analyzovat, jelikož to není nutné pro řádný výkon zákonem svěřených pravomocí.

K druhé podmínce ustanovení § 11b informačního zákona, tedy k posouzení, zda povinný subjekt „*může požadovanou informaci získat na základě jednoduchých úkonů z jiných informací, které povinný subjekt má*“, povinný subjekt uvádí, že nikoliv. Nejvyšší soud sice má k dispozici svá vydaná rozhodnutí, nicméně k nalezení (velmi úzce vymezených) zájmových rozhodnutí a jejich následnému zahrnutí do nově vytvářené statistiky (navíc nikoli pro vnitřní potřebu Nejvyššího soudu, nýbrž pouze pro kladné vyřízení žádosti o informace), by bylo nutné vyvinout odbornou analytickou činnost, pověřit takovým úkolem specializované zaměstnance s právním vzděláním a individuálně hodnotit jednotlivá rozhodnutí senátů Nejvyššího soudu, zda plně odpovídají zadání projednávané žádosti. Povinný subjekt nedisponuje žádným nástrojem, za jehož pomoci by bylo možné daná řízení komplexně a „snadno“ vygenerovat z ISNS, respektive žádnými nástroji, které by umožnily vygenerování požadované statistiky.

Povinný subjekt tak k projednávané žádosti nemá žádné informace, které by bylo možné „zpřístupnit“. Požadovanou informaci by sice bylo lze nově vytvořit, ale pouze odbornou analytickou činností na základě zkoumání všech dosud vydaných rozhodnutí, přičemž k takovému postupu povinný subjekt zásadně nepřistupuje, jelikož vytváření statistik či různých „přehledů“ judikatury nepatří mezi zákonem stanovené úkoly Nejvyššího soudu.

Částečnou výjimkou k výše uvedenému je pouze možnost vyznačení specializace v rámci ISNS u některých, předem vybraných oblastí práva, jejichž orientační sledování pro rozhodovací činnost Nejvyššího soudu určitý význam má (zpravidla podle konkrétní hmotněprávní otázky). Povinný subjekt pro úplnost dodává, že ani v případě výpisu specializace z ISNS nemůže garantovat úplnost takto extrahovaných „výsledků“, jelikož ISNS umožňuje zapsání pouze jedné (v dané věci převažující) specializace.

V případě trestního kolegia Nejvyššího soudu jde např. o specializace „Drogy“ či „Mladiství“, v případě civilního kolegia Nejvyššího soudu pak např. o specializace „Bezdůvodné obohacení“ či „Věcná práva“. Zcela specifická kategorie, jak byla vymezena v projednávané žádosti, se mezi nimi nenachází. Úkolem příznaku specializace je právě souhrnné sledování konkrétní (nadřazené či obecné) skupiny řízení, jejichž rozhodování zpravidla přísluší jednomu soudnímu oddělení. Z povahy věci tak za pomoci uvedeného nástroje např. nejsou (a ani nemohou být) sledovány „průřezové“ právní instituty, respektive právní otázky, které mohou být u Nejvyššího soudu na základě platného rozvrhu práce řešeny různými senáty.

V případě projednávané žádosti tak ISNS neposkytuje žádné nástroje, za jejichž využití by mohly být dané informace snadno nalezeny, cesta k zájmovým rozhodnutím tak může vést přes veřejný webový vyhledávač, který umožňuje vyhledávat podle vybraných kritérií (vzhledem k velmi specifické právní oblasti, na niž projednávaná žádost směřuje, jsou však i možnosti webového vyhledávání silně limitované).

Povinný subjekt ještě jednou rekapituluje, že ISNS sleduje a přesně vyhodnocuje jen konkrétně zadané statistické údaje podle parametrů, které jsou do něj předem naprogramovány. Jde především o údaje, jejichž sledování vyžaduje běžná denní činnost soudu (z povahy věci tak ISNS nemusí automaticky vyhovovat požadavkům externích žadatelů). Naprogramovat další funkcionality ISNS by rovněž představovalo pro povinný subjekt nepřiměřenou zátěž, neboť by musel oslovit s touto zakázkou externího správce počítačové databáze, specializovanou počítačovou firmu. Povinný subjekt dodává, že i takto vytvořená „nová funkcionality ISNS“ by pro potřeby vyhledávání mohla sloužit patrně až do budoucna, až bude využívána k vyznačení dané hodnoty u konkrétních soudních řízení (stále by tak s největší pravděpodobností nebylo možné vyhledávat „zpětně“). Nepřiměřenou zátěž by rovněž představovalo zpracování „podkladů“ tzv. ručně, tedy fyzickou kontrolou vydaných rozhodnutí. Jak již bylo uvedeno výše, touto prací by musel být pověřen odborný pracovník Nejvyššího soudu, nejlépe právník se zaměřením na danou právní oblast.

Povinný subjekt dále upozorňuje na aktuální rozvrh práce Nejvyššího soudu, v němž je možné zjistit konkrétní specializace jednotlivých senátů Nejvyššího soudu (zpravidla podle konkrétní hmotněprávní otázky); informaci o příslušném senátu je možné dále využít při vyhledávání na webu. Rozvrh práce je veřejně dostupný na webu povinného subjektu, případně přímo z následujícího odkazu:

https://www.nsoud.cz/Judikatura/ns_web.nsf/web/ONejvysimsoudu~Organizacnidokumenty~Rozvrh_prace_NS_aktualni_zneni~?openDocument&lng=CZ

Nejvyšší soud v roli povinného subjektu podle informačního zákona dále může jednotlivé žadatele upozornit na možnosti, které nabízí webové vyhledávání v databázi rozhodnutí Nejvyššího soudu, kde jsou k dispozici od roku 2002 všechna vydaná rozhodnutí jednotlivých senátů Nejvyššího soudu, a kde lze vyhledávat například také za pomoci přednastavených civilních a trestních hesel.

V rámci Rozšířeného vyhledávání je k dispozici i **fulltextové vyhledávání** (kolonka „Text rozhodnutí“, k vyhledávání lze použít mj. i **logické operátory**: "" **slouží pro vyhledávání řetězce slov**, * **pro vyhledávání ve všech tvarech slova**, **AND k současnému vyhledávání více formulací**, podrobně srov. Návod na webu). Je také možné do fulltextového vyhledávání zadat označení konkrétního paragrafu či čísla zákona, případně vyhledávání dále omezit jen na konkrétní **agendu** (např. Cdo, Tdo), vyhledávání lze dále zpřesnit např. zadáním čísla senátu do příslušné části konstrukce spisové značky v úvodu formuláře.

Povinný subjekt provedl základní vyhledávání pro vytvoření individuálního „návodu“ na vyhledávání na webu, nicméně uvedeného vyhledávání n žádné rozhodnutí. Při fulltextovém vyhledávání formulace "§ 426" AND 292/2013 v rámci agendy „Cdo“ se nepodařilo najít žádná relevantní rozhodnutí. Jediná dvě nalezená rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 3439/2017 a sp. zn. 27 Cdo 3903/2017 zjevně neodpovídají předmětu projednávané žádosti.

Povinný subjekt nicméně nemůže na základě „prvotního průzkumu webu“ autoritativně konstatovat, že v dané oblasti nebylo vydáno žádné rozhodnutí, jelikož na základě dostupných nástrojů pro vyhledávání není možné k uvedenému závěru bez jakýchkoli pochybností dospět.

Povinný subjekt ostatně vždy u individuálních návodů na vyhledávání na webu uvádí, že se jedná pouze o reprezentativní návode na vyhledávání na webu Nejvyššího soudu, nikoli o úplný výčet všech zájmových rozhodnutí. Povinný subjekt nemůže nahrazovat tvůrčí činnost jednotlivých žadatelů a k žádostem o informace nově vytvářet odborné rešerše.

Všechna meritorní rozhodnutí z dovolacích řízení jsou v pseudonymizované podobě zveřejňována na webu www.nsoud.cz obvykle ve lhůtě 60 dnů po takzvaném „odškrtnutí“ věci v ISNS , tedy dva měsíce poté, co Nejvyšší soud odeslal své rozhodnutí, včetně odůvodnění a celého procesního spisu, k soudu (zpravidla) první instance s tím, aby tento prvoinstanční soud řádně rozhodnutí dovolacího soudu doručil všem účastníkům (stranám) řízení.

Povinný subjekt dodává, že datum zveřejnění konkrétního rozhodnutí (stejně jako další informace o „pohybu“ v řízení) lze zpravidla zjistit na základě informací z aplikace „Infosoud“, provozované Ministerstvem spravedlnosti – konkrétně na základě v aplikaci zveřejňovaného údaje „Datum vrácení spisu“ u dovolacího řízení (odpovídá datu tzv. „odškrtnutí věci“ v ISNS).

Povinný subjekt uzavírá, že Nejvyšší soud jakožto povinný subjekt musí podle § 20 odst. 4 písm. a) informačního zákona rovněž postupovat v souladu s § 2 odst. 4 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, tedy dbát o to, aby při rozhodování skutkově shodných nebo podobných případů nevznikaly nedůvodné rozdíly. Vzhledem k tomu, že povinný subjekt již opakovaně (resp. vždy) v obdobných případech žádostí o odborné rešerše v databázi rozhodnutí či žádostí o vytvoření nových odborných statistik, respektive v případě žádostí o poskytnutí informací, které povinný subjekt neevidoval a ani neměl možnost nově „snadno“ vytvořit, vydal rozhodnutí o odmítnutí žádosti o informace, nebyl ani v případě projednávané žádosti důvod se od ustálené rozhodovací praxe odchýlit.

Požadovaná informace je ovšem (přínejmenším z podstatné části) veřejně dosažitelná v tom smyslu, že je možné ji jako **novou** informaci vytvořit. K tomu je nicméně nutné vyvinout potřebnou odbornou činnost, kterou je už ale třeba z pozice povinného subjektu hodnotit jako nepřiměřené úsilí. Náročností vytvoření odborné rešerše je tak naplněn zákonný předpoklad, že informace nemůže být získána „na základě jednoduchých úkonů z jiných informací, které povinný subjekt má“, tedy např. snadno vygenerována k jednoduchému dotazu v databázi.

Pokud se nicméně jedná o zcela specifickou právní oblast, pak je možné, že ani na základě nadstandardního úsilí nebude možné daná rozhodnutí vyhledat, a to např. z důvodu jejich nepatrného množství. Případně může jít teoreticky i o oblast, v níž žádné rozhodnutí dosud nebylo vydáno. Tento závěr nicméně nemůže učinit povinný subjekt v roli správního orgánu při vyřizování žádosti o informace, jelikož mu takový postup nepřísluší.

Jelikož z žádného právního předpisu nevyplývá pro povinný subjekt povinnost vést informace v podobě vymezené projednávanou žádostí a rovněž v návaznosti na argumentaci uvedenou výše, projednávanou žádost povinný subjekt vyhodnotil jako požadavek na poskytnutí informace, kterou povinný subjekt ve smyslu ustanovení § 11b informačního zákona nemá a ani mít nemusí, přičemž ji ani není možné snadno vytvořit, proto žádost odmítl.

Povinný subjekt podpůrně odkazuje i na rozhodnutí v rovině informačního zákona nadřízeného orgánu ze dne 12. 8. 2020, č. j. UOOU-03215/20 – 4, v němž je uvedeno mj. následující (důraz doplněn):

*„To odpovídá čl. 5 odst. 2 směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru, ve znění směrnice 2013/37/EU, podle něž **subjekty veřejného sektoru nejsou povinny vytvářet nebo upravovat dokumenty nebo poskytovat výtahy z dokumentů, pokud by to představovalo nepřiměřené úsilí překračující rámec jednoduché operace**“ . /.../ Jinak řečeno o vytváření nové informace půjde pouze tehdy, **jestliže k vytvoření odpovědi na žádost nestačí pouhé mechanické vyhledání a shromáždění údajů**, které má povinný subjekt k dispozici a které jsou žadatelem poptávány, ale jestliže je nezbytné s těmito údaji provádět další zpracovávání nad rámec prostého „vtělení“ do odpovědi na žádost“ /.../.*

Poučení: Proti rozhodnutí o odmítnutí projednávané žádosti nebo její části je možné podle § 16 odst. 1 informačního zákona ve spojení s § 83 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, podat odvolání, které se podává Nejvyššímu soudu do 15 dnů ode dne doručení písemného vyhotovení rozhodnutí. Lhůta pro podání odvolání začíná běžet následující den po doručení. O odvolání rozhoduje Úřad pro ochranu osobních údajů.

S pozdravem

Mgr. Václav Vlček
poradce pro otázky zákona č. 106/1999 Sb.
pověřený k zastupování vedoucího oddělení styku s veřejností

Určování mateřství

Abstrakt

Tématem této diplomové práce je určování mateřství. Jejím cílem je zmapovat situace, které určování mateřství znesnadňují nebo znemožňují a zhodnotit jejich právní úpravu či navrhnout její doplnění. Práce je členěna do osmi kapitol, přičemž první kapitola je věnována definici pojmu mateřství a jeho historii, aktuální právní úpravě a vzniku.

Druhá kapitola je zaměřena na asistovanou reprodukci. Popisuje její základní principy, historický vývoj, platnou právní úpravu a možná rizika. S asistovanou reprodukcí souvisí i kapitola třetí týkající se surogátního mateřství. V této kapitole je upozorňováno na nedostatečnost právní úpravy dané oblasti a po zhodnocení možných následků její absence je zpracován návrh základu právní úpravy *de lege ferenda*. Zmíněna je na tomto místě také vysoce kontroverzní možnost tzv. celotělního dárcovství.

Čtvrtá kapitola popisuje ve stručnosti právní úpravu osvojení, jakožto jedné z možností, jak může mít dítě v souladu se zákonem v rodném listě zapsanou jako matku ženu odlišnou od té, která ho porodila. Naráží zde také na možnost osvojení dítěte osobou v registrovaném partnerství a její umožnění zrušením části zákona o registrovaném partnerství Ústavním soudem.

V páté kapitole jsou shrnuty situace, které mohou způsobit, že matka dítěte není známa. Jsou jimi porod s utajenou totožností matky, anonymní porod, který v České republice není ve zdravotnickém zařízení umožněn, a dále také problematika existence a fungování babyboxů.

Šestá kapitola obsahuje uvedení do problematiky domácích porodů, vysvětlení nemožnosti jejich legálního vedení porodními asistentkami a zhodnocení případných negativních důsledků souvisejících s určením mateřství u takto narozených dětí. Sedmá kapitola je pak věnována možnosti záměny dětí, zejména se zaměřením na případ záměny dětí v třebíčské nemocnici v roce 2006.

Pro spojení zjištěných teoretických poznatků s praxí obsahuje poslední osmá kapitola této diplomové práce analýzu odpovědí všech příslušných soudů na dotaz, zda se při své činnosti s řízením o určení nebo popření mateřství setkaly. V této části jsou také shrnuty některé ze soudy zaslaných rozsudků pro nastínění konkrétních skutkových stavů, díky čemuž přináší tato práce unikátní vhled do dané problematiky a umožňuje čtenáři hlubší pochopení souvislostí. Závěrem je pozornost věnována návrhu právní úpravy řízení o určení a popření mateřství, pro které se nyní přiměřeně používají ustanovení o řízení o určení a popření otcovství.

Klíčová slova

řízení o určení a popření mateřství, surogátní mateřství, určování mateřství

Determination of motherhood

Abstract

The topic of this thesis is the determination of motherhood. Its aim is to identify the situations that make the determination of motherhood difficult or impossible and to evaluate their legal regulation or to propose its supplementation. The thesis is divided into eight chapters, with the first chapter being devoted to the definition of the term motherhood and its history, current legislation and origins.

The second chapter focuses on assisted reproduction. It describes its basic principles, historical development, current legislation and possible risks. Chapter three, focusing on surrogacy, is also related to assisted reproduction. This chapter draws attention to the lack of legal regulation in this area and, after an assessment of the possible consequences of its absence, a *de lege ferenda* draft of the basis for legal regulation is drawn up. The highly controversial option of whole-body donation is also mentioned here.

The fourth chapter briefly describes the legal regulation of adoption, as one of the possibilities of how a child can legally have a woman different from the one who gave birth to him or her on the birth certificate. The thesis here also alludes to the possibility of adopting a child by a person in a registered partnership and enabling it by repealing part of the Act on Registered Partnerships by the Constitutional Court.

Chapter five summarizes situations that may cause the child's mother to be unknown. These are birth with the mother's identity concealed, anonymous birth, which is not possible in the Czech Republic's hospitals, and the existence and functioning of baby boxes.

The sixth chapter contains an introduction to the issue of home births, an explanation of the impossibility of their legal management by midwives and an assessment of the possible negative consequences associated with the determination of motherhood. The seventh chapter is then devoted to the possibility of child switching, focusing on the case of child switching in the Třebíč hospital in 2006.

To combine the theoretical findings with practice, the last chapter of this thesis contains an analysis of the answers of all relevant courts to the question whether they have encountered proceedings for the establishing or denying of motherhood in their practice. This part also summarises some of the judgments sent by the courts to outline specific factual situations, which makes this thesis provide a unique insight into the issue and allows the reader to gain a deeper understanding of the context. Finally, attention is paid to the drafting of legislation on proceedings for the establishing and denying of motherhood, for which the provisions on of fatherhood now apply adequately.

Keywords

legal proceeding of establishing and disputing motherhood, surrogacy, determination of motherhood